Norturas
bærekraftsrapport 2025

Gode liv, i dag og i morgen

- Når helse, beredskap og bærekraft henger sammen

Foto: May Kristin Lofthus
Lofthus Gård, Åbødalen, Sauda

Gode liv, i dag og i morgen

I en mer urolig og uforutsigbar verden er trygg matproduksjon blitt et spørsmål om også beredskap og ansvar. Årets bærekraftsrapport viser hvordan Nortura arbeider for å styrke selvforsyning og utvikle et mer bærekraftig matsystem, som sikrer Norges befolkning trygg og næringsrik mat, også i fremtiden.

De siste årene har minnet oss om hvor sårbart det globale matsystemet er. Pandemi, krig i Europa og økende geopolitisk spenning har påvirket handel, energi og forsyningslinjer. Samtidig ser vi tydeligere konsekvensene av klimaendringer gjennom ekstremvær og sviktende avlinger. Erfaringene har avdekket hvor raskt etablerte forsyningskjeder kan brytes, og hvordan tilgang til kritiske varer kan bli et politisk virkemiddel.

I dette bildet blir matsikkerhet en grunnleggende del av nasjonal beredskap. Både Totalberedskapskommisjonen og Forsvarets Forskningsinstitutt peker på mat som en kritisk ressurs i krise og krig. Regjeringens mål om økt selvforsyning understreker den samme erkjennelsen: Evnen til å produsere mat på egne ressurser er avgjørende i en mer uforutsigbar verden.

For Norge, med begrensede jordbruksarealer og krevende naturgitte forutsetninger, er dette et særlig ansvar. Norsk landbruk er tilpasset vårt klima og landskap, og bygger på effektiv ressursutnyttelse gjennom et mangfold av gårder over hele landet. Samvirkemodellen og mottaksplikten styrker denne beredskapen ved å sikre en robust og desentralisert nasjonal matverdikjede. Dette gir høy motstandskraft i møte med kriser, og understreker en grunnleggende erkjennelse: Uten bonden stopper Norge, særlig når det virkelig gjelder.

Omstilling mot fremtiden

Samtidig vet vi at måten vi produserer mat på må videreutvikles. For Nortura er dette ikke nytt. Gjennom mer enn hundre år har vi stått i kontinuerlig omstilling, og håndtert verdenskriger, skiftende rammebetingelser og endrede samfunnsforventninger. Evnen til å omstille seg ligger i vårt DNA.

Men vi må ikke glemme at norsk matproduksjon har et solid utgangspunkt: Vi er i verdenstoppen på mattrygghet, dyrehelse og dyrevelferd, og jordbruket utnytter naturressursene effektivt i et krevende klima. Dette gir et godt grunnlag for videre utvikling, og et ansvar for å gjøre kloke veivalg.

Som en av Norges største matprodusenter har vi i Nortura et tydelig samfunnsoppdrag: Å bidra til sunn, trygg og stabil matforsyning. Samtidig må vi sikre at produksjonen utvikles i en retning som er bærekraftig over tid, for mennesker, miljø og økonomi.

Debatten om omstilling i matsystemet preges ofte av enkeltperspektiver, der komplekse problemstillinger reduseres til ett hensyn av gangen. I praksis henger imidlertid både klima, naturmangfold, folkehelse, dyrevelferd og verdiskaping tett sammen. Å balansere disse hensynene er krevende, men nødvendig.

I møte med denne kompleksiteten er vårt utgangspunkt tydelig: Vi skal redusere vår negative påvirkning, samtidig som vi ivaretar og videreutvikler det vi allerede gjør godt. Det er i denne helheten veien mot fremtidens smarte, robuste og bærekraftige matsystem ligger.

Gode liv, i dag og i morgen

Beredskap handler ikke bare om å ha nok mat, men om å ha en befolkning som er frisk, robust og i stand til å fungere i både hverdagen og i kriser. Derfor har vi i årets rapport valgt å sette søkelys på hvordan maten vi produserer påvirker folkehelse og ernæring. Kostholdsdebatten er ofte preget av forenklinger, og usikker forskning blir omtalt som harde fakta. Matvarer som utfyller hverandre, blir presentert som motsetninger. Men det er helheten i kostholdet som betyr noe. Et balansert kosthold, rikt på frukt, grønnsaker og grove kornprodukter, kombinert med kjøtt, egg og andre animalske matvarer, gjør det enklere å dekke kroppens behov for essensielle næringsstoffer.

Vi i Nortura mener at kjøtt og egg har en naturlig plass i et sunt kosthold. Vi anerkjenner også at det er utfordringer, særlig når det kommer til de bearbeidede produktene. Vi har ikke alle svar, men initierer og deltar i forskning for å få bedre forståelse av hvor skoen trykker, og vi gjør konkrete tiltak i vår produktportefølje. I 2024 vedtok vi en ny ernæringsstrategi for å styrke dette arbeidet og sikre at prioriteringene er i tråd med oppdatert kunnskap. Dette reflekterer et tydelig ansvar: Å bidra til bedre folkehelse gjennom maten vi produserer.

Vi skal vise vei

I år er det fem år siden Nortura vedtok vår første helhetlige bærekraftstrategi frem mot 2030 – «Mat på Naturens Premisser». I denne rapporten redegjør vi for tiltakene vi har gjennomført i 2025, og resultatene vi har oppnådd. Vi er åpne om både fremgang og utfordringer, enten det gjelder klimautslipp, import av fôr, dyrevelferd, folkehelse, eller arbeidet med trygge og inkluderende arbeidsplasser.

Vi er fortsatt midt i omstillingen og vi er stolte av utviklingen så langt. Det er gledelig å rapportere at selskapets økonomi ble betydelig styrket i 2025, som spesielt industriutviklingsplanen vår har bidratt sterkt til. Fremover skal vi videreutvikle en moderne og effektiv industri, ta i bruk ny teknologi og styrke ressursutnyttelsen i hele verdikjeden, basert på fornybare energikilder. Vi skal bidra til forskning og kunnskapsutvikling som gir et solid grunnlag for våre veivalg, og vi skal styrke innovasjon og produktutvikling for å møte fremtidens behov.

Retningen er tydelig. Nortura skal være en pådriver i utviklingen av et mer robust, bærekraftig og fremtidsrettet matsystem i Norge – et system som både tåler økt usikkerhet og leverer på samfunnets forventninger.

Det er et ansvar vi tar på alvor.

God leselyst!

Morten Henriksen
Konsernsjef

Johan Narum
Styreleder

Innhold

Om bærekraft i Nortura →

Om Nortura Konsern 4
Om Bærekraft i Nortura 7
Hvordan vi jobber 10
Rapportering 11
Partnerskap og samarbeid 12
Dobbel vesentlighetsanalyse 13
Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus →

Gode liv, i dag og i morgen 17

E – Miljøtemaer →

E1 – Klimaendringer 31
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær økonomi 56

S – Sosiale temaer →

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89

G – Governance temaer →

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven 109
Referanser 116

Leserveiledning

Bruk innholdsfortegnelsen til å navigere i pdf-en. Du kan trykke på de ulike kapitlene i innholdsfortegnelsen for å komme dit direkte. Trykk på Nortura-logoen oppe i venstre hjørne for å komme tilbake til denne siden.

Bruk menyen på venstre side i resten av katalogen til å navigere deg rundt.

Foto: Bente Fuglstad, Helgelandskysten

Ekte bilder fra ekte bønder!

En bærekraftsrapport skal gi et ærlig bilde av hvordan vi arbeider med bærekraft gjennom hele verdikjeden. Hva er da bedre enn å bruke bilder, tatt i arbeidshverdagen, av bonden selv. Nortura er et samvirke, eid av over 15 200 norske bønder, og i årets rapport er det eierne selv som har sendt inn bildene vi bruker. Dette gjør vi nettopp for å gi et ærlig bilde av hvordan norsk matproduksjon ser ut - fra Nordkapp til Lindesnes.

Norske bønder spiller også en viktig rolle i å opprettholde kulturlandskapet som, om vi får si det selv, er slående vakkert.

Om bærekraft i Nortura

- **Om Nortura Konsern** 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Om Nortura konsern

Vår virksomhet

Nortura er en av Norges største matprodusenter, og er et samvirke eid av om lag 15 200 norske bønder. Vi legger til rette for landbruk over hele landet, og våre ansatte jobber hver dag for å lage trygg og næringsrik mat til den norske befolkningen. Vi tar vare på dyra og naturen, og gjennom innovasjon og teknologi utnytter vi hele dyret til produkter verden har nytte og glede av. Som bonden selv er vi opptatt av at maten produseres med omtanke for neste generasjon, med basis i det norske ressursgrunnlaget og på naturens premisser.

Vår historie

Oppstarten av Fellesslakteriet på Løren i 1911 er starten på en historie om å stå samlet og lage et system som løftet alle opp. Dårlige markedsforhold for salg av slaktedyr, med varierende priser, bidro til et bredt ønske blant bøndene om å etablere et eget slakteri. Ved å ta kontroll over verdikjeden selv kunne bøndene sikre omsetning av kjøtt og egg til best mulige priser.

Gradvis klarte bøndene å etablere seg i det norske markedet med merkevarer basert på råvarer fra gårder over hele landet. Norturas formål er fortsatt å sikre at medlemmene oppnår best mulig økonomisk resultat av sin husdyrproduksjon.

Hermetikkproduksjon hos Fellesslakteriet på Løren

Gilde

Gilde ble etablert som nasjonal merkevare på kjøtt i 1964, og er i dag en av Norges sterkeste merkevarer. Gilde forvalter og fornyer norsk matkultur ved å tilby trygg og smakfull mat av høy kvalitet, der kjøttet alltid kommer fra den norske bonden. Gilde-produkter garanterer 100 prosent norsk kjøtt. Produktene er produsert av fagfolk med høy kompetanse etter Gildes strenge kvalitetsstandarder.

PRIOR

PRIOR er en av Norges mest kjente merkevarer innen dagligvare og eies av den norske bonden. Vår historie startet for snart 100 år siden i 1929, da Norske Eggsentraler ble stiftet som et samvirke. I dag tilbyr PRIOR et bredt utvalg produkter av kylling, kalkun og egg fra norske bønder. PRIOR er alltid godt og gir deg smakfull, sunn, rask og enkel mat i hverdagen.

PROFF & Industri

PROFF & Industrisalg har ansvaret for kunder i serverings- og industrimarkedet, samt nye salgskanaler. PROFF er vårt senter for matglede og kulinariske opplevelser, mens Industrisalg fokuserer på å levere råvarer av ypperste kvalitet til sine kunder.

Om bærekraft i Nortura

- Om Nortura Konsern 4
- **Våre datterselskaper 5**
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Våre datterselskaper

Norilia AS

Eierandel: 100 prosent
Hovedkontor: Oslo
Marked: Norge, Europa, Asia

Utnytter plussprodukter fra slakting og nedskjæring av alle dyreslag. Jobber med hud, skinn, naturtarm, ull, råstoff til dyrefôr og noen matvareeksportprodukter.

Norsk Dyremat AS

Eierandel: 100 prosent
Hovedkontor: Sirevåg
Marked: Norge, Tyskland

Driver produksjon og salg av dyremat innenfor kategoriene våtfor (hermetikk) og frysetørka/ lufttørka.

Norfersk AS

Eierandel: 100 prosent
Hovedkontor: Hærland
Marked: Norge

Produserer førsteklasses produkter av storfe, svin og lam til Norgesgruppen.

Prima Slakt AS

Eierandel: 100 prosent
Hovedkontor: Nærbø
Marked: Norge

Driver med tilførselsarbeid og slakting og håndtering av småfe, storfe og gris, samt salg av svinekjøtt. Tilbyr også bakteriologisk renholds kontroll og håndtering av risikodyr.

Borg Systemvask

Eierandel: 100 prosent
Hovedkontor: Sarpsborg
Marked: Norge

Renholdsbedrift spesialisert på nærings-middelrenhold. Vaktmestertjenester og vask av arbeidsklær for bedrifter.

Nidaros Egg AS

Eierandel: 100 prosent
Hovedkontor: Malvik
Marked: Norge

Formidler unghøner mellom oppdrettere og konsumeggprodusenter. I dette inngår tjenester som transport, vask og plukking. Tilbyr faglige tjenester for å opprettholde høy kvalitet på unghøner.

Telespor AS

Eierandel: 92 prosent
Hovedkontor: Asker
Marked: Norge, Internasjonalt

Teknologiselskap spesialisert på GPS-baserte løsninger for dyresporing, som gir sanntidsovervåkning av husdyr.

Curtis Wool Direct H.Ltd

Eierandel: 88 prosent
Hovedkontor: Bradford, UK
Marked: Internasjonalt

Driver vasking, foredling og internasjonal handel med ull.

Biosirk Norge AS

Eierandel: 67 prosent
Hovedkontor: Hamar
Marked: Norge

Videreforedler biprodukter fra slakterier og skjærebedrifter, kassater og døde dyr.

Steinsland & Co AS

Eierandel: 67 prosent
Hovedkontor: Bryne
Marked: Norge

Driver rugeri og oppdrett som produserer kyllinger til verpehøns med bruk av kjønnsorteringsteknologi.

Animalia AS

Eierandel: 66 prosent
Hovedkontor: Oslo
Marked: Norge

Bransjeorganisasjon som jobber med å forbedre dyrevelferd og mattrygghet i Norge. Tilbyr kurs, veiledning og forskning for å sikre høy standard innen dyrehold og slakting.

NoriDane Foods AS

Eierandel: 65 prosent
Hovedkontor: Oslo/ København
Marked: Norge/ Internasjonalt

Driver med import av kjøtt til Norge samt internasjonal handel hovedsakelig med kjøttvarer.

Norsk Duroc AS

Eierandel: 57 prosent
Hovedkontor:Hamar
Marked: Norge/ Internasjonalt

Eier, forvalter og videreutvikler farrase av svin basert på Norsk Duroc.

Fjordkjøkken AS

Eierandel: 57 prosent
Hovedkontor: Varhaug
Marked: Norge, Internasjonalt

Driver middagsproduksjon for merkevaren Fjordland.

Hå Rugeri AS

Eierandel: 51 prosent
Hovedkontor: Nærbø
Marked: Norge

Klekker daggamle kyllinger som leveres til slaktekyllingprodusenter i Rogaland og Agder. Bruker moderne teknologi for å sikre sunne og friske kyllinger.

Vår verdikjede

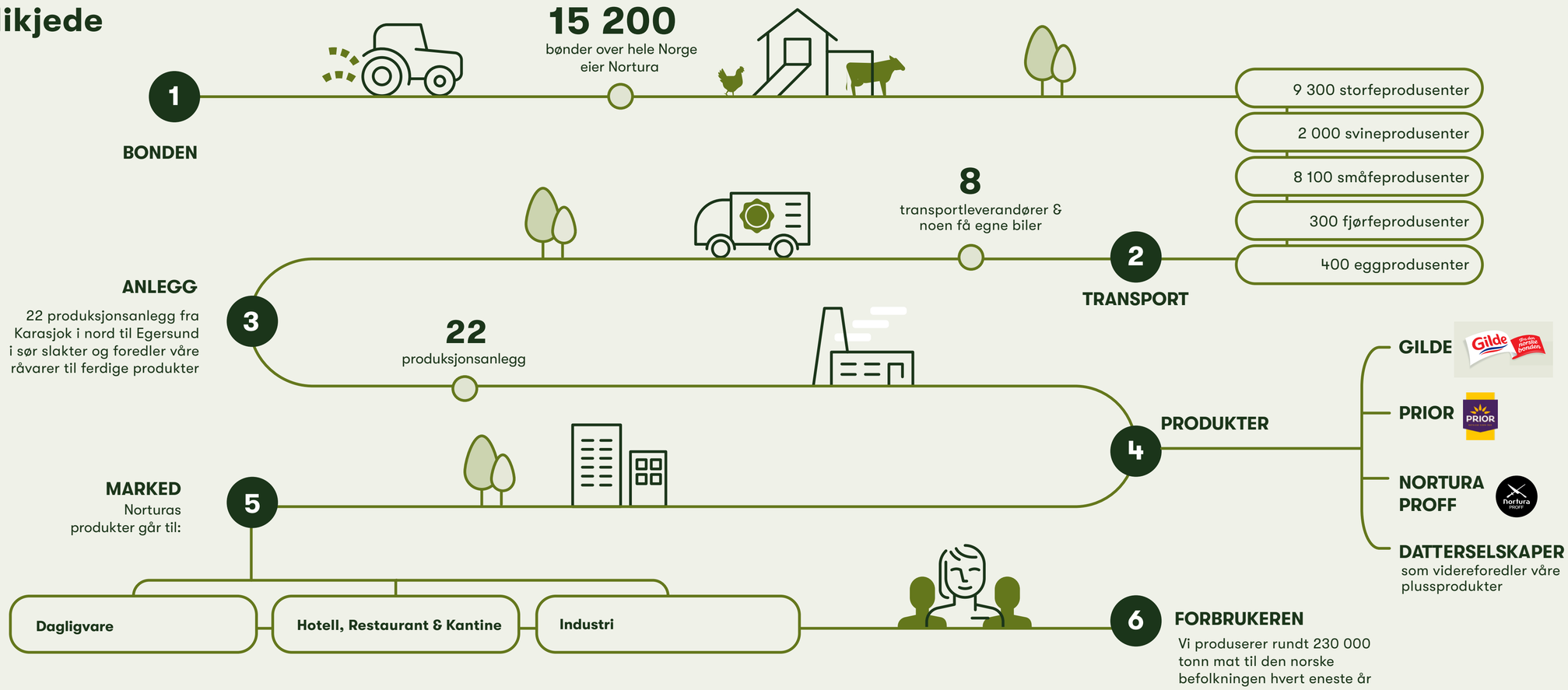

24 807 MNOK*
i årlig omsetning
*for morselskap

230 000
tonn mat produsert

1 131 MNOK*
i EBITDA
*for konsern

16 000
norske bønder eier Nortura

3 408
årsverk i Nortura Mor

Om bærekraft i Nortura

- Om Nortura Konsern 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- **Om Bærekraft 7**
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Om bærekraft i Nortura

For Nortura er bærekraft en viktig del av hvordan vi jobber, og er integrert i vår virksomhetsstrategi og forretningsmodell. Nortura sin konsernstrategi ble oppdatert i 2023, og danner utgangspunktet for strategiene i forretningsområdene og datterselskapene. I den nye konsern-strategien er bærekraft definert som ett av fem strategiske fokusområder for konsernet i årene som kommer.

Nortura sine vedtatte prioriteringer, ambisjoner og mål knyttet til bærekraft er definert i vår bærekraftstrategi. Fem dimensjoner, og 13 tematiske underområder, danner rammen for vårt arbeid med bærekraft frem mot 2030.

Bærekraft for oss innebærer at vi skal:

1. Produsere **sunn og trygg mat** for den norske befolkningen, med utgangspunkt i norsk klima og geografi.

2. Produsere maten **på naturens premisser**, slik at jorder, gårder og anlegg kan overlates til neste generasjon i bedre stand enn når vi overtok dem.

3. Bidra til et **livskraftig landbruk** og levende bygder over hele landet.

4. **Produsere på en ansvarlig måte**, med fokus på fossilfri produksjon, effektiv drift og minst mulig svinn.

5. Ha **omsorg for mennesker og dyr** gjennom hele verdikjeden.

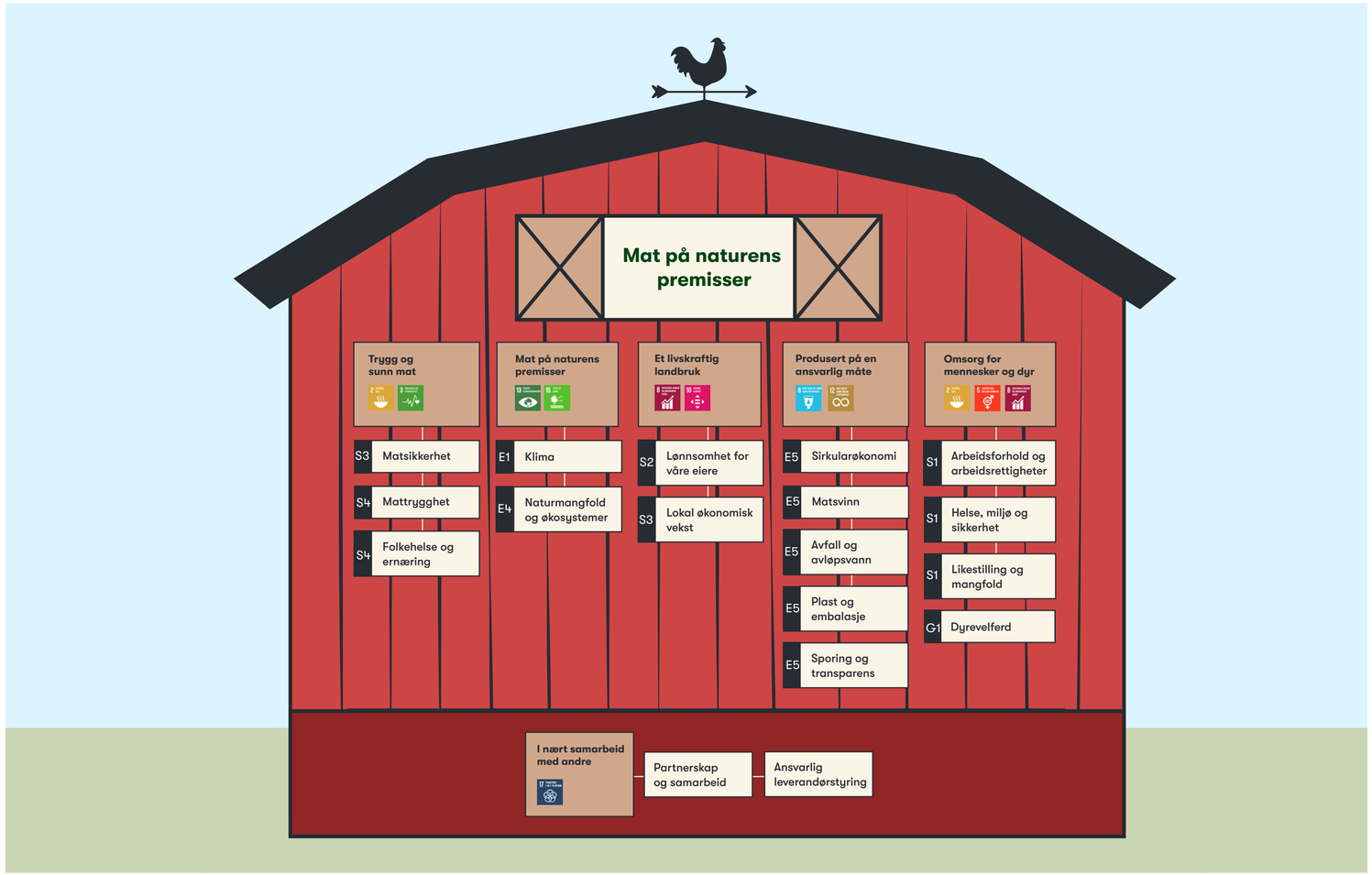

På denne måten kan vi fortsette å produsere god og trygg mat av høy kvalitet for den norske befolkningen i generasjoner som kommer.

En grunnforutsetning for å få til de ambisiøse målene vi har satt i vår strategi er nært samarbeid med andre aktører, i forskningen, sivilsamfunn, næringslivet og myndigheter.

Les vår bærekraftsstrategi her.

I 2026 skal Norturas bærekraftstrategi oppdateres slik at den korresponderer med resultatene fra vår nye doble vesentlighets-analysen fra 2024. I tillegg arbeider vi med videreutvikling av omstillings- og tiltaksplaner.

Om bærekraft i Nortura

- Om Nortura Konsern 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

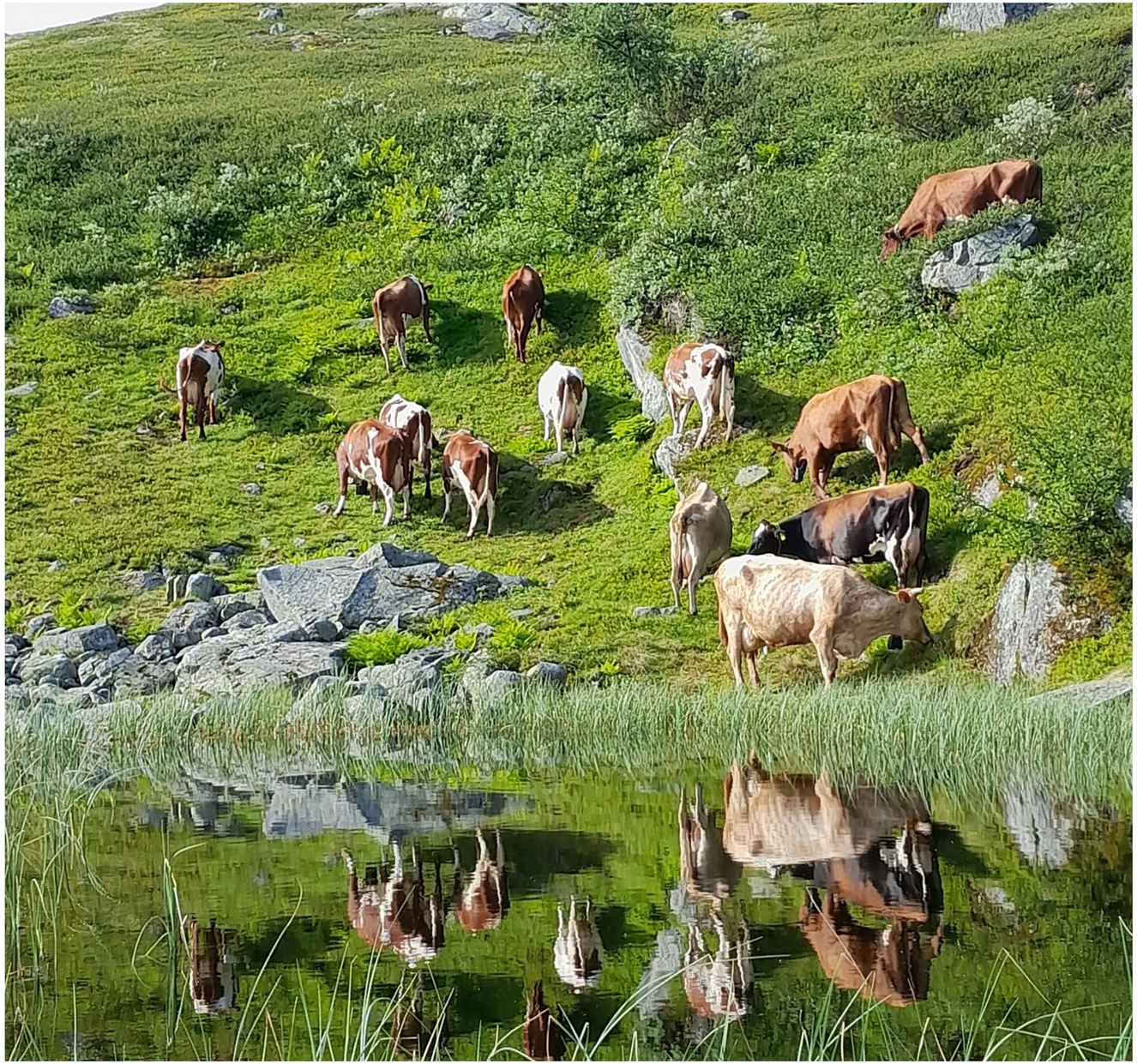

Foto: Bonde Jarle Rueslåtten, Gurostølen, Hol kommune

Due diligence knyttet til bærekrafts-relaterte risikoer og muligheter

Konsernets bærekraftspolicy stadfester at Nortura skal gjennomføre en vesentlighetsanalyse for konsernet hvert tredje år.

Vesentlighetsanalysen skal basere seg på en grundig litteratur-gjennomgang samt bred konsultasjon med konsernets interessenter (akademia, sivilsamfunn, kunder og myndigheter) gjennom verdi-kjeden, og skal avdekke konsernets påvirkning på bærekraft både positiv og negativ. Vesentlighetsanalysene legger grunnlaget for arbeidet med bærekraft i de påfølgende årene frem til neste vesentlighetsanalyse gjennomføres.

Resultatet fra siste vesentlighetsanalyse fra 2024 kan leses på side 13-14.

Vesentlighetsanalysene vurderer selskapets positive og negative påvirkning på bærekraft (Impacts, Risks and Opportunities - IRO), og danner grunnlaget for denne rapporten (listet i introduksjonen til hvert tematiske kapittel). Tiltakene som gjennomføres for å håndtere de bærekraftsrelaterte IROene i virksomheten og verdikjeden kan leses under hvert kapittel.

Mer om hvordan Nortura Konsern jobber med aktsomhets-vurderinger knyttet til åpenhetsloven kan leses på side 109 til 115.

Om bærekraft i Nortura

- Om Nortura Konsern 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Involvering av interessenter

Norturas bærekraftspolicy stadfester at Nortura skal konsultere regelmessig med viktige interessenter for å sikre at målene vi setter oss, tiltakene vi gjennomfører, og rapporteringen vi publiserer, møter samfunnets krav og forventninger til oss. Dette inkluderer ansatte, tillitsvalgte og også andre interessenter i vår egen virksomhet og verdikjede.

En omfattende interessentkonsultasjon ble gjennomført i forbindelse med utviklingen av Norturas første helhetlige strategi for bærekraft i 2021, der om lag 50 interessenter fra myndigheter, forskningsinstitutter, sivil-samfunn, kunder, finansinstitusjoner og sentrale interne interessenter ble konsultert. En begrenset konsultasjon ble gjennomført i forbindelse med utviklingen av den nye doble vesentlighetsanalysen i 2024.

En ny runde konsultasjoner med viktige interessenter planlegges i 2026, i forbindelse med oppdateringen av Norturas Bærekraftstrategi.

Organiseringen

Konsernstyret i Nortura er eier av Norturas bærekraftsstrategi, og godkjenner den årlige rapporteringen for bærekraft. De fører gjennom dette tilsyn med konsernets bærekraftsrelaterte risikoer, muligheter og strategier.

Styret har det overordnede ansvaret for Nortura sin påvirkning på bærekraft og er ansvarlig for å fastsette retningen for arbeidet og evaluere resultatene fra tiltak knyttet til strategien. Styret skal og fastsette budsjett for gjennomføring av nødvendige investeringer og tiltak. Ut over dette er konsernets påvirkning på bærekraft en integrert del av alle saksbehandlinger i konsernstyret.

Styrets Revisjonsutvalg er et underutvalg av styret i konsernet Nortura SA, inklusive heleide datterselskap. Utvalget skal virke som et forberedende organ for styret og støtte styret i utøvelsen av sitt ansvar for selskapets finansielle rapportering og kontrollsystemer. Revisjonsutvalget skal også gi anbefalinger til styret i problemstillinger knyttet til god virksomhetsstyring, overvåke systemene for internkontroll og risikostyring gjennom oppfølging av konsernets risikostyringsfunksjon samt overvåke selskapets internrevisjon gjennom oppfølging av internrevisjonsfunksjonen.

Kontrollkomiteen er valgt av årsmøtet. Kontrollkomiteen skal på vegne av årsmøtet følge med på at konsernstyret og administrasjonen gjennomfører sine oppgaver i henhold til Nortura SA sine vedtekter, vedtak fattet av årsmøtet, og at det er i tråd med samvirkelovens §63. Kontrollkomiteen skal også kontrollere at vedtak er i samsvar med vedtatte strategier og budsjetter, og at det er etablert rutiner som sikrer at vedtak blir gjennomført og tilbake rapportert.

Konsernrådet sammensettes av lederne og nestlederne i de seks regionutvalgene samt konsernstyret. Konsernrådet holder møte to ganger per år og ellers etter behov. Konsernrådet skal sammen med konsernstyret fungere som forum for drøfting av aktuelle saker og strategiske spørsmål. Konsernrådet er beskrevet i vedtektenes § 24–25.

Norturas Bærekraftsråd ble etablert i 2024 og er et nytt rådgivende utvalg, som består av representanter for våre eiere fra hele landet og alle våre produksjoner. Bærekraftsrådet skal gi råd knyttet til Norturas planlagte tiltak og arbeid overfor Norturas eiere og primærprodusenter. En representant fra Konsernstyret skal til enhver tid være del av Norturas Bærekraftsråd, for å sikre at rådets anbefalinger drøftes i Konsernstyret.

Norturas Konsernledelse er ansvarlige for å implementere konsernstyrets strategi og vedtak, og er ansvarlig for å gjennomføre risikoanalyser for å identifisere hvordan vår påvirkning kan påvirke vår lønnsomhet på kort og lang sikt. Bærekraft er integrert i vår forretningsmodell og organisasjon, og hvert mål i strategien er tilordnet en funksjon i konsernledelsen, som deretter delegerer operativt ansvar til en funksjon innenfor sitt forretningsområde. Nortura har ingen bonusordning for konsernledelsen, og ledelsens kompensasjon er heller ikke knyttet til ikke-finansielle resultater. For å sikre et helhetlig og effektivt arbeid, samt god koordinering på tvers av virksomheten, har vi etablert et **bærekraftsforum** bestående av representanter fra ledergruppene i de ulike forretningsområdene. Forumet møtes regelmessig for å overvåke og evaluere selskapets tiltak og resultater knyttet til bærekraftsstrategien.

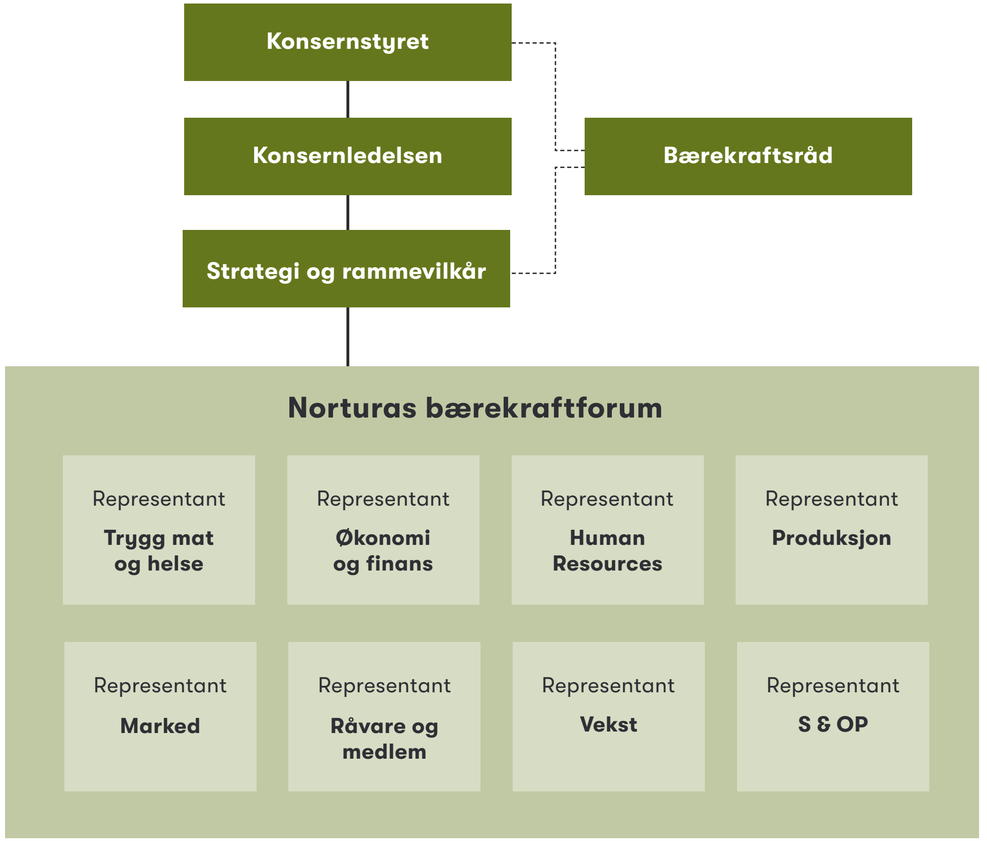

Om bærekraft i Nortura

- Om Nortura Konsern 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- **Hvordan vi jobber 10**
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Hvordan vi jobber

Bærekraft er integrert i hele vår forretning

STRATEGI

I Norturas konsernstrategi er bærekraft definert som en av våre tre hovedstolper for fremtiden, og i 2022 lanserte vi vår strategi for bærekraft mot 2030.

INNOVASJON

I Nortura Vekst utvikler vi nye forretningsmuligheter som kan være spirer til fremtidig vekst og lønnsomhet for selskapet.

INNKJØP

Alle Norturas konsernavtale-leverandører bekrefter at de leverer varer og tjenester som er produsert i overensstemmelse med Norturas Etiske retningslinjer. Les mer om aktsomhetsvurderinger fra side 109.

MARKEDSFØRING OG KOMMUNIKASJON

Kunnskap og tillit om våre merkevarer, produkter og produksjon er viktig. Vi har signert Grønnvaskingsplakaten og baserer vår kommunikasjon på prinsipper om ærlighet og transparens.

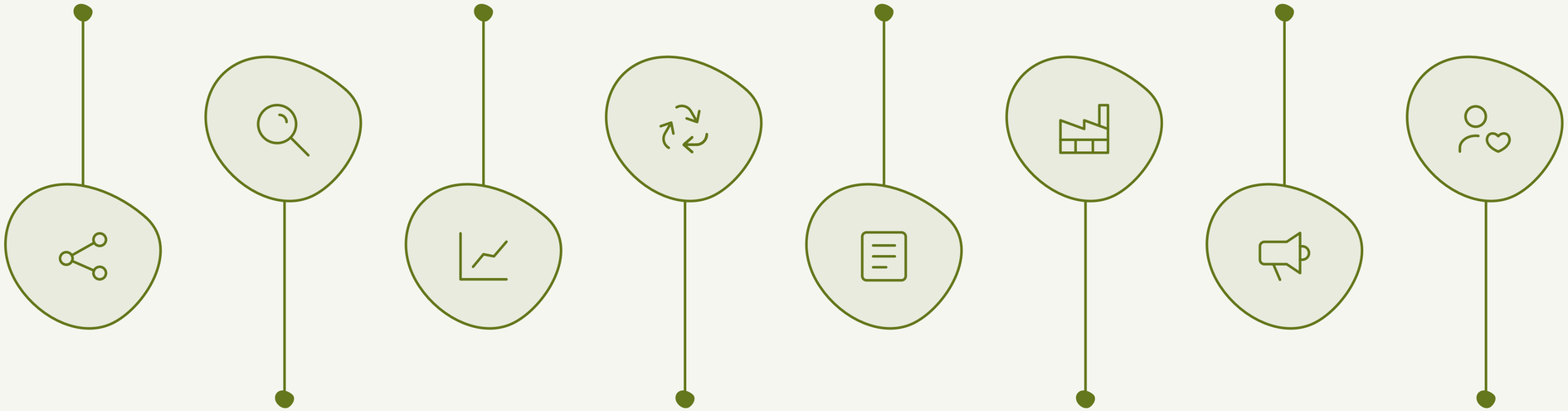

FORSKNING

God kunnskap om hvordan Nortura påvirker natur og mennesker er kritisk, og vi er involvert i totalt 39 forskningsprosjekter hvorav åtte er eid og ledet av Nortura.

PRODUKTUTVIKLING

Nortura investerer betydelige ressurser i utviklingen nye produkter som utnytter hele dyret, med sunne ingredienser basert på norske innsatsfaktorer, pakket inn i ny materialgjenvinnbar emballasje.

PRODUKSJON

Gjennom store investeringer i teknologi og nye produksjonsmetoder forbedrer vi ressurseffektivitet, og reduserer energiforbruk og utslipp ved våre 22 produksjonsanlegg over hele landet.

FORBRUKERSERVICE

Å være tilgjengelig for forbrukere er viktig for å skape tillit og derfor er vårt forbrukersenter tilgjengelig i alle kanaler for å ta imot dine henvendelser.

Om bærekraft i Nortura

- Om Nortura Konsern 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- **Rapportering 11**
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Foto: May Kristin Lofthus, Ås, Saudafjorden

Bærekraftsrapportering

Norturas bærekraftsrapport for 2025 presenterer resultatene for regnskapsåret 1. januar til 31. desember 2025. Rapporten bygger på prinsippene til EU's Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) og følger strukturen i tilhørende rapporteringsstandarder European Sustainability Reporting Standards (ESRS), uten å være en direkte implementering av det.

Som samvirke er Nortura per i dag ikke rapporteringspliktig etter CSRD. OMNIBUS er en EUforslagspakke som skal forenkle blant annet CSRDrapporteringen. Den første forenklingen (OMNIBUS I), som gjaldt utsatt iverksettelse av rapporteringskrav, ble gjennomført i norsk rett sommeren i 2025. Den andre forenklingen (OMNIBUS II), som justerer terskelverdiene for å bli definert som et stort foretak og dermed opphever rapporteringsplikten for tre av våre tre datterselskaper, ble vedtatt i EU i desember 2025. Vi vil imidlertid fortsatt følge opp og sikre at OMNIBUS II blir innført i norsk rett.

For å sikre at vi kan rapportere troverdig på bærekraft, har vi besluttet å følge de europeiske standardene. Årets rapport er den andre hvor Nortura rapporterer i henhold til de nye kravene, og kan ikke anses å være fullt ut i tråd med CSRD og ESRS. Rapporten omfatter kun Nortura morselskap.

Rapporten danner også grunnlaget for Norturas årlige Communication on Progress til UN Global Compact. For rapportering av klimautslipp følger vi GHG-protokollen. Når det gjelder rapportering om folkehelse og ernæring, finnes det for tiden ingen standard. Vi har derfor utviklet våre egne resultatindikatorer.

Denne rapporten ble godkjent av Norturas Konsernstyre 13. april 2026.

Ny Bærekraftspolicy for Nortura Konsern

I 2024 vedtok Norturas Konsernstyre en ny bærekraftspolicy for hele Norturas Konsern. Policy-dokumentet definerer hva bærekraft betyr for alle konsernets virksomheter, og beskriver hvordan vi skal jobbe systematisk og helhetlig for å nå målene som er definert i Norturas Konsernstrategi og Bærekraftsstrategi.

Les Bærekraftspolicy for Nortura Konsern her.

Om bærekraft i Nortura

- Om Nortura Konsern 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- **Partnerskap og samarbeid 12**
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Partnerskap og samarbeid

For å nå Norturas ambisiøse mål for bærekraft er det helt nødvendig for oss å samarbeide bredt med andre aktører i næringslivet, landbruket, forskning, myndigheter og sivilsamfunn.

I 2025 deltok Nortura i en rekke nettverk og samarbeid med andre:

UN Global Compact: I 2021 valgte Nortura å forplikte seg til UN Global Compacts ti prinsipper for bærekraftig næringsliv. Sammen med over 400 bedrifter i Norge, og 17.000 globalt, jobber vi for at næringslivet skal bidra til FNs 17 mål for bærekraftig utvikling. Hvert år rapporterer vi åpent på hvordan vi overholder prinsippene, og bidrar til bærekraftsmålene, gjennom vår «Communications on Progress». Vi deltar også aktivt i relevante nasjonale og internasjonale nettverk som er knyttet til bærekraftig landbruk og matproduksjon.

Klimasmart Landbruk: Et prosjekt med formål om å utvikle tiltak som reduserer klimaavtrykket til norsk landbruk uten å redusere næringens konkurransekraft. Nortura er en av initiativ-takerne.

Blå-grønt fôr-forum: Blå-grønt fôr-forum fokuserer på utvikling av bærekraftige fôrråvarer til norsk havbruk og landbruk. Initiativet involverer flere aktører, inkludert Biomar, Cargill, Skretting, Mowi, Polarfeed, Sjømat Norge og Bellona, som jobber sammen for å oppfylle målene i Samfunnsoppdraget for bærekraftig fôr. Målet er at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme fra bærekraftige kilder innen 2034, og bidra til å redusere klimagassutslippene i matsystemet.

Fremtidsfôr: Vi besluttet å delta i Fremtidsfôrs-prosjektet i 2024, som er et initiativ ledet av NCE Heidner Biocluster, som involverer sentrale aktører i landbruks- og fôrbransjen. Målet med prosjektet er å øke Norges matsikkerhet og matberedskap ved å produsere mer norsk og bærekraftig fôr. Dette innebærer å øke andelen norskproduserte råvarer i kraftfôr til husdyr fra 55 til 70 prosent innen 2034.

KSL faggruppe bærekraft: Nortura er medlem av den nyopprettede KSL faggruppe bærekraft. Gruppen fungerer som rådgivende organ overfor Stiftelsen Norsk Mat i sin rolle som standardeier. Den skal følge opp lovverk, internasjonale standarder og varemottakerkrav tilknyttet bærekraft, i tillegg til å tilgjengeliggjøre og øke forståelsen for nye krav knyttet til bærekraft for produsenter gjennom sjekklistene.

DLF Bærekraftskomité: Komiteen skal fungere som DLF-styrets rådgivende organ knyttet til relevante bærekraftstema i tråd med gjeldende strategi. Komiteen skal gi råd og innspill til styrets strategiarbeid, og bidra til å sette relevante tema for både medlemsbedrifter og samfunnet på dagsorden.

Agritech Cluster: En nyetablert jordbruksklynge i Midt-Norge med fokus på teknologiutvikling for ny grønn verdiskaping i norsk jordbruk. Nortura er partner.

NCE Heidner Biocluster: En næringsklynge som Nortura er medlem av, som jobber innen bærekraftig matproduksjon og bioøkonomi.

Skift – næringslivets klimaledere: Nortura samarbeider med Skift om oppfølgingen av skiftnotatet for mat og landbruk fra 2021, og deltar aktivt i prosjekter knyttet til holdbarhet og mat-svinn. Nortura ble medlem i 2024.

NHO Mat & Drikke: Gjennom medlemskap i NHO Mat & Drikke deltar Nortura i en rekke arbeidsgrupper, blant annet knyttet til utviklingen av et nytt EU-regelverk for bærekraftig landbruk.

Sustainability Linked Loan: I samarbeid med DNB har vi definert tre KPIer på bærekraft i våre låneavtaler med bankene. KPIene er knyttet til våre vesentlige temaer klima, dyrevelferd og matsvinn.

Foto: Tirill Holstadsve, Holstadsve Gård, Namdalseid

Om bærekraft i Nortura

- Om Nortura Konsern 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- **Dobbel vesentlighetsanalyse 13**
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Dobbel vesentlighetsanalyse

Nortura gjennomførte en dobbel vesentlighetsanalyse (DVA) i 2024. Dette er et krav i EUs nye bærekraftsdirektiv (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD). Vesentlighets vurderingen er utført i tråd med metodebeskrivelse i ESRS og inkorporerer bransjens beste praksis, intern ekspertise og engasjement med relevante interessenter fra ulike interessent-kategorier.

Resultatene av vår DVA viser hvordan våre aktiviteter på kort sikt påvirker mennesker, miljø og samfunn (vesentlig påvirkning - innenfra-og-ut perspektivet) og hvordan ulike bærekraftstemaer kan ha en finansiell påvirkning på Nortura (finansiell vesentlighet – utenfra-og-inn perspektivet). Analysen identifiserer hvilke bærekraftstemaer som er vesentlige for Nortura men også for våre interessenter som myndigheter, kunder, akademia, forbrukere, leverandører og sivilsamfunn. Den danner grunnlaget for valg av hvilke rapporteringsstandarder konsernet skal følge, og erstatter tidligere vesentlighets-analyse fra 2021. Resultatene fra analysen skal benyttes til videreutvikling av bærekraftsstrategien og integreres i risikostyringen for virksomheten generelt.

Metodebeskrivelse

Arbeidet med DVA i 2024 ble gjennomført av en arbeidsgruppe i Nortura, med ekstern støtte, og har fulgt en metode på 4 steg.

1. Forstå verdikjeden samt kartlegging og involvering av interessenter

Nortura kartla hele konsernets verdikjede og de ulike aktivitetene oppstrøms, i egen virksomhet og nedstrøms. Analysen ble gjennomført av nøkkelpersoner i konsernet som har god kjenn-skap til hele konsernets verdikjede. Verdikjede-analysen ble presentert i workshops for identifisering og vurdering av påvirkning, risikoer og muligheter, for å sikre at verdikjedeperspektivet ble ivaretatt i analysene. De ulike aktivitet-ene i verdikjeden representerer også avhengig-heter for konsernet.

Med utgangspunkt i verdikjedeanalysen og prosjektteamets generelle oversikt over konsernet, ble interne og eksterne interessenter kartlagt til deltakelse i den doble vesentlighetsanalysen. Summen av interessentenes kunnskap om og kjennskap til Norturas aktiviteter og verdikjede ble ansett dekkende til å identifisere påvirkning, risikoer og muligheter knyttet til samtlige bærekraftstemaer.

Det ble besluttet at **eksterne interessenter** involveres gjennom en-til-en intervjuer. De eksterne interessentene ble, senere i prosessen, intervjuet hvor fokus var på innspill til Nortura sine største påvirkninger, samt risikoer og muligheter. Disse innspillene ble senere tatt med inn i workshop som innsikt til analysen.

Interne interessenter ble involvert i workshops og intervjuer, hvor formålet var å identifisere og vurdere påvirkninger, risikoer og muligheter knyttet til samtlige temaer fra bruttolisten over bærekraftstemaer. Det ble gjennomført én workshop for miljøpåvirkning, én for de sosial bærekraft, samt én for forretningsetikk og dyre-velferd. De interne interessentene deltok på én eller flere av disse eller ble intervjuet, avhengig av deres fagområde i Nortura og organisatoriske tilhørighet. I tillegg ble det gjennomført flere runder med interne gjennomganger i etterkant for å sikre dekkende identifisering av alle aktuelle påvirkninger, risikoer og muligheter, samt hensiktsmessig vurderingen av disse.

2. Etablere bruttoliste med bærekraftstemaer

En bruttoliste av bærekraftstemaer ble utarbeidet med utgangspunkt i temaer, undertemaer og under-undertemaer i ESRS, samt ved å se til andre relevante rammeverk, medieanalyse, analyse av sammenliknbare selskaper, Nortura sin første vesentlighetsanalyse og strategi og kartlegging av globale megatrender. Bruttolisten er utgangspunktet for identifisering og vurdering av påvirkning, risikoer og muligheter i steg 3. Det ble gjennomført intervjuer med eksterne interessenter for å få deres perspektiver på Nortura sine største påvirkninger, samt risikoer og muligheter. Disse innspillene ble tatt med inn i workshops i steg 3, som innsikt.

3. Gjennomføring av dobbel vesentlighetsanalyse

Påvirkninger, risikoer og muligheter ble identifisert og vurdert for samtlige bærekraftstemaer i bruttolisten, og arbeidet ble gjort i både workshops og en-til-en intervjuer.

Påvirkninger, risikoer og muligheter ble identifisert og deretter vurdert etter metodikken anbefalt av CSRD.

Konsernets verdikjedeanalyse ble benyttet i gjennomføringen av workshopene for å sikre at hele verdikjeden ble tatt i betraktning. Avhengig-heter ble vurdert for tilhørende risikoer og muligheter, og det ble vurdert hvorvidt potensielle påvirkninger også har finansiell konsekvens og dermed også var aktuelle som finansielle risikoer eller muligheter. Analysene gjennomført i forbindelse med utarbeidelse av bruttolisten ble også benyttet som innsikt til identifisering og vurdering av påvirkninger, risikoer og muligheter.

For enkelte påvirkninger, risikoer og muligheter var det nødvendig å innhente ytterligere informasjon. Dette var særlig aktuelt for vurdering av finansielle konsekvenser. I de tilfellene gjennomgikk prosjektleder de aktuelle risikoene og mulighetene med finansavdelingen for å sikre at scoringen ble så reell som mulig.

Fastsettelse av vesentlig påvirkning og finansiell vesentlighet

Etter gjennomførte workshops og intervjuer fastsatte Nortura en totalscore på ESRS-temanivå for vesentlig påvirkning og finansiell vesentlighet basert på de enkeltstående påvirkningene, risikoene og mulighetene. Disse totalscorene er grunnlaget for plassering av bærekraftstemaene i vesentlighetsmatrisen og dermed også vurderingen om temaene er vesentlige.

Ved fastsettelse av totalscore var de påvirkningene, risikoene og mulighetene som ble vurdert som mest vesentlige førende for vurderingen av vesentlighet på temanivå. Det ble gjort en skjønnsmessig vurdering av hvorvidt høyest vurderte påvirkning, risiko eller mulighet var representativ for temaet sin vesentlighet basert på forhold ved Norturas virksomhet og verdikjede. Begrunnelse for fastsettelse av totalscore følger av Norturas register over identifiserte og vurderte påvirkninger, risikoer og muligheter.

Som følge av undertemaenes vesentlighet ble to undertemaer løftet opp som selskapsspesifikke bærekraftstemaer i resultatet av analysen. Dette var temaene Folkehelse og ernæring og Dyre-velferd. De tilhørende temaene; Konsumenter og sluttbrukere (ESRS S4) og Forretningsetikk (ESRS G1) er vesentlige uavhengig av at disse under-temaene ble trukket frem som egne bærekraftstemaer.

Om bærekraft i Nortura

- Om Nortura Konsern 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- Resultat fra livsløpsanalyser 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Vesentlighetsgrense – terskelverdier for henholdsvis vesentlig påvirkning og finansiell vesentlighet

Norturas påvirkninger, risikoer og muligheter, samt bærekraftstemaer, har en score på mellom 1-25, som følge av at konsernet har benyttet en fem-trinnskala for vurderinger av omfang, irreversibilitet, finansiell konsekvens og sann-synlighet. Nortura besluttet å legge terskelverdien for vesentlighet ved 15 for både vesentlig påvirkning og finansiell vesentlighet. Det innebærer at temaer med totalscore på 15 eller høyere i et påvirkningsperspektiv, et finansielt perspektiv eller for begge perspektiver er vesentlige for rapporteringsformål. Grensen er satt for å sikre at bærekraftstemaer som har vesentlig påvirkning eller finansiell vesentlighet vurdert som «høy» eller «svært høy» er vesentlige.

Endelig resultat

Det endelige resultatet av analysen viser at samtlige bærekraftstemaer med unntak av vann og marine ressurser er vesentlige for Nortura. Konsernet vil således rapportere etter samtlige ESRSer med unntak av ESRS E3 Vann og marine ressurser.

4. Validere og dokumentere resultater

Nortura gjennomførte et omfattende kvalitetssikringsarbeid i etterkant av workshopene og involverte flere interne interessenter i dette. Etter flere runder med justeringer og workshop ble analysen ferdigstilt. Deretter presenterte og validerte prosjektteamet resultatet av analysen med konsernets bærekraftsforum, konsernledelsen og til slutt konsernstyret. Ved presentasjonene ble både temaenes vesentlighet presentert, samt de vesentlige påvirkningene, risikoene og mulighetene (scoret over 15). I hver valideringsrunde kom organene med gode og relevante innspill til analysen som ble hensyntatt i analyse og neste valideringsrunde av prosjektteamet i Nortura.

Scope og avgrensning

Bærekraftsrapporten for 2025 omfatter Nortura SA som morselskap og ikke hele konsernet. Rapporten dekker hele verdikjeden til Nortura SA, både oppstrøms og nedstrøms, basert på resultatet av vår doble vesentlighetsanalyse.

Feilrapporterte data

Inkonsistent rapportering av data som ble oppdaget i tidligere års rapporter ble korrigert og tydelig markert i årets rapport.

Verifisering

Rapporten for 2025 er ikke eksternt verifisert.

1. E1 - Klimaendring
2. E2 - Forurensning
3. E3 - Vann- og marineressurser
4. E4 - Naturmangfold og økosystemer
5. E5 - Ressursbruk og sirkulær økonomi

1. S1 - Egen arbeidsstyrke
2. S2 - Arbeidstakere i verdikjeden
3. S3 - Berørte lokalsamfunn
4. S4 - Konsumenter og sluttbrukere
5. S4 - Folkehelse og ernæring

1. G1 - Forretningsetikk
2. G1 - Dyrevelferd

Om bærekraft i Nortura

- **Om Nortura Konsern** 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- **Resultat fra livsløpsanalyser** 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Resultat fra livsløpsanalyser

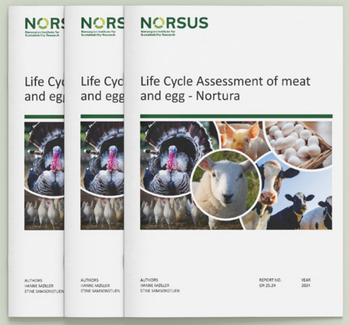

Hvordan påvirker de ulike dyreslagene i Nortura bærekraft?

For å kartlegge miljøpåvirkningen fra vår virksomhet engasjerte Nortura i 2023 det uavhengige forskningsinstituttet NORSUS – Norsk institutt for bærekraftsforskning[1] – til å utarbeide livsløpsanalyser for de ulike dyreslagene som inngår i Nortura sin produksjon. Disse analysene ble ferdigstilt i oktober 2023.

Livsløpsanalysene vurderer det totale miljøavtrykket til våre dyreslag, inkludert energi- og vannforbruk, utslipp, forsuring, jordkvalitet, arealbruk og biodiversitet.

Resultatene fra livsløpsanalysene fra NORSUS er oppsummert i tabellen under og presentert i de respektive kapitlene i denne rapporten.

Les rapporten fra NORSUS her.

Påvirkningskategori per kilo slaktevekt og egg

	Melkeku	Ammeku	Sau	Gris	Kylling	Kalkun	Egg
Klimaavtrykk[2] [$kgCO_2$-ekv]	21,6	30,0	28,8	3,4	2,3	2,3	1,5
Vannforbruk[2] [m^3]	1,8	0,6	0,9	0,5	2,1	1,8	1,4
Arealbruk[2] [m^2]	26,6	27,6	28,9	6,5	4,4	6,3	3,6
Naturmangfold[2] [PDF-potentially disappeared fraction]	7,0	-14	-47	4,3	2,9	4,1	2,4

Om bærekraft i Nortura

- **Om Nortura Konsern** 4
- Våre datterselskaper 5
- Vår verdikjede 6
- Om Bærekraft 7
- Hvordan vi jobber 10
- Rapportering 11
- Partnerskap og samarbeid 12
- Dobbel vesentlighetsanalyse 13
- **Resultat fra livsløpsanalyser** 15

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

		Melkeku	Ammeku	Sau	Gris	Kylling	Kalkun	Egg
	Norskandel i fôret[3]	78 %	97 %	95 %	66 %	45 %		57 %
	Hvorav, grovfôr (gress)	54 %	93 %	90 %	2 %	0 %		0 %
	Hvorav, kraftfôr	46 %	7 %	10 %	88 % + 10 % biprodukter fra næringsmiddelindustri	100 %		100 %
	Ernæring	God kilde til jern, vitamin B12 og B6, sink og selen, samt proteiner av god kvalitet. Storfefett inneholder ca 50 prosent mettet fett.		God kilde til proteiner av høy kvalitet, jern, vitamin B12 og sink. Ca. 50 prosent av fettet i sau/ lam er mettet fett.	Svinefett består av bare 40 prosent mettet fett. Svinekjøtt er rik på proteiner av høy kvalitet og har et høyt innhold av B-vitaminer, særlig vitamin B12 og B6. Svin er også kilde til mineralene sink og selen.	Kjøtt fra kylling er betegnet som hvitt kjøtt. Kjøttet er relativt magert og bare 30 prosent av fettet er mettet fett. Kyllingkjøtt er rikt på proteiner av høy kvalitet, vitamin B6 og B12, og er en kilde til sink og selen.	Kalkunkjøtt er betegnet som hvitt kjøtt. Kalkun inneholder lite fett, ca. 30 prosent av fettet er mettede fettsyrer. Kalkunkjøtt er rikt på proteiner av høy kvalitet, vitamin B6 og B12, og er en kilde til sink og selen.	Egg inneholder proteiner av høy kvalitet, samt nesten alle vitaminer og mineraler kroppen trenger, bortsett fra Vitamin C og niacin. Ikke minst er egg en naturlig kilde til jod og vitamin D, to av næringsstoffene vi i Norge har størst risiko for å få for lite av.
	Restråstoff	Blir til høykvalitets kjæledyrfôr, eksporteres til mat i andre regioner, og huden selges på luksusmarkedet til vesker, belter, sko og bilseter. Ca. 1500 tonn bein går årlig til produksjon av kraft		Voksende andel av innmatsproduktene fra vår småfeproduksjon går nå til eksport som menneskemat, ull og skinn til klær og møbler, og resten til høykvalitets kjæledyrfôr både i Norge og utlandet.	Det meste av innmaten fra grisen går til produksjon av kjæledyrfôr, men også til delvis til menneskemat, tarmen blir delvis brukt i pølseproduksjon og fra den kommer også mukosa som brukes i medisinindustrien.	Vi bruker omtrent 10.000 tonn med bein fra kylling og kalkun til produksjon av høyverdige proteiner og fett, og omtrent 30.000 tonn med fjær, tarmer, innmat og blod blir brukt til produksjon av fiskefôr og kjæledyrfôr.		På vårt eggknekkeri på Revetal blir hinnen separert fra eggeskallet. Hinnen blir brukt i kosttilskudd og sårhelingsprodukter, mens kalsium fra eggeskall brukes til alt fra gjødsel, dyrefôr og kosttilskudd.
	Lønnsomhet	Svak	Svak	Svak	Moderat	Moderat	Svak	Svak
	Antall produsenter	8 649		9 344	1 980	260	35	372

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

- **Gode liv, i dag og i morgen** 17
- Hva er det vi egentlig spiser? 18
- Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19
- Hva er utfordringene med kjøtt 22
- Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Foto: Jenny Aske, Sunnvold Gård, Valdres

Tematisk Fokus:

«Gode liv, i dag og i morgen»

I diskusjonene om bærekraft og norsk matproduksjon kan man fort glemme matsystemets hovedoppgave; Å sikre nok, trygg mat som gir oss energi, næringsstoffer og overskudd til å leve friske og aktive liv, både i dag og i morgen - og for generasjonene som kommer.

Nettopp derfor oppfordrer FN hvert enkelt land, og særlig de med høy importgrad, til å differensiere og styrke egen matproduksjon. I annerledes-landet Norge, med begrenset dyrkbar mark, innebærer det å også benytte seg av husdyrene. Beitedyrene kan utnytte gress- og utmarksressurser, mens svin og fjørfe kan utnytte korn som ikke oppnår god nok kvalitet for humant konsum. Tilbake gir husdyrene oss næringsrike og næringstette råvarer i form av kjøtt, melk og egg.

Animalske matvarer som kjøtt og egg er rike på fullverdige proteiner og lett tilgjengelige vitaminer og mineraler som jern, vitamin B12, Vitamin D og jod - næringsstoffer det kan være krevende å få nok av, uten inntak av disse råvarene. Plantebasert mat gir blant annet kostfiber, plantebioaktive stoffer (antioksidanter), karbohydrater og vitamin C, som vi ikke finner i kjøtt og egg.

Et kosthold rikt på grønt og grovt, kombinert med kjøtt, egg og andre animalske matvarer, gjør det enklere å dekke behovet for essensielle næringsstoffer. Disse matvarene er ikke motsetninger – de utfyller hverandre.

På de neste sidene vil vi dykke ned i kjøttet og eggets plass i kostholdet. I fordelene, utfordringene og hvordan Nortura jobber for å bidra positivt til folkehelsa. På s. 93 til 95 kan du lese mer om arbeidet vi har lagt ned i 2025.

1. **Perspektiv på kostholdsdebatten: Hva er det vi egentlig spiser? side 18**
2. **Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? side 19**
3. **Hva er utfordringene med rødt kjøtt og bearbeidet kjøtt? side 22**
4. **Veien videre - intervju med Norturas fagsjef for ernæring, Guro Waage side 29**

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

- Gode liv, i dag og i morgen 17
- **Hva er det vi egentlig spiser? 18**
- Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19
- Hva er utfordringene med kjøtt 22
- Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

1. Perspektiv på kostholdsdebatten: Hva er det vi egentlig spiser?

Mange argumenterer for at vi må spise mindre kjøtt for å kunne øke inntaket av frukt og grønt - og setter kjøtt og planter opp mot hverandre. Men hva er det vi egentlig fyller måltidene våre med? En undersøkelse gjennomført av Solberg et al[4] viste at 1/3 av norske innkjøp er søte, høyt prosesserte produkter, som godteri, snacks og dessert. Det mest kjøpte produktet i norsk dagligvare er brus, og nedgangen i forbruket av rødt kjøtt er i liten grad erstattet av frukt, grønt eller fisk, men av produkter som frossenpizza og andre ferdigretter.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har også sett på hva vi kjøper av mat- og drikkevarer i norsk dagligvare, og omregnet det til spiselig mengde mat. Dette gir et estimat på hva en gjennomsnittlig person inntar per år.

Ifølge SSB kjøper hver person i Norge i gjennomsnitt rundt 672 kilo eller liter spiselig mengde mat og drikke per år. Av dette utgjør kjøtt og kjøttprodukter – både rødt og hvitt kjøtt – om lag 7 prosent av den totale mengden. Bearbeidet kjøtt står for omtrent 3,5 prosent, mens rent rødt kjøtt alene utgjør under 2 prosent[5].

Til sammenligning utgjør sukker, søtsaker, brus og energidrikker over 30 prosent av den totale mengden vi kjøper. Legger man i tillegg til kaker, puddinger, lefser og snacks som potetgull, blir andelen enda høyere. Dette er matvarer som bidrar lite med nødvendig næring og som heller ikke kan forsvares fra et bærekraftperspektiv.

Likevel får reduksjon av rødt kjøtt stor oppmerksomhet i kostholdsdebatten, sammenlignet med reduksjon av brus, snacks og søtsaker.

Gjennomsnittlig spiselig mengde solgte mat- og drikkevarer per person per år (kg), etter matvaregrupper. Hele landet i 2023[5].

Sukker, søtsaker, brus og energidrikk utgjør over 30 prosent av alt vi kjøper i dagligvare.

Til sammenligning utgjør kjøtt og kjøttprodukter (rødt og hvitt kjøtt) 7 prosent[6].

Fra et helseperspektiv kan vi stille spørsmålet om det virkelig er kjøttet, og særlig det rene røde kjøttet, som er hovedutfordringen i dagens kosthold?

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

Gode liv, i dag og i morgen 17

Hva er det vi egentlig spiser? 18

Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19

Hva er utfordringene med kjøtt 22

Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

2. Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt?

For at kroppen vår skal fungere normalt trenger vi tilførsel av næringsstoffer. Både proteiner, karbohydrater, fett, vitaminer, mineraler og vann er viktig. Ingen matvarer eller matvaregrupper inneholder alle næringsstoffene kroppen trenger. Et variert og balansert kosthold er derfor viktig for å holde oss friske.

For lavt inntak av næringsstoffer over tid, medfører mangeltilstander som påvirker helsen vår negativt. De mest utbredte næringsstoffmanglene i Norge er mangel på Vitamin D, jern og jod[7,8]. De som spiser lite eller ingen animalsk mat har i tillegg økt risiko for mangel på vitamin B12. **Det er animalsk mat, inkludert kjøtt og egg, som i størst grad inneholder de næringsstoffene vi har høyest risiko for å få for lite av.**

Kjøtt og egg bidrar med en rekke næringsstoffer som har viktige funksjoner i kroppen vår

Kjøtt og egg inneholder mye næring per energienhet. Den landsomfattende kostholdsundersøkelsen, Norkost 4[9], viser at kjøtt og kjøttprodukter bidrar med 12 prosent av kaloriinntaket i befolkningen, og egg bidrar med 2 prosent. Likevel er **kjøtt og kjøttprodukter den største eller nest største kilden til 11 av 19 vitaminer og mineraler i kostholdet vårt.** Fra egg får vi i oss nesten alle vitaminer og mineraler kroppen trenger, med unntak av vitamin C. Se figuren til høyre.

Figuren under viser hvor stor prosentandel av ulike næringsstoffer vi får i oss gjennom kjøtt og egg i dagens kosthold.[9]

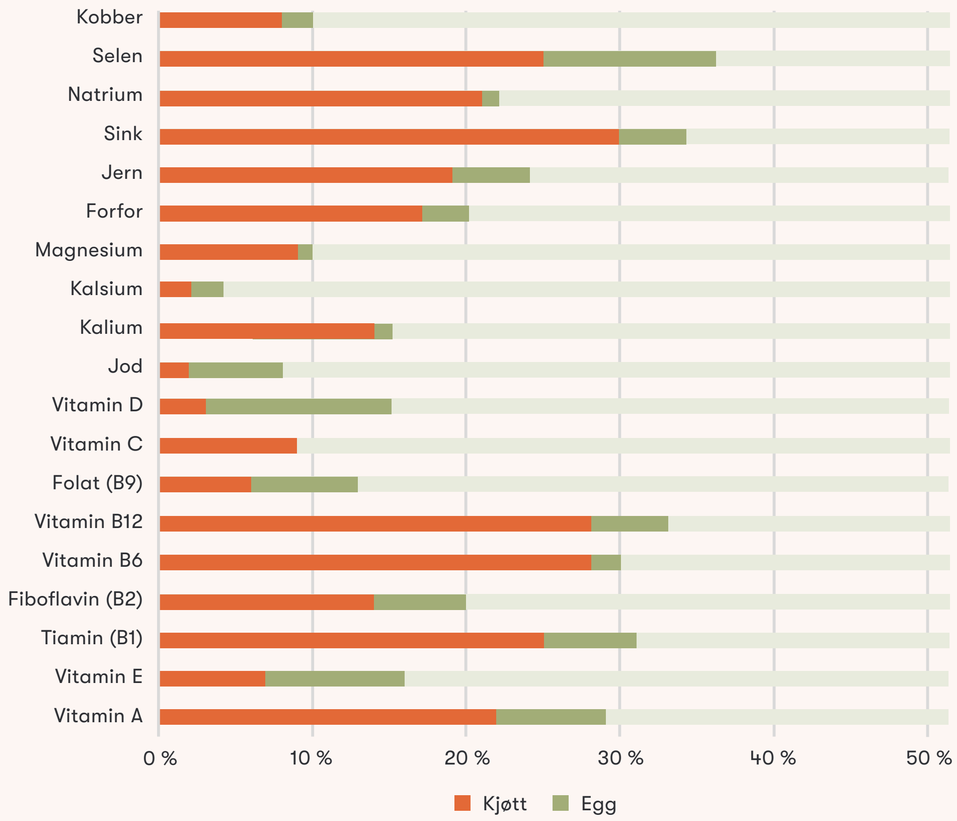

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

- Gode liv, i dag og i morgen 17
- Hva er det vi egentlig spiser? 18
- **Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt?** **19**
- Hva er utfordringene med kjøtt 22
- Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Kjøtt og egg bidrar med en rekke næringsstoffer som har viktige funksjoner i kroppen vår

Holder oss sterke
Proteiner bidrar til vekst og vedlikehold av muskler

Sikrer et fungerende immunforsvar
Vitamin B6, B12, selen, sink og jern bidrar til immunforsvarets normale funksjon

Hjelper oss å utvinne energi fra maten vi spiser
Niacin, fosfor, vitamin B6, B12 og jod er viktig for normal energiomsetning

Holder energinivået vårt oppe
Niacin, vitamin B6, B12 og jern bidrar til å redusere tretthet og utmattelse

Bidrar til kognitiv utvikling og funksjon
Jod, jern og sink bidrar til en normal kognitiv funksjon

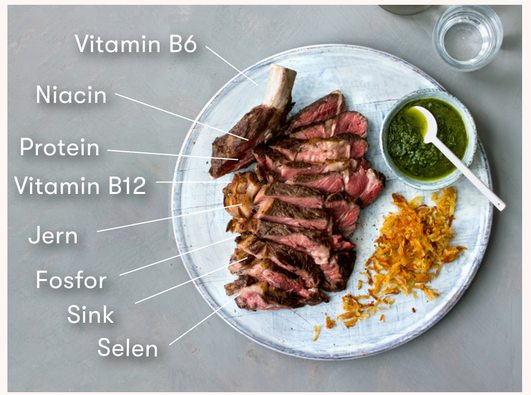

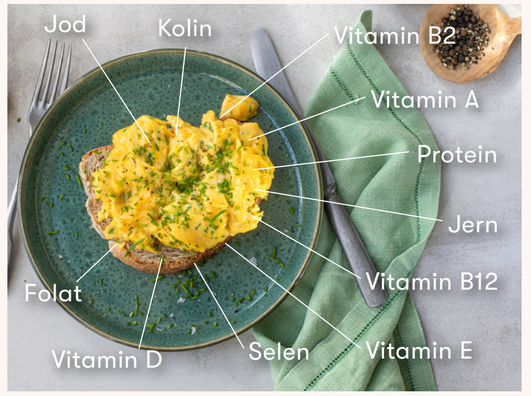

Visste du at...

- Fargen på kjøttet indikerer jerninnhold? Jo rødere kjøttet er – jo mer jern inneholder det!
- Animalske produkter forbindes ofte med mettet fett, men visste du at av fettet i egg, hvitt kjøtt og svin er 70 prosent umettet og 30 prosent mettet? For småfe og storfe er andelen 50/50.
- I tillegg til at du får jern og sink fra kjøtt, vil kjøttet også bidra til at du lettere tar opp disse mineralene fra plantebasert mat, særlig fra mørkegrønne grønnsaker. Det betyr at når du nyter en biff med brokkoli, øker inntaket av jern og sink fra brokkolien. Det kalles kjøttfaktoren.[13]

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

- Gode liv, i dag og i morgen 17
- Hva er det vi egentlig spiser? 18
- **Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19**
- Hva er utfordringene med kjøtt 22
- Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Animalsk mat har høy proteinkvalitet og biotilgjengelighet

Grovt sett har animalske matvarer høyere proteinkvalitet, og mange av næringsstoffene er mer biotilgjengelig enn de vi får fra vegetabilsk mat[10]. Dette har betydning for det faktiske opptaket av næringsstoffer fra kostholdet. Teoretisk næringsinnhold reflekterer nemlig ikke nødvendigvis hvor mye kroppen faktisk kan ta opp og utnytte.

Proteinkvalitet

Protein er bygd opp av aminosyrer. Totalt finnes det 20 aminosyrer, ni av disse er essensielle, som betyr at vi ikke kan lage dem selv, men at vi må få de tilført via maten vi spiser. Animalsk protein har høy kvalitet fordi de inneholder alle de essensielle aminosyrene kroppen trenger, og i riktige mengder.

Vegetabilsk mat bidrar også med proteiner, men de færreste har en god proteinkvalitet. Du kan dekke proteinbehovet ditt ved kun å spise plantebasert mat, men det krever at du kombinerer ulike kilder og at du ofte må spise større mengder mat.

Biotilgjengelighet

Proteiner og næringsstoffer i animalsk mat foreligger ofte i former som kroppen lettere kan ta opp og utnytte. Dette skyldes både at enkelte næringsstoffer er lettere tilgjengelige i animalske matvarer, og at vegetabilske matvarer kan inneholde stoffer som hemmer næringsstoffopptaket.

Jern er et godt eksempel på dette. Animalsk mat inneholder hemjern som tas opp tre til fem ganger bedre i kroppen, enn ikke-hemjern som finnes i vegetabilsk mat. I snitt tar kroppen opp 25 prosent av hemjern, mot 5-8 prosent av ikke-hemjern[12]. Rødt kjøtt, særlig fra storfe og småfe, inneholder mest jern av animalske matvarer (unntatt lever).

Kjøtt+grønt=sant

Du må ikke spise kjøtt eller egg for å dekke næringsstoffbehovet, men å redusere eller kutte store matvaregrupper fra kostholdet krever at du har god kunnskap om hva du bør spise istedenfor.

Når et planterikt kosthold kombineres med animalske matvarer, er det lettere å dekke kroppens behov. Animalsk mat gir næringsstoffer det kan være vanskelige å få nok av fra vegetabilsk mat alene. Samtidig bidrar også vegetabilsk mat med næringsstoffer som animalsk mat inneholder lite eller ingenting av – for eksempel fiber, vitamin C og enkelte antioksidanter som polyfenoler og flavonoider.

Et kosthold med mye grønt og grovt, kombinert med moderate mengder kjøtt, egg og annen animalsk mat, gjør det enklere å dekke behovet for viktige næringsstoffer. Disse matvarene er ikke motsetninger – de fungerer best sammen.

Samme mengde protein

Bildet viser mengden erter, bønner og linser (360g) du til sammen må spise for å få i deg 24 g protein, sammenlignet med mengde kjøtt (107g) som gir like mye protein[11].Tallerkenen med belgvekster gir tre ganger så mye energi (kalorier).

OBS! Vi har generelt ikke proteinmangel i Norge i dag, men for småspiste, eldre og syke, kan det være krevende å dekke behovet for protein og næringsstoffer om det innebærer at man må spise store mengder mat.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

Gode liv, i dag og i morgen 17

Hva er det vi egentlig spiser? 18

Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19

Hva er utfordringene med kjøtt **22**

Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

3. Hva er utfordringene med rødt og bearbeidet kjøtt?

Kjøtt bidrar med mange viktige næringsstoffer i kostholdet vårt. Samtidig viser forskning en sammenheng mellom høyt inntak av rødt kjøtt – særlig bearbeidet kjøtt, og økt risiko for enkelte negative helseutfall. Disse funnene bygger hovedsakelig på observasjonsstudier, og det er fortsatt usikkerhet knyttet til både årsakssammenhenger og mekanismer.

Forskningsgrunnlaget

Forskning på kosthold og sykdom er vanskelig. Dette fordi det nærmest er umulig å gjennomføre gode, kontrollerte studier, hvor folk lever under kontrollerte omgivelser i lang nok tid til at man rekker å utvikle sykdom. Forskning baseres derfor ofte på observasjonsstudier. Slike studier kan vise at to ting ofte forekommer samtidig, men de kan ikke bevise at det ene er årsaken til det andre. For å bevise sammenheng kan forskerne lete etter biologiske forklaringer i kroppen, som kan støtte eller forklare sammenhengen. Det kalles mekanismer.

I tillegg til at forskning på kosthold og sykdom i seg selv er krevende, er det flere svakheter ved kunnskapsgrunnlaget på kjøtt og sykdomsrisiko. Blant annet skiller studiene i liten grad mellom ulike dyreslag innen kategorien rødt kjøtt. Det er uklart om risikoen er den samme ved inntak av eksempelvis svin og storfe, selv om forskjeller i fôr, livsbetingelser og næringsstoffsammensetning kan tilsi at det er forskjeller. Videre brukes ulike definisjoner av bearbeidet kjøtt i ulike studier, og resultater spriker noe avhengig av hvor de er gjennomført. Dette kan skyldes ulike livsstiler, sosioøkonomiske forhold eller ulike produksjonsmetoder.

Vi har heller ikke gode svar på hva som forklarer en mulig sammenheng mellom høyt inntak av rødt og bearbeidet kjøtt og sykdomsrisiko. Kunnskapen er særlig begrenset når det kommer til utvikling av tykk- og endetarmskreft.

Dette betyr ikke at den observerte risikoen skal bagatelliseres, men at funnene bør tolkes med forsiktighet.

Hva menes med observasjonsstudier?

Med observasjonsstudier menes studier hvor store befolkningsgrupper følges over lang tid. Typisk sendes et spørreskjema ut ved jevne mellomrom (for eksempel hvert fjerde år) hvor man selvrapporterer hva man har spist i den tidsperioden. Disse studiene er hypotesegenererende, men kan ikke brukes til å påvise sammenheng mellom enkelte matvarer og sykdomsutvikling. De fleste studiene er også gjort i utlandet, og kan derfor ikke automatisk overføres til norske forhold.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

- Gode liv, i dag og i morgen 17
- Hva er det vi egentlig spiser? 18
- Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19
- **Hva er utfordringene med kjøtt** **22**
- Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Mettet fett og hjerte- og karsykdom

Rødt kjøtt bidrar med ca. 19 prosent av inntaket av mettet fett i kostholdet vårt[9]. Kroppen vår trenger fett, samt de vitaminene som følger fettet, men det anbefales å ikke overdrive inntaket, spesielt av det mettede fettet. De nasjonale anbefalingene oppgir at maks 10 energiprosent bør komme fra mettet fett.

Helsedirektoratet skriver følgende på sine nettsider: «Inntak av mettet fett er ikke farlig. Imidlertid anbefales det å begrense inntaket av mettet fett, siden høyt inntak er knyttet til økt LDL-kolesterol, som er en viktig risikofaktor for hjerte og karsykdom. Det er godt dokumentert at å erstatte mettet fett i kostholdet med flerumettet fett har en gunstig effekt på kolesterolet[14].»

Forskningen er tvetydig

Rådet om å begrense mettet fett handler altså ikke om at mettet fett i seg selv er farlig, men at mengdene bør begrenses og at inntaket av umettet fett er gunstigere. Spiser vi for mye av noe, kan vi få for lite av noe annet.

Samtidig er det ingen hemmelighet at det er faglig uenighet rundt risikoen knyttet til mettet fett. Det kan forklares med at forskningsresultatene viser et sammensatt bilde. Eksempelvis viser studier at dersom mettet fett erstattes med «raske karbohydrater», ser man ikke den samme gunstige effekten på kolesterol og hjerte- og karsykdommer, som ved å erstatte noe av det mettede fettet med umettet fett[15].

Studier spriker også når man ser på mettet fett som et isolert næringsstoff og når man studerer mettet fett i samspill med andre næringsstoffer, som en del av ulike matvarer.

Hva gjør Nortura?

Reduksjon av mettet fett har vært et innsatsområde for Nortura i lang tid. Mettet fett er utfordrende å jobbe med, da det er en naturlig del av dyret og ikke noe vi tilsetter, slik som salt. I tillegg til å utvikle magrere produktalternativer, jobber bransjen på avlsnivå, med endringer i rasekombinasjoner, samt med fôrtiltak for å redusere mengden mettet fett. Gjennom dette har vi lyktes med å endre fettinnhold og fettsyresammensetning på svin, som er det dyreslaget vi spiser mest av i Norge. Les mer på side 93 til 95

«Tall fra Norsvin på hele svineslakt viser en nedgang i mettet fett på hele 34 prosent fra 1990 til 2022[16]!».

Salt og kjøttprodukter

Salt har mange funksjoner i kjøttprodukter. Det bidrar til smak, men er også en del av barrieren som bidrar til å hindre bakterievekst og å sikre mattrygghet i produktene. Salt har også tradisjonelt sett vært viktig for å levere produkter som ikke er tørre eller seige, men som har god tekstur og saftighet og holder seg stabile helt frem til siste forbruksdag- noe som er viktig for opplevd kvalitet på produktet og for å unngå matsvinn.

Gjennomsnittlig inntak per person av salt, eller natrium (som er den komponenten i saltet det er ønskelig at vi reduserer inntaket av) ligger et godt stykke over maksimalt anbefalt inntak per dag. Høyt inntak av natrium øker blant annet blodtrykket og høyt blodtrykk er en av de viktigste risikofaktorene for hjerte- og karsykdom. Bearbeidede kjøttprodukter er en av de største kildene til salt i Norge, og står for ca. 20 prosent av inntaket[9].

Hva gjør Nortura?

Nortura har lenge jobbet for å redusere salt i produktene våre, og vi har fått til mye. Siden 2015 har vi redusert over 30 prosent salt i produktene våre. Videre reduksjon er krevende uten bruk av salterstattere. Kaliumklorid er et av de mest aktuelle alternativene til natriumklorid (salt), og brukes internasjonalt som virkemiddel for å senke natriuminnholdet i mat. Per i dag mangler bransjen tydelige avklaringer fra helsemyndighetene om trygg og hensiktsmessig bruk av kaliumklorid i denne sammenhengen. Denne usikkerheten gjør det mer utfordrende å komme videre med ytterligere natriumreduksjon utover det som allerede er oppnådd. Les mer om vårt arbeid med saltreduksjon på side 93 til 95.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

Gode liv, i dag og i morgen 17
Hva er det vi egentlig spiser? 18
Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19
Hva er utfordringene med kjøtt **22**
Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Rødt kjøtt og risiko for kreft

Forskning peker på assosiasjon mellom høyt inntak av rødt og bearbeidet kjøtt og økt risiko for tykk- og endetarmskreft. Bevisgrunnlaget for at rent rødt kjøtt gir økt risiko for tykk- og endetarmskreft er svakere enn bevisgrunnlaget for at bearbeidet kjøtt gir økt risiko. Det Internasjonale Kreftforskningsinstituttet klassifiserer derfor rent rødt kjøtt som «sannsynlig» kreftfremkallende og bearbeidet kjøtt som «sikkert» kreftfremkallende. Når det er sagt er det viktig å merke seg at klassifiseringen ikke sier noe om sannsynligheten for at kreft vil oppstå. Kreftforeningen forklarer dette slik på sine nettsider: «Klassifiseringen sier noe om hvor sikker forskningen er på at noe er kreftfremkallende, men ikke hvor høy kreftrisikoen er eller hvor mange krefttilfeller det forårsaker. Det at to stoffer er i samme gruppe, er altså ikke det samme som at de er like farlige[34].»

Selv om det vises til en assosiasjon mellom inntaket av rødt kjøtt og bearbeidet kjøtt og økt risiko for kreft i tykk- og endetarm, foreligger det ikke sikre holdepunkter for hva som kan forklare denne sammenhengen. Den mekanismen det per i dag er mest støtte for, er dannelse av potensielt kreftfremkallende forbindelser ved sterk varmebehandling. Bruk av nitritt og nitrat som konserveringsmidler i kjøttprodukter er også foreslått som en mulig risikofaktor. Nitritt og nitrat kan reagere med biogene aminer og danne nitrosaminer, som er potensielt kreftfremkallende stoffer. Nitrosaminene kan dannes enten under bearbeiding av produktene, eller i mage-tarmkanalen ved inntak av nitritt/nitrat fra maten. Det er imidlertid usikkert i hvilken grad slike forbindelser faktisk dannes, hvilke produkter dette eventuelt gjelder, og hvor stor betydning dette har for kreftrisiko hos mennesker. For norske kjøttprodukter er kunnskapen om forekomst og dannelsesbetingelser foreløpig ukjent, men dette undersøkes nå nærmere. Se mer info om nitritt og forskningsprosjektet Nitrisk på side 28 og 95.

Det kan dog være nærliggende å tro at det er noe i måten vi bearbeider kjøttet på som kan forklare risikoen, ikke råvaren i seg selv. Også livstilen og kostholdsmønsteret til de med høyt inntak av rødt kjøtt og bearbeidet kjøtt trekkes frem som en forklarende faktor. Studier viser at disse personene oftere røyker, har høyere alkoholforbruk, er mindre fysisk aktive og spiser mindre frukt, grønnsaker og grove kornprodukter[17,18]. Slike livsstilsfaktorer kan bidra til – og delvis forklare – sammenhengen mellom høyt inntak av rødt og bearbeidet kjøtt og sykdomsrisiko.

Visste du at...

«Nortura allerede bruker lave nivåer av natriumnitritt (E250) i våre bearbeidede produkter – nivåer som ligger under de fastsatte grenseverdiene for lovlig tilsetning av nitritt. Vi tilsetter også alltid antioksidanter sammen med natriumnitritt – for å redusere risikoen for dannelsen av de potensielt skadelige nitrosaminene».

Har du hørt at bearbeidet kjøtt og røyking er like farlig?

Det Internasjonale Kreftforskningsinstituttet klassifiserer både bearbeidet kjøtt og sigarettrøyk i gruppe 1, altså som sikkert kreftfremkallende. Betyr det at bearbeidet kjøtt er like farlig som røyking?

Nei. Klassifiseringen sier noe om hvor sikkert det er at en faktor kan forårsake kreft, ikke hvor stor risikoen er. Selv om både bearbeidet kjøtt og sigarettrøyk er plassert i gruppe 1, er helserisikoen ved røyking langt større.

Et daglig inntak på 50 gram bearbeidet kjøtt er assosiert med om lag 18 prosent økt relativ risiko for kreft i tykk og endetarm (tilsvarende 1,18 ganger økt risiko), sammenlignet med de som spiser lite. Til sammenligning har storrøykere rundt 2000 prosent høyere relativ risiko (20 ganger økt risiko) for å utvikle lungekreft, enn personer som ikke røyker.

Kort sagt:
- **Røyking er svært farlig og står bak mange krefttilfeller.**
- **Bearbeidet kjøtt gir en liten, men målbar, økt risiko ved høyt inntak.**

«Det virker stadig mer usannsynlig at spesifikke matvarer, næringsstoffer eller andre matvare-komponenter i seg selv er viktige enkeltfaktorer i å forårsake eller forebygge kreft[19].»

World Cancer Research Fond, 2018.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

- Gode liv, i dag og i morgen 17
- Hva er det vi egentlig spiser? 18
- Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19
- **Hva er utfordringene med kjøtt** **22**
- Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Hvor stor er risikoen for å få kreft?

Selv om forskningen viser assosiasjoner, er den faktiske risikoen for å utvikle tykktarmskreft som følge av inntak av rødt og bearbeidet kjøtt fortsatt lav.

Når det er snakk om risiko, er det viktig å skille mellom absolutt risiko og relativ risiko.

• Absolutt risiko (AR): sannsynlighet for at eksempelvis tarmkreft forekommer i befolkningen som en helhet.

• Relativ risiko (RR): angir forholdet mellom sannsynlighet for at en hendelse skal inntreffe i en bestemt gruppe, og sannsynligheten for at hendelsen skal inntreffe i en annen gruppe. Eksempelvis hvor stor risikoen er for at en person som spiser mye bearbeidet kjøtt får tarmkreft, sammenlignet med en person som spiser lite bearbeidet kjøtt.

Når det snakkes om kosthold i media er det ofte relativ risiko som blir benyttet, og ofte på en måte som gjør at risikoen fremstår høyere enn den egentlig er. Relativ risiko må sees i sammenheng med absolutt risiko.

Hva gjør Nortura?

Vi tar både initiativ og deltar i forskningsprosjekter som ser nærmere på forklarende mekanismer. Dette for å finne flere svar som vi kan bruke inn i vår produktutvikling. Eksempler på forskningsprosjekter er NitRisk og CRC-3p. Samtidig har vi et bevisst forhold til hvordan vi varmebehandler og prosesserer produktene våre. Se mer info om hvordan vi jobber på side 93 til 95.

«Over 50 gram bearbeidet kjøtt om dagen øker risiko for kreft i tykk- og endetarm med 18 prosent.» – NRK[20]

Hva betyr det egentlig?
Ca. 4,5 prosent av alle menn i Norge får tykktarmskreft før fylte 80 år[21]. Ved høyt inntak av bearbeidet kjøtt øker risikoen med 18 prosent, men det NRK ikke nevner er at det er 18 prosent økning av 4,5 prosent. Det vil si at den reelle økningen i risiko for tykktarmskreft egentlig er på 1 prosent. Den faktiske risikoen for å få tykktarmkreft ved høyt inntak av bearbeidet kjøtt er altså relativ liten. Risikoen knyttet til høyt inntak av rent rødt kjøtt er enda lavere.

Det betyr ikke at funnene skal bagatelliseres, men at nyansene og sammenhengen tallene plasseres i, er av betydning.

Risiko for utvikling av tykktarmskreft for Norske menn før fylte 80 år:

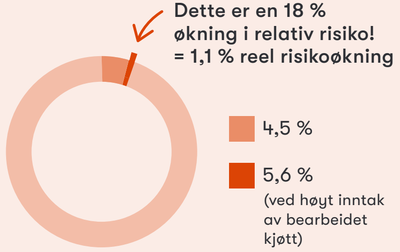

Foto: August Johan Evensen, Steig, Gård Rondane

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

- Gode liv, i dag og i morgen 17
- Hva er det vi egentlig spiser? 18
- Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19
- **Hva er utfordringene med kjøtt** **22**
- Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Prosessering av mat - bearbeide kjøttprodukter

For å kunne tilby rene kjøttråvarer, er vi helt avhengig av å også produsere bearbeidede/prosesserte produkter. Nortura mottar hele dyr fra bonden, og har en plikt og et ansvar for å utnytte mest mulig til mat til mennesker. Prosessering er blant annet viktig for å kunne nyttiggjøre så mye som mulig av dyret, unngå matsvinn, sikre jevn kvalitet over tid og å forlenge holdbarheten på produktene. Skal vi spise rent kjøtt, må vi også spise bearbeidet kjøtt.

Selv om det lenge har vært kjent at et høyt inntak av bearbeidet kjøtt kan gi negative helseeffekter, peker nyere forskning imidlertid på at graden av bearbeiding kan være avgjørende – mer enn om maten er ultraprosessert eller ikke.

Hva er ultraprosessert mat?

Det finnes ingen offentlig definisjon på hva ultraprosessert mat er, men NOVA-klassifiseringens definisjon er den mest utbredte[22]. Produktene klassifiseres ut ifra NOVA-kriterier, fra gruppe 1-4, hvor gruppe 1 er råvarer og gruppe 4 er ultraprosesserte produkter. Kort forklart er NOVAs definisjon på ultraprosessert mat, produkter som er så omfattende prosessert at de ikke lenger ligner den råvaren de kommer fra. De har ofte et høyt innhold av salt, sukker og fett, lavt innhold av råvare, og er tilsatt ingredienser du ikke finner på eget kjøkken, som ekstraherte ingredienser (eksempelvis proteinisolater og modifisert stivelse) og tilsetningsstoffer med såkalt pyntefunksjon (farge, smak og konsistensmidler). Kombinasjonen gjør at produktene ofte er smakfulle, energitette og lettspiste.

Hva viser forskningen?

Med det økte fokuset på ultraprosessert mat, kommer også mer forskning. Feltet er under utvikling, men studier tyder på at det er noe med den ultraprosesserte maten som kan gjøre oss syke. Høyt inntak av ultraprosessert mat er assosiert med økt risiko for helseutfordringer som overvekt og fedme og påfølgende sykdommer som kreft, hjerte- og karsykdommer, og diabetes type 2[23].

Teoriene om hvorfor, er mange. Skyldes det næringsstoffsammensetningen i produktene – er det for mye av noe og for lite av annet? Endrer inntaket av ultraprosessert mat tarmfloraen vår – og hvorfor? Skyldes det tilsetningsstoffene, ingrediensene eller en kombinasjon? Er det valg av prosesseringsmetode eller strukturen på produktene som er problemet? Fremmer inntaket av ultraprosessert mat overspising, og i så fall hvordan? Eller kan det skyldes en kombinasjon av det hele?

Vi mangler fortsatt mange svar. Det er ingen enkeltmekanisme som er endelig bevist, men det finnes noen plausible biologiske forklaringer:

1. Ultraprosesserte produkter er ofte lettere å spise – og lettere å overspise; maten er gjerne myk, søt, fet, salt og krever mindre tygging. Det gjør at vi spiser raskere, bruker lenger tid på å bli mette og kan på den måten spise mer enn vi trenger[24,25,26].
2. Den kan påvirke metthetssystemet vårt. Råvarer har en naturlig struktur som gir både tyggemotstand og volum. Jo mer maten bearbeides, jo mer av dette forsvinner. Det gjør at vi kan føle oss mindre mette og blir raskere sultne igjen.
3. Fortrenger mer næringsrik mat. Hvis en stor andel av kostholdet består av ultraprosessert mat, blir det ofte mindre plass til råvarer og mindre prosesserte produkter. Over tid kan det gi dårligere kostholdskvalitet, selv om vi blir mette[27].

Å spise noe ultraprosessert mat er ikke et problem i seg selv, men hvis store deler av kostholdet vårt består av den type produkter, kan det blant annet gi økt energiinntak over tid, som bidrar til vektøkning som igjen kan gi økt risiko for livsstilssykdommer.

Visste du at kjøttdeig uten salt og vann er betegnet som rent kjøtt?

NOVA gruppe 1: Minimalt prosessert produkt

Gilde karbonadedeig av svin, uten salt og vann, består av kun kvernet, rent kjøtt, 100 prosent råvare.

Ingredienser:
100 prosent norsk svinekjøtt

NOVA gruppe 3: Prosessert produkt

Gilde skinnfri kjøttpølse, mindre prosessert, har høyt innhold av råvare og er grovt kvernet. Inneholder kun tilsetningsstoffer for mattrygghet og holdbarhet, samt kjente ingredienser du har hjemme på ditt eget kjøkken.

Ingredienser: Kjøtt av svin (83 prosent), vann, potetmel, salt, krydder, løk, antioksidant* E315, konserveringsmiddel* E261, E326, E250. Røkt med bøkeflis.

*Konserveringsmiddel og antioksidant bidrar til mattrygghet og holdbarhet, og gjør ikke et produkt ultraprosessert.

NOVA gruppe 4: Ultraprosessert produkt

Gilde Kjøttpølse original er finere kvernet, har lavere innhold av råvare og inneholder flere ingredienser.

Ingredienser: Kjøtt av svin og storfe (53 prosent), vann, hodekjøtt av svin og storfe, potetmel, salt, kaliumklorid (salterstatter), dekstrose (mais)*, krydder, løk, stabilisator E451*, antioksidant E315, konserveringsmiddel E261, E326, E250. Røkt med bøkeflis. Importert svinetarm.

*Dekstrose og stabilisator anses som ingredienser som bidrar til at produkter smaker og føles bedre, og gjør at produktet defineres som ultraprosessert.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

- Gode liv, i dag og i morgen 17
- Hva er det vi egentlig spiser? 18
- Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19
- **Hva er utfordringene med kjøtt** **22**
- Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Hva med tilsetningsstoffer?

Tilsetningsstoffer får også mye oppmerksomhet i debatten om ultraprosessert mat, men er foreløpig en av de mekanismene som er svakest dokumentert på befolkningsnivå. Tilsetningsstoffer som tilsettes for å få maten til å se, smake eller føles bedre, kan bidra til at vi overspiser ultraprosessert mat, men er ikke nødvendigvis en utfordring i seg selv. Bruk av tilsetningsstoffer er strengt regulert. Men, de fleste tilsetningsstoffer er dog testet enkeltvis, og ikke i kombinasjon med hverandre, slik vi ofte inntar dem. Godkjente doser er basert på toksikologi (at de ikke skal være giftig), ikke hvordan de påvirker eksempelvis tarmflora eller tarmbarriere over tid. Disse kunnskapshullene kan gi grunnlag for å ha en føre-var-holdning rundt bruk av tilsetningsstoffer.

Hva gjør Nortura?

Vi jobber målrettet med å redusere bruk av ingredienser og tilsetningsstoffer, øke råvareinnholdet og å redusere kverningsgraden på produkter der det er mulig. Vi mangler fortsatt mange svar på hvor utfordringen ligger, men vi tror likevel at mer råvare, færre ingredienser og økt tyggemotstand er et viktig steg i riktig retning.
Vi deltar også i forskningsprosjekter for å tette kunnskapshull. Les mer om hvilke tiltak vi har gjort på side 95.

Forskning er viktig for Nortura

Forskning er en viktig del av Norturas arbeid på helse. Vi ønsker å finne svar på hva det er med det bearbeide kjøttet og måten vi prosesserer maten på som utfordrer helsen vår. Vi er derfor involvert i en rekke forskningsprosjekter, både forskningsstyrte og industristyrte prosjekter, for å finne flere svar. Mer kunnskap bidrar til at vi kan gjøre flere målrettede tiltak i årene som kommer.

Flere av prosjektene vi i dag bidrar inn i, handler om ultraprosessering og tilsetningsstoffers påvirkning på tarmhelsen. Les mer om forskningsprosjektene Adhealth, CrC-3P på side 95, og NitRisk på side 28.

I podcasten **Kjøttprat** fra Gilde/Nortura kan du høre mer om hvordan vi jobber med ultra-prosessering og tilsetningsstoffer. Du kan også lære mer om den fantastiske matfabrikken kua!

Bruk av «naturlige ingredienser»

Med økt fokus på tilsetningsstoffer er det mange som mener at vi bør erstatte stoffer som har et E-nummer, med mer såkalte «naturlige ingredienser», som eksempelvis ekstrakter fra frukt og grønt.

Det er imidlertid flere grunner til at Nortura ikke gjør dette. Mange av disse ekstraktene er ikke definert i forskriften om tilsetningsstoffer, og vi bryter dermed lovverket[28] ved å gjøre den endringen, selv om det kan være ønskelig. Samtidig varierer innholdet av virkestoff i naturlige ekstrakter, noe som gjør at man mister kontrollen over hvor mye virkestoff som faktisk tilsettes. Å tilsette stoffet som et tilsetningsstoff, gir oss bedre kontroll på mengdene vi tilsetter - og at stoffet faktisk har den virkning som vi trenger for å sikre mattrygghet, holdbarhet eller produktkvalitet. Samtidig gir det forbruker bedre oversikt over hva produktet faktisk inneholder, da tilsetningsstoffer alltid oppgis i ingredienslisten

Betyr industrideltakelse i forskningsprosjekter at resultater er "kjøpt"?

Det er svært vanskelig å få forsknings-midler i Norge uten at industrien er involvert. Det er fordi midlene er få, konkurransen er hard, og finansieringssystemet ofte prioriterer prosjekter med tydelig nytte som bidrar til verdiskapning og innovasjon, samt medfinansiering og samarbeid med eksterne aktører. Skal vi klare å tette kunnskapshull, må industrien i dag involveres, da grunnforskning og uavhengig forskning ofte gir mindre målbare resultater på kort sikt, og taper i konkurranse med mer anvendte prosjekter.

For å sikre uavhengig forskning er det viktig med åpenhet om finansiering, klare regler som gir forskerne full kontroll over metode og publisering, forhåndsregistrerte protokoller og uavhengig fagfellevurdering.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

- Gode liv, i dag og i morgen 17
- Hva er det vi egentlig spiser? 18
- Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19
- **Hva er utfordringene med kjøtt** **22**
- Intervju med Norturas fagsjef for ernæring 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Nitritt under lupen: Hva er det og hvorfor benytter vi det?

Bruken av nitritt i bearbeidede kjøttprodukter er et tema som snakkes mye om både i matindustrien og blant forbrukere. Her kan du lese om hvorfor Nortura benytter nitritt, hvilke vurderinger som ligger til grunn, og hvordan vi jobber med forskningsprosjektet NitRisk.

Hva er nitritt?

Nitrat og nitritt finnes i varierende mengder i mat og drikkevann[45,46]. Stoffene kan være både naturlige og kjemisk fremstilt. Nitrat, som blant annet finnes naturlig i drikkevann, frukt og grønnsaker, kan omdannes til nitritt. Derfor omtales ofte nitrat og nitritt samlet.

I bearbeidede kjøttprodukter har nitritt en rekke funksjoner. Det er først og fremst viktig for å sikre mattryggheten og forlenge holdbarheten på produktene, men bidrar også til frisk, rosa farge, samt noe smak. Nitritt er trygt i moderate mengder, men for store mengder kan være helseskadelig. Dette fordi nitritt ved visse mengde og under visse prosessforhold kan omdannes til nitrosaminer, og enkelte nitrosaminer er vist å være kreftfremkallende.

Produksjonsprosesser med høye temperaturer (over 120 grader) eller lav pH er vist fra forskning i andre land, å kunne påvirke dannelse av nitrosaminer[47,48]. I Norge har vi andre typer prosesser og bruker lave mengder nitritt. I hvilke produkter, under hvilke prosessforhold og i hvor stor grad disse nitrosaminene dannes i norske kjøttprodukter, er per i dag ikke kjent.

Kan ikke Nortura bare slutte å bruke nitritt?

Bruk av nitritt, ofte tilsatt som natriumnitritt (E250) i bearbeidede kjøttprodukter, har vært gjort i en årrekke. Grunnen til dette er at nitritt er et effektivt konserveringsmiddel, spesielt for å hemme vekst av bakterien Clostridium Botulinum, men også av bakteriene Listeria og Salmonella. Clostridium Botulinum trives blant annet i miljøer med lite oksygen, høy pH eller ved lavt salt- og sukkerinnhold. Under disse forholdene kan bakteriene produsere botulinumtoksin – et av de mest potente, naturlige giftstoffene som finnes[49].

Den matbårne sykdommen botulisme oppstår når man får i seg mat eller stoffer som inneholder disse toksinene/giftstoffene. Botulisme-forgiftning kan være livstruende, også for friske, voksne mennesker. Selv om botulisme er sjeldent, kan konsekvensene være alvorlige hvis det først skjer.

Fordi Clostridium Botulinum overlever mange prosessforhold som andre matbårne bakterier er sensitive for, og fordi konsekvensene av et botulismeutbrudd kan være så alvorlige, er natriumnitritt et av de tilsetningsstoffene vi ikke enkelt bare kan fjerne, uten at det ligger grundige risikovurderinger til grunn. De risikovurderingene vi har gjort frem til i dag, tilsier at konsekvensene ved å slutte å bruke nitritt, kan være større enn risikoen det medfører å benytte det.

Forskningsprosjektet NitRisk vil gi oss viktige svar

Fordi nitritt har viktige funksjoner i produktene må vi i Nortura ha full kontroll på hva som skjer i produktet før vi kan redusere eller fase ut bruken av nitritt. Nortura har derfor, sammen med Animalia, Grillstad og Nofima, igangsatt forskningsprosjektet NitRisk, hvor vi skal se på muligheten og behovet for å redusere innholdet av nitritt i norske kjøttprodukter.

Hva skjer videre med nitritt?

Nitritt er på radaren hos både forbrukere, myndigheter, forskere og kjøttindustri i både Norge og EU[30]. I Norge gjør blant annet Vitenskapskomiteen for Miljø og Mattrygghet (VKM), en kartlegging av kilder til nitrat og nitritt i kostholdet vårt, og skal påfølgende gjøre en vurdering på om den samlede eksponeringen utgjør en helserisiko for enkelte grupper i befolkningen[46]. En samlet bransje leter også etter gode, lovlige alternativer til nitritt.

Per i dag må vi i Nortura fortsette å bruke natriumnitritt. Vi håper de neste årene vil gi oss bedre informasjon og mer kunnskap, slik at vi kan gjøre tiltak hvis det viser seg å være nødvendig. Målet er å lage så gode og trygge produkter som mulig.

NitRisk

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

Gode liv, i dag og i morgen 17

Hva er det vi egentlig spiser? 18

Trenger vi kjøtt og egg i kostholdet vårt? 19

Hva er utfordringene med kjøtt 22

Intervju med Norturas fagsjef for ernæing 29

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

4. Veien videre

Intervju med Norturas fagsjef for ernæring, Guro Waage

Guro Vaage

«Gode liv, i dag og i morgen» er tittelen på årets bærekraftsrapport, men også på Norturas nye ernæringsstrategi. Hva betyr dette for deg?

Nortura er en av landets største matprodusenter og har en direkte påvirkning på norske liv over hele landet – gjennom ringvirkningene av vår drift, samvirket og mottaksplikten, og ikke minst gjennom det jeg jobber med, som er maten vi produserer. Vi lager mat til alle døgnets måltider og med de volumene vi produserer er det klart at våre produkter kan ha en innvirkning på folkehelsen. Det tar vi på alvor.

Selv om god helse handler om mer enn ernæring er det å jobbe for bedre folkehelse et samfunnsoppdrag Nortura må ta del i. God ernæring er en nøkkelkomponent i helse da det påvirker kroppens evne til å fungere optimalt, opprettholde energinivået, forebygge sykdom og å fremme generelt velvære.

Hva er de viktigste tiltakene Nortura jobber med?

Hovedmålet med Norturas ernæringsstrategi er å utgjøre en positiv forskjell for folkehelsen, på en forretningsmessig bærekraftig måte. Det skal vi få til ved å løfte de rene, unike råvarene våre, og samtidig forbedre de bearbeidede produktene. Vi vil fortsette jobben med å redusere prosesseringsgrad i vår produktportefølje, samt å redusere mengden mettet fett og salt som vi sender ut i markedet. Samtidig er og vil forskning og innovasjon være en viktig del av vårt arbeid.

Hva er de største utfordringene i dette arbeidet?

Vi møter på flere utfordringer og dilemmaer i vårt arbeid. En sentral utfordring, som særlig har blitt tydelig de siste årene, er at helsemyndigheter og forbrukere har ulike og delvis motstridende ønsker for vår produktutvikling. Mens myndighetene fokuserer på å kutte salt og mettet fett, er den store massen forbrukere mest opptatt av prosesseringsgraden på produktene. Utfordringen med det er at tiltak på den ene siden fort kan slå negativt ut på den andre. Eksempelvis kan reduksjon av salt og fett i produktene medføre at vi må kompensere med tilsetningsstoffer eller andre ingredienser for å sikre kvalitet og mattrygghet på produktene, som igjen påvirker prosesseringsgraden. Vi jobber med å finne løsninger på dette, men det er krevende.

Hvilken plass tror og håper du at kjøtt og egg vil ha i fremtidens kosthold?

Selv om det i dag oppfordres til kjøttkutt fra flere hold, har jeg tro på at de næringsrike råvarene våre vil fortsette å være en naturlig del av kostholdet. Husdyrene er essensielle i Norge, både for selvforsyning, matsikkerhet og at vi skal ha bosetning i hele landet – og det tror jeg fler og fler ser verdien av nå.

Det som bekymrer meg er trenden vi ser hvor kjøtt byttes ut til fordel for mer næringsfattige produkter. Samtidig har fokuset på ultraprosessert mat gitt råvarene våre en ny vind og jeg håper at vi i fremtiden blir flinkere til å benytte råvarene – både hjemme på eget kjøkken, og gjennom bedre alternativer til ferdigmat og prosesserte produkter fra industrien.

Samtidig tror og håper jeg at forskningen vil gjøre oss alle enda klokere og mer samstemte i kostholdsdebatten. Med flere svar på mekanismene knyttet til sykdomsrisiko, vil vi i enda større grad kunne forbedre vår produktutvikling etter hvor skoen trykker. Får vi til dette har jeg stor tro på at kjøtt og egg vil ha en naturlig plass i et sunt og bærekraftig kosthold, også i fremtiden.

Nortura
bondens selskap

E – Miljøtemaer

Foto: Åshild Øritsland Våge,
Sveio Smalesamdrift, Røldal

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

E1 – Klimaendringer

Matproduksjon står for en betydelig del av verdens klimautslipp. For å bremse global oppvarming og sikre et produktivt jordbruk i fremtiden, må vi, som alle andre virksomheter og sektorer i samfunnet, ta ansvar og redusere vår klimapåvirkning gjennom hele verdikjeden.

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy fra 2024 stadfester at vi skal redusere vår påvirkning på global oppvarming i tråd med Paris-avtalen, og etablere et føre-var-prinsipp som tilnærming til miljøutfordringer. Policy-dokumentet er integrert i Norturas styringssystem.
- Nortura er forpliktet til å bidra til landbrukets klimaavtale om å kutte eller binde 5 millioner tonn CO_2-ekvivalenter innen 2030.

Involvering av interessenter

Representanter fra forskning, myndigheter, sivilsamfunn og internasjonale organisasjoner (FN) ble konsultert i forbindelse med utvikling av bærekraftstrategi i 2021.

I 2024 arrangerte Nortura også et dialogmøte med tematikken «kjøtt og klima – en motsetning?» for å få innspill til vårt arbeid.

Interessenter som påvirkes: Hele samfunnet

Foto: Harald Lie, Tufte Gård, Tønsberg

Vil du vite mer?

Lurer du på hvordan norske husdyr bidrar til global oppvarming?

Les Norturas Bærekraftsrapport for 2023 «Husdyrenes rolle i en fremtid med klimaendringer».

Hvordan påvirker nordmenns matforbruk klimaendringene?

I januar 2024 publiserte Miljødirektoratet for første gang en analyse av klimautslippet fra nordmenns forbruk av varer og tjenester[29]. Totalt sett medførte norsk forbruk et utslipp på 77 millioner tonn CO_2-ekvivalenter i 2021. Ettersom en stor del av varene og materialene som forbrukes blir importert, betyr dette at mesteparten, hele 2/3 av klimautslippene, skjer i andre land. Når det gjelder vårt forbruk av mat og drikke, konkluderer analysen at dette medfører et total utslipp på ca. 10 millioner tonn CO_2-ekv, hvorav 60 prosent skjer utenfor Norges grenser.

Vitenskapsbaserte mål

Norturas Bærekraftspolicy etablerer at Nortura skal sette vitenskapsbaserte mål for å sikre at vi jobber med klimareduksjon i tråd med Paris-avtalens ambisjoner. I 2023 signerte vi derfor Science-Based Targets Initiative (SBTi), et initiativ som er etablert for å verifisere at virksomheters klimamål bidrar til 1,5 graders målet i Paris-avtalen.

Mangelen på presise data og pålitelige målemetoder gjør det krevende å sette vitenskapsbaserte klimamål. Vi arbeider fortsatt med å forstå alle parameterne som må på plass for å muliggjøre dette i en norsk kontekst. Karbonfangst er for eksempel en sentral komponent i SBTi rammeverket for landbruksrelaterte utslipp. Publiseringen av "Landsektor- og opptaksstandarden" et tillegg til GHG-protokollenden, 30. januar 2026 vil gi oss et bedre grunnlag for å vurdere hvordan sette SBTimål for våre utslipp i norsk sammenheng.

Les mer om SBTi her.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Vurdering av påvirkning og finansiell vesentlighet

E1 - Klimaendringer - Vesentlige påvirkninger og muligheter og risikoer

Undertema	Type	Beskrivelse	Hvor i verdikjeden		
			Opp-strøms	Egen aktivitet	Ned-strøms
A. Begrensning av klima-endringer	Negativ påvirkning	Metanutslipp fra drøvtyggere	•		
	Negativ påvirkning	Klimagassutslipp fra produksjon av fôr	•		
	Positiv påvirkning	Klimatiltak som reduserer klimagassutslipp og binder karbon	•		
	Negativ påvirkning	Klimagassutslipp fra transport	•	•	•
B. Energi	Negativ påvirkning	Energibruk ved gårder	•		
	Negativ påvirkning	Energibruk i forbindelse med kjøl (fryselagring) og kjøletransport	•	•	•
	Negativ påvirkning	Energibruk i egen drift		•	
	Faktisk risiko	Politisk uro og geopolitisk ustabilitet - Påvirker energiprisen	•	•	

Foto: Dorthe Svantesvold, Tesdal Gård, Etnefjellene

Norske husdyr har 1/3 av utslippet til internasjonal produksjon

Norsk husdyrproduksjon er verdensledende når det gjelder klima. Friske dyr, kombinasjonskyr, grasfôret og beitende kjøttfe og småfe, samt fôreffektive griser og fjørfe, bidrar til at klimaavtrykket fra vår produksjon er betydelig lavere enn gjennomsnittet globalt.

Karbonavtrykk (kg CO_2-ekv/kg slakt vekt)

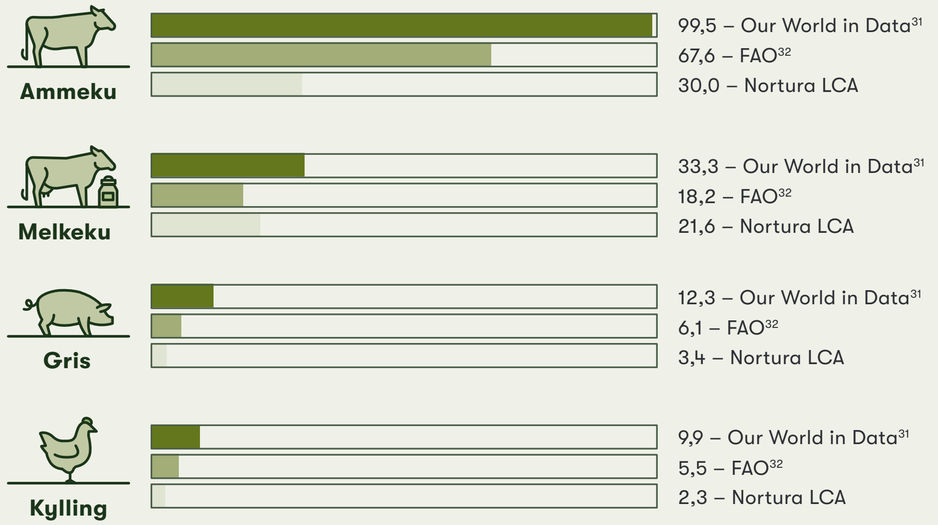

Note: Our World in Data er en vitenskapelig nettpublikasjon som fokuserer på store globale problemstillinger som blant annet klimaendringer. FAO: Food and Agriculture Organization of the United Nations er et spesialisert byrå i FN som leder internasjonale innsats for å bekjempe sult og forbedre ernæring og matsikkerhet.

Our World in Data er brukt som kilde i rapporten fra Nordisk Ministerråd 2023 «Nordic Nutrition Recommendations 2023».

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Vårt klimafotavtrykk

Den største kilden til utslipp i Norturas verdikjede stammer fra primærleddet og er hovedsakelig knyttet til biologiske prosesser fra fôrproduksjon, husdyr, og gjødsel. Råvarene vi kjøper utgjør 98 prosent av vårt totale klimaregnskap (se mer s. 40).

Livsløpsanalysene som ble ferdigstilt i 2024 viser at de største utslippskildene i vår verdikjede stammer fra fôrproduksjon for alle dyreslag sammen med enterisk metan fra drøvtyggere.

Energibruken på våre fabrikker og anlegg utgjør 0,4 prosent av vårt totale klimagassutslipp, og 81 prosent av energikildene er fossilfri.

Nortura har et betydelig transportbehov som hovedsakelig omfatter lang og tung transport av levende dyr, produkter og råvarer. Våre lastebiler er primært drevet av diesel, noe som medfører klimagassutslipp. Oppstrøms og nedstrøms transport, inkludert dyretransport, utgjør 1,0 prosent av vårt totale klimaregnskap.

Finansiell vesentlighet:
Geopolitisk uro og ustabilitet har hatt en betydelig innvirkning på energiprisene de siste årene. Den russiske invasjonen av Ukraina i 2022 førte til høy volatilitet og energiunderskudd, som resultat av ønsket om utfasing av russisk gass på det europeiske kontinent. Dette medførte en kraftig økning i energikostnader for mange europeiske land, inkludert Norge, noe som har påvirket både bedrifter og forbrukere. Geopolitiske hendelser som kriger, politiske konflikter, handelsdisputter og internasjonale sanksjoner kan forstyrre energiforsyningskjeden, noe som fører til prisfluktuasjoner og innebærer en stor finansiell risiko for Nortura.

Fordeling av klimautslipp

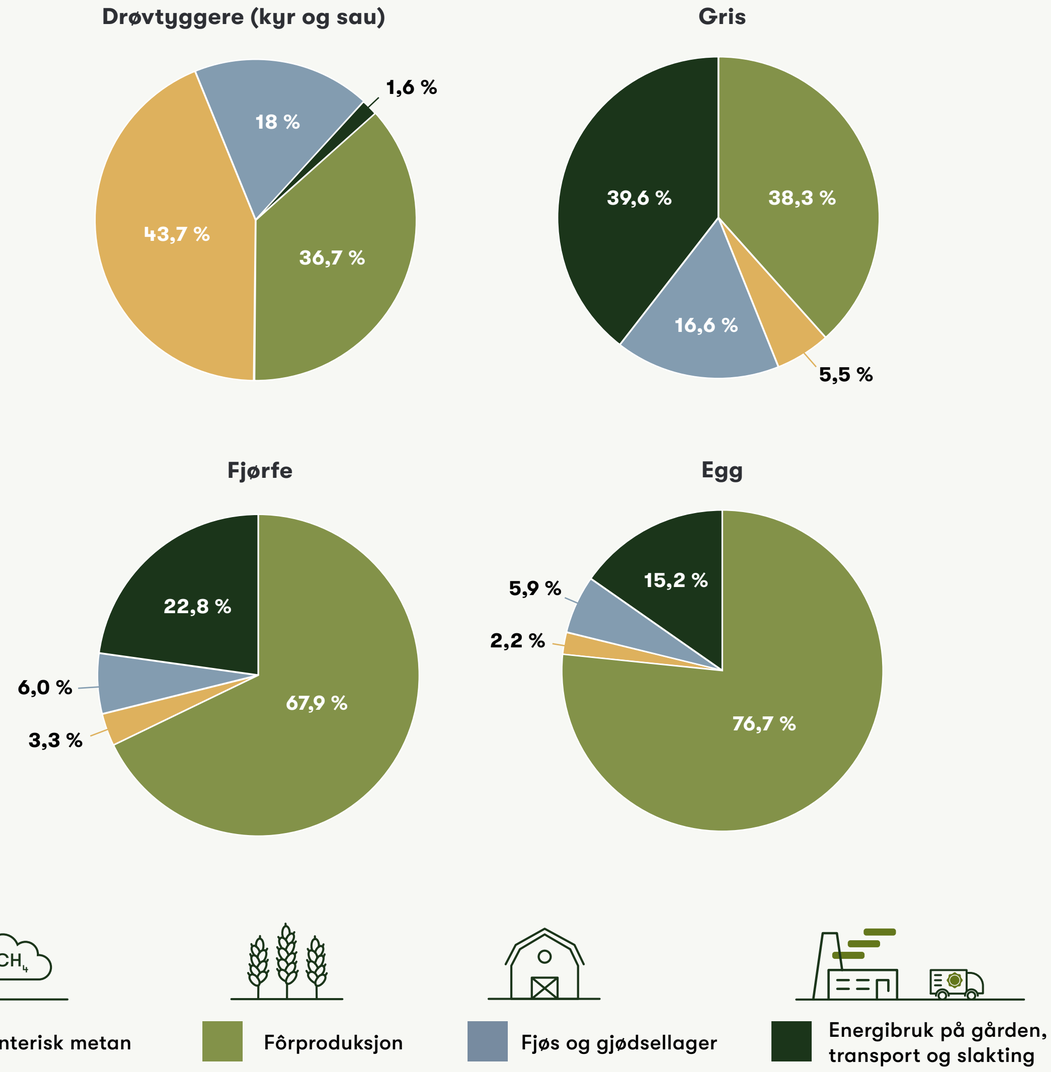

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

A. Begrensning av klimaendringer

Håndtering av vesentlige påvirkninger

På gård
Utslippene kan variere betydelig fra gård til gård, avhengig av beliggenhet, produksjonsform og størrelse. Nortura jobber aktivt for å fremme klimavennlig produksjon hos våre eiere. Dette gjør vi blant annet gjennom deltagelse i forskningssamarbeid for å øke kunnskapen om metoder for å redusere klimautslipp, samarbeid med andre aktører – spesielt våre søstersamvirker Tine og Felleskjøpet, og deltagelse i nettverk og klynger som fremmer ny teknologi og innovasjon.

Den viktigste faktoren for klimavennlig husdyrproduksjon er god dyrehelse med lav dyredødelighet, og fôreffektive husdyr. Dette er noe Nortura har jobbet systematisk med i en årrekke, sammen med våre samarbeidspartnere i landbruket – fra avlsorganisasjoner, rådgivere, interesseorganisasjoner og faglagene, og de andre samvirke.

De siste årene har vi rettet oss mer målrettet mot de to største utslippskildene fra vår primærproduksjon, nemlig fôrproduksjon og enterisk metan. Vi deltar også i samarbeid for å øke bruken av husdyrgjødsel til biogassproduksjon, som vil redusere lagringstiden og dermed utslipp av metan og lystgass fra gjødsel.

Nortura deltar i en rekke forskningsprosjekter knyttet til landbrukets klimapåvirkning, blant annet hvordan karbonlagringspotensialet fra jordbruket kan dokumenteres og økes. Naturen og landbruket driver karbonfangst og lagring i stor skala, og rundt en fjerdedel av menneskelige CO_2-utslipp tas opp av planter. For å få et riktig bilde av vårt samlede klimaavtrykk, må det bedre dokumenteres i hvor stor grad jordbruket i dag fanger karbon. I tillegg vil bedre jordbruksmetoder knyttet til gras, eng og beite kunne øke bindingen av karbon i jorda. Dette vil ikke bare ha en positiv klimaeffekt, men også være fordelaktig for å opprettholde gode avlinger.

Under transport
Over 80 prosent av vår transport utføres av eksterne leverandører, og vi er avhengige av samarbeid for å nå våre nullutslippsmål. Vi har sett en svært positiv utvikling i antall nye kjøretøy med nye drivlinjer som kom på plass mot slutten av 2024. Vår største transportleverandør Litra har tatt i bruk flere biler drevet med biogass i løpet av 2025. Andre transportører vi benytter oss av har gjennom året tatt i bruk kjøretøy både med elektrisk drift og gassdrift.

På fabrikk
Påvirkningen fra våre produksjonsanlegg, og de tiltakene vi gjennomfører for å redusere disse utslippene og fase ut fossil energi fra våre fabrikker, beskrives i kapittelet om energi under (side 43 til 45).

Nortura Hærland

Mål*

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Verdikjede
Nortura har som overordnet mål å være netto-klimanøytrale innen 2040. Målet dekker den ikkebiologiske delen av vår produksjon, det vil si Scope 1 (egne anlegg og transport), Scope 2 (innkjøpt elektrisitet), og deler av Scope 3 (transport, strøm).	
80 prosent reduksjon i klimagassutslipp fra transport innen 2030 (basert på 2016-tall)	Norturas eiere skal ta i bruk klimakalkulatoren innen 2025
Alle våre produksjonsanlegg skal driftes på 100 prosent fossilfri energi innen 2027.	Vi skal være pådrivere for utvikling av fossilfrie gårder, og at alle nyanskaffelser i vår verdikjede skal basere seg på fornybar energi eller omlegging til bioenergi innen 2030.
Vi skal redusere utslipp av metan fra fjøs på egne anlegg med 30 prosent innen 2025.	Nortura skal jobbe for en reduksjon på 30 prosent utslipp av metan fra våre drøvtyggere innen 2030 (pr. kg slaktevekt), og 50 prosent innen 2050.
Nortura skal gjennomføre en klimarisikoanalyse av vår verdikjede for å kartlegge hvordan fremtidige klimaendringer vil påvirke vår produksjon frem mot 2050.	Nortura skal bidra til økt karbonbinding i jord gjennom å stimulere til dyrking av fangvekster på korn/grønnsaksarealer og arbeide for at våre bønder anvender biokull.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Tiltak 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Gård	Klimasmart Landbruk	Nortura er en av initiativtakerne bak etableringen av prosjektet Klimasmart Landbruk, som jobber for å redusere klimaavtrykket til norsk landbruk uten at det skal gå på bekostning av matproduksjonen og næringens konkurransekraft. De siste årene har fokuset vært på utviklingen av klimakalkulator for ulike landbruksproduksjoner, for å måle faktiske utslipp fra norske gårder. Les mer her: Om oss - Klimasmart landbruk
Gård	Landbrukets klimakalkulator	Landbrukets klimakalkulator er et digitalt verktøy utviklet spesielt for landbruksnæringen og den norske bonden. Den gir oversikt over gårdens klimagassutslipp og viser hvilke muligheter som finnes for å redusere utslipp og øke karbonbindingen i jorda. Resultatene fra kalkulatoren danner grunnlaget for klimarådgivning, slik at bonden kan identifisere tiltak som styrker både klimaeffekten og karbonopptaket i jorda. Ofte er disse tiltakene også økonomisk lønnsomme. Siden 2020 har kalkulatorer for melkeku, ammeku, gris og småfe blitt lansert, mens kalkulatorene for kylling og egg blir operative for Norturaprodusenter i begynnelsen av 2026. Les mer her: Om klimakalkulatoren
Oppstrøms	Bransjeavtale	Nortura SA og Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF) har blitt enige om en felles bransjeavtale som skal bidra til å levere på landbrukets klimaavtale, gjennom at flere bønder tar i bruk Klimakalkulatoren og gjennomfører klimatiltak på gård. I løpet av nærmeste halvår 2026 vil varemottakerne innføre økonomiske tilleggsytelser til produsenter som samtykker til å dele data med Klimakalkulatoren. Senere, tentativt fra andre halvår 2027, vil tillegget knyttes til såkalt «grønn status», basert på reelle og representative driftsdata. Les mer om bransjeavtalen
Gård	Klimarådgivere	I 2024 besluttet Nortura å gi sine rådgivere opplæring i klimarådgivning. I løpet av 2025 etablerte vi 15 klimarådgivere som bistår bønder med å etablere klimaplaner og klimatiltak som reduserer utslipp og styrker drift og økonomi. For planteproduksjon samarbeider vi med TINE og Norsk Landbruksrådgiving. Det forventes at de fleste av Norturas rådgivere skal være godkjente klimarådgivere i 2026, med mål om minimum en klimarådgiver per dyreslag i hvert tilførselsområde. Selv om Nortura ikke blir en stor aktør innen klimarådgivning, skal vi likevel bidra til økt bruk av klimakalkulatoren og gjennomføring av klimatiltak – blant annet gjennom målrettede digitale løsninger.
Gård	Rådgivere småfe	God drift er det mest effektive tiltaket for å redusere klimaavtrykket per kilo slakt eller ull. Nortura tilbyr lokal brukerstøtte til Saue- og ammegeitkontrollen, som gir produsenter oversikt over driften og mulige forbedringer. Leverandører av 15 lam eller mer får også en analyse som viser slaktekvaliteten gjennom året. I tillegg arrangerer Nortura en rekke fagmøter og tilbyr individuell rådgivning til større produsenter. Dette bidrar til at Nortura småfebønder i snitt oppnår bedre produksjonsresultater enn andre.
Gård	SPF gris	SPF («Specific Pathogen Free») innebærer at gris beskyttes mot utvalgte smittestoffer gjennom strenge hygienetiltak. Friske SPFdyr gir bedre tilvekst, lavere fôrforbruk og jevnere produksjon, og en omlegging til SPF-dyr gir en varig utslippsreduksjon med rundt 13 prosent i den aktuelle besetningen. Nortura har som mål å oppnå 100 prosent SPFgris innen 2030. Fordi de største besetningene legges om først, gir selv få sanerte besetninger en stor økning i andelen SPF-gris totalt. Nortura har som mål å oppnå 100 prosent SPF-gris innen 2030. Omleggingen pågår i hele landet, men i ulikt tempo.
Forskning	MetanHUB	MetanHUB er et forskningsprosjekt for hele storfe- og småfebransjen, ledet av TINE. Prosjektet skal bidra til å nå målene i landbrukets klimaavtale og oppfylle målet om reduksjon i klimagassutslipp fra landbruket frem mot 2030. Prosjektet vil og bygge kunnskap og dokumentasjon om metanreduksjon fra norske drøvtyggere. MetanHUB-prosjektet vil pågå fra 2024 til 2027, og får statsstøtte gjennom jordbruksoppgjøret. Les mer om MetanHUB her
Forskning	MetanKutt	Prosjekt Metankutt, som startet i 2025, er finansiert av HANDLE-fondet fra NorgesGruppen med egeninnsats fra Nortura og Mære Landbruksskole. Prosjektet undersøker effekten på metanutslipp av opptil fire ulike typer metanreduserende fôrråvarer, og tester praktiske metoder for tildeling i kjøttproduksjon. Det ser også på effekter for ulike storferaser og prøver ut målemetoder for metankonsentrasjon på fjøsnivå. I 2026 er hovedfokuset å måle variasjoner i metanutslipp ved ulike fôringsmetoder og kombinasjoner av grovfôr. Prosjektet pågår ut 2026 og vil dele sine resultater med MetanHUB. Les mer om MetanKutt her

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Forskning	SUSCOW	SUSCOW er et samarbeid mellom NMBU, forskningsmiljøer og industripartnere (2021–2025) som undersøker hvordan dyrehelse og karbonbalanse i beitemarker påvirker klimagassutslipp fra drøvtyggerproduksjon. Prosjektet kombinerer registerdata, feltstudier og modellering (LCA) for å vurdere effekten av bedre dyrehelse og optimal bruk av beiteressurser på utslipp, dyrevelferd og antibiotikabruk. Det inkluderer også studier av karbonlagring i utmarksbeiter. Resultatene skal integreres i klimakalkulator fra Landbrukets Klimaselskap SA. Med sin tverrfaglige tilnærming gir prosjektet ny kunnskap om sammenhengen mellom dyrehelse, produksjonseffektivitet, klimagassutslipp og karbonlagring, og er relevant både nasjonalt og internasjonalt. Les mer om SUSCOW her
Forskning	Amazing Grazing	Amazing Grazing (2022–2025) er et NIBIO ledet prosjekt i samarbeid med NMBU som undersøker hvordan sau på norsk utmark kan bidra til bærekraftig mat- og ullproduksjon. Ved hjelp av FN's SAFA retningslinjene og SMART analyse vurderes bærekraften på åtte sauebruk i Sør Norge. Prosjektet analyserer ressursbruk, økonomi, miljøpåvirkning og forbrukerperspektiver, og involverer over 30 aktører i verdikjeden. Prosjektet forventes å gi ny innsikt i hvordan norske beitesystemer for sau kan utvikles mot økt bærekraft, styrket lokal økonomi og bedre ressursutnyttelse, samtidig som det gir konkrete anbefalinger til både industri, politikere og forbrukere. Les mer om Amazing Grazing her
Forskning	Methane Pasture	MethanePasture ledes av NMBU i samarbeid med aktører som TINE, Nortura, Felleskjøpet og internasjonale partnere. Prosjektet undersøker hvordan økt beitebruk og metanreduserende fôrtilsetninger kan senke utslipp fra norsk storfe- og melkekuproduksjon. Det gjennomføres feltforsøk med melkekyr og ammekyr for å måle metanutslipp, fôropptak og effekten av ulike tilsetningsstoffer. Resultatene skal forbedre modeller som HolosNor og gi ny kunnskap for mer bærekraftig matproduksjon. Prosjektet finansieres av Forskningsrådet og næringen, og pågår fra 2024 til 2027. Les mer om Methane Pasture her
Forskning	Klimasmart Sau	Norge har store utmarksressurser, men rundt halvparten utnyttes ikke i dag. Dette prosjektet fra NMBU skal undersøke hvordan økt bruk av utmarksbeite kan kombineres med målet om lavere klimagassutslipp fra sau. Målet er å utvikle en bærekraftig saueproduksjon basert på norske fôrressurser, der klimaavtrykket holdes lavt. Prosjektet omfatter også utvikling av en gårdsmodell for beregning av klimagassutslipp fra norske sauebruk. Les mer om Klimasmart Sau her

Foto: Knut Evensen, Søre Berge Gård, Fåvang

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Statusoppdatering Landbrukets Klimaplan: Landbrukets felles innsats for å redusere klimagassutslipp på gårdsnivå (i Norturas Scope 3)

Satsingsområde 1. Klimakalkulator

Mål: Alle gårdsbruk i løpet av 2025 skal ha gjennomført en klimaberegning og fått tilbud om klimarådgivning.

- Status per februar 2026 viser samtykke fra over 11000 produsenter (økning på 1000 i 2025). Dette utgjør ca 30 prosent av alle gårder i Norge.
- Datakvaliteten har økt (andelen produsenter med grønn status), delvis grunnet målrettet rådgiving. Grønne tall er nødvendig for at rapporteringen skal kunne inngå i Norturas klimaregnskap.
- I 2025 utdannet Nortura 15 interne klimarådgivere og har nå totalt 20 stk. i 2025 gjennomførte vi 25 isolerte klimarådgivninger i tillegg til løpende rådgivning på gård. TINE har 30 klimarådgivere som dekker klimarådgivning ut mot våre felles produsenter (melkeku). De gjennomførte 640 klimarådgivninger i 2025.
- Gjennom prosjekt Klimasmarte spydspissbønder fungerer 50 spydspissbønder over hele landet som ambassadører for klimakalkulatoren og klimaarbeidet i landbruket.

Satsingsområde 2. Avl og friskere dyr

Mål: 860 000 – 1 mill. tonn CO_2-ekv

Brede avlsmål med fokus på egenskaper som har sammenheng med klimagassutslipp er et viktig tiltak for fortsatt reduksjon av klimagasser fra husdyrproduksjonen. Målrettet innsats for friskere og mer fôreffektive dyr gir lavere klimaavtrykk per produsert enhet.

Avlsarbeid er et av de mest effektive og langsiktige klimatiltakene i norsk jordbruk. Norske avlsorganisasjoner estimerer at tradisjonelt avlsarbeid allerede gir en årlig utslippsreduksjon på mellom 0,6 og 2,5 prosent for husdyrpopulasjonene, hovedsakelig drevet av bedre fôrutnyttelse, økt produksjonseffektivitet og jevn framgang i helse- og robusthetsegenskaper

- Melkeku: GENOs forbedrede avlsmetoder og omfattende metanmålinger av rundt 1 000 NRF-melkekyr årlig siden 2020 gjør at klimaeffekten av avlsarbeidet nå kan dokumenteres langt mer presist enn før. Utslippsreduksjonspotensialet mot 2030 anslås til om lag 140 000 tonn CO_2-ekv, tilsvarende 16 prosent lavere utslipp per produsert enhet (Kilde: Geno)
- Ammeku: Målrettede klima og avlsprosjekter, inkludert metanreduserende fôrråvarer, måling av utslipp på ulike beitetyper, og dokumentasjon av sammenheng mellom dyrehelse, beitebruk og netto klimautslipp. Det planlegges utprøving av teknologi for metanmåling ved grovfôropptak i 2026 som vil gi mer presise målinger (Tyr).
- Norsk Sau og Geit: Gradvis bedre ressursutnyttelse, bedre fruktbarhet, god helse og robusthet, gir lavere utslipp per kilo lam og sauekjøtt. NSG har i flere år jobbet aktivt med metanavl hos norsk kvit sau og har siden 2020 målt metanutslipp på over 8000 individer (Norsk Sau og Geit).
- Svin: Norsvin har siden 2024 gjennomført sin største avlssatsing noensinne. Dette gir langt mer presise fôrregistreringer og dermed bedre grunnlag for seleksjon av dyr med lavere fôrforbruk. Samlet sett gir arbeidet en forventet reduksjon i klimagassutslipp på 13 prosent i avtaleperioden. Med full omlegging til SPF-gris innen 2030 kan effekten bli opp mot 205 000 tonn.
- Fjørfe: Fjørfenæringen har lenge hatt en sterk avlsframgang innen både egg og kylling. Internasjonale avlsprogrammer med fokus på fôrutnyttelse, helse og lavere dødelighet har bidratt til at klimaavtrykket per kilo vare er betydelig redusert de siste årene.

Satsingsområde 3. Klimavennlig fôring

Mål: 815 000 tonn CO_2-ekv

Metan fra vomma til drøvtyggere utgjør 48,5 prosent av klimagassutslippene fra jordbrukssektoren i Norge. Metanreduserende fôrvarer og bedre grovfôrkvalitet kan bidra til redusert metanproduksjon i vomma.

- Metanreduserende fôrråvarer: Regjeringens mål er at alle grovfôrbaserte husdyrproduksjoner skal ta i bruk metanhemmere i fôret innen 2027. MetanHUB, ledet av Tine, står sentralt i dette arbeidet. I nov 2025 ble forsøk med Bovaer satt på vent i påvente av undersøkelser i Danmark angående sykdomstilfeller.
- Forbedring av grovfôrkvalitet er et viktig klimatiltak fordi det øker produksjonseffektiviteten og reduserer metanutslipp hos drøvtyggere. Økt fordøyelighet, gjennom riktigere høstetidspunkt, bedre gjødsling, riktig sortvalg og god logistikk rundt høsting, kan redusere metanutslippene betydelig, med et estimert potensial på 115 000 tonn CO_2-ekv frem mot 2030.

I 2019 inngikk landbruket som eneste sektor i Norge en avtale med Regjeringen om å kutte utslipp av klimagasser; akkumulert 5 mill. tonn CO_2-ekv i perioden 2021-2030. I 2020 ble Landbrukets Klimaplan vedtatt, som beskriver hvordan utslippskuttene skal nås gjennom 9 satsingsområder. Hvert år rapporterer Nortura, sammen med alle andre aktører i landbruket, tiltak og resultater inn til Norges Bondelag, som oppsummerer status på satsingsområdene.

Les mer om Landbrukets Klimaplan og arbeid med klimatiltak i landbruket her.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Satsingsområde 4. Fremtidsrettet agronomi

Mål: 490 000-570 000 tonn CO_2-ekv

God drenering, jordarbeiding til rett tid og bedre utnyttelse av husdyr- og mineralgjødsel gir lavere klimagassutslipp, men også bedre agronomi og høyere avlingsstabilitet. En fornuftig ressursbruk vil også gi tydelige økonomiske effekter.

- Bruken av digitale hjelpemidler bidrar til mer effektiv drift og bedre utnyttelse av eksterne innsatsfaktorer. På større sprøyter og gjødselspredere er presisjonsteknologi nå utbredt, noe som gjør det mulig å optimalisere blant annet gjødsling og kalking. Det skjer også en rask utvikling innen dronebruk. Samtidig setter dagens forbud mot sprøyting av plantevernmidler med drone i Norge klare begrensninger, selv om dispensasjoner kan gis.

Satsingsområde 5. Fossilfri maskinpark

Mål: 600 000 – 1,4 mill. tonn CO_2-ekv
Klimagassutslipp fra jordbrukets maskinpark kan reduseres ved å fase ut fossilt drivstoff og erstatte det med biodrivstoff eller maskiner som drives av elektrisitet, biogass eller hydrogen. Man kan og redusere forbruket gjennom økt kunnskap om effektiv maskinbruk.

- Omlegging til biodrivstoff er det tiltaket med størst potensiale på kort sikt.
- Elektrifisering av traktor og minilastere er et prioritert tiltak, med et mål om å utgjøre 9 prosent innen 2030 (Miljødirektoratet). For 2025 anslås det at elektriske traktorer utgjorde om lag 1 prosent av det totale salget i Norge. Utviklingen på dette området går raskt, men høye investeringskostnader,
  begrenset rekkevidde og behov for infrastruktur gjør at omstillingen vil ta tid.
- Automatisering og robotisering kan både redusere utslipp gjennom lavere drivstofforbruk og bidra til mindre arbeidsbelastning. Bruken av landbruksroboter er i dag begrenset.

Satsingsområde 6. Fossilfri oppvarming

Mål: 215 000 – 255 000 tonn CO_2-ekv
Jordbruket har klimagassutslipp fra oppvarming av veksthus, fjørfehus, smågrisfjøs, bruk av dieselaggregat på setre og korntørker på gårdsbruk.

- Norsk Fjørfelag har mål om å fase ut fossil oppvarming av fjøs, og andelen produsenter som bruker fornybar energi som hovedkilde øker år for år. Hvilke energikilder som tas i bruk varierer mellom regioner.
- Bionova rapporterer om økende etterspørsel etter støttemidler til ombygging av fjøs, gjennom Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling.

Satsingsområde 7. Husdyrgjødsel i biogassanlegg

Mål: 280 000 tonn CO_2-ekv

Bruk av husdyrgjødsel til biogass reduserer klimagassutslipp både i landbruket og i andre næringer.

- Interessen for biogass øker i takt med bedre rammevilkår. Spesielt positivt er endringen i Enovas tildelingskriterier som vektlegger klimanytte ikke bare energiproduksjon.
- Stortinget har et mål om at 30 prosent av all norsk husdyrgjødsel skal brukes til biogassproduksjon. Det representerer en betydelig oppskalering sammenlignet med dagens nivå på rundt 2 prosent.
- Ny gjødselforskrift fra 2025 krever at all gjødsel fra slakterier må til biogass innen 2030.
- I 2025 ble det gitt støtte til 8 nye prosjekter gjennom Innovasjon Norges VSP Fornybar, og innvilget støtte til ytterligere 6 forprosjekter.

Satsingsområde 8. Jorda som karbonlager og arealbruk

Mål: 1 – 1,2 mill. tonn CO_2-ekv

Tiltak som øker karbonbindingen i jorda omfatter blant annet bruk av fangvekster og biokull. Omdisponering av arealer bør samtidig begrenses for å bevare eksisterende karbonlagre i jorda.

- Forskningsprosjektet SUSCOW (se s. 36) skal anslå potensialet for, og kvantifisere, karbonlagring i ulike typer beiter og utmark. Foreløpige resultater viser at norsk jord er relativt mettet med karbon, og at karbonopptaket fra beite derfor er begrenset, med regionale forskjeller. Beite har likevel en viktig funksjon ved å hindre tap av karbon fra utmarksbeiter. Sluttrapporten kommer i 2026.
- Bruk av biokull har et betydelig potensial for binding av karbon, anslått til om lag 800 000 tonn CO_2. Teknologien er likevel ikke tatt i bruk i stor skala, hovedsakelig på grunn av investeringskostnadene knyttet til pyrolyseteknologi og tilgang på råstoff.

Satsingsområde 9. Klimarisiko og klimatilpasning

Det er behov for både å redusere klimagassutslipp, og på samme tid sørge for å tilpasse næringer, natur og samfunn til et klima i endring.

- Det er behov for store omstillinger i norsk jordbruk for å håndtere nye og økende trusler mot matproduksjonen og matsikkerhet.
- Det rapporteres fra flere produksjonsmiljøer at risiko knyttet til ekstremvær oppleves som stadig mer relevant, særlig etter sesonger med store variasjoner i nedbør og temperatur. Produsenter fremhever at tiltak som drenering, fangvekster, forbedret jordstruktur og mer fleksibel og risikobevisst driftsplanlegging ikke bare reduserer risiko, men også gir økt forutsigbarhet og mer stabil produksjon.
- Klimarådgivere rapporterer at håndtering av fysisk risiko fremstår som et av de mest etterspurte rådgivningstemaene i landbruket.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Resultater

Klimaregnskap (tCO_2-ekv)	2025	2024
Scope 1 GHG-utslipp	**9 924**	**15 565**
Produksjon	8 015	12 844
Transport	1 909	2 721
Scope 2 GHG-utslipp (lokasjonsbasert)	**403**	**414**
Elektrisitet forbruk (produksjon)	0	0
Elektrisitet forbruk (transport)	0	0
Fjernvarme	403	414
Scope 2 GHG-utslipp (markedsbasert)	130 011	129 324
Elektrisitet forbruk (produksjon)	129 495	128 858
Elektrisitet forbruk (transport)	114	53
Fjernvarme	403	414
Scope 3 GHG-utslipp	**2 230 891**	**2 278 934**
1. Innkjøpte varer og tjenester	2 194 665	2 238 264
2. Kapitalvarer	1 262	1 262
3. Drivstoff- og energirelaterte aktiviteter	3 486	4 413
4. Oppstrøms transport	19 946	22 866
5. Avfall generert i operasjoner	46	178
6. Forretningsreiser	390	390
7. Ansattes pendling	2 001	2 071
8. Oppstrøms leide eiendeler	N/A	N/A
9. Nedstrøms distribusjon	390	390
10. Behandling av solgte produkter	8 299	8 692
11. Bruk av solgte produkter	N/A	N/A
12. Avfallshåndtering av solgte produkter	406	406
13. Nedstrøms leide eiendeler	N/A	N/A
14. Franchiser	N/A	N/A
15. Investeringer	N/A	N/A
Totale GHG-utslipp (lokasjonsbasert)	**2 241 218**	**2 294 912**
Totale GHG-utslipp (markedsbasert)	**2 370 827**	**2 423 823**

Utslipp fra kildene basert på biomaterialer (tCO_2-ekv)	2025	2024
Bioolje	1 045	1 164
Biogass	1 211	0
Flis/Pellets	583	636
Innkjøpt biogenic CO_2	7 973	7 435
Total GHG-utlsipp fra biobasertmaterialer	**10 813**	**9 235**

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Nortura klimaregnskap

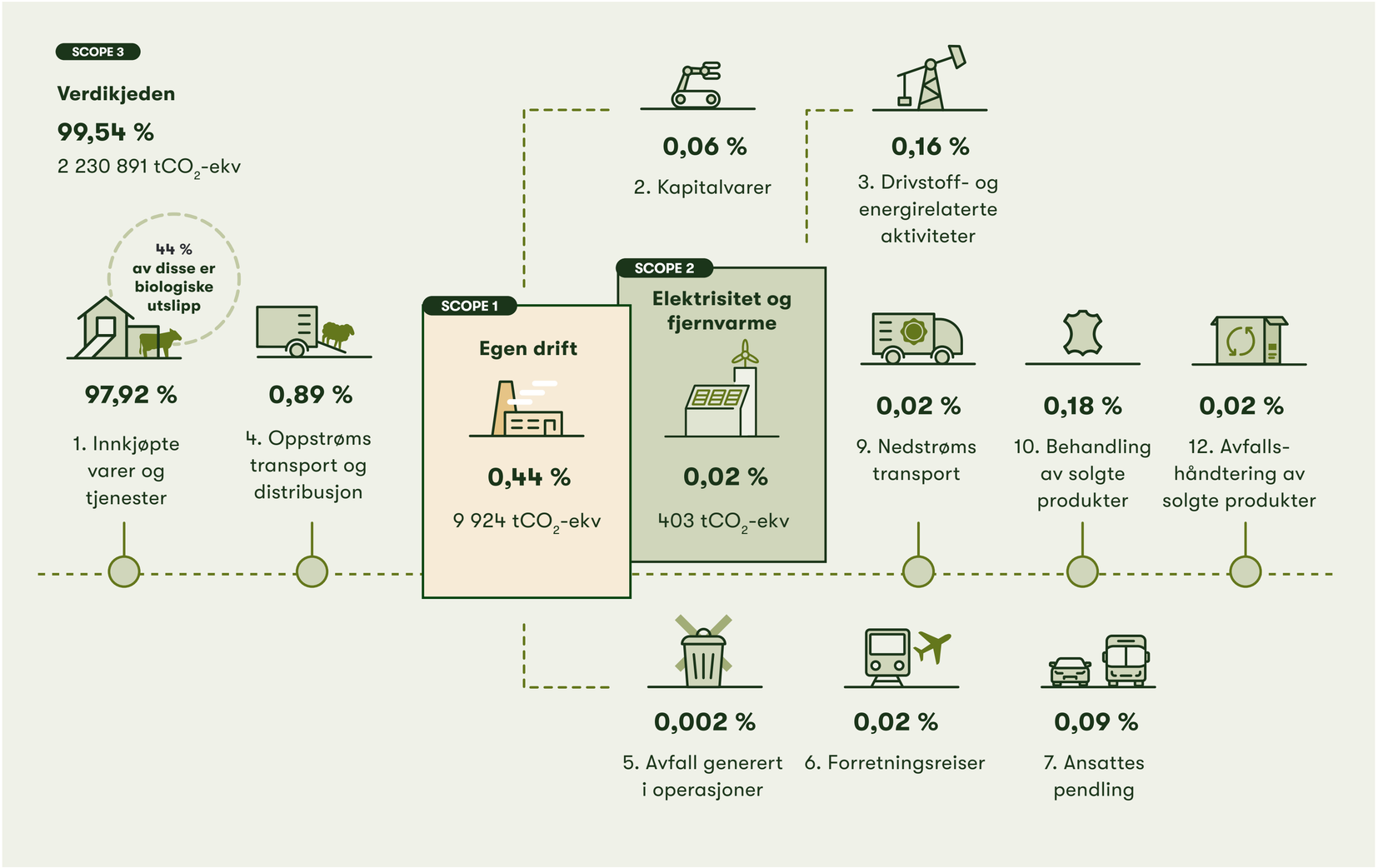

Scope 1: Direkte utslipp som stammer fra operasjonelt kontrollert drift. 81 prosent av våre Scope 1-utslipp kommer fra forbrenning av fossilt brensel, mens 19 prosent kommer fra transport og service med egen bil.

Scope 2: Indirekte utslipp som kommer fra produksjon av fysisk strøm (lokasjonsbasert) og fjernvarme vi kjøper.

Scope 3: Utslippene knyttet til aktiviteter i vår verdikjede og fordelt på kategorier fra GHG-protokollen. Kategori 8 (oppstrøms leide eiendeler), 11 (bruk av solgte produkter), 13 (nedstrøms leide eiendeler), 14 (franchiser) og 15 (investeringer) er ikke relevante for Nortura sine aktiviteter.

Hoveddelen av våre totale utslipp, 97 prosent, ligger i Scope 3 og stammer fra kjøtt, egg, ull og hud som vi kjøper inn. **44 prosent av disse er biologiske utslipp** fra husdyr.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Klimagassintensitet Nortura mor:
Antall gram CO_2-ekv. som slippes ut per nettoinntekt i MNOK og per kg mat produsert av Nortura mor.

Klimagassintensitetsforhold beregnes med totale GHG-utslipp (stedbasert) delt på:
- Nortura mor omsetning (inntektsintensitet)
- Total antall kg mat produsert av Nortura mor (produksjons-intensitet)

Nortura Mor	2025	2024	2023
Mat produsert (i tonn)	232 954	230 025	236 341
Årlig omsetning (i MNOK)	24 087	23 881	23 727

Klimagass inntektsintensitet

(i tCO_2-ekv per MNOK)

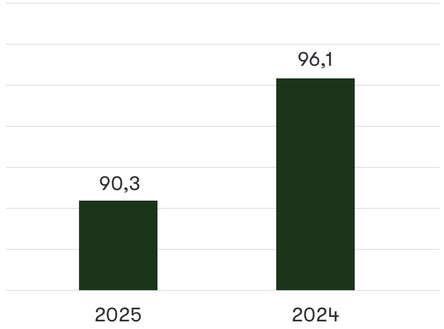

Klimagass produksjonsintensitet

(i tCO_2-ekv per tonn mat produsert)

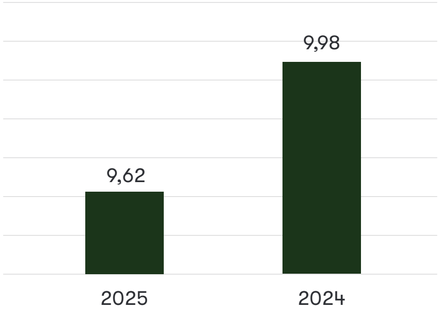

Klimarisikoanalyse	2025
Forventede kostnader for å håndtere risiko forbundet med fremtidige klimaendringer	N/A

Karbonavtrykk (kg CO_2-ekv/kg slaktevekt)

Resultater fra livsløpsanalyser utarbeidet av NORSUS viser utslipp fra vugge til gårdsport (cradle to farm gate) og fra vugge til fabrikkport (cradle to factory gate). Vi bruker resultatene fra vugge til gårdsport for å beregne andelen utslipp fra kjøtt og egg vi kjøper inn, i vårt klimaregnskap.

Se komplette livsløpsanalyser fra NORSUS her.

	Melkeku	Ammeku	Sau
Vugge til gårdsport	21,5	29,9	28,6
Vugge til fabrikkport	21,6	30,0	28,8

	Gris	Kalkun	Kylling	Egg
Vugge til gårdsport	3,1	2,3	2,2	1,5
Vugge til fabrikkport	3,4	2,3	2,3	1,5

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Landbruksforetak som har gitt samtykke til klimakalkulatoren

Nortura produsenter	Melkeku	Ammeku	Sau	Gris
Samtykket 2024	4277 (85 %)	1648 (39 %)	2379 (26 %)	548 (46 %)
Samtykket 2025	**4043 (85 %)**	**1697 (46 %)**	**2425 (29 %)**	**558 (50 %)**
Totalt antall Nortura produsenter 2025	**4781**	**3686**	**8451**	**1108**

Kalkulatorene for kylling og egg blir operative for Norturaprodusenter i begynnelsen av 2026, og antall samtykker vil derfor oppdateres i rapporten for 2026 for disse produksjonsformene.

Foto: Liv Lyngstad Øystese

Foto: Nortura / Sønstegård

Foto: Marthe Holthe Sirivik, Rishaugen Gård, Averøy

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

B. Energi

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Fra våre anlegg

Norturas mål er å være netto klimanøytrale i den ikke-biologiske delen av vår produksjon innen 2040. De siste årene har Nortura gjennomført investeringer for å fase ut fossile energikilder på våre fabrikker, som fyringsolje, naturgass og propan. Nye energikilder varierer fra anlegg til anlegg, men i hovedsak bytter vi til strøm, fjernvarme eller biogass som produseres i nærheten til våre fabrikker. Et internt energiprosjekt ser på muligheten for å benytte andre fornybare energikilder i fremtiden. I tillegg har vi stort fokus på effektivisering av produksjonsprosesser i daglig drift, ved hjelp av ny teknologi som blant annet reduserer energiforbruket.

Mål*

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Verdikjede
Nortura har som overordnet mål å være netto-klimanøytrale innen 2040. Målet dekker den ikke-biologiske delen av vår produksjon, det vil si Scope 1 (egne anlegg og transport), Scope 2 (innkjøpt elektrisitet), og deler av Scope 3 (transport og strøm).	
Alle våre produksjonsanlegg skal driftes på 100 prosent fossilfri energi innen utgangen av 2027.	Vi skal være pådrivere for fossilfrie gårder, og alle nyanskaffelser i vår verdikjede skal basere seg på fornybar energi eller påbegynt omlegging til bioenergi, innen 2030.
Øke vår produksjon av bioenergi basert på husdyr-gjødsel og annet organisk avfall. 30 prosent av vår husdyrgjødsel skal gå til biogassproduksjon innen 2025. Vi skal ta i bruk biogass av husdyrgjødsel fra egne produsenter på utvalgte anlegg og transport, innen 2030	

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Tiltak 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Egen drift	**Energi-effektivisering på fabrikk**	Fokus på energireduserende tiltak innen driftsrutiner, blant annet: oppgradering av infrastruktur, utnyttelse av spillvarme til energigjenvinning, mer effektiv bruk av varmtvann, overgang til LED-belysning og reduksjon av unødvendig lysbruk. Det arbeides også med optimalisering av trykkluftforbruk, reduksjon av tap og lekkasjer samt mer energieffektiv drift av teknisk infrastruktur som kjøleanlegg, ventilasjon og vakuumanlegg.
Egen drift	**Fossilfrie fabrikker**	Nortura fortsetter den gradvise utfasing av installasjoner som bruker fossile brensler, og erstatter dem med løsninger basert på fossilfrie energikilder – som elkjeler, biobrenselanlegg og tilknytning til eksterne fjernvarmeanlegg. I 2025 fortsatte prosessen mot fossilfri fabrikker for Hærland og Rudshøgda, to av de største fabrikkene i konsernet. Overgangen til fossilfri drift skjer her gjennom en drift skjer gjennom en planlagt, trinnvis implementering.

Foto: Ken Rune Birkeland, Helleland

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Resultater

Energiforbruk og miks (MWh)	2025	2024	2023
Drivstofforbruk fra råolje og petroleumsprodukter	12 063	15 932	24 557
Drivstofforbruk fra naturgass	25 735	44 658	44 199
Drivstofforbruk fra andre fossile kilder	6 208	9 582	11 472
Forbruk av kjøpt elektrisitet, fjernvarme og kjøling fra fossile kilder	5 656	6 837	6 799
Totalt fossilt energiforbruk	49 662	77 009	87 027
Andel av fossile kilder i totalt energiforbruk (%)	17 %	25 %	27 %
Forbruk fra kjernekraftkilder (MWh)	5 347	3 983	3 927
Andel av forbruk fra kjernekraftkilder i totalt energiforbruk (%)	2 %	1 %	1 %
Totalt fornybart energiforbruk	238 954	233 035	231 373
Drivstofforbruk fra fornybare kilder, inkludert biomasse	11 067	5 499	5 818
Forbruk av kjøpt elektrisitet, fjernvarme og kjøling fra fornybare kilder	227 886	227 536	225 556
Andel av fornybare kilder i totalt energiforbruk (%)	81 %	74 %	72 %
Totalt energiforbruk	**293 963**	**314 027**	**322 327**

Fordeling av energikilder brukt av Nortura i 2025

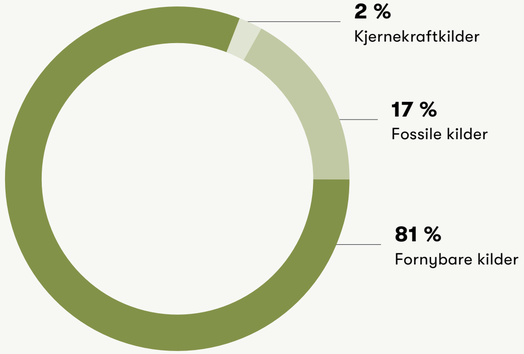

I løpet av 2025 har vi betydelig redusert bruken av naturgass og erstattet den med biogass og elektrisitet.

Dette har bidratt til en klar økning i andelen fornybar energi: Nortura brukte i gjennomsnitt 81 prosent fornybare energikilder i 2025, opp fra 74 prosent i 2024.

Energiintensitet for Nortura mor
Energiforbruk (i kWh) per nettoinntekt og per kg mat produsert av Nortura mor. Energiintensitetsforhold beregnes ved å dele totalt energiforbruk på:
- Nortura mor omsetning (Inntektsintensitet)
- Total antall kg mat produsert av Nortura mor (produksjonsintensitet)

Energi inntektsintensitet
(i MWh per MNOK)

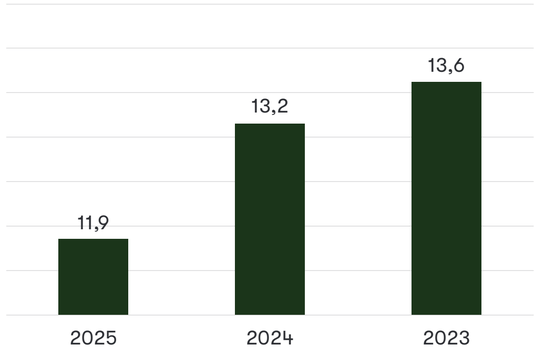

Energi produksjonsintensitet
(i kWh per kg mat produsert)

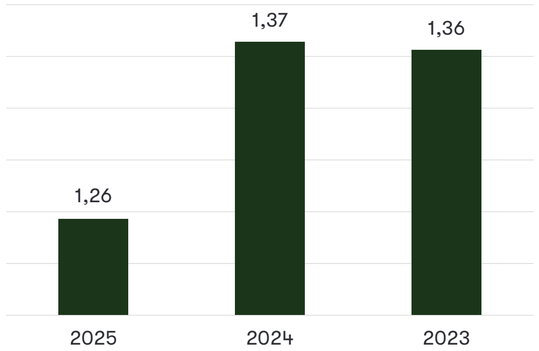

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

12 av 22 fabrikker er fossilfrie

Nortura Produksjon jobber systematisk med å fase ut fossil energi på våre produksjonsanlegg over hele landet. Totalt har dette allerede redusert energiforbruket vårt med 41,4 mill. kWt siden 2021.

Målet er å fase ut fossil energi ved alle våre produksjonsanlegg innen 2027.

Harstad
Fossilfrie lager og ekspedering

Heimdal
Fossilfrie pakking av egg siden 2021

Sogndal
Her har vi laget spekemat på strøm siden 2021

Hå
Fossilfrie pakking av egg siden 2021

Egersund
Her har vi laget storfekjøtt på strøm siden 2021

Målselv
Her har vi laget kjøttdeig på strøm siden 2023

Steinkjer
Slakting av gris skjer uten bruk av fossilekilder

Tynset
Her har vi laget spekemat på strøm siden 2023

Gol
Slakting og skjæring av storfe og småfe skjer uten bruk av fossilekilder

Våler
Her har vi ruget kyllinger på strøm siden 2022

Rakkestad
Fossilfrie pakking av egg siden 2021

Sarpsborg
Her har vi produsert kylling og pålegg på strøm siden 2023

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

E2 – Forurensing

Produksjon av mat kan, som alle andre produksjonsvirksomheter, føre til forurensning av luft, vann og jord. Dette kan påvirke helsa til både mennesker og dyr negativt, samt ha skadelige effekter på naturen. For å redusere mulig negativ påvirkning er det avgjørende å identifisere årsakene til forurensning langs hele verdikjeden vår.

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy fra 2024 stadfester at vi skal følge føre-var prinsippet til miljø-utfordringer. Policydokumentet er integrert i Norturas styringssystem.
- Når det gjelder utslipp til vann fra våre anlegg, sørger vi for å være i samsvar med kravene fra BAT-AEL for næringsmiddel-industrien og slakterier.

Involvering av interessenter

Representanter fra forskning, sivilsamfunn og internasjonale organisasjoner (FN) ble konsultert i forbindelse med utvikling av bærekraftstrategi i 2021.

Interessenter som påvirkes: Lokalsamfunn og bønder

Nortura Forus

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Vurdering av påvirkning og finansiell vesentlighet

E2 - Forurensing - Vesentlige påvirkninger og muligheter og risikoer

Undertema	Type	Beskrivelse	Hvor i verdikjeden		
			Opp-strøms	Egen aktivitet	Ned-strøms
Forurens-ning	Negativ påvirkning	Luftforurensning fra lastebiltransport	•	•	•
	Negativ påvirkning	Forurensning fra landbruksaktiviteter (overgjødsling, avrenning og bruk av plantevernmidler)	•		
	Negativ påvirkning	Forurensning fra lastebiltransport (avrenning av tungmetaller og POP, mikroplast fra dekkslitasje)	•	•	•
	Negativ påvirkning	Dårlig handtert jordbruksplast kan føre til mikroplastforurensning	•		
	Faktisk risiko	Innstramming av utslippstillatelser krever store investeringer		•	

Forurensning fra landbruket

Overgjødsling

Overgjødsling i landbruket (fra kunst- og husdyrgjødsel) og avrenning av næringsstoffer som nitrogen og fosfor fra jord bidrar blant annet til oppblomstring av alger i ferskvann (eutrofiering). Overgjødsling og næringsmiddelforurensning anses dermed som en av de mest alvorlige formene for forurensning fra jordbruket. I 2024 ble forslag til nytt gjødselregelverk lagt ut på høring, som innebærer en skjerping av spredekravene i landbruket.

Plantevernmidler

Plantevernmidler brukes i jordbruket for å beskytte planter mot angrep fra sopp, bakterier og virus, samt holde skadedyr og ugress unna. Samtidig kan plantevernmidler føre til at giftige kjemikalier sprer seg i jord, vann og luft, og påvirke dyre- og plantelivet i området negativt. I Norge er bruk av plantevernmidler mer utstrakt i dyrking av frukt, bær og grønnsaker enn innen husdyrproduksjon.

Plastforbruk

Plast er et essensielt materiale i landbruket og brukes i stor grad til ulike formål, som rundballeplast, sekker til gjødsel eller såkorn, fiberduk, solfangerfolie og hard plastemballasje som kanner, plantebrett og kasser. Uten effektive retursystemer kan plast føre til betydelig forurensning, spesielt mikroplastforurensning.

Forurensning fra transport

Norturas transport er omfattende gjennom hele verdikjeden. Dyr fraktes fra gårder over hele landet, og andre råvarer som for eksempel ingredienser fra internasjonale leverandører, skal også fraktes inn til våre anlegg. Distribusjonen fra våre fabrikker ut til kunder og videre til butikker og andre utsalgssteder er også omfattende. Dette medfører forurensning i form av utslipp av NOx, SOx, tungmetaller og PoP, samt mikroplast fra dekkslitasje. I tillegg har transportbehovet for gårdene økt sterkt de siste årene på grunn av større arealer som drives av hver enkelt, og dermed lengre transportavstander for blant annet gjødsel og avlinger.

Forurensning fra vår industri

Vår produksjon påvirker også kvaliteten på vannet som slippes ut fra fabrikkene våre. Vi har til enhver tid stort forbruk av vann (blant annet til renhold) som blir forurenset med næringssalter og organiske materialer som blod, fett og nitrogen. For å unngå forurensning går avløpsvannet gjennom våre renseanlegg før det blir sluppet ut. Vi tar rutinemessige tester av avløpsvannet for å sikre at vi respekterer grenseverdiene før det går videre til det kommunale renseanlegget.

Finansiell vesentlighet

Industriutslippsdirektivet og de påfølgende BAT-AEL grenseverdiene er svært krevende for oss som har 11 fabrikker som omfattes av direktivet. Dette medfører betydelige oppgaver knyttet til oppdatering av utslippstillatelser etter forurensningsloven, store investeringskostnader samt en varig økning i driftskostnader relatert til interne driftsressurser, kjemikaliebruk og levering av slam.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Nortura Førde

Forurensning

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Alle våre anlegg jobber for å tilfredsstille myndighetenes krav angående avløpsvann. Etter lokal rensing blir det videre behandlet av kommunale/interkommunale avløpsanlegg, med unntak av ett av våre anlegg som har full rensing og er godkjent for utslipp direkte til sjøen. Vi følger miljømyndighetenes krav til måling og dokumentasjon. Målinger som skal tas er beskrevet i den enkelte fabrikks utslippstillatelse.

Mål*

Egen virksomhet

Nullvisjon knyttet til utslipp fra fabrikk; vårt mål er at ingen av våre produksjonsanlegg skal ha utslipp til luft, vann og jord innen 2030.
Redusere den organiske belastningen fra vårt avfallsvann med 30 prosent innen 2030. Innen 2050 skal vi ikke ha utslipp til vann fra våre produksjonsanlegg.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2025 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Tiltak 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Egen drift	Interne rutiner	Vi jobber med interne rutiner og optimalisering av renseprosesser på tvers av alle våre fabrikker. Nye krav til utslipp medfører at vi får betydelig mer mengde slam. Her jobbes det med å finne kombinasjonen av de mest bærekraftige og lønnsomme alternativene.
Egen drift	Enkle fabrikktiltak	• Fabrikkene i Malvik, Rudshøgda, Egersund og Bjerka har tatt store steg for drift av eksisterende renseprosesser og overholder, eller har klare planer for å nå, grensene i oppdaterte utslippsavtaler. • For Tønsberg er vi fortsatt i dialog med forurensningsmyndigheter for å avklare hva som vil være de riktige stegene for å sammen med kommunalt renseanlegg kunne ivareta nye krav. • Fabrikkene Steinkjer, Førde, Bjerka, Sandeid og Hå har alle prosesser gående med mål om å overholde nye krav innen frist. • Rudshøgda har startet opp kjemisk rensing, senhøsten 2025, det gjenstår mer arbeid for å sikre at fabrikken overholder nye utslippskrav. • Vi har redusert mengden fosfat som slippes ut fra fabrikken i Sarpsborg. Det bidrar til bedre vannkvalitet i Oslofjorden. • Generelt er det i hele landet tett dialog med Statsforvalteren for å avklare de endrede utslippstillatelsene til anleggene.

Resultat

		2025	2024
E2-6_01	Forventede økonomiske effekter av vesentlige risikoer og muligheter som oppstår fra forurensningsrelaterte påvirkninger	N/A	N/A
E2-6_04	Driftskostnader (OpEx) relatert til vedlikehold av vannrenseanlegg	12,6 MNOK	8,8 MNOK
E2-6_05	Investeringskostnader (CapEx) relatert til etablering av vannrenseanlegg	15,9 MNOK	5,9 MNOK
E2-4	Forurensning fra våre aktiviteter		
E2-4	Landbruksaktiviteter - overgjødsling (nitrogen og fosfor) - bruk av plantevernmidler - mikroplast	 N/A N/A N/A	
E2-4	Transportsaktiviteter - NOx & SOx utslipp - bakkenært ozon - svevestøv - POP og tungmetaller - mikroplast	 N/A N/A N/A N/A N/A	

* i løpet av 2026 jobber vi for å få oversikt over volum for de ulike forurensning kilder

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

E4 – Naturmangfold og økosystemer

Tilgang til ren luft, rent vann og næringsrik jord er avhengig av et rikt mangfold av planter og dyr, samt velfungerende økosystemer både på land og i vann. De siste tiårene har klimaendringer, forurensning, overutnyttelse av naturressurser og forringelse av jord hatt en alvorlig negativ innvirkning på mangfoldet av planter og dyr, samt viktige økosystemer, over hele verden.

Landbruk påvirker naturmangfold både negativt og positivt. Habitatødeleggelse, kjemikalier og monokulturer truer arter, mens bevaring av tradisjonelle landskap og pollinatorvennlige områder støtter økosystemer.

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy (2024) stadfester at Nortura skal drifte sin virksomhet på en måte som styrker naturens mangfold og kritiske økosystemer.

Involvering av interessenter

Representanter fra forskning, sivilsamfunn og internasjonale organisasjoner (FN) ble konsultert i forbindelse med utvikling av bærekraftstrategi i 2021.

Interessenter som påvirkes: Hele samfunnet

Foto: Hanne Sofie Jenssen, Steinura Gård, Hamarøy

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Det er fôret til drøvtyggerne som har den største påvirkningen på natur, økosystem og landskal. Fôret importeres som raps og soya eller produseres, høstes og beites på norske arealer. Ulike typer jordbruksarealer som brukes til fôrproduksjon påvirker natur og økosystemer på ulike måter, avhengig av arealenes tilstand og hvilke inngrep som gjennomføres, som opparbeiding, gjødsling og andre agronomiske tiltak.

Vurdering av påvirkning

E4 - Naturmangfold og økosystemer - Vesentlige påvirkninger

Undertema	Type	Beskrivelse	Hvor i verdikjeden		
			Opp-strøms	Egen aktivitet	Ned-strøms
Direkte påvirknings-drivere for tap av biologisk mangfold	Negativ påvirkning	Global soyaproduksjon, spesielt i områder som Amazonas regnskog, fører til avskoging, habitatødeleggelse, utryddelse av arter og reduksjon i økosystemtjenester.	•		
	Negativ påvirkning	Landbruksaktiviteter: Håndtering av husdyrgjødsel, overgjødsling, avrenning av næringsstoffer og eutrofiering, intensivert landbruk og monokultur, opphør av tradisjonell skjøtsel og nedlegging av gårdsdrift.	•		
	Positiv påvirkning	Dyr på beite hindrer gjengroing av kulturlandskap som truer utrydnings-truede plante- og dyrearter	•		
	Positiv påvirkning	Fôrproduksjon og beiting av ammekyr og sauer bidrar til å opprettholde naturmangfoldet	•		

Rapport: Drøvtyggernes påvirkning på natur og økosystemer

I 2025 bestilte Nortura og TINE en analyse av hvordan det drøvtyggerbaserte jordbruket i Norge påvirker arealressurser, natur og økosystemer. Rapporten er utarbeidet av Arne Bardalen og Nils Vagstad, spesialrådgivere i NIBIO. Rapportens konklusjoner former vår beskrivelse av hvordan Nortura's vesentlige påvirkning i kapittel E4: Naturmangfold og Økosystemer[35].

Kraftfôrarealer

Dyrking av korn og andre frøvekster for kraftfôrproduksjon innebærer en omfattende omlegging av det opprinnelige økosystemet og krever ofte betydelig drenering. Biodiversiteten på slike arealer er redusert til et minimum for å sikre høyest mulig avling. Plantevernmidler brukes systematisk for å hindre uønsket vegetasjon, skadedyr og andre organismer som kan redusere avling eller kvalitet. Bruken er strengt regulert for å beskytte tilgrensende arealer. Kornproduksjon påvirker også vannkvalitet gjennom avrenning av partikler og næringsstoffer. Denne effekten er godt dokumentert og det er iverksatt flere tiltak for å redusere belastningen.

Grovfôrarealer

Dyrking av gras og annet grovfôr på fulldyrka eller overflatedyrka eng er generelt mindre intensivt enn kornproduksjon. Det permanente plantedekket og mindre hyppig jordarbeiding gjør at slike arealer kan utvikle økosystemer over mange tiår. Rasjonalisering og effektivisering har imidlertid ført til at flere marginale områder har gått ut av drift. Samlet utgjør dette store arealer. Dette har resultert i gjengroing og tap av kulturlandskapsverdier i mange bygdesamfunn, særlig i vest og nord.

Innmarksbeite

Innmarksbeite er arealer som ikke kan høstes maskinelt, men som har gras og urter med god fôrverdi som beitedyra selv høster. Beiting er en forutsetning for å bevare artsmangfoldet i beitebaserte økosystemer.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Utmarksbeite

Beiting på utmarksbeite skjer i naturlig vegetasjon i skog og fjellområder som ikke er kultivert eller gjødslet. Slike beiter innebærer normalt ingen vesentlig belastning på natur og økosystemer utover naturlig næringsavrenning. Utmarksbeite er viktig for biologisk mangfold, økosystembalanse og for å opprettholde åpne, artsrike landskap. Mange planter i beitepregede økosystemer er avhengige av beitedyr for å kunne overleve og opprettholde beitekvalitet.

Opphør av beiting fører til tap av arter, leveområder og økosystemfunksjoner. Husdyrbeiting er derfor avgjørende for å holde kulturlandskapstyper som innmarksbeiter og utmarksbeiter åpne og for å bevare både biologiske og kulturelle verdier. Beitepraksis som fremmer karbonlagring, kan samtidig styrke jordkvaliteten og gjøre jorda mer robust mot klimaendringer. Beiteområder med innslag av trær gir i tillegg positive effekter for karbonopptak, økosystemfunksjoner og dyrevelferd.

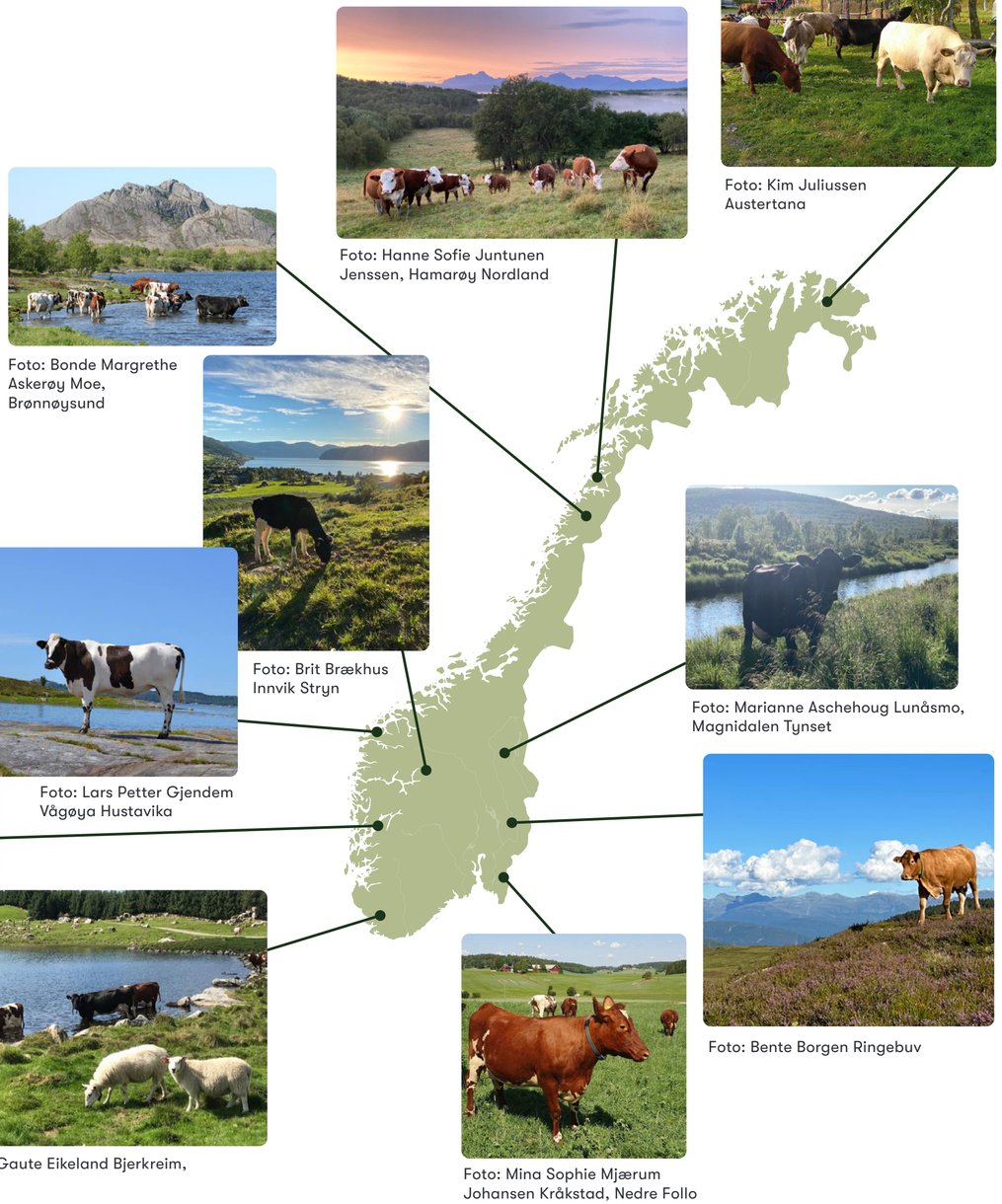

Foto: Kim Juliussen Austertana

Foto: Hanne Sofie Juntunen Jenssen, Hamarøy Nordland

Foto: Bonde Margrethe Askerøy Moe, Brønnøysund

Foto: Brit Brækhus Innvik Stryn

Foto: Marianne Aschehoug Lunåsmo, Magnidalen Tynset

Foto: Lars Petter Gjendem Vågøya Hustavika

Foto: Kari Øvreseth Breim Gloppen Vestland

Foto: Bente Borgen Ringebuv

Foto: Tor Gaute Eikeland Bjerkreim, Rogaland

Foto: Mina Sophie Mjærum Johansen Kråkstad, Nedre Follo

Visste du at...

Norsk rødliste for naturtyper ble oppdatert i 2025 og viser at en stor del av norsk natur er truet. Den nye lista fra Artsdatabanken[36] er mer detaljert enn tidligere og bygger på vurderinger av 876 naturtyper fra hele landet. Over 40 prosent av disse vurderes nå som truet.

Klimaendringer, endret arealbruk og opphør av tradisjonell drift gjør at mange naturtyper mister både areal, kvalitet og artsmangfold. For semi-naturlige naturtyper er opphør av ekstensivt beite, slått og brann blant de viktigste påvirknings-faktorene. Når slik bruk opphører, gror områdene raskt igjen. Siden disse naturtypene er formet gjennom langvarig menneskelig skjøtsel, klarer ikke artsmangfoldet å tilpasse seg de raske endringene. Resultatet er at mange arter forsvinner når områdene gror igjen.

Artsdatabanken viser at 397 truede arter er negativt påvirket av jordbruksaktivitet, særlig op-pdyrking og drenering. Samtidig viser tallene at 936 truede arter er negativt påvirket av opphør av drift – først og fremst opphør av tradisjonelle hevdsmetoder som beite og slått. Gjengroing som følge av redusert eller opphørt beiting og/ eller slått er anslått å påvirke 513 truede arter negativt[36].

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Foto: Terje Bjerga, Bakkane Gård, Halsnøy, Ryfylke

Importerte fôrråvarer

Fôr til norske husdyr består i stor grad av norske råvarer som korn og gras (se oversikt over norskandelen i fôr, side 83), men det importeres også enkelte viktige ingredienser – særlig proteinråvarer. De viktigeste importerte råvarene til norsk husdyrfôr er soya (hovedsakelig fra Brasil, men også fra Canada og USA), raps (hovedsakelig fra Europa) og korn som hvete og bygg i år med dårlig norsk avling.

Soya

Soyaproduksjon er en av de råvarene som globalt har hatt størst kobling til tap av naturmangfold. I deler av Sør-Amerika – sørlig i Brasil, Paraguay og Argentina – har utvidelse av soyadyrking bidratt til omforming av naturlige økosystemer som skog og savanne (for eksempel Cerrado) til jordbruksarealer.
Dette kan føre til habitatsfragmentering, redusert artsrikdom og endringer i vannsystemer.

Raps

Raps som brukes i husdyrfôr er ofte et biprodukt (rapskake eller rapsmel) fra produksjon av rapsolje og biodiesel, og dyrkes hovedsakelig i Europa og canada. Rapsdyring foregår som regel i etablerte jordbruksområder, så direkte avskoging er mindre vanlig enn for enkelte andre råvarer. Likevel kan intensiv dyrking påvirke naturmangfold gjennom ensidige vekstskifter, bruk av plantevernmidler og redusert habitat for ville planter og insekter. Samtidig kan raps også gi blomsterressurser for pollinatorer i deler av sesongen.

Korn

Importert korn til fôr kommer ofte fra land i Europa der dyrkingen i stor grad skjer på eksisterende jordbruksareal. Påvirkningen på naturmangfold knytter seg derfor mest til intensiveringsfaktorer som store monokulturer, bruk av gjødsel og plantevernmidler, samt drenering og jordbearbeiding som kan påvirke jordliv og vannmiljøer. Samtidig kan effektene variere betydelig avhengig av dyrkingsmetoder, vekstskifte, kantsoner og andre tiltak for å ivareta biologisk mangfold.

Visste du at...

Av all soya som importeres til Norge, går ca. 30 prosent til husdyrfôr, resten går til fiskefôr. All soya som brukes i husdyrfôr importeres av selskapet Denofa, og er sporbar, garantert avskogingsfri, GMO-fri og ProTerra[33] sertifisert bærekraftig fra Brasil.

I 2015 signerte alle de fire norske fôrleverandørene «Norwegian Commitment on Sustainable Soy and Forests», og forpliktet seg til kun å selge sertifisert bærekraftig og avskogingsfri soya, produsert i tråd med UN Global Compacts ti prinsipper for ansvarlig næringsliv. Forpliktelsen ble oppdatert i 2020.

Les mer om Denofa's bærekraftsertifisering her.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Foto: Bonde Margrethe, Askerøy Moe, Brønnøysund

A. Direkte påvirkningsdrivere for tap av biologisk mangfold

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Nortura har betydelig påvirkning på naturen. Denne påvirkningen er størst gjennom verdikjeden vår, og primært ute på gårdene. Vi er i startfasen når det kommer til arbeidet med naturmangfold og økosystemer. Samtidig har mange av våre eiere, og landbruket for øvrig lenge vært opptatt av dette. Å ta vare på naturen på en måte som gjør at gården kan overleveres litt bedre fra generasjon til generasjon, ligger i den norske bondens DNA.

I årene som kommer skal vi jobbe systematisk for å sikre at vi når vår ambisjon om å være naturpositive gjennom hele vår verdikjede. Vi skal ivareta og forbedre jordkvaliteten i landbruket og hindre forurensning til naturen. Vi skal fremme artsmangfold, og beskytte og rehabilitere land- og vannbaserte økosystemer gjennom hele vår verdikjede. Og vi skal sette krav til våre produsenter av fôr her i Norge, for å sikre at importerte råvarer har en positiv påvirkning på natur og økosystemer. Dette er viktig for å sikre langsiktig produktivitet og bærekraftig matproduksjon.

Mål*

Egen virksomhet	Vår verdikjede
Nortura skal ta vare på jorda, naturen og arealene vi påvirker gjennom vår verdikjede på en ansvarlig måte, som bidrar til å beskytte truet natur, ivareta og opprettholde naturmangfold og bevare kritiske økosystemer.	
Innen utgangen av 2025 skal vi kartlegge vår påvirkning på naturmangfold og økosystemer gjennom verdikjeden, og vi skal legge frem en plan for hvordan vi skal være naturpositive gjennom hele verdikjeden.	
I områder hvor jordbruk har en negativ påvirkning på natur og naturmangfold skal vi være pådriver for å utvikle og gjennomføre tiltak som fremmer naturmangfold i vår verdikjede.	
	Nortura skal fremme bruken av ny teknologi (f.eks. tidlige varsler av skadeinsekter og andre organismer) presisjonsteknologi og andre virkemidler som bidrar til at våre produsenter reduserer bruken av plante-vernmidler og unngår overforbruk av gjødsel og avrenning av næringsstoffer.
	Nortura skal jobbe for å opprettholde og øke andelen husdyr på beite, med riktig beitetrykk og optimal sammensetning av dyreslag, i områder hvor gjengroing av verdifullt kulturlandskap truer utrydningstruede plante- og dyrearter.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Foto: Lisa Medhus Breiland, Øvre Landa Gård, Finnøy

Foto: Ann-Kristin Myrslett, Løvmo Gård, Malangsfjorden

Tiltak 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Hele	**Kartlegging av Norturas påvirkning på naturmangfold og økosystemer**	I 2025 fikk NIBIO i oppdrag fra Nortura og TINE å kartlegge påvirkningen av våre drøvtyggere på naturmangfold og økosystemer gjennom samvirkenes verdikjede[35]. Resultatene fra analysen danner grunnlaget for vår rapportering på vesentlig påvirkning på natur og økosystemer innledningsvis i dette kapittelet. Analysen vil danne grunnlaget for Norturas omstillingsplan for hvordan vi kan være natur-positive gjennom vår verdikjede.
Hele	**Intensjonsavtale**	I desember 2025 har Nortura signerte intensjonsavtale for å fremme økologisk mat og jordbruk som skal bidra til å nå målet om at 10 prosent av jordbruksarealet i Norge skal være økologisk drevet innen 2032, og økt omsetning og etterspørsel av økologisk mat og drikke.
Gård	**KSL data på naturmangfold**	Vi samarbeider med TINE, Felleskjøpet og Norges Bondelag for å forstå hvilken informasjon og data som trengs å samles inn fra bønder for å kunne rapportere om vår påvirkning på naturmangfold og økosystemer. Dette arbeidet vil fortsette i 2026 og involvere flere aktører som Kvalitetssystem i Landbruket (KSL) og Klimasmart Landbruk.
Gård	**Amazing Grazing**	NIBIO leder prosjektet Amazing Grazing i samarbeid med NMBU, hvor Nortura er partner. Prosjektet undersøker beitedyrenes plass i norsk natur, betydning for klima og for god ressursutnyttelse. Prosjektet undersøker sauebonden sitt driftsopplegg, viktige rammevilkårene, og hvordan kan produksjonen forbedres, samt hvordan forbrukeren kan få mer nærhet til hva beitebruk bidrar med gjennom produktene.
Gård	**Fremtidsfôr**	Gjennom prosjektet Fremtidsfôr, ledet av NCE Heidner Biocluster, i partnerskap med Nortura, Felleskjøpet Fôrutvikling og et stort antall aktører i landbruket, skal prosjektet å øke Norges matsikkerhet og matberedskap gjennom mer norsk og bærekraftig fôr. Bakgrunnen for arbeidet er at regjeringen har lansert et samfunnsoppdrag med mål om at alt fôr til husdyr og oppdrettsfisk skal komme fra bærekraftige kilder innen 2034.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Resultater

Norturas fotavtrykk på naturmangfold (resultater livsløpsanalyser)

	Melkeku	Ammeku	Sau	Gris	Kylling	Kalkun	Egg
Arealbruk (eksl utmark) (m²)	25,6	27,6	28,9	6,5	4,4	6,3	3,6
Biologisk mangfold [PDF]	7,0	-14,0	-47	4,3	2,9	4,1	2,4
Overgjødsling (mol N ekv)	1,85	2,50	1,92	0,22	0,12	0,36	0,12

Arealbruk er en sammenstilling av hvor mange kvadratmeter som trengs for å produsere én kilo kjøtt eller egg. Beregningen avhenger av flere ulike brukskategorier: dyrkbar jord for produksjon av konsentrert fôr (både importert og innenlandsk), arealer til grasensilasje samt beite på dyrkbar jord, permanent beite og utmarksbeite.

Biologisk mangfold påvirkes av ulike driftsformer og bruk av jordbruksarealer. Melkeku, gris og fjørfe får en betydelig del av fôret sitt fra kraftfôr (se s. 16), som består av korn og belgvekster produsert på fulldyrka jordbruksareal. For ammeku og sau består fôret av over 95 prosent grovfôr (gras), og fra beiting i både inn- og utmark.

For å kvantifisere tap av naturmangfold har NORSUS valgt en metode basert på antall plantearter som finnes i ulike typer jordbruksarealer. Denne metoden passer best når både fulldyrka areal og beiteområder skal inkluderes. Tap av naturmangfold uttrykkes som tap av plantearter (Potential Disappeared Fraction: PDF). En negativ verdi indikerer et høyere plantearts-mangfold enn i naturlig vegetasjon, som for eksempel naturskog. Våre livsløpsanalyser viser dermed at sauer og ammekyr, som er mye på beite, bidrar positivt til naturmangfoldet.

Områder som brukes til grovfôr- og kornproduksjon gir tap av naturmangfold. Siden en betydelig del av fôret til melkekyr, gris og fjørfe kommer fra slike områder, vil disse produksjonene samlet sett bidra til tap av naturmangfold.

Kategorien som omhandler overgjødsling refererer til mengden nitrogenutslipp. Disse utslippene oppstår ved produksjon og spredning av mineralgjødsel, bruk av drivstoff til traktorer, samt fra husdyrrom og gjødsellagre.

Kvalitetssystem i landbruket (KSL) er bondens eget verktøy for internkontroll og kvalitetssikring. Gjennom KSL kan bonden enkelt sjekke at driften er i tråd med norske lover, forskrifter og krav fra næringen. KSL-standarden består av flere sjekklister og veiledere, som skal brukes i egenrevisjonen på gården av norske bønder. Tabellen viser svar fra 2024 på utvalgte spørsmål i KSL-sjekklistene, basert på besvarelser fra 16 125 Nortura-produsenter.

Utdrag fra KSL sjekkliste (2024)	Ja	Nei	Ikke relevant
Er husdyrgjødsel som lagres på bakken skjermet mot overflatevann og plassert hensiktsmessig for å hindre avrenning?	32 %	0 %	68 %
Merker du arealer som er behandlet med plantevernmidler og åpne for allmenn ferdsel, med plakater i samsvar med Mattilsynets mal?	25 %	1 %	74 %
Har du rutiner for å bekjempe og hindre spredning av floghavre?	6 %	0 %	94 %
Har du en avfallshåndteringsplan for din gård?	80 %	3 %	17 %
Har du gjort deg kjent med kilder til klimagassutslipp og aktuelle tiltak for din gård?	86 %	14 %	0 %
Har tiltak som endrer på kulturminner, kulturlandskap eller biologisk mangfold blitt gjort i dialog med kommunen?	3 %	0 %	97 %
Har du oppstallet dyra i samsvar med forskrift om hold av storfe?	96 %	1 %	4 %
Får alle storfe, unntatt hanndyr over 6 måneder, mulighet for fri bevegelse og mosjon på beite i minimum 8 uker i løpet av sommerhalvåret?	94 %	0 %	6 %

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

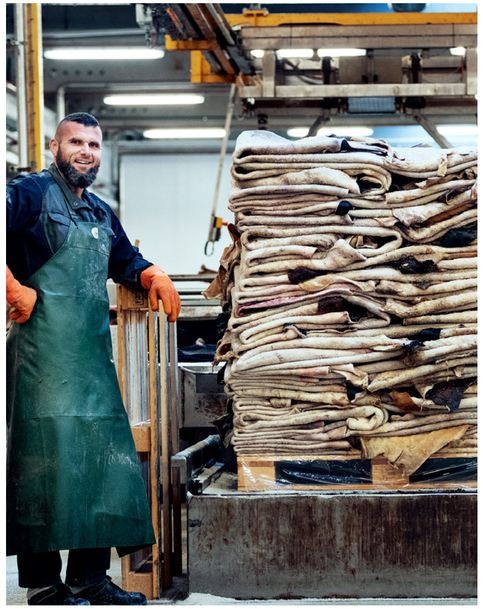

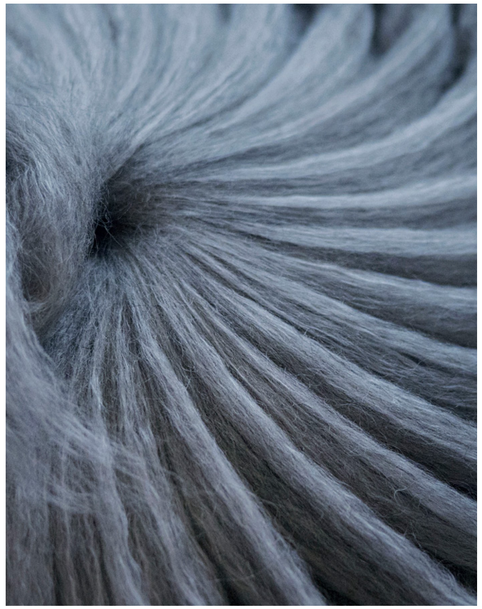

E5 – Ressursbruk og sirkulær økonomi

All form for produksjon av varer innebærer forbruk av naturressurser som metaller, olje, vann og tre, noe som kan føre til utarming av ressurser og avskoging. Produksjonsvirksomhet er ofte energikrevende. Ved bruk av fossile brensler, bidrar det til klimaendringer. Vannforbruket er ofte høyt, og utslipp av giftige kjemikalier som forurenser luft, vann og jord kan være en risiko. Transport av råvarer og produkter har også utslipp. For å redusere miljøpåvirkningen er det viktig å ha fokus på effektivisering, videreforedling og resirkulering av avfallsstrømmer og restråstoff. Effektivisering ved hjelp av teknologi og fornybar energi bidrar til et mer bærekraftig ressursbruk og lavere forurensning.

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy (2024) stadfester at Norturas produksjonsanlegg skal fungere som semilukkede systemer, med optimal bruk av ressurser, minst mulig svinn og høyest mulig andel av ressurser inn i nye sirkulære verdikjeder. Alt av råvarer som kommer inn i vår produksjon skal utnyttes, og vi skal fortsette å videreutvikle forretningsmuligheter og nye sidestrømmer til våre restråstoffer eller restprodukter.

Involvering av interessenter

Representanter fra forskning, sivilsamfunn og internasjonale organisasjoner (FN) ble konsultert i forbindelse med utvikling av bærekraftstrategi i 2021.

Interessenter som påvirkes: Bønder, egne ansatte og forbrukere

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Vurdering av påvirkning og finansiell vesentlighet.

E5 - Ressursbruk og sirkulær økonomi - Vesentlige påvirkninger og muligheter og risikoer

Undertema	Type		Beskrivelse	Hvor i verdikjeden		
				Opp-strøms	Egen aktivitet	Ned-strøms
A. Ressurs-utnyttelse	Positiv påvirkning	A	Høy ressursutnyttelse og prioritering av høy kvalitet i bruken av råvarer			•
	Faktisk mulighet	A	Bruken av hele dyret øker verdiskapningen		•	
B. Ressursbruk	Negativ påvirkning	B1	Landbruksaktiviteter og innpakning for transport krever et høyt plastforbruk	•	•	•
	Negativ påvirkning	B2	Mye av avfallet fra produksjonen leveres til deponi og forbrenning		•	
	Negativ påvirkning	B3	Plastforbruket i egen drift er høyt (engangsutstyr og emballasje)		•	
	Negativ påvirkning	B4	Feilproduksjon, råvaresvinn eller planleggingsfeil genererer matsvinn		•	
	Negativ påvirkning	B5	Mye matsvinn genereres nedstrøms i verdikjeden			•
	Negativ påvirkning	B6	Våre emballasje er laget for engangsbruk og genererer avfall			•

Råvareutnyttelse

Levende dyr fra gårder over hele landet utgjør den viktigste råvaren inn i Nortura sin produksjon. Gjennomsnittlig utgjør 2/3 av dyret kjøtt som går til matforbruk i det norske markedet. Hele dyret brukes, og restråstoffet, som består av hud, skinn, ull, innmat, tarm, blod og bein, blir ivaretatt og går inn i andre kretsløp og verdikjeder.

Finansiell vesentlighet

Å utnytte hele dyret handler om å vise respekt for både dyrene selv, og for miljøet. Full utnyttelse av alle råvarer er avgjørende for god bærekraft og økonomi i Nortura. Hos oss blir alle deler av dyret ivaretatt og brukt. Ved å konvertere restråstoffene til produkter av høy kvalitet reduserer vi klimaavtrykket fra matproduksjonen, samtidig som vi øker lønnsomheten for bonden.

Landbruks- og transportplast

Det brukes mye plast i matproduksjon langs hele verdikjeden. Plast er et viktig materiale i landbruket, brukt blant annet i rundballeplast, sekker til gjødsel og såkorn, fiberduk, solfangerfolie og hard plastemballasje som kanner, plantebrett og kasser. Under transport må produktene emballeres riktig for å unngå forurensning og skader på matvarene

Avfall fra produksjon

Nortura skaper, på lik linje med andre store industribedrifter, en betydelig mengde avfall. Mye av vårt avfall er utfordrende å resirkulere på grunn av biologisk forurensning. De største avfallsfraksjonene vi har er restavfall, plast, papir, masser og metall. Vi skaper også en vesentlig mengde slakterislam, som er regulert av regelverk. Dette må håndteres riktig for å kunne brukes i videre produksjon av for eksempel gjødsel

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Plastforbruk på fabrikk

De strenge hygienekravene for produksjon av trygg mat fører til bruk av store mengder engangsplast som brukes som beskyttelse mellom medarbeiderne våre og maten som produseres. Engangsplast som blir forurenset med matrester og blod er ikke tillatt for resirkulering, og dermed ender mesteparten av engangsplasten opp i restavfall.

Matsvinn

Matsvinn er et problem fra både et ressurs- og miljøperspektiv. Det kreves land, vann, energi og arbeidskraft å produsere mat, og disse ressursene er bortkastet når maten ender i søpla. I følge NORSUS[37], ble det kastet totalt 407 100 tonn mat i Norge i 2024. Dette tilsvarer 73,4 kilo matsvinn per innbygger. Matsvinn kommer fra forskjellig ledd i verdikjeden, som presentert i figuren under.

Rundt 17 prosent av matsvinnet i Norge stammer fra matindustrien. Hos Nortura er det tre hovedkilder til matsvinn:

1. Cirka 40 prosent av matsvinnet vi skaper kommer fra feilproduksjoner, som for eksempel produkter med feil etikett, vakuumslipp eller spekemat med saltkrystallisering.

2. Cirka 40 prosent kommer fra råvaresvinn, også kalt fabrikksvinn, og inkluderer dyr med skader eller sykdom, samt svinn i kjøttkvernene eller råvarer som faller på gulvet.

3. De resterende 20 prosent kommer fra av planleggingsfeil. Alle produktene våre lages basert på prognoser. Markedet krever et bredt produktsortiment, og noen produkter skal bare selges i visse kjeder – ofte også kun i visse perioder. Dette kan gjøre det utfordrende å planlegge riktig.

Fordelingen av totalt matsvinn i 2024 for de ulike verdikjeddene

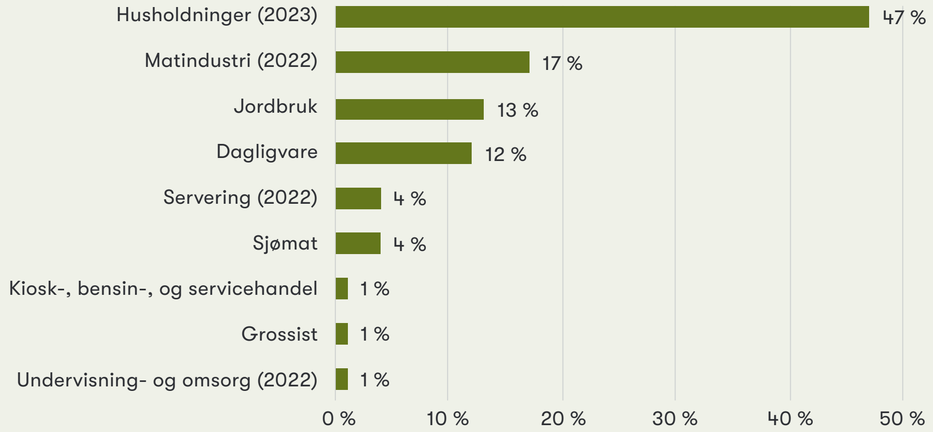

Det er hos forbrukere (husholdninger) at det kastes mest mat hvert år, med nesten 34,5 kg per person i 2024. Dette representerer 47 prosent av det totale matsvinnet i Norge. Det som kastes mest er frukt, grønnsaker, brød og middagsrester.

Matsvinn omfatter alle nyttbare deler av mat produsert for mennesker, men som enten kastes eller tas ut av matkjeden til andre formål enn menneskefôde, fra tidspunktet når dyr og planter er slaktet eller høstet.

Emballasje

I Nortura bruker vi store mengder emballasje av ulike materialer for å beskytte produktene våre, forlenge holdbarheten og sikre at de kan transporteres uten skade. Emballasje er engangsbruk og skaper mye avfall hvis det ikke sorteres riktig og resirkuleres.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

A. Sirkulærøkonomi

Norturas produksjonsanlegg har som mål å optimalisere ressursbruken, med minst mulig svinn og mest mulig ressurser inn i nye sirkulære verdikjeder. Vi streber etter å utnytte alle råvarer effektivt, redusere svinn til et minimum og bruke et minimum av ressurser under produksjon. Videre vil vi kontinuerlig utforske forretningsmuligheter og utvikle produkter som svarer på omgivelsenes behov. Våre langsiktige investeringer vil bli vurdert ut fra deres påvirkning på ulike parametere innen bærekraft, og skal bidra til å oppfylle våre bærekraftsmål.

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Nortura mottar husdyr fra gårder over hele Norge til vår produksjon. Gjennomsnittlig kan 2/3 av dyret brukes til produksjon av mat i det norske markedet. Resten består av hud, skinn, ull, innmat, tarm, blod og bein som går inn i andre kretsløp og verdikjeder. Full utnyttelse av alle råvarer er avgjørende for god bærekraft og økonomi. Ved å konvertere restråstoffene til høykvalitetsprodukter reduserer vi klimaavtrykket fra matproduksjonen, samtidig som vi øker lønnsomheten for våre eiere.

Vi kaller våre restråstoff for "plussprodukter" - dette er råvarer som kommer i tillegg til kjøtt, og som riktig håndtert gir en plussverdi.

Vårt heleide datterselskap Norilia har ansvaret for å optimalisere forvaltningen av plussproduktene våre og sikre at alle deler av dyret blir brukt. Norilia styrer varestrømmen til markedet, enten til videreforedling hos andre datterbedrifter eller til eksterne kunder. Norilia har også egne virksomheter som klassifiserer og sorterer i ulike kvalitetsklasser for å oppnå en høyest mulig verdi i markedet. Noen av plussproduktene går til internasjonale matmarkeder andre til dyrefôr. En stor andel av hudene blir til vesker, mens ull blir til strikkegarn og tekstil blant annet. Se figur på side 60.

Norilia har over 60 års erfaring og høy kompetanse innen verdiskapning av restråstoff. Vi vektlegger å oppnå god kvalitet og effektive varestrømmer med minst mulig miljøavtrykk gjennom hele verdikjeden, fra råvarenes opprinnelse til markedet. Vi opererer i et globalt marked, og eksporterer rundt 65 prosent av plussproduktene.

Forskning, innovasjon og samarbeid er kjerneelementer i vårt arbeid. Vi deltar aktivt i flere forskningsprosjekt og bruker resultater til innovasjon og utvikling av muligheter, prosesser og produkter for bedre utnyttelse og verdiskapning på våre råstoff. Norilia har også tatt i bruk nye bioprosesser for å foredle noe av vårt råstoff til ingredienser. Ingrediensene selges til mat, kosttilskudd og fôr til kjæledyr.

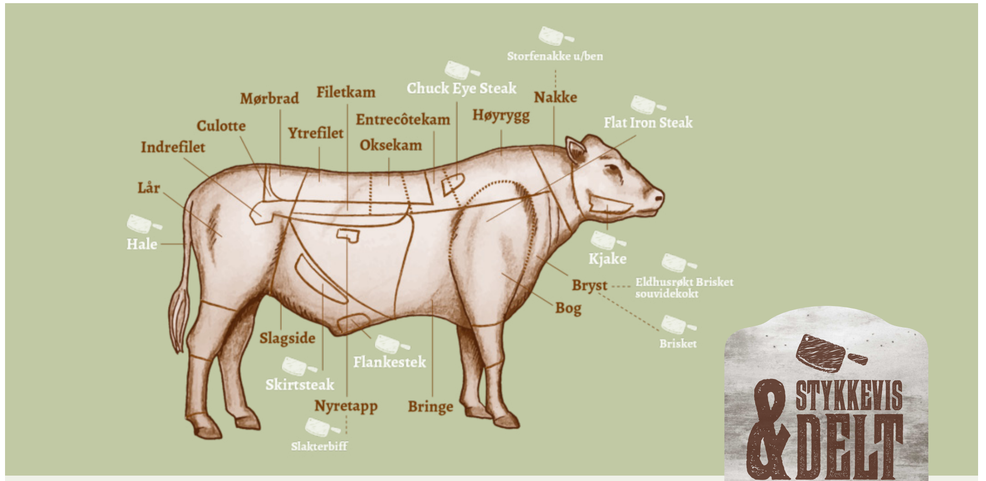

Satsing på «glemte stykningsdeler»

Endringer i forbrukernes vaner har gjort at deler av dyret som tidligere var en del av det norske kostholdet ikke lenger spises. Å utnytte hele dyret betyr å sette råvarene inn i et hierarki hvor mat til mennesker er på toppen. Nortura jobber derfor for å få en høyest mulig andel av råvarene våre ut til forbruker som mat. I produktserien «Stykkevis & Delt» tilgjengeliggjør vi «glemte» stykningsdeler og tilberedningsmetoder. Gjennom dette konseptet får PROFF-markedet tilgang til andre råvarer enn vanlige biffer og fileter, som for eksempel storfekjake, storfenakke, flankestek, og slakterbiff.

Mål*

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Verdikjede
Vi skal alltid søke optimal ressurseffektivitet, og kontinuerlig jobbe for å forbedre våre produksjonsprosesser og redusere sløsing for å oppnå best mulig ressursintensitet.	Vi skal bidra til bedre ressursutnyttelse hos våre eiere. (Verpehøns, kje, rugeegg)
100 prosent av råvarene som kommer inn til vår produksjon skal utnyttes, med fokus på økt andel til humant konsum.	

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Norturas datterselskaper videreforedler våre plussprodukter

Norilia styrer hvordan plussproduktene utnyttes. Enten går de til videreforedling hos andre datterbedrifter i økosystemet rundt Nortura, eller til eksterne kunder. Norilia sørger for optimal ressursutnyttelse og verdiskaping av plussproduktene fra nordisk kjøtt- og eggindustri. Norilia finner markeder for alle plussproduktene og utforsker nye måter å foredle og bruke råstoffene på.

Biosirk videreforedler restråstoff som ikke etterspørres som råvarer til mat eller kjæledyrfôr. Biosirk produserer kjøttbeinmel og fett, som blant annet brukes til dyrefôr, økologisk gjødsel og bioenergi.

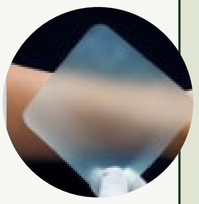

Nortura Revetal foredler 800 tonn eggeskall og produserer ingredienser som eggeskallmembran og kalsium, som blant annet brukes til sårheling, kosttilskudd, dyrefôr og gjødsel.

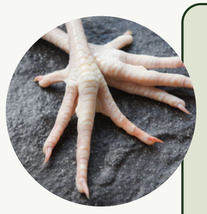

NoriDane er vår eksportkanal for bein- og innmatprodukter, og importerer kjøtt til Norge ved underskudd i markedet.

Norilia Nordic markedsfører og selger huder og skinn fra Norden til luksusindustrien over hele verden.

Curtis Wool Direct Ltd kjøper, foredler og selger ull fra våre sauer til verdensmarkedet.

Bioco foredler beinråstoff fra kylling og kalkun til næringsrike proteiner og oljer som brukes i mat og kosttilskudd for både mennesker og dyr.

Norsk Dyremat bruker innmat til å produsere høykvalitetsfôr til kjæledyr både i Norge og til eksport. Produktene selges i Norge under merkevaren PROVIT.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Tiltak 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Nedstrøms	**Reduksjon av innfrysing**	Ved å unngå innfrysing reduseres energiforbruket og utslippene fra ekstra transport til fryselager. I løpet av de siste årene har det vært en vellykket reduksjon på 90 prosent i innfrysing av råvare til produksjon av dyremat. Samtidig har salget av ferske huder fra hele Norden økt toppnotering salg i 2025.
Nedstrøms	**Svanemerket ull**	Vasket ull og tops fra Haworth Scouring Company, som selges av Norilia, er Svanemerket. Norilia fikk Svanemerket første gang i 2016, og i 2023 ble sertifiseringen fornyet for perioden 2024–2026.
Nedstrøms	**Energibesparende**	Vi jobber kontinuerlig med energisparingstiltak ved hudanlegget på Skjeberg. I 2025 byttet vi alle lyskilder til moderne LED-armatur. Økt salg av ferske huder bidrar til lavere forbruk av salt og vann, og hudanlegget bruker kun elektrisk kraft som energikilde.
Nedstrøms	**Leather Working Group (LWG)**	Norilia avd. Hud og Skinn har oppnådd toppscore i henhold til LWG- standard. Leather Working Group- sertifisering er en internasjonal standard som vurderer hvor bærekraftig og ansvarlig skinn- og lærproduksjon foregår. Sertifiseringen viser at nordiske huder samsvarer 100 prosent med de strenge sporbarhetskriteriene.
Nedstrøms	**Kvalitetssystem i landbruket (KSL)**	Alle norske huder er KSL- godkjent med sporing. Gyldig KSL er et dokumentasjonssystem for norske bønder som sikrer at produksjonen følger lover, forskrifter og bransjestandarder innen dyrevelferd, HMS og mattrygghet.
Nedstrøms	**Nye bruksområder for lavverdi ull og post-industrielt avfall**	Det pågår flere prosjekter hvor vi jobber med nye måter å bruke ull på. Et eksempel er samarbeidet med Woolero, en norsk start-up som omdanner lavverdi saueull til organisk gjødsel og biologisk nedbrytbare biokompositmaterialer som kan erstatte plast og torv. Vi samarbeider også med selskaper som jobber for å utvikle isolasjon, veggpaneler og resirkulering av produksjonsavfall fra bland annet norsk tekstilindustri.
Nedstrøms	**Ledelsessystem**	Norilia er miljøsertifisert etter ISO 14001. Det er en internasjonalt anerkjent miljøsertifisering, som legger til rette for bærekraftig vekst og økt lønnsomhet for Norilia. Den hjelper til å danne et helhetlig ledelsessystem hvor bærekraft kan ivaretas.
Nedstrøms	**FSSC 22000**	I 2025 ble vi FSSC 22000- sertifisert. Sertifiseringen er en anerkjennelse av vårt vedvarende engasjement for matsikkerhet og kvalitet, og bekrefter at vi følg er internasjonalt anerkjente standarder for trygg matproduksjon. Sertifiseringen bidrar til å styrke tilliten hos kunder, samarbeidspartnere og forbrukere.
Nedstrøms	**Dokumentasjon**	Vi har utarbeidet en LCA for ull, hud og skinn fra en gjennomsnittlig norsk produksjon. Den funksjonelle enheten er 1 kg uvasket, klassifisert ull før vask, men vi har i tillegg beregnet klimautslipp for 1 kg vasket ull. Analysen er etterspurt av våre kunder og er viktig for å dokumentere vårt miljøavtrykk.
Nedstrøms	**Compliance**	I 2025 har Norilia ikke hatt avvik knyttet til lover, forskrifter eller interne retningslinjer. Det har vært gjennomført målrettede tiltak for kompetanseheving innen compliance og relevant regelverk, med fokus på å styrke medarbeidernes forståelse for etterlevelse, etikk og risikohåndtering.
Nedstrøms	**Innovasjon og forretningsutvikling**	Norilia deltar i flere forskningsprosjekter som undersøker muligheter for bedre ressursutnyttelse. I prosjektet Fremtidsfôr samarbeider landbruket om å utvikle mer bærekraftig husdyrfôr, og prosjektet har spilt inn forslag til regelverksendringer som kan gi betydelige bedre ressursutnyttelse. I prosjektet DigiBeef utforsker vi sporingsteknologi og utvikler digitale løsninger som kan effektivisere varestrømmen for hud og forbedre kvaliteten. I 2025 fikk vi tildelt 6,5 millioner kroner til et forskningsprosjekt som skal utvikle et klinisk ernæringsprodukt basert på proteinpeptid fra Bioco.
Nortura Proff	**Ungsau**	Nortura PROFF lanserte konseptet Ungsau for å øke utnyttelsen av norske småferessurser. Tiltaket bidrar til bedre ressursutnyttelse ved at dyr mellom 1,5–2,5 år tas i bruk som matkilde fremfor å gå til lavere verdiformål. Dette styrker selvforsyningen og øker tilgjengeligheten av norsk råvare.
Nortura Proff	**Reduksjon av utgått liggetid**	Nortura PROFF reduserte utgått liggetid med 14,6 millioner NOK i 2025 og lanserer i 2026 Matredderen.no for å selge kvalitetsprodukter med kortere holdbarhet. Dette reduserer matsvinn i verdikjeden og øker utnyttelsen av eksisterende lagerressurser.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

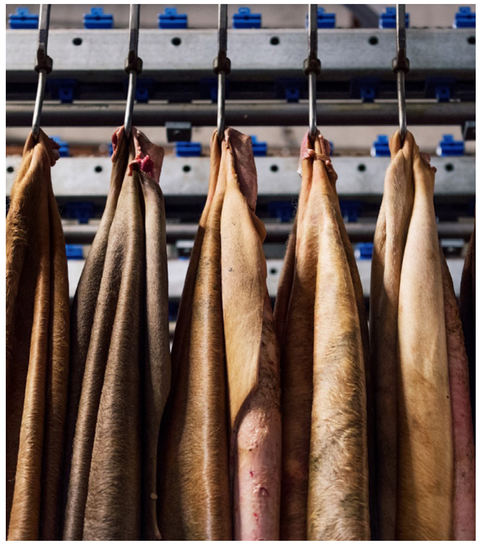

Resultater

Restråstoff	Brukt før som	Brukt nå som plussprodukter	Mendge
Storfe, småfe og fjørfe bein	Biodrivstoff	Ferdigsauser, kylling- og storfekraft	1 500 tonn
Storfe og småfe innmat	Dyrefôr	Matvare til eksport	1 500 tonn
Svinebein	Dyrefôr	Matvare til eksport	2 000 tonn

Solgte produkter (i tonn)	2025	2024	2023
Gullhøner	122*	179	124
Kyllinglever i dagligvare	21	23	22
Pigwing (stykningsdelen)	147	147	144
Softbone (stykningsdelen)	58	44	35

* Mattilsynet endret i 2025 tolkningen av regelverket knyttet til slakting av høner, spesielt med hensyn til håndtering av egg og eventuell eggsøl, galle og fôrposer i bukhulen hos avlshøner. Dette medfører at dagens slakterifasiliteter ikke anses som tilstrekkelige. Vi ser oss derfor nødt til å avvikle slaktingen av våre rugeegg-høner, som til nå var solgt som Gullhøns, da nødvendige endringer dessverre medfører en betydelig reduksjon i slakte-hastighet og økte kostnader.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

B. Ressursbruk

B1. Landbruks- og transportplast

I løpet av 2026 vil vi kartlegge omfanget av plastbruk i landbruket og i transport, og fastsette tydelige reduksjonsmål. Vi skal utarbeide tilhørende tiltaksplaner og sikre at vi kan hente inn relevante data for å overvåke utviklingen og rapportere resultater årlig.

B2. Avfall i våre anlegger

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Vi jobber med å redusere mengden avfall fra anleggene våre og øke sorteringsgraden. Gjennom tett samarbeid med våre partnere innen avfallshåndtering er målet vårt er at mest mulig av avfallet skal sendes til gjenbruk og dermed inngå i nye sirkulære verdikjeder. På de største anleggene våre har vi etablert programmer hvor vi analyserer sortering, type avfall og plassering av lastbærere – for å sikre at sorteringen er mest mulig effektiv.

Mål*

Egen virksomhet

Vi skal redusere andelen restavfall fra 60 prosent i dag til 25 prosent i 2030, og har en nullvisjon for restavfall innen 2050.

Nullvisjon for organisk avfall til deponi innen 2030

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Tiltak 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Egen drift	**Avfallsortering Våler**	På vårt anlegg på Våler har vi etablert en miljøstasjon som også er registrert i vårt ERP-system. Miljøstasjonen hjelper oss med å redusere restavfall og sikrer at farlig avfall og spesialavfall ikke kastes sammen med restavfall. To hovedtyper av periodiske ordre er knyttet til miljøstasjonen: 1. Ukentlig avfallshåndtering: Avfallet sorteres i fire hovedkategorier, (39 forskjellige under-kategorier totalt) på et avfallsrom i løpet av uken og plasseres i merkede, egnede containere/beholdere: papp, plast, restavfall og spesialavfall. 2. Årlig kontroll av spesialavfall: En kjemiker fra Østlandet Gjenvinning kommer årlig for å hjelpe oss med å vurdere hvilen type avfall vi har og sørge for at alt er korrekt kildesortert og forseglet før det blir registrert og hentet. Vi har opprettet flere små kildesorteringsstasjoner i alle våre avdelinger for å sortere ut enda mer papp og plast fra restavfallet.
Egen drift	**Avfallssortering Hærland**	I 2024 fortsatte vi å øke sorteringsgraden på Hærland, og vi har nå klart å sortere blandet plast fra usortert brennbart avfall. I tillegg til å spare penger på avfallshåndtering, har vi klart å øke sorteringsgraden betydelig fra 40 prosent i 2023 til 69 prosent i 2024. I 2025 skal vi begynne å levere tekstiler (ødelagte arbeidsklær fra produksjonen) til gjenvinning. Per i dag er disse tekstilene usortert og ender opp i restavfallet.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Resultater

Avfallstyper (i tonn og % av total)	2025		2024		2023		2022	
Restavfall	2 063	(44.7 %)	2 251	(41.8 %)	2 492	(53.6 %)	2 771	(58.1 %)
Papir	366	(7.9 %)	392	(7.3 %)	407	(8.8 %)	444	(9.3 %)
Plast	995	(21.6 %)	985	(18.3 %)	907	(19.5 %)	926	(19.4 %)
Metall	242	(5.2 %)	344	(6.4 %)	177	(3.8 %)	201	(4.2 %)
Masser	791	(17.2 %)	884	(16.4 %)	364	(7.8 %)	96	(2.0 %)
EE-avfall	49	(1.1 %)	61	(1.1 %)	51	(1.1 %)	51	(1.1 %)
Tre	-	(0.0 %)	184	(3.4 %)	130	(2.8 %)	140	(2.9 %)
Glass	3	(0.1 %)	2	(0.0 %)	2	(0.1 %)	3	(0.1 %)
Farlig	102	(2.2 %)	278	(5.2 %)	111	(2.4 %)	129	(2.7 %)
Betong/gips/minerall ull	-	(0.0 %)	-	(0.0 %)	5	(0.1 %)	5	(0.1 %)
Total	**4 611**		**5 381**		**4 648**		**4 765**	

Handteringsmetode		2025		2024		2023		2022	
Ikke-farlig avfall	Materialgjenvunnet	2 396	(52.0 %)	2 037	(37.9 %)	1 493	(32.1 %)	1 598	(33.5 %)
	Energigjenvunnet	2 094	(45.4 %)	2 836	(52.7 %)	2 078	(44.7 %)	2 241	(47.0 %)
	Deponert	19	(0.4 %)	235	(4.4 %)	965	(20.8 %)	798	(16.7 %)
Farlig avfall	Materialgjenvunnet	72	(1.6 %)	143	(2.7 %)	11	(0.2 %)	12	(0.2 %)
	Energigjenvunnet	23	(0.5 %)	85	(1.6 %)	28	(0.6 %)	29	(0.6 %)
	Deponert	7	(0.2 %)	45	(0.8 %)	72	(1.5 %)	88	(1.9 %)

Fordeling av avfallshandteringsmetode i 2025

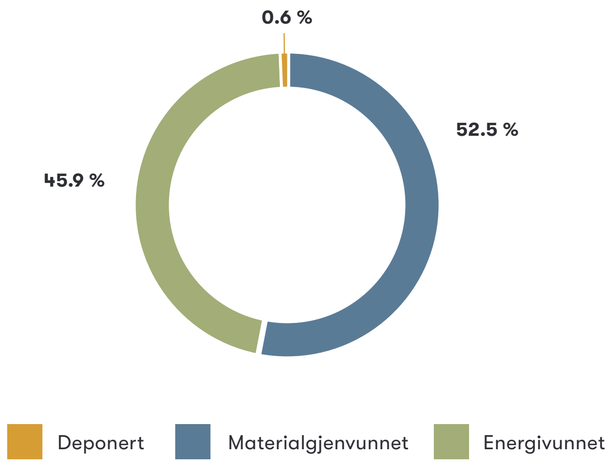

Morselskap avfalls produksjonsintensitet:
Antall kg avfall per tonn mat produsert

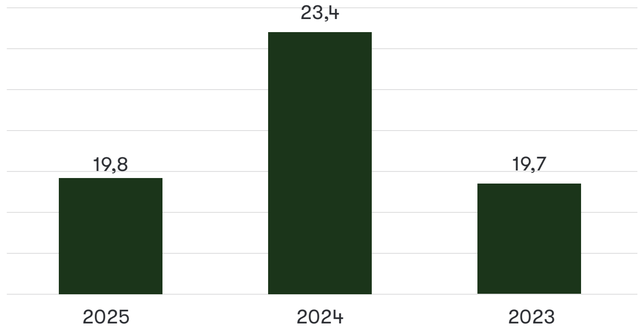

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

B3. Plastforbruk i egen drift

Per i dag bruker vi store mengder engangsplast for å tilfredsstille de strenge hygienekravene til matproduksjon. Utfordringen er at engangsplast som blir forurenset med matrester og blod, ikke er egnet for gjenbruk, og dermed ender mesteparten opp i restavfall. Som regel går usortert restavfall til forbrenning og blir energigjenvunnet til fjernvarme og kjøling.
Vi har satt oss som mål å fase ut bruken av jomfruelig fossil plast på våre produksjonsanlegg innen utgangen av 2030. Vi jobber derfor med å finne alternativer til engangsplast som kan ivareta hensyn til mattrygghet, samtidig som vi reduserer mengden avfall som går til forbrenning.

B4. Matsvinn i egen produksjon

Håndtering av vesentlige påvirkninger

På våre produksjonsanlegg er matsvinn et av de faste temaene på ukentlige forbedringsmøter, og alle de største produksjonsanleggene har egne matsvinnansvarlige. Vi har fallarmer ved transportbåndene, som gjør at færre produkter faller på gulvet. Større grundighet når kjøttet tas ut av kvernene, gjør at mindre går til spille, og avskjær som tidligere er blitt kastet, brukes i andre ferdigmatprodukter. Det benyttes også kjøle-teknikker, som for eksempel superkjøl, som er oppbevaring like under frysepunktet. Dette gjør at kjøttet holder seg ferskt lenger og kan dermed sendes ut i markedet når det er størst behov.

Nortura deltar aktivt i ulike næringssamarbeid for å få ned matsvinnet også i andre deler av verdikjeden, og gjennomfører hvert år en rekke tiltak for å oppnå dette. Det inkluderer blant annet satsing på ny teknologi for å forbedre produkters holdbarhet, bedre produktmerking ut til forbruker, bedre lukkemekanismer, og ikke minst samarbeid med kundene for å sikre produksjon i tråd med etterspørsel.

Nortura har lenge hatt et samarbeid med Matsentralen, og bidrar med både produkter og finansiering som kommer vanskeligstilte over hele landet til gode. Matsentralen er vår prioriterte donasjonsmottaker, men vi donerer også varer til andre anerkjente veldedige organisasjoner.

Vi rapporterer årlig matsvinnet vårt til NORSUS (Norsk institutt for bærekraftsforskning). NORSUS definerer matsvinn som nyttbare deler av mat, produsert for mennesker, som enten kastes eller tas ut av matkjeden til andre formål enn menneskeføde, fra tidspunktet når dyr og planter slaktes eller høstes. Norturas rapportering av matsvinn gjelder fra dyret er slaktet til maten er levert fra Norturas rampe – med unntak av varer som blir kreditert som følge av feil fra Norturas side. Tallene våre inkluderer med andre ord ikke svinn i butikk eller hos forbrukeren.

Mål*

Egen virksomhet
Nortura skal redusere matsvinn fra egne anlegg med 80 prosent innen 2030.
Nullvisjon for matsvinn fra egne anlegg innen 2040.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Tiltak i 2025

Verdikjede	Tiltak	Beskrivelse
Egen drift	**Tiltak på Forus**	Vi har økt fokus på korrekt fastvekt i pølseproduksjonen. Mer presis vektkontroll sikrer at færre produkter avvikes fra spesifikasjon og reduserer behovet for kassasjon, noe som direkte bidrar til lavere matsvinn.
Egen drift	**Tiltak på Hærland**	Vi har oppgradert singelfrysanlegget, slik at større mengder skjært overskuddsvare kan tas i bruk som ny råvare eller inngå i fryste ferdigvarer. I tillegg har vi inngått en fast avtale med Bioco for å sikre at knekte kyllingvinger blir utnyttet i stedet for å gå til destruksjon.
Egen drift	**Tiltak på Revetal**	Revetal har innført blåsing av eggeplomme, som gjør at vi får ut mer plomme fra hvert egg. Dette reduserer restmengden som ellers ville gått til dyrefôr eller destruksjon.
Egen drift	**Tiltak på Rudshøgda**	En vedlikeholdsstans gjennomført i tett samarbeid med teknisk avdeling ga betydelig forbedring i både oppetid, driftskvalitet og reduksjon av matsvinn. Resultatene var så gode at tilsvarende tiltak nå vurderes innført på øvrige produksjonslinjer.
Egen drift	**Tiltak på Tønsberg**	Tønsberg, som nå er Norturas hovedanlegg for gris etter store oppgraderinger og innfasing av mange nye medarbeidere, har gjennomført omfattende opplæring i griseskjæring. Prosessforbedringer og reduksjon av matsvinn er sentrale fokusområder i opplæringen.
Egen drift & nedstrøms	**Skift-samarbeid**	Samarbeidsprosjektet handler om å innføre holdbarhetsdato i todimensjonale strekkoder (2D-koder) på forbrukerpakninger for å gi bedre vareoversikt, redusere matsvinn i hele verdikjeden og støtte digitale løsninger for forbrukere, i tråd med GS1-samarbeidet. Arbeidet med 2D koder er satt på vent i både Norge og Europa på grunn av tekniske utfordringer i software og butikkscannere, særlig knyttet til håndtering av parallelle koder. STAND prosjektet for strukturert og standardisert datadeling rulles nå ut av alle kjedene. Vi har kommet godt i gang med én kjede, startet samarbeid med en annen og jobber aktivt med å hente læring og erfaring fra implementeringen.
Egen drift	**Rapportering**	Fabrikkene rapporterer ukentlig om utviklingen av prosess-svinn gjennom en dedikert kontaktperson for matsvinn. De fleste har også satt opp mål for å redusere prosessavfall.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Resultater

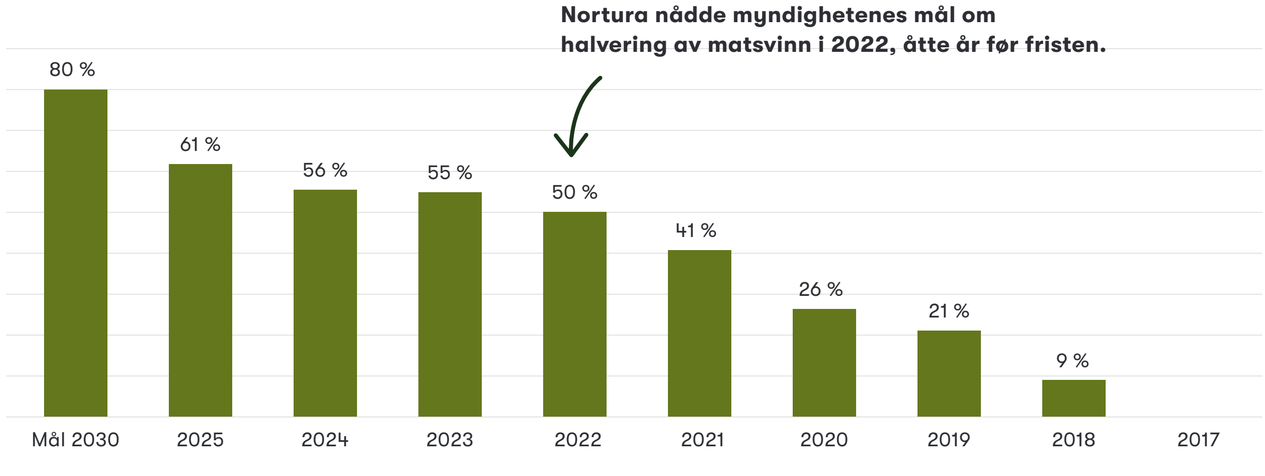

	Mål 2030	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Matsvinn (t)	546	972	1,115	1,155	1,321	1,620	2,002	2,091	2,477	2,729
% matsvinn av total mat produsert	0.22 %	0.42 %	0.48 %	0.49 %	0.54 %	0.65 %	0.80 %	0.86 %	0.99 %	1.09 %

Figur: Utvikling av matsvinnreduksjon sammenlignet med 2017-tall

Mat til vanskeligstilte gjennom Matsentralen

I Nortura produserer vi mat basert på prognoser, og ikke faktiske bestillinger. Det betyr at vi ofte har mye mat til overs på anleggene våre. For å sikre at denne maten ikke blir kastet, samarbeider vi med Matsentralen og donerer årlig store mengder overskuddsmat som kommer vanskeligstilte til gode. Mengden varierer fra år til år, og det holdes jevnlige dialogmøter mellom våre største fabrikker og de lokale Matsentralene. I 2024 styrket vi samarbeidet for å håndtere usikkerhet i leveransene, og inngikk en avtale med Matsentralen om tilgang til utvalgte råvarer med permanent overskudd. Vi er stolte av det gode samarbeidet med Matsentralen.

Les mer om Matsentralen her: www.matsentralen.no

Donasjon til Matsentralen i tonn		
2025	**2024**	**2023**
41,5	32	11

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31
A. Klimagassutslipp 34
B. Energi 43
E2 – Forurensing 46
E4 – Naturmangfold og økosystemer 49
E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56
A. Sirkulærøkonomi 59
B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

B5. Matsvinn hos forbrukere

Vi har som mål å bidra til reduksjon av mat-svinn hos kunder og forbrukere, og dermed bidra til FNs mål om en 50 prosent reduksjon innen 2030. I løpet av 2026 vil vi utarbeide tiltaksplaner, og sørge for at vi kan hente inn riktig data for å følge opp utviklingen.

B6. Emballasje

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Vi arbeider målrettet for å finne flere og bedre emballasjeløsninger. Arbeidet går langs disse fire aksene:

1. Nortura skal ha materialgjenvinnbar emballasje: Når emballasjen er brukt, skal den kunne samles inn og gå tilbake som resirkulert råvare til ny emballasje – i en sirkulær loop.
2. Nortura skal bruke mer resirkulerte eller fornybare materialer i emballasjen der det er hensiktsmessig og uten at det går på bekostning av matens kvalitet.
3. Nortura skal bruke emballasje som reduserer matsvinn – holdbarheten til Norturas produkter skal ivaretas av emballasjen.
4. Nortura skal ikke bruke mer emballasje enn nødvendig. Vi ser hele tiden på løsninger for å redusere størrelsen eller tykkelsen på eksisterende emballasje.

Vi arbeider systematisk for å identifisere hvilke av våre produkter som er gode kandidater til å bytte emballasje fra laminat til monomateriale. Produktene med størst volum prioriteres først for å oppnå maksimal effekt på de fire aksene.

Utfordringene knyttet til emballasje er felles for matvareindustrien, og samarbeid er derfor viktig. Det skjer mye utvikling på dette området. Nortura deltar i forskningsprosjekter og bransjesamarbeid for å utvikle nye, mer bærekraftige emballasjetyper som samtidig overholder krav til mattrygghet og holdbarhet. For oss er emballasjen bærekraftig hvis den kommer fra resirkulerte eller fornybare råvarer og at den blir materialgjenvunnet.

Vi jobber også tett med våre leverandører og store internasjonale produsenter for å kunne utvikle nye og mer bærekraftige alternativer. Parallelt må vi også investere i nytt utstyr på våre anlegg, slik at vi kan ta mer bærekraftige alternativer i bruk etter hvert som nye materialer og teknologi utvikles.

Vi har allerede flere produkter som kan materialgjenvinnes i henhold til gjenvinningskalkulatoren til Grønt Punkt Norge. Vi velger å sikte på dette frem til endelige retningslinjer (DfR) kommer i emballasjeforordning (PPWR).

Mål*

Egen virksomhet

Det skal jobbes kontinuerlig med reduksjon av emballasjemengde (materialvalg og overemballering).

100 prosent av vår emballasje skal være designet for materialgjenvinning innen 2030

I den grad det er mulig og hensiktsmessig, skal emballasjen inneholde resirkulerte og/eller fornybare råvarer.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Tiltak i 2025

Verdikjede	Tiltak	Beskrivelse
Egen drift	**Reduksjon av skålvekt**	For å redusere materialbruk optimaliserte vi emballasjen til kjøttdeig ved å redusere skålvekten med 16 prosent. Dette tiltaket gir en årlig plastreduksjon på 32 tonn, samtidig som produktfunksjon og kvalitet opprettholdes.
Egen drift	**Overgang til monomateriale**	Vi har forbedret emballasjeløsningene for skivet salami og skivet spekeskinke ved å gå over til monomateriale (PP) i emballasjen. Endringen gjør emballasjen resirkulerbar og reduserer plastforbruket betydelig. Den opprinnelige plastmengden for disse produktene var om lag 187 tonn per år. Etter tiltakene er plastmengden redusert til rundt 142 tonn per år – en årlig reduksjon på cirka 45 tonn, tilsvarende 24 prosent reduskjon.
Egen drift	**Bølgepappesker**	Vi har gjennomført sammenslåing og standardisering av bølgepappesker, kombinert med kontinuerlig optimalisering av trykkforbruket.
Egen drift	**Etiketter**	Vi har standardisert og optimalisert etikettene i tråd med gjeldende retningslinjer fra Grønt Punkt Norge, som også forventes å oppfylle kravene i PPWR. Overgangen fra thermoetiketter til bestrøket papir og plastetiketter er en del av vår strategi for å ta i bruk mer bærekraftige og miljøvennlige emballasjeløsninger.
Forskning	**Grønn Plattform prosjektet Re3-plast**	«Reduce, Reuse, Recycle» har fått tildelt 67 millioner for å utvikle og demonstrere sirkulære løsninger for plastemballasje til mat, og dermed legge grunnlaget for et mer bærekraftig og konkurransedyktig nærings-liv. Nortura er prosjekteier, og prosjektet vil ledes av Nofima.
Forskning	**NxtBarr-prosjek**	Visjonen i NxtBarr-prosjektet er å utvikle biobaserte, resirkulerbare og biodegraderbare emballasjematerialer som kan erstatte plast uten at det går ut over matsikkerheten eller leder til økt matavfall. Prosjekteier er RISE PFI, og Nortura og Norilia er to av industripartnerne. Prosjektperiode: 2023-2026.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

E1 – Klimaendringer 31

A. Klimagassutslipp 34

B. Energi 43

E2 – Forurensing 46

E4 – Naturmangfold og økosystemer 49

E5 – Ressursbruk og sirkulær-økonomi 56

A. Sirkulærøkonomi 59

B. Ressursbruk 63

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Resultater

Vi har redusert tykkelsen på emballasje som inneholder resirkulert plast (PET), uten å kunne øke bruken av resirkulert plast i andre produkter. Siden regelverket per i dag kun tillater resirkulert plast i PET-emballasje, betyr dette at selv om total plastmengde går ned, faller prosentandelen resirkulert plast relativt sett.

Materiale brukt til emballasje (i tonn og prosent av total)

	2025	2024	2023
Total plast (inkludert resirkulert plast)	4160 (44 %)	4204 (35 %)	3609 (33 %)
Aluminium	71 (1 %)	80 (1 %)	93 (1 %)
Blikk	0 (%)	0 (%)	8 (%)
Fiber (papp, bølgepapp, kartong)	7734 (65 %)	7727 (64 %)	7286 (66 %)
Total mengde emballasje	**11 965**	**12 011**	**10 997**

Prosent andel av resirkulert plast av total plast emballasje

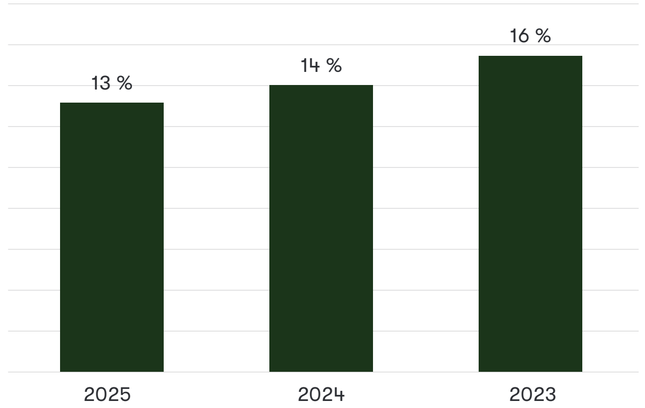

Råvare brukt til emballasje

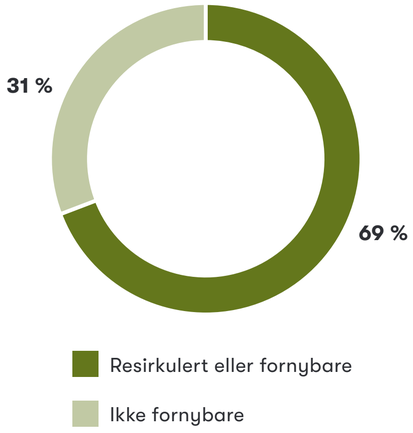

Resirkulerbarhet av emballasje

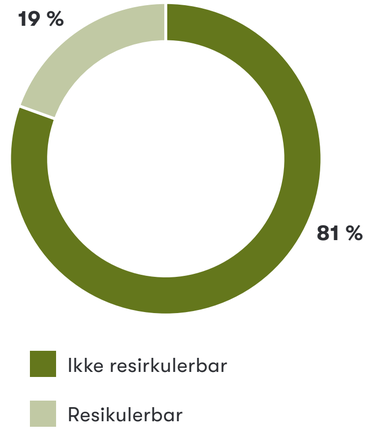

S – Sosiale temaer

Foto: Inger Hovde
Elli Gård, Stod i Steinkjer

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

S1 – Egen arbeidsstyrke

Norturas medarbeidere er vår viktigste ressurs, med over 5000 ansatte fra 70 ulike nasjonaliteter på våre anlegg på både heltid, deltid og sesong. Fordelt på 25 lokasjoner og anlegg spredt over hele landet, er det mange som hver dag står på for å levere mat til befolkningen og skape verdi for den norske bonden.

Nortura er en av Norges største arbeidsplasser og skal være et trygt og godt sted å jobbe. Vi skal være en mangfoldig og sosialt inkluderende arbeidsplass og sørge for gode og trygge arbeidsforhold som legger vekt på inkludering, mangfold og kompetanseheving gjennom hele verdikjeden vår.

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy (2024) stadfester at Nortura skal være en mangfoldig og sosialt inkluderende arbeidsplass. Vi skal sørge for gode og trygge arbeidsforhold med fokus på inkludering, mangfold og kompetanseheving gjennom hele vår verdikjede.
- Vår HR-strategi dekker fire fokusområder. Den skal sikre et fysisk og psykisk trygt arbeidsmiljø, tiltrekke, utvikle og beholde kompetanse, videreføre kultur, verdier og etiske retningslinjer, samt sørge for riktig organisering og gode prosesser for endring.
- Styringssystemet beskriver forebyggende organisatoriske, ergonomiske, kjemiske, psykososiale og fysiske forhold som påvirker arbeidsmiljøet. Det tydeliggjør også rollen og ansvaret til medarbeidere, ledere, vernetjenesten og bedriftshelsetjenesten.
- Norturas HMS-standard er en del av styringssystemet vårt og dekker alle Norturas fabrikker og øvrige lokasjoner, inkludert datterselskaper hvor Nortura eier mer enn 50 prosent. HMS-standarden beskriver krav til egne ansatte, eksterne og innleide arbeidstakere.
- Nortura har utviklet en IA-plan for 2026-2028 som fokuserer på å redusere sykefravær og frafall fra arbeidslivet gjennom helsefremmende og forebyggende tiltak, samt individuell oppfølging av ansatte med helseplager. Planen inkluderer leder- og medarbeiderutvikling, risikovurdering, ergonomiske tiltak, og støtteordninger fra NAV.

Involvering av interessenter

Representanter fra forskning, sivilsamfunn og internasjonale organisasjoner (FN) ble konsultert i forbindelse med utvikling av bærekraftstrategi i 2021.

Interessenter som påvirkes: Tillitsvalgte, fagforeninger, egen ansatte

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Vurdering av påvirkning og finansiell vesentlighet

S1 - Egen arbeidsstyrke - Vesentlige påvirkninger og muligheter og risikoer

Undertema	Type		Beskrivelse	Hvor i verdikjeden		
				Opp-strøms	Egen aktivitet	Ned-strøms
A. Arbeids-forhold	Negativ påvirkning	A1	Fysisk krevende arbeid over tid		•	
	Negativ påvirkning	A1	Risikofylt arbeid med akutte skader		•	
	Faktisk risiko	A1	Arbeidsrelatert sykefravær		•	
	Negativ påvirkning	A2	Ubalanse mellom arbeid og fritid, påvirkning på arbeidspress og stress		•	
	Positiv påvirkning	A2	Gode lønns- og arbeidsvilkår for ansatte		•	
	Positiv påvirkning	A2	Flest mulig faste- og heltidsstillinger		•	
	Positiv påvirkning	A2	Trepartssamarbeid og samarbeid mellom ledelse, ansatte, tillitsvalgte og verneombud		•	
B. Like-behandling og like muligheter for alle	Positiv påvirkning	B1	Likevilkår og lik lønn for alle ansatte		•	
	Positiv påvirkning	B2	Tilrettelegger for lærling- og praksisordninger		•	
	Positiv påvirkning	B2	Systematisk arbeid med kompetanse og merarbeider utvikling		•	

Vår arbeidsstyrke består av fast ansatte, både heltids- og deltidsansatte, samt midlertidige og innleide medarbeidere (ingen tilkallingsvikarer). 82 prosent av Norturas ansatte jobber i produksjon, hvor arbeidsmiljøet innebærer bruk av kniver, sager og andre farlige verktøy og maskiner, tunge arbeidsstillinger samt eksponering for kjemiske og biologiske risikofaktorer. Dette øker risikoen for alvorlige skader, samtidig som det rutinepregede arbeidet belaster de samme muskelgruppene over tid.

De resterende 18 prosentene er funksjonærer tilknyttet konsernets øvrige forretningsområder og stabsfunksjoner. I støttefunksjonene opplever mange at balansen mellom arbeid og fritid er krevende. For alle medarbeidere er psykisk helse rapportert som et tema som påvirker både på jobb og privat, og er dermed noe arbeidsplassen i større grad må forholde seg til og jobbe med i det forebyggende arbeidet. Det psykososiale arbeidsmiljøet på på jobb har en stor påvirkning her og derfor noe vi arbeider med gjennom flere ulike tiltak.

Nortura har et høyt antall organiserte, og fagforeninger som bidrar til å sikre gode lønns- og arbeidsvilkår for alle ansatte, samt spesielt gode forsikringsordninger. Vi jobber aktivt for å tilby flest mulig faste og heltidsstillinger, da dette er viktig for de ansatte det gjelder.

Vi jobber systematisk for å sikre like vilkår og lik lønn for alle ansatte, uavhengig av kjønn, alder, legning og etnisitet. Dette inkluderer også utenlandske vikarer, og viser vår forpliktelse til rettferdighet og sosial ansvarlighet. Vi tilrettelegger for lærling- og praksisordninger, noe som er viktig for å sikre tilgang til kvalifiserte arbeidstakere. Gjennom samarbeid mellom ledelse, ansatte, tillitsvalgte og verneombud, jobber vi for en mer rettferdig, trygg og produktiv arbeidsplass. Vårt systematiske arbeid med fysisk og psykososialt arbeidsmiljø, inkludert kompetanse- og medarbeiderutvikling, bidrar til forbedring av helse og velvære, økt trivsel og jobbtilfredshet. Dette viser vår dedikasjon til å skape en inkluderende arbeidsplass med mangfold, kjønnsbalanse og nulltoleranse for diskriminering og seksuell trakassering.

Finansiell vesentlighet: Nortura har et høyt sykefravær, noe som utgjør en betydelig finansiell risiko.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

A. Arbeidsforhold

Nortura har en unik mulighet til å skape arbeidsplasser over hele landet, gjennom lærling- og praksisordninger. Vi er en viktig arbeidsgiver i mange distrikter, og legger stor vekt på å rekruttere lokal ungdom og arbeidskraft, både for å skape verdier for lokalsamfunnet, men også for å sikre riktig kompetanse og styrke vår egen konkurransekraft. Måten vi jobber med å skape en trygg og god arbeidsplass på, er avgjørende for trivselen til våre medarbeidere.

A1. Helse og sikkerhet

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Risikovurdering er et viktig fundament i vårt HMS-arbeid. Gjennom medarbeiderinvolvering avdekker vi potensielt farlige arbeidsoppgaver og utstyr. Risikovurderingene gir oss beslutningsgrunnlag til å prioritere tiltak på forhold som har for høy risiko. Prioriterte områder beskrives i en tiltaksplan med en ansvarlig for gjennomføring av tiltak og tidsfrist.

Vi involverer fagkompetanse og arbeider tverr-faglig for å finne gode løsninger og kommunisere ut nye instrukser og tiltak, enten det er lokalt på en avdeling eller konsernovergripende. Den teknologiske utviklingen, hvor maskiner erstatter risikofylte og belastende oppgaver, vil over tid redusere antall ansatte i disse oppgavene. Våre ledere er synlige i driften og til stede sammen med aktive verneombud for å veilede og korrigere atferd der det er nødvendig. Avvik registreres og følges opp med rotårsaksanalyse og nye tiltak.

Gjennom året følges tiltaksplan opp for å evaluere effekt av tiltak og gjøre nødvendige tilpasninger. Systematikken og arbeidsmetoden kontinuerlig forbedring er forankret i konsernet, og på den måten forenkler vi hverdagen til ansvarlige ledere. I tillegg ser vi at forbedrings-arbeid innen ett fagområde gir positive synergieffekter på andre fagområder. På den måten henger kvalitet, trygg mat, arbeidsmiljø og sikkerhet tett sammen.

Mål*

Egen virksomhet
Nullvisjon knyttet til personskader i vår virksomhet
Systematisk arbeid med både fysisk og psykososialt arbeidsmiljø som utvikler hele Nortura til «et enda bedre sted å jobbe»

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Tiltak i 2025

Verdikjede	Tiltak	Beskrivelse
Egen drift	HMS-kurs	Hvert år fullfører nye verneombud, tillitsvalgte og ledere lovpålagt HMS-kurs arrangert av Norturas Bedriftshelsetjeneste. I tillegg gjennomføres opplæringsaktiviteter knyttet til vårt nye HMS-system, Trygg HMS. Det er og blitt gjennomført kompetanseløft på bland annet psykisk helse, stressmestring og selvledelse.
Egen drift	Læring fra uønskede hendelser	Totalt er 4483 potensielt uønskede hendelser innrapportert i 2025. Rapporteringen gir innsikt som brukes videre for å identifisere årsaker, samt redusere risiko gjennom målrettede tiltak. I tillegg kommer avvik, forbedringer og tiltak etter interne HMS-revisjoner, risikovurderinger og vernerunder som gjennomføres regelmessig. Nortura har utarbeidet en ny HMS-læringsrapport for bruk i både daglig arbeid og ved alvorlige hendelser. Årsaksanalyser av forhold knyttet til menneske, teknologi, utstyr og oppgaver gir et bedre grunnlag for å velge riktige tiltak etter tiltakshierarkiet og redusere risiko.
Egen drift	Nytt HMS system: Trygg HMS	I 2025 innførte vi det nye HMSrapporterings- og læringssystemet Trygg HMS. Systemet gir bedre oversikt over risikofylte aktiviteter og utstyr samt årsaker til sykdom og skader. Systemet styrker også kunnskapen om psykososiale og organisatoriske risikofaktorer. Vi har samtidig forbedret og forenklet HMS-kurset «Trygg på jobben», lansert en oppdatert HMS-standard og tatt i bruk sikkerhetsvurdering og tiltakskort for trakassering, vold og trusler.
Egen drift	Nora-Chatbot	Nortura har videreutviklet vår chatbot Nora slik at den nå også kan svare ansatte på spørsmål om HMS.
Egen drift	Tilstedeværelsen	Det arbeides systematisk i hele organisasjonen for å øke tilstedeværelsen. Dette innebærer å videreføre eksisterende tiltak, teste nye metoder og styrke fokus på psykisk og psykososial helse, blant annet gjennom medarbeiderundersøkelser. Nortura fortsetter som IA-bedrift med målrettede tiltak for økt trivsel og nærvær, og flere lokasjoner tester ut nye tilnærminger i samarbeid med NAV og andre aktører.
Egen drift	Forskning	Nortura deltar i forskningsprosjekt i regi av STAMI for å kartlegge luftkvalitet i slakterier, med mål om å redusere arbeidsrelaterte risiko.

Resultater

Helse, miljø og sikkerhet	2025	2024	2023
Ansatte dekket av helse- og sikkerhetsstyringssystemet	100 %	43 %	–
Egne og innleide ansatte dødsulykker	0	0	0
Egne og innleide ansatte personskader	235	173	298
H1-verdi*	17.8	19,09	21,2

*fraværsskader pr. million arbeidstimer, Nortura morselskap

Tilstedeværelse

Akkumulert sykefravær i Nortura endte i 2025 på det samme som 2024, på 8,0 prosent, med et langtidsfravær på 5,6 prosent og et korttidsfravær på 2,4 prosent. Dette er en liten nedgang fra 2023 da fraværet var 0,1 prosent høyere.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

A2. Arbeidsvilkår og lønn

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Psykososialt arbeidsmiljø
Nortura skal være en arbeidsplass som legger til rette for god balanse mellom arbeidsliv og familieliv. Vi ønsker å være en trygg og forutsigbar arbeidsplass, der faste stillinger utgjør fundamentet i forretningsdriften. Vi sikrer tilstrekkelig tilgang på faglært arbeidskraft, blant annet gjennom målrettet samarbeid med myndigheter og skoler.

Vi legger vekt på å ivareta og styrke arbeidstakerrettigheter, og oppfordrer til et organisert arbeidsliv gjennom hele verdikjeden vår. Et sentralt premiss for å lykkes på dette området er god dialog og tett samarbeid mellom partene i arbeidslivet, og vi legger stor vekt på godt samarbeid mellom ledelse, ansatte, tillitsvalgte og verneombud. Medarbeiderundersøkelsen er et verktøy for å arbeide med det psykososiale arbeidsmiljøet.

Kompensasjon
Gode lønns- og arbeidsforhold er en grunnforutsetning for å sikre en langsiktig og bærekraftig virksomhet. Nortura sin lønnspolicy er at vi skal være konkurransedyktige, men ikke lønns-ledende. Vi skal ha et moderat lønnsnivå på tvers av konsernet, innenfor de ulike fagområdene og stillingstypene, sett i forhold til arbeidsmarkedet for øvrig. Dette prinsippet gjelder også for lederlønningene i konsernet.

Ved ansettelse i konsernledelsen inngås avtale om eventuelt sluttvederlag, og toppledelsen har en egen påbygning på ordinær pensjonsavtale for lønn mellom 12 - 20 G. Lønn for konsernsjef fastsettes av styre, som har nedsatt et eget kompensasjonsutvalg for vurdering av konsern-sjefens lønn. Lønn for konsernsjef utgjør 6 ganger gjennomsnittslønnen i Nortura. Lønn for konsernledelsen fastsettes av konsernsjef, og lønnsutvikling for toppledelsen var den samme som for øvrige grupper i konsernet for 2025. Fastsettelse av kompensasjon for styre-medlemmer vedtas i årsmøte etter innstilling fra valgkomiteen.

Alle ansatte i Nortura mottar lønn som er lik eller høyere enn nasjonale referanseverdier for anstendig lønn, og vi sikrer dermed overholdelse av lokale forskrifter og interne retningslinjer.

Mål*

Egen virksomhet

Vilkår for ansatte skal være like, uavhengig av alder, kjønn, legning og etnisitet.

Flest mulig faste- og heltidsstillinger, og gode lønns- og arbeidsvilkår for alle våre ansatte.

Legge til rette for lærling og praksisordninger

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Resultater

Nortura arbeidsstyrke 2025

	Totalt		Kvinner		Menn	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Total antall ansatte	**4121**		**1411**	**34 %**	**2710**	**66 %**
Total antall fast ansatte	3684	89 %*	1263	31 %*	2421	59 %*
Fulltidsansatte	3473	84 %*	1145	28 %*	2328	56 %*
Deltidsansatte	211	5 %*	118	3 %*	93	2 %*
Total antall midlertidig ansatte	437	11 %*	148	4 %*	289	7 %*
Årsverk*	**3408**					
Antall innleide ansatte*	375					
Turnover	201	5.5 %**				

*Alle tall i tabellen representerer totalt antall ansatte (head count) bortsett fra årsverk og antall innleide ansatte, som representerer antall årsverk.
*Prosent av totalt antall ansatte (4121)
** Prosent av totalt antall fast ansatte (3684)

Den primære årsaken til bruk av midlertidig arbeidskraft og deltidsansatte i Nortura, er betydelige svingninger i aktiviteten som følge av sesongmessige variasjoner i både råvaretilførsel og etterspørsel. En del medarbeidere er også innvilget deltid etter eget ønske. Konsernets overordnede prinsipp er likevel ansettelse i hundre prosent faste stillinger.

Alle ansatte er dekket gjennom offentlige ordninger og supplerende arbeidsgiverfinansiert beskyttelse, som sikrer full inntekt under sykdom, arbeidsledighet, arbeidsulykker og foreldrepermisjon. Fast, deltid og midlertidig ansatte med over 20 prosent stilling er omfattet av vår gruppelivsforsikring. Ansatte under 20 prosent har kun yrkesskadeforsikring. I Nortura får alle pensjon fra første lønnskrone.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

B. Likebehandling og like muligheter for alle

Landbruket, slakterinæringen og matproduksjonen generelt, er tradisjonelt sett dominert av menn. Dette gjelder også i Nortura. Vi tror imidlertid at god kjønnsfordeling og mangfold, både i styrende organer og i virksomheten som helhet, vil føre til bedre beslutninger og resultater, og mer bærekraftige løsninger. Nortura er en svært mangfoldig arbeidsplass, med medarbeidere fra om lag 70 ulike nasjoner. Rundt 25 prosent av medarbeiderne våre har sin opprinnelse fra andre land enn Norge. Vi er bevisste på de språk- og kulturmessige utfordringene dette kan gi.

B1. Likebehandling

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Vi er opptatt av å fremme likestilling mellom kjønnene, utjevne forskjeller og legge til rette for mangfold. Vi arbeider for å hindre diskriminering som følge av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. I tillegg tilrettelegger vi for personer med særskilte behov.

Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen viser at våre ansatte har et engasjement for virksomheten, og at Nortura har et helsefremmende og godt psykososialt arbeidsmiljø. Medarbeiderne rapporterer om en god ledelseskultur og et positivt samarbeidsklima. En rekke initiativer og tiltak er gjennomført ved de enkelte fabrikkene og enhetene, for å tilpasse arbeidsplassen til medarbeidere med ulik bakgrunn. Vi legger ekstra stor vekt på å tilby norskopplæring for å gjøre norsk til arbeidsspråk. Et felles arbeidsspråk er med på å sikre god dialog og godt samarbeid.

Det er ikke registrert større utfordringer med diskriminering grunnet religion, seksuell legning eller etnisitet på arbeidsplassen. Nortura har innført tiltak for konflikthåndtering og etablert klare varslingsrutiner for alle medarbeidere.

Tiltak 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Egen drift	Norskkurs og digitale tolketjenester	Gjennom å tilby norskkurs på våre lokasjoner legger vi til rette for felles språk, noe som har stor betydning på arbeidsmiljø og inkludering. Vi er også i oppstarten med å teste ut digitale AI baserte tolketjenester. Dette vil legge til rette for oversettelse av muntlig og skriftlig informasjon raskere og i flere sammenhenger, samt på flere språk samtidig. Dette er inkluderende for flere medarbeidere i situasjoner på arbeidsplasser.
Egen drift	Medarbeider-utvikling	Gjennom medarbeiderundersøkelsen i 2025 ble alle aspekter ved de ansattes psykososiale arbeidsmiljø kartlagt, og ledere og medarbeidere i hele konsernet arbeidet med tiltak for å bedre arbeidsmiljøet der det var avdekket behov. Vi har blant annet gjennomført kurs for stressmestring.

Mål*

Egen virksomhet
50 prosent kvinner i ledende stillinger og styrende organer
Nortura skal betale lik lønn for likt arbeid
Nortura skal være en inkluderende arbeidsplass for alle, med nulltoleranse overfor seksuell trakassering diskriminering. Vi skal aktivt forebygge sykdom og frafall, og på denne måten bidra til å øke syselsettingen. Vårt mål er at så mange som mulig kan arbeide så mye som mulig, så lenge som mulig.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Resultater

	Total ansatte i 2025	Kvinneandel 2025	2024	2023
Konsernstyret	366	43 %	36 %	36 %
Konsernledelsen	8	50 %	40 %	40 %
Ledende stillinger	14	34 %	33 %	34 %

Alder gruppe - 2025	<30	30-50	>50
Total ansatte	295	1756	1633
Total ansatte	8 %	48 %	44 %

Personlig utvikling og arbeidslivsbalanse - 2025	Antall	Kvinner	Menn
Ansatte som deltok i medarbeidersamtaler	85,7 %		
Ansatte som tok foreldrepermisjon	157	70	97

- Alle ansatte i Nortura (unntatt KL) er i utgangspunktet dekket av tariffavtaler, selv om ikke alle er fagforeningsmedlemmer. Dette skyldes at sentrale og lokale forhandlinger gjennomføres for alle tariffområder som gjelder i konsernet, og resultatene omfatter både operatører, funksjonærer og ledere. I tillegg er 100 prosent av de ansatte representert gjennom arbeidsråd.
- På grunn av lovbestemte restriksjoner registrerer vi ikke opplysninger om funksjonsnedsettelser blant våre ansatte.
- Foreldre i Norge har rett til permisjon i til sammen 12 måneder.
- Kjønnsforskjellen i lønn (The gender pay gap) i Nortura er -0,85 prosent, noe som betyr at kvinner i snitt tjener mer enn menn.
- Det ble i 2025 registrert 8 klager på mobbing/trakassering gjennom varslingskanalen. Det har ikke blitt innlevert noen klager til Nasjonale Kontaktpunkter for OECD Multinasjonale Selskaper, og det har ikke vært noen alvorlige menneskerettighetsproblemer eller hendelser knyttet til egen arbeidsstyrke i 2025.
- Nortura har ikke vært pålagt å betale bøter, straffer eller erstatning for skader som følge av diskrimineringshendelser eller klager.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

B2. Opplæring og kompetanseutvikling

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Vi sikrer at alle medarbeidere i produksjon og andre spesifikke funksjoner får den nødvendige kompetansen de trenger for å utføre jobben sin – hygienekurs, Trygg på jobb, dyrevelferd, IT-sikkerhet, trucksertifikater og andre sertifikater. I tillegg er kompetanseutvikling av medarbeidere et lederansvar og tar utgangspunkt i Norturas behov, verdier og strategier. Medarbeidersamtaler er obligatoriske for alle, slik at behov og ønsker for videreutvikling fra den enkelte med-arbeider også skal vektlegges i kompetanseutviklingsplanen.

Mål*

Egen virksomhet

Vi skal legge til rette for lærling- og praksisordninger.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Tiltak i 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Egen drift	Opplæring	Alle ledere i produksjon fikk kompetanseløft i 2025 på rutiner innenfor sykefraværsoppfølging. I tillegg gjennomførte vi kompetanseløft i gjennomføring av medarbeidersamtaler. Vi har også tilbudt kurs innenfor selvledelse og stressmestring. Flere lokasjoner har i tillegg hatt fortsatt fokus på psykisk helse gjennom kompetanseløp. Digital kompetanse gjennom opplæring i bruk av nye systemer og AI er viktig for å sikre riktig bruk av våre systemer og digital kompetanse hos våre medarbeidere.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

S2 – Arbeidere i verdikjeden

For å sikre at vi har en høy selvforsyningsgrad av mat og en matproduksjon spredt ut over hele landet, må norske bønder ha en inntekt de kan leve av. Samtidig vet vi at bondens økonomi er under hardt press. I tillegg har prisvekst på landbruksmaskiner, gjødsel, energi og kraftfôr – viktige innsatsfaktorer for matproduksjonen – rammet bøndene hardt.

HMS er en utfordring, da landbruket har høy risiko for ulykker og belastningsskader. Psykisk helse påvirkes også av økonomisk stress og ensomt arbeid. Likestilling er en pågående utfordring, da kvinner fortsatt møter barrierer i en tradisjonelt mannsdominert bransje. For å sikre en bærekraftig fremtid må bønder få bedre økonomi, og tryggere arbeidsforhold.

Som en stor innkjøper har Nortura muligheten til å påvirke etikk og bærekraft i leverandør-kjeden. Vår produksjon avhenger av ingredienser, emballasje, transport, maskiner, IT-systemer og andre tjenester. Med rundt 500 konsernavtaler, hvorav 90 prosent er med norske leverandører, har vi en betydelig påvirkning på sosiale, miljømessige og økonomiske forhold i en stor verdikjede.

Involvering av interessenter:

Representanter fra forskning, sivilsamfunn og internasjonale organisasjoner (FN) ble konsultert i forbindelse med utvikling av bærekraftstrategi i 2021.

Interessenter som påvirkes: Bønder, transportører og leverandører

Foto: Nortura / Åshild Holmdal Bekkevold, Tukkebøl Gård

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Vurdering av påvirkning

S2 - Arbeidstakere i verdikjeden - Vesentlige påvirkninger

Undertema	Type	Beskrivelse	Hvor i verdikjeden		
			Opp-strøms	Egen aktivitet	Ned-strøms
A. Bondens økonomi	Negativ påvirkning	Mangel på levelønn for bønder	•		
B. HMS, arbeids-forhold og likestilling på gården	Negativ påvirkning	Risikofylt arbeid i landbruket, HMS på gård og under transport	•		
	Negativ påvirkning	Dårlig likestilling og mangfold – Work life balanse – mental helse - Permisjon	•		
C. Opp-følging av leverandører	Positiv påvirkning	Leverandører krav til arbeidsvilkår og arbeidstakerrettigheter	•		

Bondens økonomi

Norske bønder har generelt lavere inntekter enn flere andre yrkesgrupper, spesielt når man tar hensyn til arbeidstid og investeringskostnader. Ifølge undersøkelser fra Norges Bondelag og andre landbruksorganisasjoner ligger gjennomsnittsinntekten for bønder ofte under gjennomsnittet for norske lønnsmottakere. Mange bønder jobber lange dager og har store økonomiske forpliktelser knyttet til gårdsdrift, maskiner og vedlikehold.

Lønnsomheten varierer også mye mellom ulike produksjoner, der enkelte melkebønder eller kornbønder kan ha høyere inntekter enn de som driver med småskala grønnsaksproduksjon eller sauedrift. For å kompensere for lav inntjening mottar bønder statlige tilskudd gjennom jordbruksavtalen. Likevel mener mange i næringen at inntektsgapet mellom bønder og andre yrkesgrupper er for stort, noe som kan true rekrutteringen til yrket.

I tillegg har prisvekst på landbruksmaskiner, gjødsel, energi og kraftfôr – viktige innsats-f aktorer for matproduksjonen – rammet bøndene hardt. På grunn av presset økonomi velger stadig flere bønder å legge ned produksjonen. Antallet jordbruksbedrifter i Norge har falt fra 155 000 i 1970 til under 37 000 i dag. Med andre ord har tre av fire gårdsbruk valgt å legge ned driften de siste 50 årene. Ikke bare går verdier tapt og jordbruksarealer ut av drift, men stadig færre dyr på beite innebærer at store deler av landet gror igjen, spesielt i kystområder på Vestlandet og i nord. Dette gjør at landskapet mister både særpreg og kvaliteter. Norske bønders dårlige økonomi utgjør dermed også en stor risiko for matsikkerheten i landet.

HMS, arbeidsforhold og likestilling på gården

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) er en vesentlig utfordring i norsk landbruk, da bønder ofte jobber alene med tunge løft, farlige maskiner og uforutsigbart vær. Landbruket er blant de mest ulykkesutsatte næringene i Norge, med høy risiko for fall, klemskader og belastningsskader. Lange arbeidsdager uten faste pauser kan også føre til utmattelse og svekket sikkerhet. Psykisk helse er en annen bekymring, ettersom økonomisk usikkerhet og isolasjon kan føre til stress og depresjon.

Likestilling er også en utfordring i landbruket. Selv om stadig flere kvinner blir bønder, møter de fortsatt strukturelle barrierer, som vanskelig tilgang til finansiering, nettverk og eierskap. Mange kvinner kombinerer gårdsdrift med andre jobber, noe som kan skape ekstra belastning. For å skape et mer inkluderende og trygt arbeidsmiljø må HMS-tiltak styrkes, og likestilling må prioriteres gjennom bedre tilrettelegging og holdningsendringer i næringen.

Andre leverandører av varer og tjenester

En matprodusent påvirker arbeidsforholdene i leverandørkjeden gjennom krav til pris, leveringstider og effektivitet. Prispress kan føre til lave lønninger, lange arbeidsdager og usikre ansettelsesforhold, særlig innen bearbeiding, emballasjeproduksjon og transport. Høye produktivitetskrav kan øke risikoen for ulykker og belastningsskader, spesielt i fabrikker og lagre.

Underleverandører kan også bruke midlertidig eller uformell arbeidskraft, noe som kan gi mindre beskyttelse mot utnyttelse.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

A. Bondens økonomi

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Nortura støtter kravet om bedre rammevilkår og inntektsløft for norske bønder, slik at norsk matproduksjon, bondens levekår og matberedskap blir prioritert. De siste årene har Nortura arbeidet regulatorisk og kommersielt for å sikre ekstraordinære økninger i råvareprisene for alle våre produksjoner, i tillegg til vesentlige løft gjennom jordbruksoppgjøret. For styrket lønnsomhet jobber vi langs to spor; et kommersielt og et politisk.

Når det kommer til de kommersielle inntektsrammene, styrer vi selv vår tilpasning. Vi jobber for å styrke bondens konkurransekraft gjennom god drift, sterke merkevarer og attraktive råvarer. Norturas konkurransekraft styrker vi gjennom å sikre at industrien vår er effektiv og at produktene våre er attraktive. I bunnen ligger våre samvirkeforpliktelser, som gjør at verdiene vi skaper, gis tilbake til de som har produsert maten – den norske bonden.

Jordbruket i Norge er basert på en etablert politisk prioritering for å sikre matproduksjon til egen befolkning. Jordbrukspolitikken bygger på fire pilarer; matsikkerhet, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og et bærekraftig landbruk. Nortura har en god og konstruktiv dialog med folkevalgte, relevante departementer, direktorater og organisasjoner for å bidra til å realisere den jordbrukspolitiske målsettingen og ivareta et livskraftig landbruk.

Mål*

Verdikjeden
Alle Norturas eiere skal ha en konkurransedyktig inntekt som står i forhold til verdiskapingen, andre sammenliknbare grupper i samfunnet og som bidrar til å rekruttere nye husdyrprodusenter til landbruket.
Nortura sine eiere skal få tilbake den til enhver tid tilgjengelige inntjening, etter at selskapet har sikret forsvarlig forretningsmessig utvikling for å ivareta selskapets posisjon for fremtiden.
Nortura skal jobbe for økt betalingsvillighet og pris på sunt, trygt og bærekraftig produsert norsk kjøtt og egg.
Matproduksjon er en samfunnskritisk infrastruktur. Bondens inntekt, pantegrunnlag og finansieringsevnen i jordbruket er svak. Nortura skal jobbe for etableringen av et fond for bærekraftig omstilling av den samfunnskritiske infrastrukturen i jordbruket. Omstillingen må finansieres over statsbudsjettet og utenfor jordbruksavtalen.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Resultater

	2025	2024	2023
Utbetaling for bøndenes husdyr (i milliarder norske kroner)	11,8	11,2	19,4
Resultat etter skatt tilbake til våre eiere (i millioner norske kroner)	5,8	16,6	27,1

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy (2024) stadfester at Nortura skal arbeide for et livskraftig norsk jordbruk, med økt lønnsomhet for våre eiere og rettferdig fordeling av verdiskaping gjennom verdikjeden.
- Som markedsregulator og samvirkeforetak ligger det i vårt formål at vi arbeider for å styrke og opprettholde et lønnsomt, bærekraftig og livskraftig jordbruk over hele Norge. Nortura SA har til formål å omsette medlemmenes slakt, egg, livdyr og ull på best mulig måte. Foretaket skal ved sin virksomhet bidra til at medlemmene får det best mulig økonomiske resultat av sin husdyrproduksjon, på kort og lang sikt.

Tiltak i 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Oppstrøms Egen drift	Engrospriser	Nortura økte sine engrospriser i tråd med KPI eller mer for alle produksjoner. På egg er det tatt i bruk ny teknologi for kjønnssortering som krever økte priser for å dekke kostnaden. Markedsbalansen for alle dyreslag har vært god gjennom 2025, men realisering av store lagre var nødvending i første halvår for storfe og gris. Fortsatt noe lager av sau, men god balanse på lam. Eggmarkedet ble bra dekket av økt norsk produksjon i andre halvår. Kostnadsutviklingen for primærprodusentene hadde en normal utvikling i 2025, men fortsatt svak lønnsomhet for storfekjøtt- og småfeprodusentene.
Oppstrøms Egen drift	**Økt finansiering av bærekraftstiltak hos bonden**	Bionova – et Enova for de biologiske næringene er etablert og vil fortsette å være viktig, for å sikre finansiering til bærekraftstiltak. På grunn av den krevende økonomiske situasjonen i landbruket, vil Bionova være et viktig virkemiddel for å finansiere klimatiltak på gårdsnivå og trenger økt styrking. Samtidig er det fortsatt slik at landbruket har bruk for et sett av virkemidler i offentlig regi for å sikre tilstrekkelig finansiering.
Oppstrøms Egen drift	**Økonomisk rådgivning**	Prosjektet handler om økonomisk og miljømessig optimering på norske gårdsbruk. Målet er å utvikle optimeringsmodeller og beslutningsstøtte som tar hensyn til både økonomiske og miljømessige kriterier. Arbeidet kombinerer teknisk ekspertise og praktisk kunnskap fra kjøtt-, melk- og jordbrukssektoren for å støtte bønder i å nå miljømål på en lønnsom måte. Nortura er en av samarbeidspartnerne, og prosjektet går fra 2023 til 2026.
Oppstrøms	OPTINORFARM	Vi bistår våre eiere med økonomisk rådgivning når de skal bygge fjøs, og vi diskuterer praktiske løsninger som sikrer en god arbeidshverdag for bønder.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

B. HMS, arbeidsforhold og likestilling på gården

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Nortura jobber for å sikre HMS, gode arbeids-forhold og likestilling hos sine eiere. Arbeid på gård innebærer fysiske belastninger og risiko for ulykker, og Nortura bidrar til å fremme gode HMS-rutiner. Selskapet samarbeider med landbruksorganisasjoner for å sikre tryggere arbeidsforhold og bedre tilrettelegging, særlig for kvinner og gravide. Nortura kartlegger utfordringer knyttet til likestilling, inkludering og arbeidsvilkår, og iverksetter tiltak basert på funnene. Gjennom aktsomhetsvurderinger og samarbeid jobber Nortura aktivt for et tryggere og mer bærekraftig arbeidsliv for sine eiere i landbruket.

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy (2024) stadfester at Nortura skal sørge for gode og trygge arbeidsforhold med fokus på inkludering, mangfold og kompetanseheving gjennom hele vår verdikjede.
- Kvalitetssystemet i Landbruket (KSL) har en egen sjekkliste for HMS[38] som tilfredsstiller kravene som gjelder Norske gårdsbruk i Arbeidsmiljøloven.

Mål*

Egen virksomhet

Nortura har som mål å være pådriver i arbeidet med jordbruksavtalen for å bedre forutsetningene for god HMS i landbruket. I tillegg skal Nortura bidra til mål om full likestilling i landbruket, og bedre arbeidsforhold som tar hensyn til graviditet og som tilrettelegger for fødselspermisjon, ferier og avløsere. I løpet av 2026 vil vi utarbeide tiltaksplaner, og sørge for at vi kan hente inn riktig data for å følge opp utviklingen på HMS, arbeidsforhold og likestilling på gården.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

C. Oppfølging av leverandører

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Nortura har en god oppfølging av leverandører gjennom Supplier Code of Conduct (CoC) og revisjoner som dekker blant annet arbeidstakerforhold, lønnsvilkår og arbeidstakerrettigheter for både direkte leverandører og underleverandører. Det er spesielt stort fokus på leverandører i land hvor det er risiko for barnearbeid, for å sikre at etiske retningslinjer blir fulgt.

Konserninnkjøp har ansvar for å velge ut, inngå avtaler og følge opp eksterne konsernavtale-leverandører av produkter og tjenester. Kjøp av kjøttråvarer og egg fra eiere, andre slakterier og bønder håndteres av andre avdelinger i Nortura. Vi er BRC-sertifisert, en internasjonal standard for mattrygghet. Standarden stiller omfattende krav til leverandørers oppfølging som revideres og godkjennes av ekstern revisor årlig.

Alle leverandører må gjennom en prekvalifiseringsprosess før de kan levere varer og tjenester til oss. Avhengig av hva de leverer, kan leverandørene godkjennes på flere måter: gjennom BRC- eller GFSI-sertifisering, revisjon etter definerte kriterier, en tilfredsstillende egenevaluering eller godkjent produkttesting. Alle leverandører må i tillegg inngå en skriftlig avtale som omfatter etiske retningslinjer. Dette vil bistå oss i arbeidet med å sikre at vi samarbeider med seriøse leverandører som tar ansvar for matsikkerhet, har de samme etiske verdier som oss med fokus på blant annet menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt arbeider med bærekraftige løsninger.

Oppfølging av Norturas konsernavtaleleverandører gjøres årlig, eller ved vesentlige endringer. Dette inkluderer blant annet risikoanalyse, sårbarhetsvurdering, leverandørevaluering, leverandørrevisjon og aktsomhetsvurderinger av alle konsernavtale-leverandører. Fagområder som kvalitet, PU, og transport arbeider sammen med konserninnkjøp for å sikre at konsernavtale-leverandørene oppfyller alle våre krav. Dersom det oppdages leverandøravvik i prosessen, må disse lukkes av leverandøren. Risikoleverandørene må årlig bekrefte at de etterlever prinsippene i våre etiske retningslinjer.

Strategi og policy

Etiske retningslinjer til leverandører: Nortura etterlever etiske lover og regler i vår virksomhet, herunder relevante internasjonale standarder. Nortura har forpliktet seg til FN Global Compact sine ti prinsipper for ansvarlig næringsliv innenfor menneskerettigheter, HMS-standarder, arbeidslivsstandarder, miljø og antikorrupsjon, i vår egen virksomhet og verdikjede. Våre etiske retningslinjer for leverandører er basert på at etiske lover og regler, herunder internasjonale standarder, er i samsvar med kundekrav og krav i åpenhetsloven.

Mål*

Egen virksomhet

Nortura skal aktivt identifisere risiko for brudd på våre retningslinjer gjennom regelmessige revisjoner, og gjennomføre forbedringstiltak der det er nødvendig.

Alle bedrifter som ønsker å levere varer og tjenester til Nortura skal signere Norturas Supplier Code of Conduct relatert til bærekraft.

Nortura skal være pådriver for å hindre sosial dumping hos våre primærprodusenter, og sikre like lønnsbetingelser og arbeidsvilkår for innleid arbeidskraft (som sesong- og migrantarbeidere)

Alle produsenter og leverandører som leverer varer og tjenester til Nortura skal betale minimum tarifflønn til sin innleide arbeidskraft.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Tiltak i 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Oppstrøms - Leverandører	Revisjoner	Nortura gjennomfører regelmessige leverandørrevisjoner for å sikre etterlevelse av våre krav. Det gjennomføres årlig kontrakts- og etterlevelsesrevisjoner av utvalgte konsernavtaleleverandører. Disse revisjonene kontrollerer etterlevelse av kontraktsvilkår, sporbarhet og dokumentasjon på etiske rutiner og Supplier Code of Conduct (SCoC). Det er i 2025 gjennomført 18 kontrakts- og etterlevelsesrevisjoner av leverandører. I tillegg er konserninnkjøp revidert og godkjent av ekstern revisor i henhold til krav om leverandøroppfølging i BRC-standarden. For kommende perioder planlegges videre revisjonsaktivitet basert på løpende risikovurderinger av porteføljen, der omfang og metodikk tilpasses leverandørens geografi og risikoprofil.
Oppstrøms - Leverandører	Risikoanalyser	Det gjennomføres systematiske risikoanalyser og sårbarhetsvurderinger av leverandørporteføljen. Innkjøp benytter verktøy for å sikre en datadrevet og stabil oppfølging over tid. Systembruken muliggjør god sporbarhet og historikk i vurderingene. Som en fast del av leverandøroppfølgingen gjennomfører relevante leverandører egenevalueringer for å dokumentere status og etterlevelse i egen virksomhet.
Oppstrøms - Leverandører	Aktsomhets-vurdering	Aktsomhetsvurderinger gjennomføres i tråd med åpenhetsloven og OECDs modell for ansvarlig næringsliv. Det er i 2025 ikke avdekket faktiske negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold i de delene av leverandørkjeden som forvaltes av konserninnkjøp.
Oppstrøms - Leverandører	Ansvarsmatrise	Enkelte leverandører kan bli identifisert med høy iboende sosial risiko basert på land- og bransjedata. I slike tilfeller gjennomføres utvidede kontroller og dialog for å vurdere den reelle restrisikoen og behovet for eventuelle tiltak. Generelt vurderes risikoen i den norske leverandørkjeden som lav, da norske leverandører er underlagt samme lovverk som Nortura og følger norsk arbeidsmiljøregelverk.
Oppstrøms - Leverandører	Konsernavtale	Arbeidet er forankret i Norturas ansvarsmatrise for åpenhetsloven, som definerer roller og ansvar på tvers av konsernets forretningsområder. Dette sikrer en enhetlig håndtering av risiko og rapportering.

Foto: Nortura / Bonde Sigbjørn Emmerhof

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

S3 – Berørte lokalsamfunn

Nortura's viktigste samfunnsoppdrag er å bidra til å norsk selvforsyning av mat ved å opprettholde et bærekraftig landbruk over hele landet. Norge har et krevende klima og naturressursgrunnlag, og for å utnytte landets ressurser best mulig er det avgjørende å opprettholde matproduksjon i både distrikter og bynære områder.

Totalberedskapskommisjonens rapport fra 2023[39] understreket viktigheten av matberedskap og behovet for økt selvforsyning for å styrke Norges motstandskraft i kriser. I tillegg legger klima-endringene økt press på global matproduksjon. Gjennom vårt arbeid bidrar vi til at norske forbrukere har tilgang til trygg, bærekraftig og kortreist mat. I 2025 vedtok regjeringen en Totalberedskapsmelding som stadfester at Norge skal oppnå 50 prosent selvforsyningsgrad innen 2030[40].

I tillegg har vi en betydelig økonomisk og sosial påvirkning på lokalsamfunn over hele landet.

Våre fabrikker og gårder gir arbeidsplasser i hele landet, noe som styrker lokal verdiskaping og bidrar til levende bygder. Vi samarbeider tett med lokale aktører og skaper positive ringvirkninger for næringsliv og infrastruktur gjennom vår verdikjede. Som et samvirke eid av norske bønder har vi en viktig rolle i å opprettholde norsk landbruk og trygge arbeidsplasser, samtidig som vi sørger for matberedskap og bærekraftig utvikling i hele Norge.

Involvering av interessenter:

Representanter fra forskning, sivilsamfunn og internasjonale organisasjoner (FN) ble konsultert i forbindelse med utvikling av bærekraftstrategi i 2021.

Interessenter som påvirkes: Norske bønder og hele den norske befolkningen

Vurdering av påvirkning

S3 - Berørte lokalsamfunn - Vesentlige påvirkninger

Undertema	Type	Beskrivelse	Hvor i verdikjeden		
			Opp-strøms	Egen aktivitet	Ned-strøms
A. Matsikkerhet/ Matforsyning	Positiv påvirkning	Norturas bidrag til at Norge er selvforsynt med egg og kjøtt	•		
	Positiv påvirkning	Nortura bidrar til å opprettholde spredt egg og kjøtt produksjon i Norge	•	•	•
B. Påvirkning på lokal-samfunn	Positiv påvirkning	Bondens bidrag til lokal beredskap under for eksempel flom, brann, måking	•		
	Negativ påvirkning	Når Nortura omstrukturerer virksomheten, ansatte mister jobben		•	
	Positiv påvirkning	Nortura bidrar til å skape betydelige verdier for det norske lokalsamfunnet, både økonomisk og sosialt	•	•	•

Foto: Pål Gunnar Foss, Gård Foss Ytre, Lyngdal

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Matsikkerhet

Matsikkerhet handler om at alle skal ha tilgang til nok og trygg mat – også i krisetider. Her i landet har vi tatt tilgangen på mat som en selvfølge, i hvert fall i nyere tid. De siste årene har vi derimot opplevd at klimaendringer har ødelagt avlinger og en global pandemi har stengt landegrenser. I tillegg opplever vi for første gang siden andre verdenskrig en krig på det europeiske kontinentet, noe som har skapt betydelig geopolitisk utrygghet. Dette har økt behovet for styrket beredskap og ført til høyere priser på viktige innsatsfaktorer i industrien og landbruket, som energi, fôr og gjødsel. Når verden igjen står overfor en stor konflikt med USA og Israels angrep på Iran, er det norske landbruket- og matprodusenters betydning fra et beredskapsperspektiv igjen styrket. Dette har vært en kraftig vekker for den vestlige verden, og vi har for alvor blitt klar over hvor viktig det er at et land kan produsere sin egen mat.

Midt oppi dette står vi overfor en global matvarekrise. For å møte fremtidens behov må verdens matproduksjonen øke med 70 prosent innen 2050. Samtidig trues landbruksproduktiviteten i store deler av verden av klimaforandringer, havnivåstigning, vannmangel, tørke og flommer. Nesten en fjerdedel av verdens jordsmonn er utarmet, pollinerende insekter dør ut, og globale fiskebestander er nær kollaps på grunn av overfiske og forurensning.

Norge må produsere mer mat.

Forsyningsberedskap er nå høyt på den politiske agendaen. For å sikre at vi har nok mat i Norge i fremtiden, har regjeringen stadfestet at vi skal produsere så mye som mulig av maten vi trenger til egen befolkning på egne ressurser. Samtidig har Norge lavere selvforsyningsgrad enn de fleste andre land, helt nede på 43,4 prosent[41]. Regner man med import av fôrråvarer, er vi på 37,6 prosent. Det betyr at mindre enn halvparten av vårt daglige kaloriinntak kommer fra norskprodusert mat.

Når det kommer til animalske matvarer (kjøtt, egg og meieriprodukter), er vi derimot langt på vei selvforsynte. Å basere halvparten av matforsyningen på import er en risikabel beredskapsstrategi. Fremover må vi bygge en mer robust nasjonal matproduksjon og øke selvforsyningsgraden. Avhengigheten til andre land, som vil trenge maten til egen befolkning, må reduseres. Sikker matforsyning forutsetter at vi styrker infrastrukturen i jordbruket og den nasjonale matvareindustrien: Et nasjonalt nettverk av familieeide gårder, slakterier og konkurransedyktig foredlingsindustri er grunnsteinen i den nasjonale matforsyningsstrategien.

Dyrket mark sammenlignet med mange andre land har Norge veldig lite dyrket mark[42]

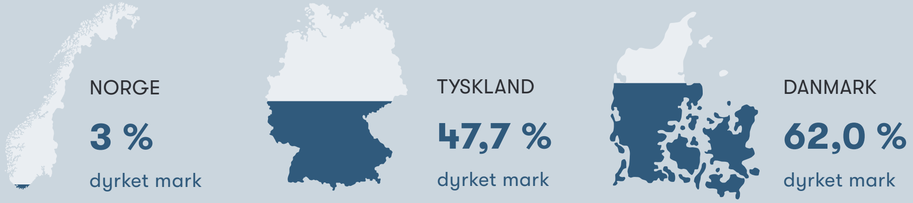

Våre naturgitte forutsetninger

I Norge har vi et kaldt klima, kort vekstsesong og en topografi som gjør at forutsetningene for matproduksjon skiller seg ut, selv fra våre naboland. Kun om lag 3,5 prosent av landarealet her i landet er dyrket, og av dette er kun ca. 1/3 egnet til å produsere mat til mennesker (korn og grønnsaker) . Selv om vi har et lite jordbruksareal, er 45 prosent av landarealet vårt klassifisert som god beitemark som kun drøvtyggere kan utnytte og omdanne til mat for mennesker. For å være selvforsynte med mat her i landet, er det viktig at vi tar utgangspunkt i de naturgitte forutsetningene vi har for landbruk og utnytter hele landet. Dette innebærer at husdyrholdet har en sentral plass i et bærekraftig norsk kosthold i fremtiden.

Selforsyningsgrad - Norskprodusert andel av matvareforbruket på energibasis[41]

Total selvforsyningsgrad (inkl. fisk)	2009	2019	2023	2024	2025
- ikke korrigert for fôrimport	47.1 %	41.0 %	46.6 %	41.3 %	43.4 %
- korrigert for fôrimport	42.7 %	33.6 %	41.6 %	34.9 %	37.6 %
Selvforsyningsgrad					
Melk, Fløte, rømme*	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %
Ost*	89.0 %	84.0 %	82.0 %	82.0 %	83.0 %
Smør*	97.0 %	98.0 %	99.0 %	99.0 %	99.0 %
Kjøtt*	96.0 %	95.0 %	95.0 %	95.0 %	97.0 %
Kjøttbiprodukter*	90.0 %	87.0 %	87.0 %	84.0 %	86.0 %
Fisk/sjømat*	80.0 %	80.0 %	80.0 %	80.0 %	80.0 %
Potet*	79.0 %	76.0 %	96.0 %	73.0 %	77.0 %
Grønnsaket*	48.0 %	47.0 %	48.0 %	51.0 %	50.0 %
Korn, som mel inkl. ris*	34.0 %	21.0 %	39.0 %	18.0 %	23.0 %
Frukt og bær*	5.0 %	7.0 %	7.0 %	8.0 %	7.0 %
Margarin (og annet fett)*	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %
Annet fett*	5.0 %	5.0 %	5.0 %	5.0 %	5.0 %
Sukker, sukkervarer*	1.0 %	1.0 %	1.0 %	1.0 %	1.0 %
Erter, nøtter og kakao*	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %

*ikke korrigert for fôrimport

Større endringer i selvforsyningsgraden skyldes hovedsakelig variasjoner i mengden av norskprodusert matkorn på grunn av avlingsvariasjoner og kvalitet, noe som vises tydelig i 2024-tallene, som påvirkes av at matkornavlingene var lave i både 2023 og 2024.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Andel norske råvarer i det totale fôret til våre husdyr i 2024[43]

Norske husdyr spiser både grovfôr og kraftfôr. Mens grovfôret består av norske råvarer som gras og halm, består kraftfôret av både norske og importerte råvarer, inkludert raps og soya. Til tross for noe produksjon av oljevekster, erter og bønner som proteinråvare i kraftfôr, er Norge i dag avhengig av import av soya og andre plantebaserte proteinråvarer.

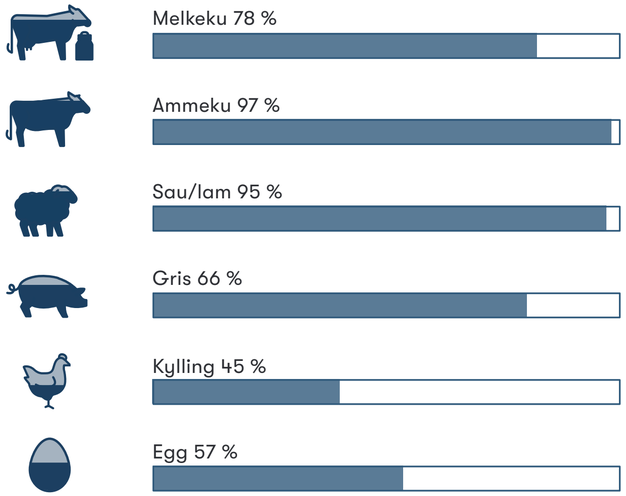

Foto: Inger Marita Uv Lorentzen, Uv Gård, Rennebu

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Import av råvarer til kraftfôr[44]

Behovet for import varierer med den norske kornavlingen. Kraftfôret inneholder også fett og mineraler, som importeres i større eller mindre grad. Det norske kornet som benyttes til produksjon av kraftfôr er hovedsakelig bygg og havre, samt hvete som ikke oppnår kriteriene bakeriindustrien har for proteinkvalitet. Dette er korn som i liten grad egner seg til baking, og som har lav etterspørsel til humant konsum.

Selv om mesteparten av proteinet i kraftfôrreseptene kommer fra korn, er en viss mengde proteinråvarer likevel avgjørende for å kunne oppnå nødvendig proteinnivå og kvalitet i kraftfôret. Norge produserer ikke nok oljevekster, erter og bønner, og er derfor avhengig av import. Det er i hovedsak soya og raps som importeres. Ca. 30 prosent av den importerte soyaen går til husdyrfôr, resten går til fiskefôr.

Import vs. Norske råvarer til kraftfôr

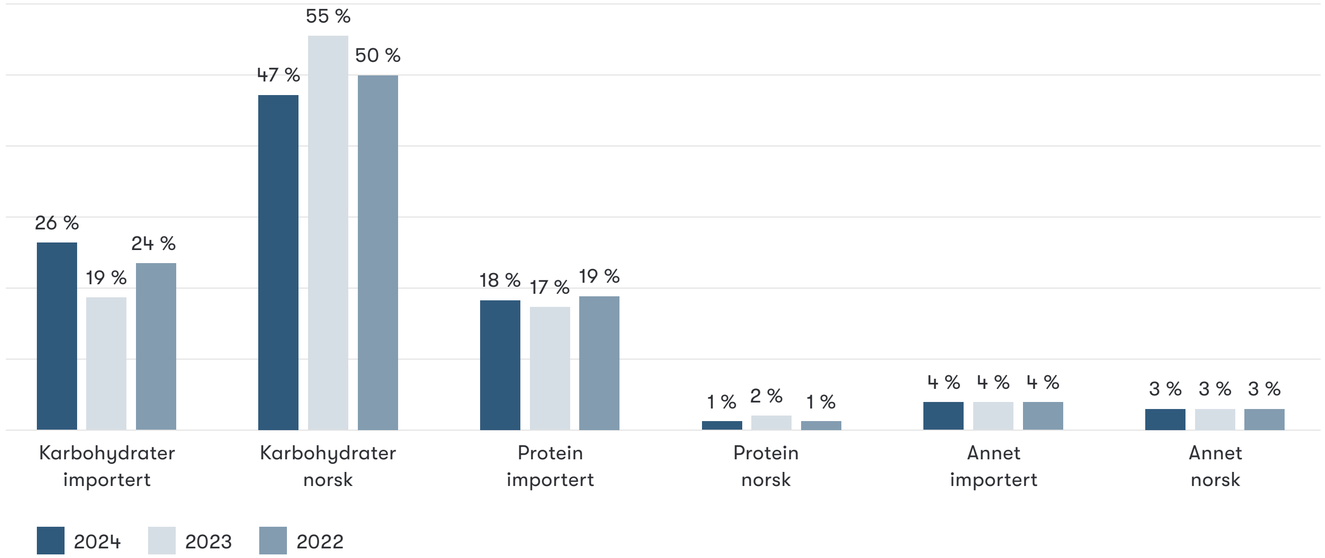

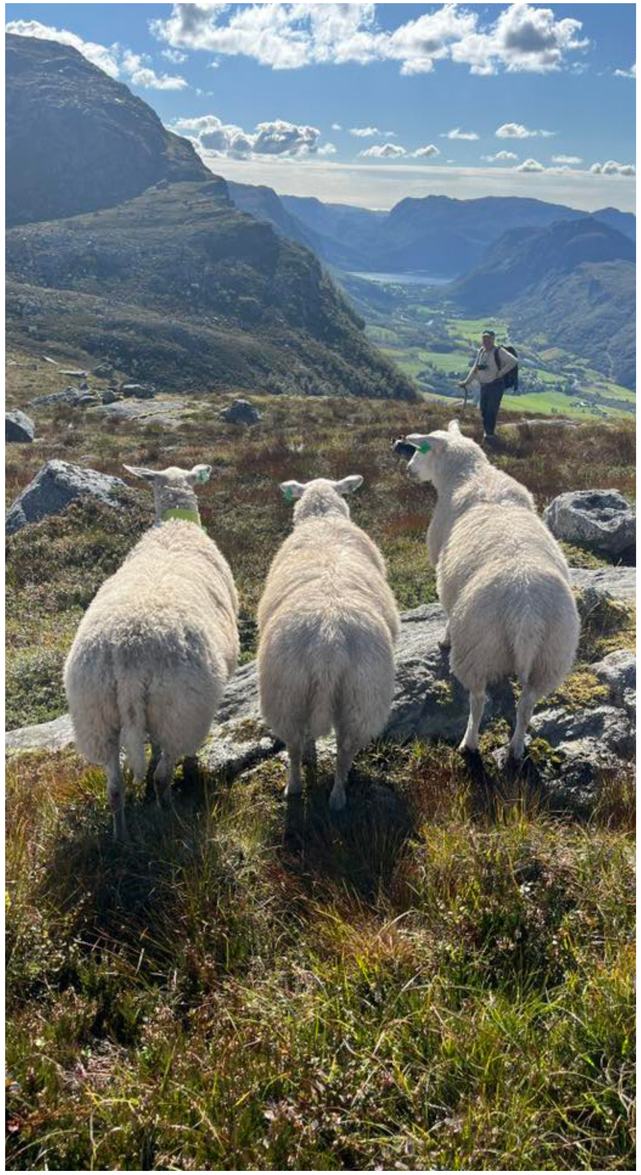

Foto: Guro Heggemsnes Fløysvik, Aunå Gard, Nedre Espedal

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Proteinråvarer[44]

Da EU forbød kjøttbeinmel i 2001, måtte fôrindustrien raskt finne en ny proteinkilde. Dette gjorde Norge mer avhengig av importert soya som erstatning. Soya har egenskaper som passer godt med det norske fôrkornet, med høy andel protein og lav andel karbohydrater, noe som gir plass til større bruk av norsk korn. Denne råvaren ble derfor valgt, og importen steg i mange år. I den totale fôrrasjonen for drøvtyggerne utgjør soya mellom 0,4 prosent og 2,6 prosent.

De senere årene har import av raps (hovedsakelig fra Polen) tatt stadig større andeler av soya i kraftfôret, og det importeres nå mer raps enn soya.

Figuren under viser utviklingen i andel raps og soya i totalt kraftfôr.

Prosentandel raps og soya i kraftfôr

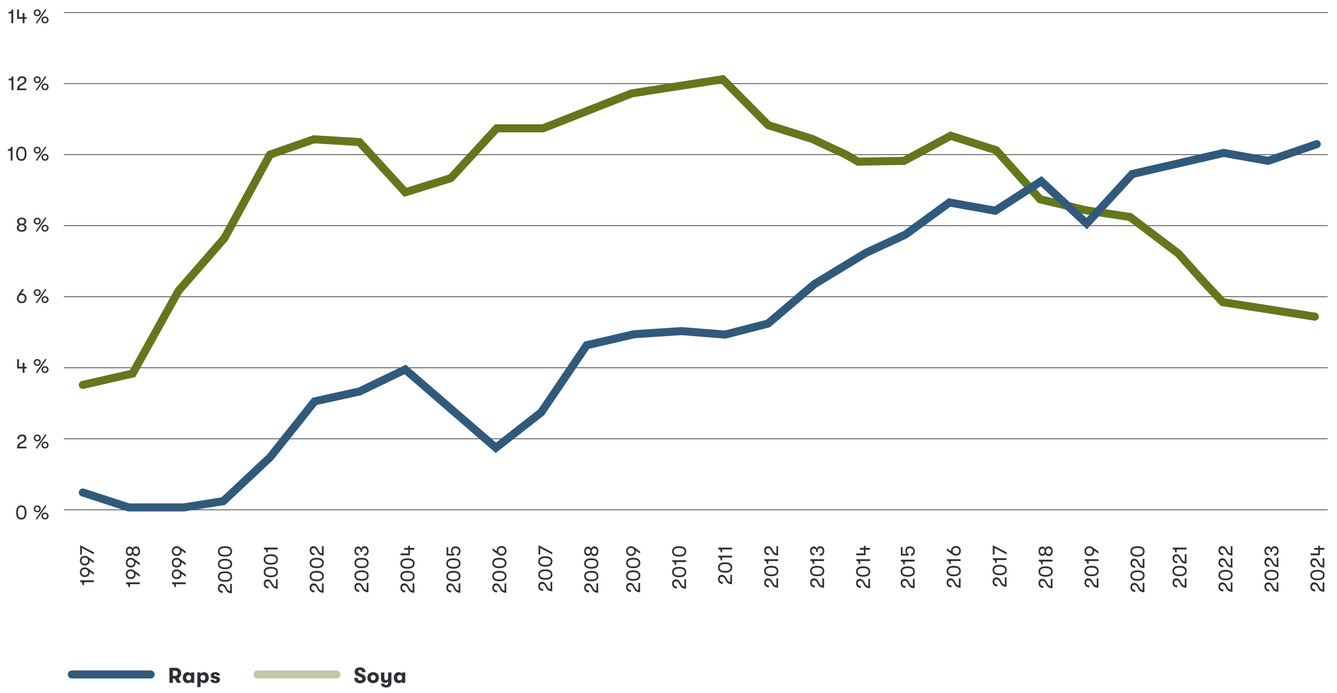

Påvirkning på lokalsamfunn

Nortura bidrar til lokalsamfunn ved å skape betydelige verdier for det norske fellesskapet. Dette inkluderer å sikre levende byer og bygder over hele landet gjennom lokal matproduksjon, spredt bosetting og arbeidsplasser i distriktene.

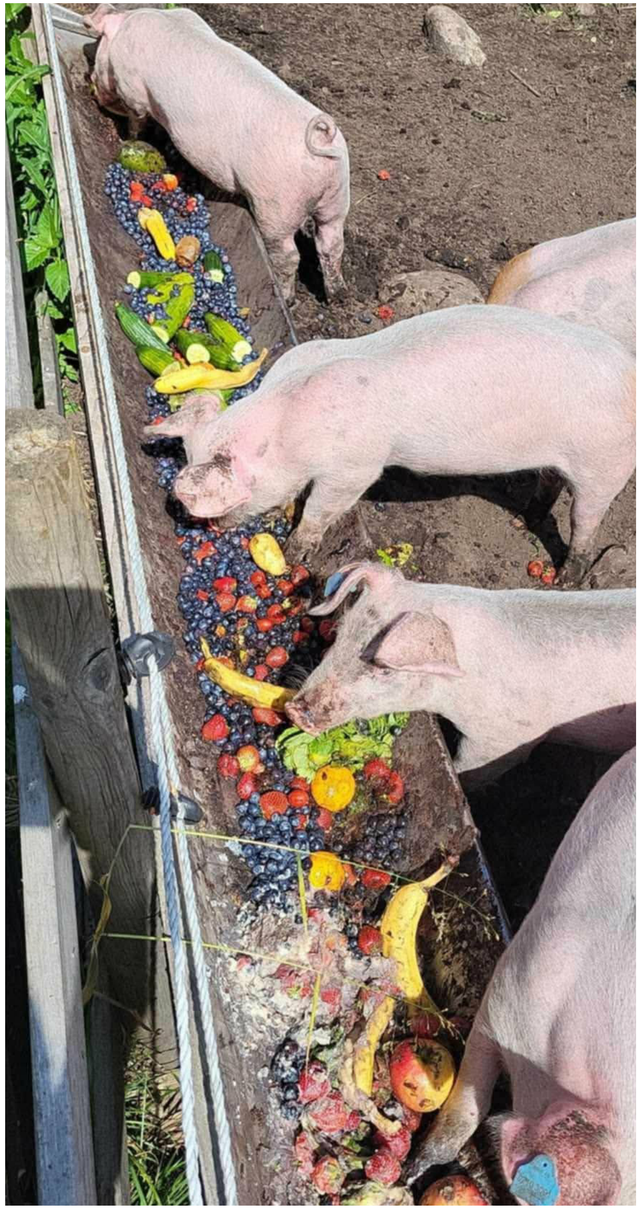

Foto: Cathrine Stavnum, Stavnum Gård, Stokke

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

A. Matsikkerhet

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Som en av Norges største matprodusenter, eid av rundt 16.000 bønder over hele landet, er vårt viktigste samfunnsoppdrag å bidra til at det er nok mat for den norske befolkningen – nå og i fremtiden, med minst mulig negativ påvirkning på andre lands mulighet til å produsere mat til egen befolkning. Derfor er FNs bærekraftsmål nr. to «Utrydde Sult» kjernen i vårt arbeid med bærekraft. Vi mener det er mulig å opprettholde dagens produksjonsnivå, samtidig som vi leverer på andre bærekraftsmål.

Mottaks- og forsyningsplikt

Et sentralt aspekt ved Norturas bidrag til matsikkerhet er vår lovpålagte plikt til å ta imot egg og husdyr til slakt over hele landet. Denne mottaksplikten sikrer at norske bønder får avsetning på sin produksjon, og er et viktig landbrukspolitisk virkemiddel for å legge til rette for landbruk over hele landet. På grunn av krav til dyrevelferd og transporttider betyr dette at Nortura må ha tilgjengelige slakterier fra Karasjok i nord til Egersund i sør, for å kunne ta imot husdyr til slakt fra lokale bønder. Forsyningsplikten innebærer at Nortura er pliktet til å selge kjøtt (helslakt) og egg til andre bedrifter uavhengig hvor mye eller lite man kjøper eller hvor man holder til. Forsyningsplikten sikrer konkurranse og mangfold i norsk matproduksjon.

Importert kraftfôr

I 2022 etablerte Norturas konsernledelse et tverrfaglig prosjekt med oppdrag om å utarbeide løsninger for nå Norturas mål om «opp mot 100 prosent norsk fôr» innen 2030. I desember 2023 ble prosjektets kunnskapsgrunnlag ferdigstilt, og potens-ielle ingredienser som insekter, kjøttbeinmel, marine proteiner og restråstoff, alkalisk fôr og mikroalger, ble identifisert som mulige råvarer. Prosjektet konkluderte med at det er betydelige hindringer for oppskalering og kommersialisering av produksjon. Nortura har tatt initiativet til et bransjesamarbeid med oppstart i 2024.

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy (2024) stadfester at Nortura skal bidra til norske myndigheters ambisjon om økt grad av selvforsyning av kjøtt og egg.
- Norturas mottaksplikt reguleres i forskrift om markedsregulering: Forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer - Lovdata

Mål*

Egen virksomhet	Verdikjede
Nortura skal bidra til at Norge er selvforsynte med egg og kjøtt	Nortura vil arbeide for norsk fôr til norske husdyr. Det innebærer økt bruk av grovfôr, beite og økt bruk av utmarksressursene til beiting, samt erstatning av importert kraftfôr (proteiner og karbohydrater) med norske alternativer. Vi går inn for å øke norskandelen i fôr opp mot 100 prosent innen 2030.

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Foto: Caroline Nilsen, Rydeng Gård, Målselv

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Tiltak i 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Forskning	Tare fra norskekysten til storfe	Med verdens nest lengste kystlinje kan tare spille en viktig rolle i fremtidens norske selvforsyning. Nortura deltar i et forskningsprosjekt med NMBU der storfe fôres med tare. Ikke bare viser resultatene store gevinster for miljøet, men kjøttet blir o gså mørt og får bedre smak. I tillegg øker innholdet av jod og selen, stoffer som forbrukerne trenger mer av. Les mer om prosjektet her
Forskning	BlueMusselFeed	I desember 2022 ble forskningsprosjektet BlueMusselFeed tildelt nærmere 12 millioner kroner i støtte fra Norges Forskningsråd for å forske på en ny, norsk proteinråvare basert på blåskjell. Norsk hav- og landbruksnæring går sammen om å etablere en helt ny proteinråvare basert på norsk blåskjell for å erstatte importert protein i kyllingfôr. Storskala dyrkning av blåskjell i norske farvann vil redusere både overgjødsling og forsuring av havet, samtidig som det øker bærekraften og selvforsyningen i vår matproduksjon, både på land og i havet. Nortura har deltatt i prosjektet som samarbeidspartner og det er kylling fra PRIOR som ble de første til å smake på det nye, helnorsk fôret. Nå er prosjektet avsluttet, og resultatene viste svært små forskjeller mellom kyllingene som fikk fôr med blåskjellprotein og kyllingene som fikk standardfôr. Blåskjellprotein kan dermed brukes i fôr til slaktekylling uten negative effekter på produksjon, dyrhelse eller dyrevelferd. Det gir blåskjellprotein et betydelig potensial som norsk, bærekraftig proteinkilde til flere dyreslag, og kan på sikt bidra til å redusere import av soyaprotein og styrke norsk fôrproduksjon. Les mer om BlueMusselFeed her
Oppstrøms	Blå-Grønt Fôr Forum	Grønt fôrsamarbeid er et initiativ fra Bellona som fokuserer på bærekraftige fôrråvarer til norsk havbruk og landbruk. Dette samarbeidet involverer flere aktører, inkludert Biomar, Cargill, Skretting, Mowi, Polarfeed, Sjømat Norge, Norsk kylling, og Nortura. Målet med samarbeidet er å bidra til oppfyllelse av målene i Samfunnsoppdraget for bærekraftig fôr, som er vedtatt av Stortinget. Dette innebærer at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme fra bærekraftige kilder innen 2034, og bidra til å redusere klimagassutslippene i matsystemet. Nortura signerte intensjonsavtale i 2024. Les mer om Blå-Grønt FôrForum her
Oppstrøms	Fremtidsfôr	Prosjekt Fremtidsfôr er et initiativ ledet av NCE Heidner Biocluster hvor Nortura sammen med hele landbruksnæringen deltar. Målet er å forbedre Norges matsikkerhet og matberedskap ved å produsere mer norsk og bærekraftig fôr. Dette innebærer å øke andelen norskproduserte fôrråvarer til husdyr fra 55 til 70 prosent innen 2034. Les mer om Fremtidsfôr her
Oppstrøms	PRIOR Norsk-fôr	Fôret til kyllingene krever en høy andel proteiner, som vanligvis kommer fra importert soya. I samarbeid med Felleskjøpet Agri, Norgesfôr og Fiskå Mølle har vi testet et nytt fôr til PRIOR-kyllinger, der proteinene kommer fra norske åkerbønner, erter og oljefrø. I 2025 fikk 2,5 millioner PRIOR-kyllinger dette fôret, som består av 90 prosent norske råvarer og 10 prosent importerte råvarer. Dette bidrar til å redusere de totale klimagassutslippene fra kyllingproduksjonen med 13 prosent. Produsentene som bruker det nye fôret, blir godtgjort med 20 øre per kilo kjøtt. Les mer om PRIOR Norsk-fôr her

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

B. Lokalsamfunn

Nortura bidrar til å skape betydelige verdier for samfunnet og det norske fellesskapet. Dette er verdier som ikke forsvinner ut av landet, men som blir igjen i Norge og norske lokalsamfunn – og bidrar til å skape levende byer og bygder over hele landet.

Nortura er til stede i nesten alle norske kommuner. Gjennom våre 23 produksjonsanlegg fra Karasjok i nord til Egersund i sør og 16.000 gårdsbruk over hele landet, bidrar vi med arbeidsplasser, skatter og avgifter. Vi kjøper varer og tjenester fra norske lokale leverandører til rundt fire milliarder årlig. Vår drift og verdikjede, fra gård til butikk, gir positive økonomiske og sosiale ringvirkninger over hele landet. En styrket konkurransekraft og et sterkt samvirke vil legge grunnlaget for et fremtidsrettet jordbruk og norsk matproduksjon i årene som kommer.

Norturas innsats er viktig for å opprettholde norsk matproduksjon og landbruk. Gjennom vår virksomhet bidrar vi til å bevare og videreutvikle norsk matkultur og norske landbrukstradisjoner.

Tiltak i 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Oppstrøms	**Industri sentralisering**	Elverum kyllingslakteri ble avviklet i august 2024 og produksjonen ble overført til andre fabrikker. Største volumet sendes til Nortura Hærland. Etter en kort tid med leieslakting har Nortura avsluttet kyllingslakting i Midt-Norge.
Oppstrøms	**Støtte til lokalsamfunn**	Vi har bidratt til veldedige formål i lokal samfunnet i 2025 gjennom diverse sponsing, donasjoner og kontingenter.

Resultater

	2025	2024
Økonomisk støtte til lokalsamfunnet (Sponsing, donasjoner, kontingenter)	2,2 MNOK	4,4 MNOK
Innkjøpte varer og tjenester fra norske leverandører	3,57 milliarder NOK	3,73 milliarder NOK

Foto: Jon Arild Skotte, Nyhus Gård, Lesja

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70

A. Arbeidsforhold 72

B. Likebehandling 74

S2 – Arbeidere i verdikjeden 76

A. Bondens økonomi 78

B. Arbeidsforhold 79

C. Leverandører 79

S3 – Berørte lokalsamfunn 81

A. Matsikkerhet 86

B. Lokalsamfunn 88

S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89

A. Mattrygghet 91

B. Folkehelse og ernæring 93

C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

S4 – Forbrukere og sluttbrukere

Nortura er en av landets største matprodusenter. Vi er tilstede i omtrent 300 måltider per person i året og våre produkter har derfor en direkte påvirkning på folkehelsen. Det tar vi på alvor, og det betyr at forbrukernes tillit til oss er viktig. Vi må sikre at maten er trygg å spise, og at produktene vi tilbyr har en plass i et sunt og balansert kosthold. Vi må holde oss oppdatert på ny forskning og kontinuerlig jobbe med forbedringer. Samtidig må vi møte befolkningens spørsmål og bekymringer på en åpen og transparent måte.

Involvering av interessenter:

Representanter fra forskning, sivilsamfunn og internasjonale organisasjoner (FN) ble konsultert i forbindelse med utvikling av bærekraftstrategi i 2021.

Interessenter som påvirkes: Norske forbrukere av kjøtt og egg

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Vurdering av påvirkning

S4 - Konsumenter og sluttbrukere - Vesentlige påvirkninger

Undertema	Type	Beskrivelse	Hvor i verdikjeden		
			Opp-strøms	Egen aktivitet	Ned-strøms
A. Mattrygghet	Positiv påvirkning	Nortura sikrer at maten vi produserer er trygg å spise.		•	
	Positiv påvirkning	Landbrukspraksis, regelverk og test-regime bidrar til reduksjon i resistente og multiresistente bakterier gjennom friske dyr som ikke trenger antibiotika.	•		
B. Folkehelse og ernæring	Positiv påvirkning	Sunt kosthold og god folkehelse - bidra til å sikre tilgang til sunn mat av høy kvalitet			•
	Negativ påvirkning	Bearbeidet mat - prosessering, tilsetningsstoffer med tilhørende helse-effekter, sykdom			•
C. Sporing og transparens	Positiv påvirkning	Riktig og god rapportering om mat, bærekraft, sporing, transparens og produktmerking for å hjelpe forbrukere å ta de riktig valg			•

Mattrygghet

Mattrygghet er avgjørende for å beskytte folkehelsen og forhindre matbårne sykdommer. Manglende ivaretakelse kan føre til økt risiko for skadelige mikroorganismer og kjemiske forurensninger med alvorlige helseeffekter. Ved å sikre at maten håndteres, lagres og tilberedes riktig, reduseres risikoen for matforgiftning og smitte. Forbrukernes tillit til matproduksjon og distribusjon er avgjørende for et velfungerende samfunn. Derfor er strenge regelverk og effektive kontrolltiltak nødvendige for å opprettholde høy standard innen mattrygghet.

Folkehelse & ernæring

Maten vi spiser har en direkte påvirkning på helsen vår. Et sunt og variert kosthold bidrar til å dekke kroppens behov for energi og næringsstoffer, noe som er viktig for å ivareta livskvalitet, forebygge sykdom og bidra til et friskt liv. Et ubalansert kosthold kan bidra til næringsstoffmangler, og øke risikoen for overvekt, hjerte- og karsykdommer, kreft og andre livsstilsykdommer, og gjennom det ha negativ effekt på livskvalitet og friske leveår. For Nortura er det å ha fokus på råvarene våre, samt å ha et bevisst forhold til hvordan maten produseres, hva den inneholder og hvordan den markedsføres, essensielt. Dette er i tillegg til å følge gjeldene regelverk, samt og å ha en føre-var-tilnærming ved behov, viktig for at maten holder høy kvalitet og bidrar til en positiv påvirkning på helsen.

Sporing & transparens

Sporing og transparens i matproduksjon er essensielt for mat-trygghet, forbrukertillit og bærekraft. Ved å kunne spore matvarer gjennom hele forsyningskjeden – fra gård til bord – kan man raskt identifisere og håndtere potensielle matbårne risikoer, som for-urensning eller sykdomsutbrudd. Transparens gir forbrukere innsikt i hvordan maten deres produseres, inkludert bruk av plantevern-midler, dyrevelferd og bærekraftige praksiser. Det gjør det også lettere å avdekke svindel og uetiske handlinger i bransjen. Bedrifter som prioriterer sporbarhet og åpenhet, bygger sterkere relasjoner til kundene og bidrar til et tryggere og mer ansvarlig matsystem.

Foto: Nortura / Kyllinger fra PRIOR-bonde Nicolay Spiten

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

A. Mattrygghet

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Mattrygghet er en av våre høyeste prioriteringer og vi følger strenge standarder og retningslinjer for å sikre at maten vi produserer er trygg å spise. Trygg mat krever daglig innsats og kontinuerlig overvåking i hele verdikjeden.

Gjennom strenge rutiner, tilsyn, kontroller og systemer for sporbarhet, fra produsent til produkt, forhindrer vi at vår mat bidrar til matbåren smitte blant mennesker, dyr og planter.

Takket være dyktige bønder, strenge regler og kontinuerlig forebygging, er husdyrene i Norge blant de friskeste i verden. Dette gir et godt utgangspunkt for trygg mat. Det er også et godt samarbeid mellom myndigheter, mataktører og forskningsmiljøer. Avlsorganisasjonene prioriterer parameterer som gir friske og robuste dyr. I Norge brukes minimalt med antibiotika til dyr, og aldri preventivt, noe som skiller oss fra mange andre land. Vi er det landet i verden som bruker minst antibiotika til husdyrene våre.

I tillegg er det viktig med god hygiene i hele verdikjeden for å sikre at maten ikke inneholder uønskede bakterier, parasitter, allergener, kjemiske forurensninger eller fremmedlegemer. Norturas fabrikker er sertifisert etter den globale mattrygghetsstandarden British Retail Consortium (BRC), noe som krever at våre fabrikker har et velfungerende system med rutiner som sikrer mattrygghet og kvalitet. God kontroll på mattrygghet hjelper oss også med å redusere tilbakekallinger og tilbaketrekkinger.

Tilbaketrekking innebærer at produktene trekkes tilbake fra distribusjonskjeden for å hindre at ytterligere produkter når forbrukerne. Tilbakekalling er prosedyren som iverksettes når produktet kan ha nådd forbruker, og det er en risiko for at produktene kan være helsefarlige.

Alle ansatte i Nortura har et ansvar for å følge retningslinjene og bidra til å opprettholde høye standarder for kvalitet og mattrygghet. Dette inkluderer regelmessig opplæring og bevisstgjøring om beste praksis innen mattrygghet.

Det internasjonale systemet HACCP («Hazard Analysis and Critical Control Point») for fareanalyse og risikovurdering ligger til grunn for vårt arbeid med mattrygghet. Dedikerte HACCP-team, både på fabrikk- og konsernnivå, utarbeider detaljerte fareanalyser helt ned på enkeltprosesser og spesifikke bakterietyper. Analysene gir et overblikk over hvilke arbeidspunkter og prosesser som har økt risiko, og som krever særskilt overvåking. Et eksempel på dette er kjernetemperatur i produkter ved varmebehandling, som er avgjørende for å unngå vekst av uønskede bakterier. Et annet eksempel på en slik fare er utilsiktet innblanding av egg i et produkt som skal være fritt for allergener.

Nortura stiller de samme strenge kravene til mattrygghet overfor leverandørene våre. Vi har et system for prekvalifisering og godkjenning, og leverandører følges jevnlig opp gjennom revisjoner og krav til dokumentasjon. Fordi mattrygghetskultur og kunnskap er viktig for arbeidet med trygg mat, måler vi årlig mattrygghetskulturen blant våre ansatte. Alle ansatte gjennomgår også hygieneopplæring. I tillegg til egne gjennomganger blir Norturas fabrikker kontinuerlig vurdert av tredjepartsaktører.

Mattilsynet er daglig til stede på slakteriene våre gjennom den offentlige kjøttkontrollen. De fører tilsyn med driften og kontrollerer hvert eneste dyr før og etter slakting. Ingen annen næringsmiddelindustri har et så detaljert regelverk og en så omfattende tilstedeværelse på fabrikkene sine. Industri- og dagligvarekunder sender også sine egne revisjonsteam til oss. Én gang i året blir produksjonsanleggene våre sertifisert i henhold til den globale mattrygghetsstandarden British Retail Consortium (BRC).

Sporingsverktøyet Nortura bruker gir oss full sporbarhet fra gård, gjennom Norturas slakteri og produksjonsanlegg, og helt frem til kunden. Alle Norturas fabrikker gjennomfører minst to sporingsøvelser årlig, i tillegg til en test i forbindelse med sertifiseringen etter BRC-standarden. Samtidig jobbes det kontinuerlig med å forbedre sporingsverktøyet og å undersøke teknologiske nyvinninger som kan iverksettes.

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy (2024) stadfester at maten vi produserer i Nortura skal være av høy kvalitet og trygg å spise.
- Norturas kvalitetspolicy er førende for både Norturas merkevarer og for råvarer, produkter og tjenester som tilbys under Norturas navn. Vi har et prosess-orientert styringssystem som skal sikre riktig kvalitet og trygg mat gjennom fire hovedelementer: samfunnets og myndighetenes krav, kunde-, forbruker- og leverandørorientering, dokumenterte prosesser og ledelsesengasjement.

Mål*

Egen virksomhet	Verdikjede
Nullvisjon for tilbakekalling av produkter.	Nortura skal fortsette å jobbe for at det ikke forekommer forebyggende antibiotikabehandling i norsk husdyrhold. Vi skal også arbeide for å minimere bruken av medisinsk behandling av husdyr, og kun ta i bruk medisiner der dette er viktig for å ivareta dyrevelferden, dyrets helse og en bærekraftig matproduksjon.
Alle våre anlegg skal oppnå karakteren AA i BRC sertifiseringen for mattrygghet	
Nortura skal arbeide for at det stilles krav til mattrygghet på nivå med norsk produksjon i fremtidige handelsavtaler.	

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Tiltak i 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Egen drift	Kulturbygging	Vi har kartlagt og iverksatt tiltak for å bedre mattrygghetskulturen på konsern- og fabrikknivå. Kampanjen «High Five», med Norturas viktigste krav til kvalitet og trygg mat videreføres med relevante aktiviteter. Målrettet opplæring rettet mot administrativt personell og ledergrupper er iverksatt.
Egen drift	BRC-sertifisering	Alle våre fabrikker er BRC-sertifisert for mattrygghet.
Egen drift	Sporing	Nortura har dedikerte sporingsteam, både sentralt og på produksjonsanleggene, som årlig gjennomfører øvelser på tilbaketrekking av varer.
Egen drift	Varsling	Ansatte kan benytte en anonym varslingskanal dersom varsling i linja ikke fører frem, eller hvis vedkommende ikke ønsker å fremstå med navn.

Resultater

	2025	2024	2023	2022
Tilbaketrekkinger				
Antall	9	8	7	17
Tonn	16,1	14,6	40,8	206,8
Tilbakekallinger				
Antall	1	1	2	3
Tonn	709,7*	0,29	34	55
BRC karakter				
AA	10	8	8	10
A	9	13	14	9
B	2	1	1	3
Totalt	21	22	23	22

*Nortura ble varslet om at flere dyreprodusenter hadde mottatt fôr med ekstremt høyt innhold av vitamin D fra Felleskjøpet Agri. Dette førte til alvorlige symptomer hos svin og verpehøns, og risiko for helseskadelige nivåer i egg. Nortura etablerte beredskap samme dag og tilbakekalte store mengder egg etter faglige risikovurderinger. Analyser bekreftet vurderingene, og Mattilsynet tok Norturas risikovurdering til etterretning.

Prosent av fabrikker som oppnådde karakter AA og A i BRC sertifiseringen for mattrygghet

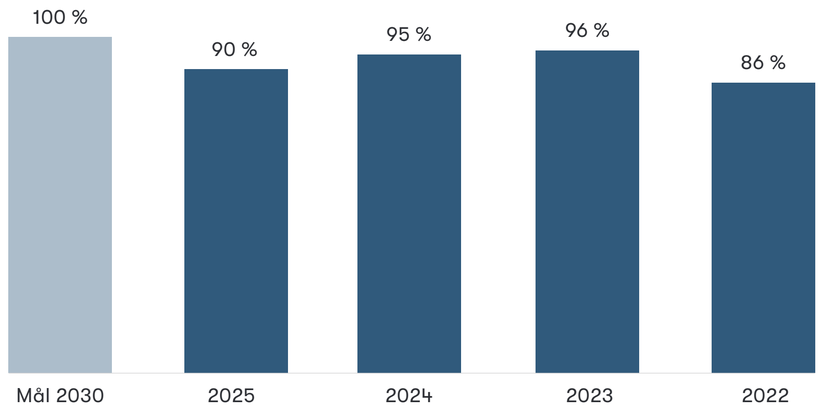

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

B. Folkehelse og ernæring

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Nortura tar folkehelse på alvor og jobber daglig med å lage næringsrike og sunnere produkter av norske råvarer. Dette gjør vi ved å ha et bevisst forhold til hva produktene våre inneholder av ulike næringsstoffer og ingredienser, samt ved å sikre en så optimalisert prosess som mulig. Dette for å ivareta de gode egenskapene råvarene våre har. Vi i Nortura mener at kjøtt og egg er en naturlig del av et sunt og variert kosthold, og at kjøtt og egg bidrar til å optimalisere en ellers planterik diett.

I tillegg til å levere rene råvarer/rene stykningsdeler er prosessering av råvarene en viktig del av Norturas matproduksjon. Vi mottar hele dyr fra bonden og har derfor en plikt og et ansvar for å utnytte alt. Prosessering bidrar blant annet til god råvareutnyttelse og å redusere matsvinn. Skal vi spise rent kjøtt, må vi også spise bearbeidet kjøtt.

Helsemyndighetene peker på at et høyt inntak av inntak av bearbeidet kjøtt knyttes ulike negative helseutfall. Samtidig viser nyere forskning at den mest prosesserte maten - den såkalte ultraprosesserte maten – kan gi den største belastningen. Selv om vi fortsatt mangler tydelige svar på hva det er med prosesseringsmetodene som gir disse utslagene, tar vi dette på alvor. Derfor jobber vi nå målrettet med å forbedre de bearbeidende produktene våre. Vi initierer og deltar i forskning for å finne flere svar på hvor skoen trykker. Samtidig jobber vi med å redusere prosesseringsgraden på produktene våre og å utvikle nye produktalternativer som er mindre prosessert. Dette gjør vi fordi vi tror på at mer råvare, færre ingredienser og økt tyggemotstand er et viktig steg i riktig retning.

Parallelt med dette jobber vi også med å redusere innholdet av mettet fett og salt i produktene våre, næringsstoffer mange av oss inntar for mye av.

Norturas bidrag til et sunt kosthold

Nortura skal være en ledende produsent av høyverdige proteiner som dekker menneskets behov for essensielle aminosyrer. Gjennom forskning, innovasjon, produktutvikling og opplysningsarbeid er vi pådrivere for et variert og godt kosthold. Maten vi produserer skal ha positiv påvirkning på fysisk og mental helse, og den skal skape gode matopplevelser, trivsel og matglede for den norske befolkningen.

Vi jobber hele tiden for å øke kvaliteten og optimalisere næringsstoffsammensetningen og ingredienssammensetningen i produktene våre gjennom ulike tiltak i verdikjeden. Eksempelvis tester vi nye fôringredienser for å redusere fettinnhold og endre fettsyresammensetningen i råvarene. Dette for å redusere mengden mettet fett vi sender ut i markedet. Økt jodinnhold i egg (2024) er også et eksempel på hvordan vi har jobbet for å bidra til bedre folkehelse. Jod er et næringsstoff mange i befolkningen får for lite av i dag. Vi gjør nøye vurderinger på valg av tilsetningsstoffer og ingredienser, samt prosesseringsgrad og metode, og har i 2025 gjort en omfattende jobb på å fase ut ingredienser og å redusere prosesseringsgraden på en rekke produkter, samt lansert mindre prosesserte alternativer til flere av våre bestselgere.

Den største saltreduksjonen i Norturas portefølje ble gjennomført i perioden 2013-2020, hvor vi oppnådde tidligere mål om totalt 30 prosent reduksjon. For å komme videre med arbeidet med å redusere saltinnholdet i våre produkter, satte vi i 2022 mål om at alle Norturas merkevarer skal være i tråd med Helsedirektoratets veiledende saltlister. Selv om vi er nær målet, byr de siste små stegene på utfordringer med produktkvalitet og mattrygghet. Vi har derfor jobbet med kvalitetstesting, små justeringer på resept og modellering av holdbarhet og mattrygghet, og er nå i mål på ni av 13 kategorier.

Nortura vil bidra til at nøkkelhullsmerkede produkter skal være en naturlig del av hverdagskostholdet. Nortura har som mål at alle produkter som kan merkes med nøkkelhull, skal ha nøkkelhull. Vi jobber også gjennom produktutvikling med å sikre at vi har nøkkelhullmerkede produkter i de fleste kategorier, slik at forbruker kan ta et aktivt valg i butikken.

Det er mye vi enda ikke vet om hvordan maten vi produserer og spiser påvirker folkehelsen. Derfor er forskning viktig for Nortura. Vi både initierer og deltar i relevant helserelatert forskning, og søker å dekke kunnskapshull og finne løsninger for å sikre at maten vi produserer bidrar til god helse. Vi jobber også kontinuerlig med å utvikle nye produkter som kan møte ulike behov i befolkningen.

Strategi og policy

- Norturas Bærekraftspolicy (2024) stadfester at vi skal bidra til en sunnere hverdag, og fremme et balansert og næringsrikt kosthold til den norske befolkningen.
- Nortura er tilsluttet myndighetenes intensjonsavtale for et sunnere kosthold, og har gjennom dagens avtale (avtalen revideres i 2026) forpliktet oss til å redusere salt og mettet fett i produktene våre, for å bidra til bedre folkehelse. Dette har resultert i fire tydelige bærekraftsmål på salt, mettet fett, nøkkelhull og kommunikasjon.
- I 2024 vedtok Nortura ny ernæringstrategi. Dette for å peke ut en tydeligere retning fremover, da spriket mellom myndighetenes mål og strategi for bedre folkehelse, og hva forbruker ønsker er sprikende og delvis motstridende. Gjennom strategiprosessen ble det definert fire tydelige mål. Nortura skal jobbe med å løfte det rene kjøttet og egget, vi skal jobbe med å redusere prosesseringsgraden på de bearbeidede produktene våre, og vi skal fortsette å jobbe med å finne løsninger på hvordan vi kan redusere mengden mettet fett vi sender ut i markedet. Vi skal også skape nye helsefremmende innovasjoner til fordel for folkehelsen. Disse målene gir oss tydeligere retning, men utelukker ikke at vi skal jobbe med andre utfordringer i tillegg. Eksempelvis er saltreduksjon noe som går i linjen kontinuerlig.
- Den nye strategien kan påvirke både dagens bærekraftsmål og resultater på helseområdet på sikt.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Mål*

Egen virksomhet	Verdikjede
Mettet fett: Nortura skal redusere mengden mettet fett i produktene våre med 7 prosent innen 2030. (sammenlignet med 2020).	Nortura skal bidra til utviklingen av fôr og råvarer med høyere ernæringsmessig verdi (for eksempel økt nivå av Omega-3 og lavere Omega6, og fettmengde per dyr).
Salt: Alle Norturas produktkategorier skal være i tråd med veiledende saltlister fra Helsedirektoratet.	
Sunn forskning: 1. Nortura skal delta i minst ett forskerstyrt prosjekt til enhver tid, hvor positiv påvirkning på folkehelsen er hovedfokus. 2. Nortura skal delta i minst et innovasjonsprosjekt i Næringslivet (IPN) til enhver tid, hvor bedre helse og ernæring er hovedmål eller delmål med studien	
Sunn innovasjon: Nortura skal ha realisert flere nye innovasjoner, basert på norsk kjøtt og egg, eller andre norske råvarer, som er positiv for folkehelsen og gir kommersiell gevinst. Nortura skal: 1. Investere i nye initiativ som møter fremtidens proteinbehov eks. prosjekter, partnerskap og nye selskaper. 2. Utvikle forretningsmuligheter knyttet til ulike behov for ulike deler av befolkningen (eks. functional food, alderstilpasset mat)	
Ernæringsmessig kvalitet: 1. Nortura skal bidra til å utvikle fôr og råvarer med god kvalitet og høyere ernæringsmessig verdi. 2. Nortura skal utvikle produkter med god kvalitet og høy ernæringsmessig verdi.	
Nøkkelhull: 1. 30 prosent av salgsvolumet for Norturas egne merkevarer skal være nøkkelhullsmerket innen 2030 2. Minst 60 prosent av kommunikasjon på/av Norturas merkevarer skal være på sunnere produkter (definert som nøkkelhull + skallegg) innen 2030	

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2025 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Resultater

	2025	2024	2023	2022
Antall nøkkelhullsprodukter	-	147	163	229
Andel nøkkelhull av totalt salgsvolum	22 %*	22 %	21 %	22 %
Antall produktkategori med lavere salt innhold enn veiledende lister (13 produktkategori totalt)	9*	9	7	7
Andel av kommunikasjon på sunnere produkter	31 %	39 %	48 %	44 %

*Usikre tall for 2025.

Tallene for 2025 på antall og volum nøkkelhullsprodukter, samt salt er usikre, grunnet utfordringer i datasettet, som vanskeliggjør sammenligning mot 2024. Datagrunnlaget indikerer dog en stabil utvikling på disse måleparameterne. Dette vil rettes opp i til neste års rapportering.

Sunnere produkter er definert som produkter som oppfyller kravet til nøkkelhull, samt skallegg. Nortura brukte i 2025 en lavere andel mediespend på nøkkelhullsprodukter enn året før. Dette kan blant annet forklares av at Gilde brukte en større andel av budsjettet på å løfte produkter som er mindre prosessert og produkter uten tilsetningsstoffer (men som ikke nødvendigvis har nøkkelhull). Også på PRIOR har en større del av budsjettet blant annet gått til kampanjen Hanen eller egget. I og med at kampanjen ikke var direkte knyttet til produkt, men råvare, er ikke dette synlig i rapporteringen, noe som også bidrar til å forklare nedgangen i andel spend sunnere kommunikasjon.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

Tiltak i 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Forskning	Nutriome	EU-prosjekt, ledet av Universitetet i Oslo, med mål om å utdanne forskere innen persontilpasset ernæring. Dette kan bidra til bedre forståelse for hva som driver de mellom-menneskelige responsene til spesifikke matvarer (inkludert kjøtt) og måltider, som underliggende mekanismer, for å på sikt kunne utvikle persontilpassede, forebyggende løsninger for bedre helse. Les mer om Nutriome.
Forskning	CRC-3p	Det forskerstyrte prosjektet Bearbeidet mat og tykktarmskreft: Effekt av proteinkilde, prosessering og kostholdsmønstre, ledet av NMBU, er designet for å spore det kreftfremkallende potensialet til rødt kjøtt og plantebaserte kjøttalternativer for å se på betydningen av proteinkilde og graden av prosessering (ubearbeidet, bearbeidet og ultrabehandlet/ ultraprosessert) på utviklingen av tykktarmskreft (CRC). I tillegg har CRC-3p som mål å belyse hvordan kostholdsmønstre kan påvirke det kreftfremkallende potensialet til ulike bearbeidede matvarer. Les mer om CRC-3p
Forskning	AdHealt	Food Additives and Gut Health er et nytt forskningsprosjekt som skal gi mer kunnskap om tilsetningsstoffers (hydrokoloiders) påvirkning på tarmflora og helse. Hovedmålet med prosjektet er å skaffe bedre kunnskap om hvordan vanlige fortykningsmidler, brukt i norske matvarer, håndteres av tarmbakterier, og hvordan det henger sammen med helseeffekter. Prosjektet skal undersøke utvalgte fortykningsmidler, inkludert de mest vanlige som karragenan, xantangummi, guar gummi og pektiner, gjennom bruk av modellmat i både «laboratorietarm» (in vitro), dyreforsøk og klinisk forsøk (in vivo) på menneske. Les mer om AdHealth
Forskning	NitRisk	IPN-prosjektet Nitrittreduksjon i norske kjøttprodukter, ledet av Animalia, skal se på hvordan redusert bruk av nitritt i bearbeidede kjøttprodukter påvirker mattrygghet, helse og forbrukeraspektet. Prosjektet har som mål å se på behovet og muligheten for å redusere og/eller fase ut nitritt i norske kjøttprodukter. Les mer om NitRisk
Forskning	Mould-Reduce	Prosjektet ledes av Nofima og har som mål å redusere muggforringelse i norsk matproduksjon, særlig innenfor meieri, kjøtt og bakevarer.
Forskning	NewTools	Prosjektet, ledet av Folkehelseinstituttet sammen med et stort antall partnere, har som mål å utvikle skåringssystemer for ernæring og miljøpåvirkning. Prosjektet hadde ordinær sluttdato i 2025, men vil formelt bli avsluttet i 2026. Som en aktivitet inn i prosjektet samarbeider Nortura og Tine nå om å utarbeide nutritional life cycle assesment (nLCA) for et utvalg produkter, ved hjelp av NORSUS. Dette for å undersøke hvordan klimaavtrykket for norske landbruksprodukter endres når det tas hensyn til matens ernæringsverdi.
Egen drift	Innovasjon	Deltagelse i Nutriome er direkte knyttet til våre mål om sunn innovasjon, gjennom blant annet utvikling av gruppe-/persontilpasset ernæring. Nortura etablerte i 2024 prosjektet Nortura helse som har mål om å utvikle produkter med funksjonelle helsefordeler basert på norske råvarer, hvor økt utnyttelse av plussprodukter står i fokus. Prosjektet er nå lagt inn i daglig drift, og har under merkenavnet PRIORpluss utviklet og lansert tre nye produkter i 2025; proteinpulver med vaniljesmak, proteinrik pannekakemiks, og proteinrik havregrøt, laget på norske eggehviter. Produktene er blant annet uten tilsetningsstoffer og sukker, og skal være bedre alternativer til det som finnes på markedet i dag. Produktene er målrettet mot de som har økt behov for protein, eksempelvis eldre og de som trener mye.
Egen drift	Tilsetnings-stoffer, hjelpestoffer og prosesserings-grad	Nortura jobber mer ut ifra et føre-var-prinsipp enn tidligere, og har gjennom året gjort flere endringer på eksisterende portefølje for å redusere bruken av tilsetning- og hjelpestoff. Eksempelvis ble både smaksforsterkere og nesten all maltodekstrin faset ut av vår produksjon i 2025. Flere produkter har fått redusert ingrediensliste og lavere prosesseringsgras. Nortura har også utviklet flere ferdigretter som ikke inneholder hverken tilsetningsstoffer eller hjelpestoffer, blant annet serien Gilde Bra mat til familien som er helt uten tilsetningsstoffer og med en høy andel grønnsaker. Gilde har også lansert mindre prosesserte alternativer til kjøttpølser, grillpølser og kokt skinke.
Egen drift	Råvarer og kvalitet	Reduksjon av mettet fett har vært et innsatsområde for Nortura i lang tid. Mettet fett er utfordrende å jobbe med, da det er en naturlig del av dyret og ikke noe vi tilsetter, slik som salt. Til tross for utfordringer på produktnivå, har vi gjennom langsiktig arbeid med avl, endringer i rasekombinasjoner, samt fôrtiltak, lyktes med å endre fettinnhold og fettsyresammensetning på svin, som er det dyreslaget vi spiser mest av i Norge. Nye tall fra Animalia viser at det totale fettinnholdet i et utvalg av stykningsdeler av svin er redusert med 25 prosent og mettet fett redusert med 24 prosent per 100 g kjøtt de siste 35 årene[16].Til sammenligning viser data på hele slakt fra Norsvin en nedgang i mettet fett på hele 34 prosent fra 1990 til 2022[16].
Egen drift	Intern opplæring av egne ansatte	Kurs for ansatte med fokus på ultraprosessering, tilsetningsstoffer, næringsstoffer og gjeldende lover og regler knyttet til matproduksjon, merking og helse.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

S1 – Egen arbeidsstyrke 70
A. Arbeidsforhold 72
B. Likebehandling 74
S2 – Arbeidere i verdikjeden 76
A. Bondens økonomi 78
B. Arbeidsforhold 79
C. Leverandører 79
S3 – Berørte lokalsamfunn 81
A. Matsikkerhet 86
B. Lokalsamfunn 88
S4 – Forbrukere og sluttbrukere 89
A. Mattrygghet 91
B. Folkehelse og ernæring 93
C. Sporing og transparens 96

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser

C. Sporing og transparens

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Det jobbes med sporing, transparens og produktmerking mot forbruker og kunde på tvers av alle Norturas merkevarer. Vi holder oss oppdatert om hva og hvordan vi kan gi mer relevant informasjon om våre produkter fra bonde til bord, og gjøre denne informasjonen lett tilgjengelig for forbrukerne.

På noen av Norturas merkevarer og produkter har vi allerede sporingsteknologi som gjør at forbrukerne kan spore råvaren tilbake til bonden. For eksempel er alle PRIOR-egg merket med en åttesifret produsentkode. Ved å taste inn koden i sporingsfunksjonen på PRIORs nettsider, kan du finne ut hvilken bonde som har ansvar for hønene som har lagt nettopp ditt egg. Vi undersøker nå hvordan vi kan få sporing på flere av våre produkter og merkevarer. Vi arbeider også med å øke vår åpenhet og bygge kunnskap om ulike produksjoner av norske husdyr blant forbrukere og kunder. Nortura var blant annet en av pådriverne bak Animalias bransjeprosjekt der publikum kunne følge et innsett kyllinger gjennom live-stream i 2024.

Norturas Forbrukersenter har ansvar for å svare på og følge opp klager og henvendelser fra forbrukere, hovedsakelig knyttet til produkter i dagligvarebutikker. Forbrukersenteret er første kontaktpunkt for forbrukere, og våre inngangskanaler inkluderer kontaktskjema på nettsidene våre, e-post, sosiale medier, telefon og brev. Forbrukersenteret har ansvar for å samle inn informasjon om produkter som forbrukere har opplevd feil med. Denne informasjonen meldes videre til fabrikken som har produsert produktene, slik at de kan følge opp kontroll- og kvalitetsrutiner. Hver uke sendes rapporter basert på forbrukerklager til produktansvarlige på fabrikk, emballasje, markedsavdeling og produktutvikling. I tillegg registreres avvik på fabrikken ved funn av fremmedlegemer eller fem gjentatte feil på samme parti og produkt. Ved mistanke om sykdom meldes dette til fabrikken og Tryggmat-avdelingen.

Mål*

Egen virksomhet	Verdikjede
Innen 2025 skal forbrukere kunne spore våre merkevarer, og vi skal legge til rette for informasjon om opprinnelse og produksjonsform for produkter av hele stykningsdeler.	
Alle Norturas produkter (egne merkevarer) skal bærekraftmerkes innen 2030.	Nortura skal være pådriver for at alle kjøttråvarer skal være tydelig merket med opprinnelsesland.
Nortura skal redegjøre for resultater vi oppnår til våre interessenter i tråd med internasjonale standarden for bærekraftsrapportering, og FN Global Compacts Communication on Progress.	

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Resultater

Antall forbrukerklager registret av Forbrukersenter

2025	2024	2023
4931	4793	5022

Tiltak i 2025

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Forskning	New Tools	Deltagelse i «New Tools» (2021 – 2025): er et prosjekt i regi av Folkehelseinstituttet som skal gjøre det lettere for forbrukere å velge bærekraftig mat. NewTools skal utvikle skåringssystemer som sier noe om ernæring og om matens klima og miljøavtrykk, og som kan gjøre matsystemet mer klimavennlig.
Prosjekt	DigiBeef	DigiBeef (2023–2028) har som overordnet mål å sikre en markedsorientert, bærekraftig og sporbar produksjon av storfe (hud og kjøtt). Prosjektet videreutvikler moderne datadrevne løsninger som skal gi mer presise og detaljerte prognoser for slakteleveranser basert på løpende individbasert datafangst fra gård til slakteri. Data samles automatisk inn gjennom sensorer og skal integreres i Norturas beslutningsstøttesystemer. Dataene analyseres med statistikk, maskinlæring og kunstig intelligens. Dette gir både bonden og industrien et objektivt og bedre beslutningsgrunnlag. I 2024–2025 har prosjektet oppnådd flere viktige milepæler. Det er etablert en datainfrastruktur for individbasert datafangst, som muliggjør dokumentasjon av kvalitet, dyrevelferd og opprinnelse på et mer detaljert nivå enn tidligere. Det er også gjennomført analyser av tilvekstmodeller, som viser potensial for lavere utslipp gjennom bedre planlegging, mer effektiv transport og på sikt redusert behov for kjøle- og frysekapasitet. Prosjektet bidrar til å utvikle et felles rammeverk for økt transparens i verdikjeden, inkludert prototype-arbeid knyttet til forbedret sporingsløsning. DigiBeef forventes også å gi langsiktig verdiskaping gjennom mer presise prognoser, mer datadrevet produksjonsplanlegging og muligheten for differensierte produkter i markedet. Prosjektet er finansiert som et Innovasjonsprosjekt i næringslivet, med støtte fra forskningsmidlene for jordbruk og matindustri.
Forbrukere	Kommunikasjon	Gilde fortsette å styrke merkevaren på alltid norsk kjøtt fra den norske bonden, også med sponsorat og samarbeid.

G – Governance temaer

Foto: Terje Bjerga
Halsnøy, Ryfylke

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Foto: Anne Beate Rye Teigen, Lie Gård, Numedal

G1 - Dyrevelferd

Når vi mennesker tar ansvar for dyr, er det også vårt ansvar å sørge for at de har det bra. Å holde dyr til matproduksjon innebærer et ansvar for å ivareta dyrevelferd selv om vi legger begrensninger på dyrets mulighet til å leve et naturlig liv.

Strategi og policy

- Norturas policy for oppfølging av dyrevelferd og etiske retningslinjer gjelder for alle personer som opptrer på vegne av konsernet. Policyen for oppfølging av dyrevelferd og de etiske retningslinjene skal støtte opp under etterlevelse av rutiner, standarder og regeletterlevelse, og fremme en bedriftskultur og atferd som gjenspeiler verdigrunnlaget til konsernet.

Involvering av interessenter:

Representanter fra forskning, sivilsamfunn og internasjonale organisasjoner (FN) ble konsultert i forbindelse med utvikling av bærekraftstrategi i 2021.

Interessenter som påvirkes: Bønder, egen ansatte, kunder og forbrukere

Våre etiske retningslinjer

- Nortura har gjennom sin virksomhet et spesielt ansvar for dyrevelferd.
- Hensynet til dyrenes velferd skal ha høy prioritet i alle deler av verdikjeden.
- Dyr har en egenverdi, og håndtering av dyr skal skje med omsorg og respekt for dyrets egenart.
- Nortura sine retningslinjer for all håndtering av dyr skal være i tråd med offentlige krav, lover og forskrifter.
- Alle som håndterer dyr, skal ha god opplæring og kunnskap.

Vårt arbeid

- Nortura jobber aktivt med å identifisere forbedringspunkter, systematikk og tiltak som styrker dyrevelferden. Nortura benytter tredjeparts revisjoner i forbedringsarbeidet.
- Offentlige forskrifter, dyrevelferdsprogrammene og KSL er grunnlaget for Norturas krav til oppfølging av dyrevelferd på gård.
- Bonden har det daglige ansvaret for stell og oppfølging av dyra på gård i henhold til offentlig regelverk og andre krav. Nortura tilbyr faglig rådgivningstjenester for alle dyreslag. Rådgiverne i Nortura hjelper produsentene med å tilpasse rutiner for å optimalisere helse, velferd og produksjon.
- Nortura gjennomfører fysiske besøk med vurdering av dyrevelferd dersom Nortura fanger opp mulig mangelfull dyrevelferd hos produsenter som leverer til Nortura. Produsenter med mangelfull dyrevelferd blir fulgt opp med flere besøk, tiltak og virkemidler, for eksempel trekk i pris eller stopp i leveranse inn til merkevarer (Gilde, Prior og Nyt Norgemerkede produkter).
- Nortura har et sentralt system for varsling og anonym varsling av dyrevelferdssaker.
- Alle Norturas ansatte plikter å følge dyrevelferdslovens krav til varsling.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Vurdering av påvirkning

G1 - Dyrevelferd - Vesentlige påvirkninger

Undertema	Type	Beskrivelse	Hvor i verdikjeden		
			Opp-strøms	Egen aktivitet	Ned-strøms
Dyrevelferd	Negativ påvirkning	Begrensning i dyrets mulighet til å leve et naturlig liv	•	•	
	Positiv påvirkning	Rådgivere og veterinærer som tilbyr veiledning til hvordan bonden kan utvikle bedre driften og dyrevelferden	•		
	Positiv påvirkning	Rådgivere og veterinærer som følger opp avvik og krever forbedringer ved manglende dyrevelferd	•	•	
	Positiv påvirkning	Dyrevelferdsprogrammene (DVP) inkludert oppfølging, utarbeidelse og deltagelse i bransjeretningslinjer for å bedre dyrevelferd	•	•	
	Positiv påvirkning	Dyrevelferdsansvarlig på hvert slakteri		•	

Å følge opp dyrevelferd er en av våre viktigste oppgaver. Grunnlaget for Norturas virksomhet er hold av husdyr for produksjon av mat. Å ivareta, utvikle og forbedre dyrenes velferd er en forutsetning for at Nortura skal lykkes med å forsyne forbrukere med kjøtt og egg av høy kvalitet.

En viktig del av dyrevelferdsarbeidet er å beskytte dyrene fra negative faktorer som sykdom, skader og smerte. I tillegg har vi fokus på å skape positive opplevelser for produksjonsdyrene, for eksempel ved å gi fjørfe mer variasjon i miljøet slik at de kan utøve sin naturlige adferd. Når dyr holdes i binger eller båser, som ofte er tilfelle for griser og kyr/okser, blir deres naturlige adferdsmønstre begrenset. Dette kan føre til begrenset bevegelsesfrihet, manglende mulighet til naturlig adferd og økt risiko for sykdom. Det er viktig at dyr holdes på en måte som samsvarer med deres behov og det de opplever i sitt daglige miljø.

Som Norges største kjøtt- og eggprodusent har vi mange rutiner gjennom hele verdikjeden som skal sikre godt dyrehold. Vi har en nullvisjon for dårlig dyrevelferd, og har de siste årene jobbet målrettet for å få på plass et solid system for å fange opp forhold i verdikjeden vår som kan tyde på at dyrevelferden ikke blir ivaretatt.

Veterinærer og rådgivere spiller en viktig rolle i å sikre dyrevelferd på gårdene. De tilbyr veiledning til hvordan bonden kan utvikle bedre driften og dyrevelferden. Dette er primæroppgaven til rådgiverne, og har stor forebyggende betydning for dårlig dyrevelferd. Rådgivere samarbeider med veterinærer for å sikre at dyrevelferdstiltak blir fulgt opp og at eventuelle avvik blir rettet. De bidrar til kontinuerlig forbedringsarbeid ved å identifisere forbedringspunkter og foreslå tiltak som styrker dyrevelferden.

Dyrevelferdsprogrammene (DVP) er det norske dyrevelferdsregelverket som Mattilsynet forvalter, og de setter krav til hvordan dyrene i Norge skal ha det. Selv om et offentlig regelverk ligger i bunn, er Nortura en aktiv pådriver for å utvikle bransjebaserte dyrevelferdsprogrammer for alle våre dyreslag. Dette inkluderer utarbeidelse og deltagelse i bransjeretningslinjer for å bedre dyrevelferden, revisjoner, Etisk regnskap og arbeidsgrupper i næringen. DVP sikrer oppfølging, og bransjeretningslinjene skal sikre oppfølging og varsling av dårlig dyrevelferd.

For å sikre god dyrevelferd har alle våre slakterier egne dyrevelferdsansvarlige som jobber med å overvåke at alt skjer i henhold til prosedyrer i våre anlegg.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Ansvaret for oppfølging av Norturas dyrevelferdsarbeid

Konsernsjef

Overordnet ansvar for at konsernet følger opp dyrevelferdsarbeidet.

Konserndirektør

Råvare og medlem	Ansvar for Norturas oppfølging av norske leverandører av firbeinte slaktedyr ,egg og for inntransport av alle dyreslag
Produksjon	Ansvar for dyrevelferden på Norturas slakterier og rugerier.
Vekst	Ansvar for at Nortura kun handler importvarer fra leverandører som har gitt informasjon om dyrevelferd som en del av Norturas prekvalifiseringssystem for leverandører.
Trygg mat og dyrevelferd	Ansvarlige for å koordinere og rapportere konsernets innsats på dyrevelferd, samt følge opp konsernets årshjul og handlingsplaner.

Dyrevelferdsansvarlig

På hvert slakteri	Skal følge opp den daglige etterlevelsen av regelverkskrav og føre oversikt over tiltak for å forbedre og utvikle dyrevelferden på slakteriet.

Håndtering av vesentlige påvirkninger

Utgangspunktet for hvordan husdyrene skal ha det, er det offentlige regelverket som Mattilsynet forvalter. Regelverket stiller blant annet krav om hvordan fjøs og slakteri skal utformes, og at de som har ansvar for dyr har kunnskap om hvordan dyr skal stelles og håndteres.

Dyrevelferd på gården:

Det er bonden som er ansvarlig for å sikre at regelverkskravene til dyrevelferd blir fulgt opp på den enkelte gård. Gjennom dyrevelferdsprogram og Kvalitetssystem i landbruket (KSL), stiller Nortura krav til at bonden følger opp og dokumenterer dyrevelferden. I tillegg har Nortura rådgivere og veterinærer som tilbyr råd og veiledning til hvordan bonden kan utvikle og bedre driften og dyrevelferden. Dyrene skal også behandles med respekt og ivaretas under transport og slakting.

Dyrevelferdsprogram

Dyrevelferdsprogram er etablert for fjørfeproduksjoner, svineproduksjon og storfe- og saueproduksjon. Programmene skal være et rammeverk for å jobbe systematisk med dokumentasjon og forbedring av dyrevelferden i husdyrbesetninger. Programmene krever jevnlige veterinærgjennomganger, og at avvik skal følges opp. For Nortura er disse programmene et viktig verktøy for at bonden skal kunne jobbe med å utvikle dyrevelferden i egen produksjon.

Manglende oppfølging av KSL og dyrevelferdsprogram, vil bli møtt med økonomiske trekk og/eller utelukkelse fra varestrømmer som Nyt Norge, Gilde og Prior.

Slik følger vi opp avvik

Nortura har etablert rutiner for å fange opp besetninger med risiko for dårlig dyrevelferd. Ved å bruke data fra verdikjeden, som observasjoner fra slaktefjøset eller registreringer på slakteskrotten, får vi viktig innsikt i dyrevelferden hos enkelt dyr og besetninger. Dersom det fanges opp avvik, blir dette fulgt opp. Det er viktig å fange opp tidlige tegn på dårlig dyrevelferd for å hjelpe bonden med å forebygge utfordringer og korrigere eventuelle mangler. Våre rådgivere gir faglig veiledning og støtte til bonden, og kan også bistå med å avvikle dyreholdet før problemene blir for store. Vårt arbeid er rettet mot å avdekke dyrevelferdsproblematikk før den får utvikle seg. Dette gjør vi ved å ha rutiner som fokuserer på forebygging og korrigering.

Dyrevelferd under transport

Dyretransportsjåfører skal ha kompetansebevis

Det er krav om at dyretransportsjåfører skal ha kompetansebevis. Det innebærer at de skal ha gjennomgått spesialtilpasset opplæring i hvordan ivareta dyr og dyrevelferden under transport.

Etter ønske fra Nortura er det også etablert en felles bransjeordning for obligatorisk etterutdanning for dyretransportsjåfører. For Nortura er det viktig at de som jobber med dyr på oppdrag fra konsernet får jevnlig kunnskapsoppdateringer slik at de kan følge opp dyrevelferden på en god måte.

Strenge krav til transportdyktighet

Det er bare dyr som er transportdyktige som kan bli transportert. Dyreeieren er ansvarlig for å vurdere om dyret er transportdyktig, i tillegg skal sjåføren også vurdere dette og avvise dyr som blir vurdert til ikke å være transportdyktige. Mattilsynet har utarbeidet en veileder for å hjelpe med bedømmelsen av transportdyktighet. Nortura har også tatt initiativ til at det har blitt produsert et digitalt kurs for bonden om krav til transportegnethet og ivaretagelse av dyrevelferd ved lasting/lossing og transport. For Nortura er det viktig at bonden har god kunnskap om hva som kreves for å ivareta dyrevelferd under transport. Det er Animalia som har laget kurset.

Dersom et dyr har et avvik som gjør at det må tas særskilte hensyn under transporten, skal bonden melde fra til slakteriet slik at transporten blir tilrettelagt for dyret. Tiltak kan for eksempel være ekstra bruk av strø og/eller at dyret får mer plass på bilen.

Dyrevelferd på fabrikk

Det er krav om alle medarbeidere som håndterer levende dyr på Norturas slakterier skal ha deltatt på et obligatorisk opplæringsprogram og fått kompetansebevis fra Mattilsynet. For Nortura er faglig oppdatering av våre ansatte et viktig virkemiddel for å sikre god oppfølging av dyrevelferden.

Nortura har et nettverk for de dyrevelferdsansvarlige i våre slakterier. Nettverket har jevnlig møter for å bidra til erfaringsutveksling mellom de dyrevelferdsansvarlige, sikre kunnskapsdeling, faglig oppdatering og koordinering av oppfølging av konsernets rutiner og krav. I 2025 ble det avholdt 4 møter i nettverket.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Foto: Nortura / Bonde Sigbjørn Emmerhof

Gris

De fleste norske griser lever innendørs hele livet. En av årsakene er at de er avhengige av et godt og stabilt klima, og det gir også bonden god kontroll over fôring, og eventuell smitte og sykdom. Det er mulig å holde gris i utedrift i Norge, men gris som holdes i innhegninger ute kan være mer sårbar for sykdom og kulde. Utegående gris må i likhet med innendørsgris ha tilsyn og oppfølging fra bonden.

Griser er utforskende dyr og har trang til å grave og søke med trynet sitt. Bonden er derfor pliktig til å tilby grisen aktivitets- og rotemateriale slik at grisen får utløp for eget atferdsbehov. Dette gjelder for all norsk gris som inngår i Norturas produkter. Høy, halm eller silo er eksempler på godt aktivitets- og rotemateriale. I forskningsprosjektet Griseløftet undersøkte vi sammen med forskere på NMBU, ulike typer materiale og kombinasjoner av dette, for å få ytterligere kunnskap om hva som gir best respons hos grisen. Kunnskapen vi fikk gjennom prosjektet er videreformidlet til griseprodusenter gjennom blant annet fagmøter.

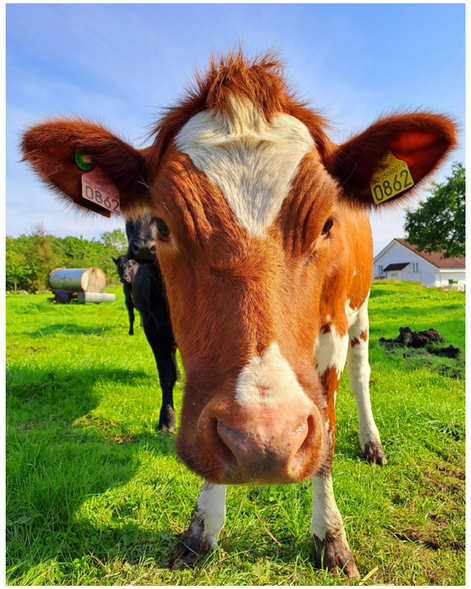

Foto: Ingrid Lauvsnes Nærland, Nærland Gård, Finnøy

Storfe

Storfekjøtt kommer fra 70 prosent melkeku-besetninger og 30 prosent ammekubesetninger (ren kjøttproduksjon). Mens de aller fleste ammekyr holdes i løsdriftssystemer og kan gå fritt rundt, skjer melkeproduksjon både i løsdriftsfjøs og i båsfjøs. Fra 2034 har myndighetene vedtatt at alle storfe skal holdes i løsdriftssystemer.

Dyrevelferdsprogrammet for storfe ble etablert i 2022 og er et viktig tiltak for utvikling av dyrevelferden i storfebesetningene. Besetninger med over 10 dyr skal delta i dyrevelferdsprogrammet for storfe. Programmet er et bransjetiltak for å dokumentere dyrevelferd, dyrevelferdstiltak utover regelverket, samt ivareta og forbedre dyrevelferd i norske besetninger. Et viktig element er veterinærbesøk minst hver 16. måned, der veterinær sammen med produsent følger opp kriterier og tiltak.

Foto: Nortura / Tukkebøl gård

Verpehøns

100 prosent av verpehønene i Norturas verdikjede
holdes i frittgående systemer.

Alle egg som går til merkevaren PRIOR kommer fra frittgående eller økologiske høner og som har tilgang til trivselstiltak. Frittgående høner beveger seg fritt i hønsehuset og har tilgang til vaglepinne, verpekasse og mulighet for strøbading. Høner i økologisk drift har litt større plass, får muligheten til å gå ut og spise økologisk dyrket fôr.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Foto: Nortura / Sannesmoen Gård

Småfe

De fleste norske sauer og lam beiter i utmarka om sommeren. Sauebøndene skal ha jevnlig tilsyn med dyra, for å sjekke at alt er som det skal. Sauene som ikke blir slaktet mens de er lam, flyttes stort sett innendørs i vinterhalvåret. Nortura sine rådgivere følger opp produsentene, og gir råd og veiledning.

I siste del av 2023 startet dyrevelferdsprogrammet for sau opp. Planleggingen har pågått i lang tid og utrullingen av DVP Sau er fullført i 2025. Alle som har over 30 vinterfôra sau ved telling 1. mars året før inkluderes. Dette omfatter ca. 93 prosent av all sau og ca. 69 prosent av alle besetninger.

I 2024 hadde vi et stort utbrudd av sykdommen Blåtunge (virussykdom) spesielt på Sørlandet og sørlige deler av Rogaland. Sykdommen rammer drøvtyggere, og spres med sviknott. Sykdommen kan gi betydelig lidelse for dyrene, og i verste fall være dødelig. Det ble satt i gang et omfattende arbeid med å redusere smittespredning, og det har ikke blitt påvist nye tilfeller av blåtunge i 2025.

Foto: Nortura / PRIOR Sakterevoksende kylling

Kylling og kalkun

Kylling og kalkun lever innendørs i oppvarmede og isolerte hus. Der går de fritt rundt på strø og har tilgang til mat og vann. Belysningen tilpasses dyrenes behov, slik at de får tilstrekkelig mengde med lys og mørke.

Nortura har i flere år hatt krav om at kylling og kalkun skal ha tilgang til trivselstiltak, slik at dyrene får mer variasjon og økt trivsel. Forskning viser at dette er positivt for dyrevelferden. Antallet dyr per kvadratmeter påvirker også dyrenes mulighet til å praktisere naturlig adferd i slutten av sitt livsløp. Maksimal tetthet for norsk slaktekylling er 36 kg/kvm. Grensen i de fleste andre EU-land er 39 kg/kvm eller 42 kg/kvm. For slaktekylling tilbyr Nortura spesialproduksjoner som holdes ved en lavere tetthet enn maksimal tillatt tetthet i regelverket.

Norge har en unik posisjon globalt når det gjelder lavt medisinbruk, takket være den gode helsetilstanden og dyrevelferden. Norsk kylling og kalkun får ikke antibiotika for å forebygge sykdom.

Etisk regnskap

Nortura jobber aktivt med å identifisere forbedringspunkter, systematikk og tiltak som styrker dyrevelferden og benytter tredjeparts revisjoner i forbedringsarbeidet. I over 20 år har vi gjennomført Etisk Regnskap for dyrevelferd på våre slakterier – lenger enn noen andre. Etisk regnskap er en revisjon som gjennomføres hvert år, og er en omfattende kartlegging av faktorer som kan påvirke dyrenes velferd. Revisjonene er uanmeldte.

- Dyrene skal få oppfylt grunnleggende fysiske behov (tørr liggeplass, rent drikkevann og akseptabel ventilasjon/temperatur).
- Dyr som kan skade hverandre, skal holdes adskilt.
- Innredningen skal være utformet slik at ingen dyr kan komme til skade.
- Drivganger skal være utformet slik at de fleste dyr går uten bruk av tvang (riktig lys, oversiktlige ganger, riktig bredde, sklisikkert gulv, tette vegger og lite støy).
- Syke eller skadede dyr skal avlives så raskt som mulig og på en skånsom måte.
- Det skal se ut som om dyrene har det bra.

Nortura har et sentralt system for varsling og anonym varsling av dyrevelferdssaker. Alle Norturas ansatte plikter å følge dyrevelferdslovens krav til varsling.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Mål*

Egen virksomhet	Verdikjede
Nullvisjon knyttet til dårlig dyrevelferd i hele vår verdikjede.	
Nortura skal jobbe med å utvikle dyrevelferden ut over minstekravene gjennom deltagelse i forskningsprosjekter og annen kunnskapsutvikling, samt løpende arbeid, og nødvendige tiltak, i egen verdikjede, for å sikre at vi leverer i takt med markedets forventninger.	
90 prosent av våre anlegg skal ha oppnådd karakteren A i Etisk Regnskap innen 2025, og ingen under karakteren B. Innen 2030 skal alle våre anlegg ha oppnådd karakteren A.	Nortura skal være pådriver for et importforbud av storfe med dobbeltmusklatur (disruptive gener).
Nortura skal være pådriver for å etablere en offentlig nasjonal produktmerking for dyrevelferd, og at en slik ordning skal omfatte importerte matprodukter.	Alle våre produsenter skal være en del av bransjeetablerte dyrevelferdsprogrammer innen 2027

*Alle mål i Norturas Bærekraftstrategi skal oppdateres i 2026 slik at de korresponderer med nye identifiserte vesentlige påvirkninger, muligheter og risikoer.

Tiltak i 2025

I 2025 fortsatte vi arbeidet med å utvikle vår egen oppfølging av dyrevelferd, samt etablere tredjeparts revisjoner av vår oppfølging ut mot bøndene. Nortura har i 2025 videreført arbeidet med en ny digital løsning, for å forsterke vår daglige overvåking, rapportering og dokumentasjon av dyrevelferden. Dette arbeidet forventes ferdigstilt våren 2026. Den digitale løsningen vil gjøre det enklere å registrere og systematisere avvik. En slik løsning kan hjelpe oss med å identifisere viktige forbedringspunkt, og gi bedre dyrevelferd.

Nortura har også vært pådriver for å etablere en felles bransjeavtale for kjøtt- og eggbransjen om oppfølging av dyrevelferd. De to første revisjonene er utført i 2025.

Nortura er involvert i flere forsknings- og utviklingsprosjekter knyttet til tema som berører dyrevelferd. Eksempler på prosjekter er:

Verdikjede	Navn	Beskrivelse
Forskning	Foreldrevelferd slaktekylling	Dette er et fireårig prosjekt som jobber med dyrevelferden til avlsdyrene i slaktekyllingproduksjon. Animalia leder prosjektet og Nortura deltar. Prosjektet er finansiert av forskningsmidlene for jordbruk og matindustri.
Forskning	Oppalshøna	Det er et 4-årig forskningsprosjekt som startet opp i 2024. Hovedmålet med prosjektet er å bidra til robuste verpehøner med god fjørdrakt gjennom å optimalisere miljø og management i oppalsperioden. Her skal man blant annet se på effekt av strø og miljøberikelser i oppalsperioden, samt utvikle et kunnskapsgrunnlag på helse hos unghøner.
Forskning	TeiCon	Prosjektet skal kartlegge hvilke koksidietyper som finnes i norsk kylling- og kalkunproduksjon, både under normale forhold og ved tarmsykdom. Målet er en kunnskapsbasert tilnærming til fjørfeproduksjon uten bruk av koksidiostatika. Forskningsprosjektet er ledet av Veterinærinstituttet og er finansiert av Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri.
Forskning	GizMo	Forskningsprosjektet er ledet av Veterinærinstituttet, og skal gi ny kunnskap om risikofaktorer og aktuelle forebyggende tiltak ved kråsbetennelse hos kalkun. Forekomsten av kråsbetennelse har økt etter overgang til monensin-fri produksjon, og prosjektet har stor betydning for dyrevelferden. Prosjektet er finansiert av Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri.
Forskning	Maratonhøna	Dette er et prosjektsamarbeid mellom Nortura og Felleskjøpet som startet i september 2025 og er planlagt avsluttet i desember 2027. Prosjektets mål er å forbedre helse, dyrevelferd og eggkvalitet hos verpehøner i slutten av produksjonsperioden ved å bygge og dele kunnskap, styrke rådgivningskompetansen i Nortura og Felleskjøpet, og sikre koordinert og målrettet rådgivning på tvers av selskapene. Prosjektet innebærer oppfølging av et utvalg på 16–20 flokker, der man undersøker sammenhenger mellom driftsrutiner, miljøfaktorer og fôrfaktorer og resultater innen helse og produksjon.
Forskning	Quality Bones	Dette prosjektet i samarbeid med Norsvin og NMBU som begynte i 2025, er en oppfølger til "Functional Pig" prosjektet som pågikk i 2023 og 2024 hvor man så på hva som var galt med beina til griser med avvikende frambeinstilling. Det nye prosjektet søker å finne årsakene bak, slik at man kan etablere forebyggende tiltak. Prosjektet fortsetter i 2026.
Forskning	Magesår-undersøkelse	Dette prosjektet ble ledet av Helsetjenesten for svin for å kartlegge magehelsen til både purker og slaktegris i Norge. Flere tusen magesekker ble undersøkt i løpet av 2024 og vurdert av Norturas helsetjenesteveterinærer på Norturas slakterier. Resultatene ble lagt frem på slutten av 2025. Nortura har begynt et arbeid med å utrede mulige tiltak på våre slakterier for å motvirke videreutvikling av magesår mens dyrene er hos oss

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

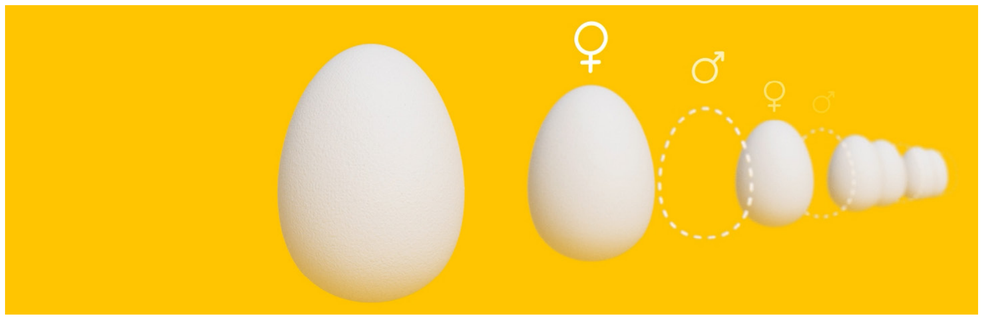

Sakterevoksende kylling

Nortura har produsert og solgt sakterevoksende kylling i snart 20 år, hovedsakelig i PROFF-markedet. Og i november 2023 ble det besluttet at Nortura skal gjøre en total omlegging til sakterevoksende kylling.

Nortura skal bidra til bærekraftig og god kyllingproduksjon, og har en stolt historikk der vi har jobbet med forbedringer i norske kyllinghus i mange tiår gjennom dyrevelferdsprogrammer og bransjetiltak. Vi har vært en foregangsaktør som bl.a. har sikret at dyra har fôr uten narasin, miljøberikelser og god helse. En bærekraftig og god overgang til sakterevoksende kylling er en naturlig del av dette arbeidet.

Ledetiden fra man importerer egg til foreldredyr til man har en slakteklar sakterevoksende kylling er cirka ett år. Og i mars 2025 ble de første slaktekyllingene av hybriden Rustic Gold klekket. Vi har valgt å satse på denne hybriden av flere årsaker. Og av de viktigste er det at begge foreldrene er sakterevoksende og at de har omtrent lik størrelse. Dette er ikke nødvendigvis vanlig i Norge i dag. De fleste sakterevoksende kyllinger er en krysning av en sakterevoksende og en hurtigvoksende forelder med ulik størrelse. Kyllingen bruker ca. 45 dager på å nå slaktevekt på 1.650 g. Erfaringene med Rustic Gold har hittil vært utelukkende positive. De scorer som forventet og til dels bedre på alle dyrevelferdsparametere.

Omleggingen vil gjøres gradvis og med tilstrekkelig tid til å sikre en trygg og bærekraftig implementering. Kyllinger som lever lenger spiser mer fôr og trenger mer plass - noe som har konsekvenser, både for gårdens klimautslipp og for bondens økonomi. Vi må sikre at bonden får dekket kostnadene sine og vi ønsker å holde klimaavtrykket så lavt som mulig. Samtidig tar det tid å legge om fra en kylling til en annen, fordi dette er en biologisk produksjon som krever justeringer i flere ledd gjennom verdikjeden. Vi har en ambisjon om at all kylling fra Nortura SA skal være sakterevoksende i løpet av 2027.

Kjønnssortering av rugeegg

Nortura har over flere år fulgt med på utviklingen i teknologi for å kunne bestemme kjønnet på kyllingen allerede i egget. Høsten 2023 ble den første maskinen i Norge og i Norden installert hos Norturas deleide rugeri Steinsland & Co på Bryne. Og våren 2025 installerte også Sirevåg Rugeri AS utstyr for å kunne kjønnssortere i egget. Med det har nå alle eggprodusenter i Norge anledning til å kjøpe høner som er produsert på en mer etisk måte.

Steinsland og Sirevåg Rugeri har valgt ulike teknologier for sin kjønnssortering. Begge skal oppfylle kravene fra Nortura om at embryoet ikke skal være eldre enn 12 dager ved sortering, det skal maksimalt være 2 prosent feilsortering og sorteringen skal kvalitetssikres og revideres av 3dje part. Nortura sine krav vil bli løpende oppdatert etter hvert som teknologien videreutvikles.

De første eggene lagt av høner som kommer fra den nye produksjonsmetoden har vært tilgjengelig i butikk fra sommeren 2024, og i løpet av sommeren 2026 skal alle egg fra PRIOR være fra den nye metoden. Fra mars 2026 vil det være krav om at alle Nortura egg-bønder bestiller høner fra kjønnssorterte flokker.

Ny stortingsmelding om dyrevelferd

I desember 2024 ble stortingsmelding en om dyrevelferd publisert. Meldingen er viktig fordi den legger føringer for hvordan velferdsnivået til kjøtt- og eggproduserende dyr skal utvikles fremover. Rammene som settes av det offentlige regelverket er derfor viktige for å løfte og utvikle dyrevelferdsnivået til flest mulig dyr. Nortura deltok i februar 2025 på høring for næringskomiteen på Stortinget, og la fram sine synspunkter på innholdet i stortingsmeldingen.

Dette innebar støtte til krav om gjennomføring av løsdrift for alle storfehold innen 2034. Videre pekte vi på betydningen av bonden som den viktigste enkeltfaktor for dyrevelferd, og betydningen av samarbeidet mellom bransjen, fagmiljøer og myndigheter. God dyrehelse er en viktig forutsetning for dyrevelferden. Vi fremmet også forslag om en offentlig dyrevelferdsmerkeordning som vil kunne styrke tilliten til norske produkter og tydeliggjøre det gode arbeidet som gjøres for å ivareta dyrevelferden.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Resultater

Gjennomsnittlig reisetid

	2025	2024	2023
Storfe	3 timer 29 min	3 t 27 min	3 t 20min
Småfe	3 timer 37 min	3 t 37 min	3 t 30 min
Svin	3 timer 16 min	3 t 15 min	3 t 09 min
Kylling	1 time 53 min	2 t 06 min	2 t 18 min
Kalkun	2 timer 12 min	1 t 36 min	1 t 36 min
Høner*	Ikke slaktet verpehøner i 2025	Ikke slaktet verpehøner i 2024	2 t 05 min

*Inkluderer både verpehøner og foreldrehøner

Transporter > 8 timer i % av antall transportert

Tallgrunnlaget inkluderer også transporter der det er tillatt å utvide reisetid i Nordland, Troms og Finnmark.

	2025	2024	2023
Storfe	0.61 %	0.61 %	0.45 %
Småfe	1.18 %	1.10 %	1.16 %
Svin	0.97 %	0.87 %	0.87 %

Transportdødelighet

Tallgrunnlaget gjelder dødelighet under transport.

	2025	2024	2023
Storfe	0.00 %	0.00 %	0.00 %
Småfe	0.01 %	0.01 %	0.01 %
Svin	0.00 %	0.00 %	0.01 %
Kylling	0.07 %	0.06 %	0.10 %
Kalkun	0.02 %	0.03 %	0.03 %
Høner*	-	-	0.04 %

*Nortura slaktet ikke verpehøns i 2024 og 2025

Etisk Regnskap karakter - linjer for firbente slaktedyr

	2025	2024	2023
A	63 %	76 %	64 %
B	25 %	8 %	32 %
C	4 %	0 %	0 %
D	8 %	16 %	4 %

Vi har ikke nådd målet som er satt for resultatet av etisk regnskap for 2025, dvs. 90 prosent skal ha A og ingen D. De samlede resultatene fra revisjonene er grunnlag for læring og forbedring. Oppfølging av avvik og gjennomføring av rotårsaksanalyse, er et forbedringsområde.

Det nye digitale registreringssystemet for avvik som innføres våren 2026, vil kunne gi oss bedre mulighet til å jobbe mer systematisk med oppfølging av avvik og prioritering av tiltak.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Velferdsparametre

Gris

	Mål 2030	2025	2024	2023
Halesår og korte haler*	<2, 00 %	1.73 %	1.91 %	2.07 %
Hjertesekk- og/eller brysthinnebetennelse*	< 4,00 %	4.73 %	4.87 %	4.67 %
Byller*	< 1,70 %**	1.45 %	1.51 %	1.66 %
Registrerte kort haler hos smågris ved omsetting. Andel av totalt omsatte smågris.	<1,00 %	0.81 %	0.86 %	0.76 %

*Data fra Mattilsynets registreringer på slaktelinja (utvidet sykdomsregistering i kjøttkontrollen (USR))
** Målet er justert fra under 2 % til 1,7 % fra 2023.

Det er nedgang i antall USR (utvidet sykdomsregistreringer på slakt) registreringer fra 2024 til 2025. Vi forventer ytterligere nedgang i hjertesekk-/brysthinnebetennelse-anmerkningene i årene som kommer, siden stadig flere besetninger sanerer til SPF – dvs. til besetninger som ikke har bakterien som oftest er årsak til brysthinnebetennelse. Det pågår regionale prosjekter for å sanere flere besetninger. Brysthinneanmerkninger på slakt er ikke synonymt med dårlig dyrevelferd. Man kan ha god drift og god dyrevelferd, men likevel få sjukdomsutbrudd som gir en økning i antall brysthinneanmerkninger.

Antall smågris som er omsatt med kort hale, ligger fortsatt godt under målet på 1 prosent.

Økningen fra 2023 til 2024 ansees som forventet variasjon fra år til år. De korte halene telles manuelt av dyrebilsjåfører ved opplasting av gris, og det vil nødvendigvis være noen feilmarginer her.

Parameterne er indikatorer på velferds- og/eller helsenivået til grisen. For å oppnå måltallet for de ulike parameterne, vil Nortura fortsatt jobbe etter samme metodikk som har gitt resultater så langt. Dette innebærer systematisk gjennomgang av registeringer fra slaktelinje eller ved omsetting av smågris, med påfølgende rådgivning og oppfølging av besetninger som overskrider fastsatte grenser. Tallene som rapporteres gjelder besetninger som leverer gris til Nortura.

Verpehøns

	Mål 2030	2025	2024	2023
Dødelighet* til 76 ukers alder frittgående konvensjonelt	< 4 %	3.37 %	3.15 %	-
Dødelighet* til 76 ukers alder økologisk produksjon	<5 %	3.48 %	3.81 %	-
Andel besetninger med deltakelse Norturas eggkontroll (grunnlaget for å hente ut velferdsregistreringer) **	100 %	78 %	65 %	-

Tall for 2023 mangler på grunn av ettervirkninger av dataangrepet mot Nortura i 2021.

*Dødelighet: Til 76 ukers alder som registrert i Norturas eggkontroll.
**Deltakelse eggkontroll: For 2022 viser tallene andel til 71 ukers alder. For 2022 er tallet svært lavt på grunn av manglende mulighet for registreringer etter dataangrepet. For 2024 og 2025 viser tallene deltakelse for fullførte innsett.

Tall for 2023 mangler på grunn av ettervirkninger av dataangrepet mot Nortura i 2021.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Kalkun

	Mål 2030	2025	2024	2023
Dødelighet, totalt, % av innsatte, registrert på gård	4.50 %	5.69 %	6.40 %	8.80 %
Dødelighet, første uke, % av innsatte	1 %	1.51 %	1.54 %	2.19 %
Tråputescore (% andel med beste score)*	Høyest mulig andel med beste score	91.30 %	100 %	92.90 %
Kasserte, høner, %	1.30 %	1.05 %	1.48 %	1.63 %
Kasserte, haner, %	3.50 %	3.33 %	3.24 %	3.67 %

*% andel som ikke gir tetthetsreduksjon i påfølgende innsett

Tallene for dødelighet hos kalkun har hatt en nedgang fra 2023 til 2025. Økningen i tilfeller av kråsbetennelse og nekrotiserende enteritt som man så i forbindelse med utfasingen av fôrtilsetningsstoffet monensin, har hatt en fallende kurve også i 2025. En grunn til dette antas å være at produsentene har blitt mer erfarne med monensin-fri produksjon, og de tiltak som kreves for å forebygge tarmsykdom.

I 2024 var det ingen kalkunflokker som fikk en tråputescore som førte til reduksjon i dyretetthet (score > 150). Som en følge av dette ble tok Nortura initiativ til at kravene til tråputescore i dyrevelferdsprogrammet på kalkun ble redusert fra 150 til 100 for siste halvår av 2025. Fra 2027 vil det komme en ytterligere innskjerping av kravet.

Slaktekylling

	Mål 2030	2025	2024	2023
Dødelighet, totalt, % av innsatte, registrert på gård[1]*	Under 2,5 %	2.40 %	2.16 %	2.66 %
Dødelighet, første uke, % av innsatte[1]*	Under 0,8 %	0.84 %	0.70 %	0.86 %
Tråputescore (% andel med beste score (A))	Høyest mulig andel med beste score	98.60 %	97.60 %	98.10 %
Kasserte på slaktelinje pga. sykdom og kvalitetsavvik	Under 1,2 %	1.44 %	1.48 %	2.18 %
Kassert pga ascites	Under 0,5 %	0.51 %	0.49 %	0.66 %

*Historisk sett har dødelighet på slaktekylling blitt rapportert som et uvektet snitt fordi man kun har hatt tilgang på eldre og mindre automatiserte systemer. Dette har man fortsatt med selv om bedre systemer har kommet på plass, med en tanke om å ha sammenlignbare tall over tid. Nortura mener at det er mest korrekt å rapportere samlet dødelighet for hele produksjonen som et vektet snitt, og har fra 2024 tatt i bruk dette.

Nortura skjerper målet for total dødelighet i 2026 fra 2,5 til 2,3 prosent. I 2025 har det vært en liten oppgang i total dødelighet på gård. En årsak til differansen kan være en moderat økning i førsteukedødelighet, samt noen flere tilfeller av tarmrelatert sykdom. Økt slaktealder fra høsten 2025 kan også ha spilt en rolle.

Kassasjonstallene er litt forbedret fra den gode trenden som var i 2024. Systematisk oppfølging av alle produsenter med avvikende kassasjonstall har en betydning. Nortura vil fortsette dette arbeidet i 2026.

Førsteukedødeligheten har gått noe opp fra 2024. Årsak kan være noen flere tilfeller av navle-/ plommesekkbetennelse. Vi oppfatter likevel at kvaliteten på de daggamle kyllingene holder seg på et stabilt høyt nivå.

Andel med beste score (A) på tråputevurdering ved slakt, holder seg stabilt høyt, på tross av at øvre grense for A ble senket fra 80 til 60 i 2024. Videre innskjerping ble innført i 2025, med en øvre grense på 40 for å oppnå score A.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

G1 – Dyrevelferd 98

Åpenhetsloven

Referanser

Småfe

	Mål 2030	2025	2024	2023
Andel magre lam 1 og 1-	< 0,7 %	1.80 %	0.90 %	1.13 %
Andel skitne slaktedyr lam/sau	<0,3 %	0.80 %	0.60 %	0.50 %

Andel magre lam i fettgruppe 1- og 1 er økende i 2025. Nortura monitorer leveranser med magre lam, og følger opp de produsentene med størst andel magre lam etter gitte kriterier. Ernæringstilstand er et viktig kriterium for god dyrevelferd.

Andel skitne slaktedyr holder seg lavt, men ligger over målet på 0,3 prosent. Nortura følger opp produsenter som leverer skitne slaktedyr med økonomisk trekk. Produsenter følges opp etter gitte kriterier.

Tiltaket **Sau 360**, er en digital "saueskole" for småfebønder, hvor opplæringen omfatter hele saueproduksjonen inkludert dyrevelferd. Dyrevelferdsdelen i Sau 360 inngår fra 2024 som en del av det obligatoriske kurset i dyrevelferdsprogrammet for sau.

Nortura er også med i prosjektet: **«Kunnskapsgrunnlag for økt bruk av beiteteknologi»**. Hovedformålet med dette prosjektet er å legge til rette for økt bruk av elektronisk overvåking på utmarksbeite. Dette er viktig for bedre dyrevelferd på sau og lam. Teknologien gjør tilsynet med dyra på beitet mer effektivt, og muligheten for å følge opp dyr på utmarksbeite blir bedre. Dette gjør det enklere å finne dyra som skal hentes hjem fra beite på høsten.

Storfe

	2025	2024	2023
Andel skitne slaktedyr kategori 1	2,3 %	2,8 %	3,4 %
Andel skitne slaktedyr kategori 2	2,8 %	3,1 %	4,0 %

Dyrene vurderes etter hvor rene eller urene de er. De blir klassifisert på slakteri i enten kategori 1 (minst uren) eller kategori 2, basert på faste kriterier.

Tilvekst hos okser og andel skitne dyr inngår i datagrunnlaget som er en del av Norturas rutine for oppfølging av dyrevelferd. Disse parameterne kan være en indikasjon på mangelfull dyrevelferd i besetningen. Storfeleveranser med gjennomsnittlig tilvekst under 350 gram pr dag for ung okse blir registrert som avvik på dyrevelferd og følges opp av rådgiver. En utfordring med å måle tilvekst, er at vi ser en økning i andel storferaser som er forbundet med lavere tilvekst enn NRF og tradisjonelle kjøttferaser.

Rene dyr er viktig for god dyrevelferd og mattrygghet. Klimatiske forhold, grovfôrkvalitet og tilgjengelighet av strø kan ha stor innvirkning på antall skitne dyr i en besetning. Informasjon og god veiledning til produsent, er et viktig tiltak for å redusere antall skitne dyr som leveres til slakt. I tillegg til å informere produsenter på medlemsmøter, har vi i løpet av 2025 publisert flere oppslag på Nortura sine medlemssider med informasjon om forebyggende tiltak. Hygienetrekket for kategori 2 dyr har økt til 1700,- per dyr fra 1.januar 2025.

Prosjektet Clean Bulls (finansiert av FFL/JA) ser på årsaker og mulige tiltak knyttet til problemstillingen med skitne slaktedyr. Animalia er prosjekteier og Nortura deltar i prosjektet.

I 2024 hadde vi et stort utbrudd av sykdommen Blåtunge på Sørlandet og i sørlige deler av Rogaland. Sykdommen er en virussykdom som smitter via sviknott. I tillegg til produksjonstap, kan sykdommen gi alvorlige symptomer og lidelse hos dyrene. Det ble satt i gang et omfattende arbeid med å redusere smittespredning, og det har ikke blitt påvist nye tilfeller av Blåtunge i 2025.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven 109

Referanser

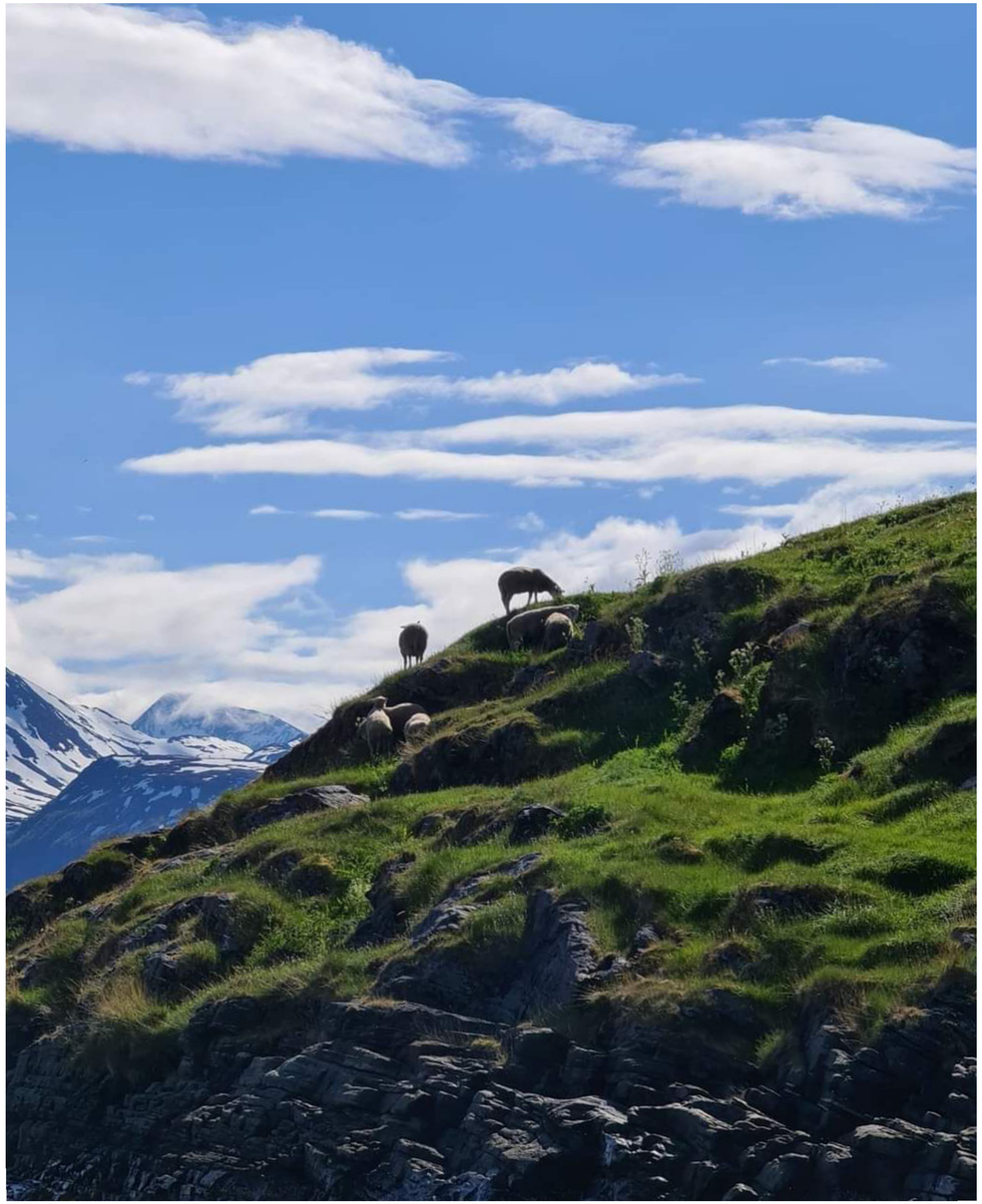

Foto: Pål Skogvang, Skogvang Gård, Lyngen

Norturas redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven for 2025

Åpenhetsloven pålegger større virksomheter å gjennomføre aktsomhetsvurderinger for å kartlegge virksomhetens påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold gjennom verdikjeden.

Beskrivelse av Nortura SA

Nortura SA er et konsern som per 31.12.2025 hadde 17 hel- eller deleide datterselskap (det vil si mer enn 50 prosent eierandel). Denne redegjørelsen gjelder for morselskapets aktiviteter, samt for de datterselskapene som ikke har en direkte plikt til å offentliggjøre egne redegjørelser. Datter-selskapene som omfattes av denne redegjørelsen er Borg Systemvask AS, Telespor AS, Nidaros Egg AS, Norsk Duroc AS, Curtis Wool Direct Ltd, samt eiendomsselskapene Karasjok Slakteeiendom AS, og Kviamarka Eiendom AS. Disse selskapenes aktsomhetsvurderinger redegjøres for til slutt i dokumentet.

Datterselskapene Norilia AS, Biosirk Norge AS, Norfersk AS, Fjordkjøkken AS, Primaslakt AS, Animalia AS, Noridane Foods AS, Norsk Dyremat AS, Steinsland & Co AS og Hå Rugeri AS er direkte omfattet av loven og vil publisere egne redegjørelser for 2025 innen fristen 30. juni 2026. På Nortura.no vil det under åpenhetsloven bli lagt ut lenke til disse redegjørelsene.

Nortura SA sitt formål er å omsette medlemmenes slakt, egg, livdyr og ull på best mulig måte og gjennom dette bidra til at

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven 109

Referanser

medlemmene får det best mulig økonomiske resultat av sin husdyrproduksjon, både på kort og lang sikt. Morselskapet innførte i 2025 en ny konsernstruktur med etablering av tre kommersielle divisjoner, samt staber og funksjonsområder.

- **Råvare og medlem:** Divisjonen har ansvar for verdikjeden fra bonden til nedkjølt slakt eller sortert egg på Norturas anlegg. Divisjonen skaffer tilførsel av kjøtt, ull og egg til Norturas verdikjeder, i tillegg håndterer divisjonen dyretransport og omsetning av livdyr.
- **Handel og Industri:** Produksjon av varer i produktporteføljene for rødt kjøtt, hvitt kjøtt og egg, samt salg av varer til dagligvare- og industrimarkedet faller hører til divisjonens ansvarsområde. Divisjonens ansvar inkluderer videre import av kjøtt- og eggråvare brukt som et balanseringsvirkemiddel. Import av avlsdyr til slaktekyllingproduksjon følges også opp av divisjonen.
- **Vekst:** Divisjonen forvalter Norturas satsning på nye markeder og kanaler, herunder salg til HORECA, offentlig sektor og KBS. Forvaltning av Norturas datterselskap og tilknyttede selskap er også en del av divisjonens ansvar.
- Områdene HR, Økonomi, finans og IT, Rammevilkår og kommunikasjon, samt Trygg mat og dyrevelferd er stab-/støttefunksjoner.
- **Norsk Egg og kjøttråvare:** Utgjør et eget funksjonsområde med ansvar for markedsregulering og balansering av markedet for storfe, sau/lam, gris og egg.

Morselskapets aktiviteter er hovedsakelig basert i Norge med slakting, pakking av egg, produksjon av kjøtt- og eggprodukter og rugerivirksomhet. Nortura morselskap har 24 lokasjoner over hele Norge. I 2025 ble det utført 4175 årsverk av ansatte i morselskapet. Hovedvolumet av kjøtt- og eggråvarer kjøpes inn fra bønder i Norge. Import av kjøtt var fra Sverige, Island, New Zealand, Botswana og Uruguay. Skallegg ble imponert fra Sverige, Danmark og Finland, mens ferdig kokte egg ble importert fra EU. Avlsdyr til slaktekyllingproduksjon ble importert fra Sverige og Skottland. Øvrige innkjøp av produkter og tjenester inkl. leieproduksjon fra eksterne leverandører, skjer via det norske og det internasjonale markedet. Alle kjøp utenom kjøtt- og eggråvarer og avlsdyr deles inn i 12 hoved-kategorier, basert på leverandørmarkedet.

Kategoriene er: emballasje, ingredienser, transport, ekstern produksjon, tekniske/ produksjon kjøp, eiendomsdrift, IKT, personell, markedsføring, konsulenter, kontor og administrasjon, og energi.

Retningslinjer og prosedyrer

Nortura er gjennom deltagelse i UN Global Compact forpliktet til å etterleve ti universelle prinsipper for et ansvarlig næringsliv knyttet til menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og anti-korrupsjon. Å håndtere faktiske og mulige negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeids-forhold er en pågående prosess i tråd med prinsippene for kontinuerlig forbedring. Hvert år rapporterer Nortura på vår forpliktelse til FN om hvordan vi jobber systematisk med å gjennomføre de ti universelle prinsippene.

Norturas etiske retningslinjer for ansatte og leverandører sikrer et felles verdigrunnlag i hele konsernet, på tvers av land og ulike kulturer. De beskriver forventninger, forpliktelser og krav til atferd og er basert på de internasjonalt anerkjente menneskerettighetene som følger av blant annet FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter fra 1966, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter fra 1966 og ILOs kjernekonvensjoner om grunn-leggende rettigheter og prinsipper i arbeidslivet. Leverandøren skal arbeide for anstendige arbeidsforhold, herunder levelønn og helse, miljø og sikkerhet i leverandørkjeden. På samme måte som Norturas virksomhet skal drives i henhold til etiske retningslinjer, forventer vi og stiller krav om at våre leverandører gjør det samme. Vårt krav er også at våre direkte leverandører skal videreformidle og følge opp de etiske retningslinjene hos sine underleverandører. De etiske retningslinjene for ansatte inngår som en del av arbeidsreglementet, mens etiske retningslinjer for leverandører inngår som en del av de generelle betingelsene i Norturas konsernavtaler. Konsernavtalene er avtaleverk som er rettet mot innkjøp av produkter og tjenester til Nortura med unntak for leveranser av kjøtt- og eggråvarer direkte fra norske bønder.

Nortura har fastsatt en intern prosedyre for etterlevelse av åpenhetsloven. Prosedyren omfatter trinnene som skal gjøres i aktsomhets-vurderingsprosessen og bygger på OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv, samt på Forbrukertilsynets veiledning i aktsomhetsvurderinger. Prosedyren gjelder for Nortura-konsernet, det vil si at morsselskapet skal følge prosedyren, mens hel- og deleide datterselskap skal følge prinsippene i prosedyren med eventuelle tilpasninger utfra selskapenes omfang og organisering. I prosedyren beskrives ansvaret for oppfølging og etterlevelse innad i Nortura morselskap. Det er Norturas konsern-styre som er overordnet ansvarlig for Norturas påvirkning på menneskerettigheter og arbeids-rettigheter i verdikjeden. Det operative ansvaret for oppfølging av kravene i åpenhetsloven ligger hos Norturas konsernledelse og hos den enkelte konserndirektør når det kommer til aktiviteter og leverandørkjeder som faller inn under den enkelte direktørs portefølje.

Tilnærming til aktsomhets-vurderingene i morselskap

Aktsomhetsvurderingene i Nortura morselskap er kategorisert utfra egen virksomhet, leverandører av norske kjøtt- eller eggråvarer, import av kjøtt- eller eggråvarer, import av avlsdyr til slaktekyllingproduksjon, samt øvrige leverandører.

Som støtte for aktsomhetsvurderingen av Norturas leverandører – med unntak for leverandører av kjøtt- og eggråvarer fra norske bønder, importerte avlsdyr, samt leverandører uten konsernavtaler – så har Nortura benyttet seg av verktøyet til Ingite Procurement. Dette verktøyet bygger på følgende prinsipper:

- Risikofaktorer knyttet til geografi og industri legges til grunn for å en overordnet vurdering av sosial risiko.
- Scoren på sosial risiko som avgjør om Nortura går videre i sine undersøkelser mot aktuelle leverandører.
- Alle kildene som tallfester graden av risiko oppdaterer sine vurderinger og data årlig.
- Geografiskrisiko: ITUC (International Trade Union Confederation) sin indeks for arbeidsforhold utgjør grunnlaget for å si noe om risikoen tilhørende et land. ITUC deler landene inn i 6 kategorier:
  - Sporadiske brudd på rettigheter
  - Gjentatte brudd på rettigheter
  - Regelmessige brudd på rettigheter
  - Systematiske brudd på rettigheter
  - Ingen garanti for rettigheter
  - Ingen garanti for rettigheter på grunn av sammenbrudd i rettsstaten
- Industririsiko: European Bank of Reconstruction and Development sin indeks definerer risikoen knyttet til industri.
- Vektingen av geografisk risiko og industririsiko gir en sosial risikoindikator, definert som «Lav», «Medium» eller «Høy». Det er denne vi tar utgangspunkt i for å velge leverandører for videre oppfølging.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven 109

Referanser

Funn og tiltak

Område	Faktiske negative konsekvenser	Vesentlig risiko for negative konsekvenser	Iverksatte og planlagte tiltak	Resultatene og de forventede resultatene av tiltakene
Morselskap: Egen virksomhet	**I 2025 ble det registrert 235 personskader, inkludert 47 skader på eksterne (personer som ikke er fast ansatt, for eksempel eksterne tjenesteytere).** **Selv om alvorlighetsgraden er synkende, er skadetallene fortsatt for høye. Kutt- og stikkskader utgjør 24 prosent av alle skader, etterfulgt av treff av gjenstand, fall og klemskader.** **Arbeidsmiljøet innebærer fortsatt høy risiko knyttet til bruk av farlige verktøy og maskiner, tunge arbeidsstillinger og eksponering for biologiske og kjemiske faktorer.** **Sykefraværet endte på 8,0 prosent, med 5,6 prosent langtidsfravær og 2,4 prosent korttidsfravær.**	Store deler av arbeidsstyrken jobber i produksjonsmiljøer som innebærer bruk av kniv, sag, tunge løft og ensidige arbeidsbelastninger, noe som over tid øker risikoen for både akutte og belastningsrelaterte skader. Eksponering for kjemiske og biologiske risikofaktorer er en vedvarende utfordring. Det psykososiale arbeidsmiljøet påvirkes av både organisatoriske forhold og høye krav, og psykisk helse trekkes frem som et område med økende betydning. Risiko knyttet til språk- og kulturforskjeller er også relevant, da 70 nasjonaliteter er representert, og manglende felles språk kan påvirke sikkerhetsforståelse.	Nortura har i 2025 gjennomført en rekke risikoreduserende tiltak. Det er innført et nytt konsernovergripende HMS system, Trygg HMS, som gir bedre innsikt i risikoforhold og forbedrer oppfølging av uønskede hendelser. Det er gjennomført omfattende opplæring, inkludert lovpålagt 40 timers HMS kurs, kompetanseløft innen psykisk helse, stressmestring, selvledelse og innføring i nye systemer og arbeidsmetoder. Videre er det innført forbedrede vernesko, sikkerhetsstandarder og tiltakskort mot trakassering, vold og trusler, og det arbeides systematisk med risikovurderinger, vernerunder og oppfølging av avvik. På tilstedeværelsesområdet er det igangsatt et pilotprosjekt med Abel for å redusere fravær, i tillegg til intensivering av forebyggende dialog og tett oppfølging.	Medarbeiderundersøkelsen i 2025 viser høy grad av engasjement og et helsefremmende psykososialt arbeidsmiljø, samt god ledelseskultur og positivt samarbeidsklima. Det forventes at innføringen av Trygg HMS og økt vektlegging av opplæring, læring fra hendelser og styrket psykososial kompetanse vil bidra til ytterligere reduksjon i alvorlige hendelser og bedre arbeidsmiljø på tvers av lokasjoner. Oppfølging av sykefravær og nye tiltak for økt tilstedeværelse har som mål å føre til nedgang i fravær gjennom 2026.
Morselskap: Leverandører av norske kjøtt- eller eggråvarer	**Norsk landbruk har et system for oppfølging av arbeidstakerforhold gjennom kvalitetssystem i landbruket (KSL). Oppfølging av KSL sin HMS-standard er ikke en del av Norturas kontroll med varestrømmen per nå, og med bakgrunn i den informasjonen som vi har tilgjengelig har vi ikke dokumentert faktiske negative konsekvenser hos våre leverandører av norske kjøtt- eller eggråvarer knyttet til grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i 2025.**	Norske landbrukstjenester formidler avløsertjenester til bønder gjennom avløserlag. Innleie av arbeidskraft via organiserte avløserlag vurderes å ha lav risiko for brudd på regelverk. Nortura er kjent med at enkelte produsenter av kjøtt og egg benytter innleid arbeidskraft i sesong. Vi anser fortsatt kortvarig innleid arbeidskraft som den største risikoen for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold knyttet til leverandører av norske kjøtt- og eggråvarer.	Det har i 2025 vært dialog med KSL om implementering og utvikling av HMS-standard i KSL for kjøtt og egg-leverandører. Før dette kan iverksettes, må det være en felles enighet om at dette skal være en bransjestandard. Det var i 2025 planlagt dialog overfor KLF som organiserer de andre aktørene i kjøtt- og eggråvare markedet. På grunn av andre hendelser har Nortura måtte utsette denne dialogen, men prosessen vil gjenopptas i 2026. Målet for Nortura er å få på plass en felles forståelse og iverksettelse av implementering av HMS-standard for kjøtt- og eggleverandører i løpet av 2026.	Vi forventer at dialogen med KSL og kjøttbransjen i 2026 vil legge grunnlag for at råvaremottakere av norsk kjøtt- og egg gjennom KSL stiller krav til dokumentert etterlevelse av menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold hos sine leverandører. Et slikt krav vil gi bedre dokumentasjon og grunnlag for oppfølging.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven 109

Referanser

Område	Faktiske negative konsekvenser	Vesentlig risiko for negative konsekvenser	Iverksatte og planlagte tiltak	Resultatene og de forventede resultatene av tiltakene
Morselskap: Import av kjøtt- eller eggråvarer	**All import til Nortura går via vårt datterselskap Noridane AS. Det er ikke dokumentert faktiske negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold knyttet til Norturas kjøp av importerte kjøtt- og eggråvarer i 2025.**	Nortura kjøpte inn kjøttråvarer fra Europa, New Zealand, Uruguay og Botswana via datterselskapet Noridane AS. Innkjøpene fra Botswana vurderes til å ha størst risiko for negative konsekvenser for arbeidstaker- og menneskerettigheter. Botswana har reguleringer som skal ivareta visse arbeidstakerrettigheter, men det er ikke offentlige reguleringer som sikrer lik lønn for arbeid av lik verdi. Norturas leverandør er offentlig eid, og det vurderes at dette – utover Norturas krav til leverandører - bidrar til å styrke oppfølgingen av arbeidstakerrettigheter. Landet er også i ferd med å modernisere lovverket for arbeidstakerrettigheter, noe som vurderes å bidra positivt for å styrke de generelle arbeidstakerrettighetene i landet.	Nortura har et system for prekvalifisering av leverandører. For å bli godkjent skal leverandør ha akseptert Norturas Etiske retningslinjer for leverandører. Godkjente leverandør må årlig bekrefte Norturas etiske retningslinjer. En planlagt revisjon av leverandøren av kjøtt fra Botswana har blitt utsatt fra 2025 til 2026. Den planlagte revisjonen vil omfatte etikk og blant annet ettergå arbeidsforhold.	Systemet med prekvalifisering og kun godkjenning av leverandører som har akseptert Norturas Etiske retningslinjer, oppleves å ha bidratt til at leverandørene er bevisst forventninger og krav til oppfølging av menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Dersom det oppdages avvik fra Norturas krav under den planlagte revisjonen vil dette følges opp.
Morselskap: Import av avlsdyr til slaktekyllingproduksjon	**Det er ikke dokumentert faktiske negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold knyttet til Norturas import av avlsdyr til slaktekyllingproduksjon i 2025.**	Nortura importerer avlsdyr til slaktekyllingproduksjon fra Sverige og Skottland. For disse leveransene vurderes risikoen for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold som lav.	I 2026 planlegges det å innarbeide Norturas Etiske retningslinjer for leverandører i avtalen om kjøp av avlsdyr. Videre er det planlagt en revisjon hos leverandør. Revisjonen vil blant annet inkludere oppfølging av menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.	Å inkludere Etiske retningslinjer for leverandører i avtalen vil styrke bevisstheten om Norturas forventninger overfor leverandør. Dersom det oppdages avvik fra Norturas krav under den planlagte revisjonen vil dette følges opp.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven 109

Referanser

Område	Faktiske negative konsekvenser	Vesentlig risiko for negative konsekvenser	Iverksatte og planlagte tiltak	Resultatene og de forventede resultatene av tiltakene
Morselskap: Øvrige leverandører av produkter og tjenester	**Det er i 2025 ikke identifisert eller dokumentert faktiske negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold i leverandørkjeden. Gjennomførelsen av aktsomhetsvurderingene har ikke avdekket forhold som tilsier krav om korrigerende tiltak eller gjenoppretting.**	Ved bruk av Ignite Procurement er samtlige konsernavtaleleverandører risikoklassifisert basert på geografi og bransje. En emballasjeleverandør kom ut med høy iboende risiko. For denne har vi gjennomført en utvidet kontroll. Basert på langvarig historikk uten avvik, verifisert egenevaluering og signert Supplier Code of Conduct, vurderes den reelle restrisikoen som moderat. For øvrig konsernavtaleleverandører er risikobildet stabilt og i tråd med fjoråret, og håndteres gjennom ordinære kategoriprosesser.	Egenevalueringer: 141 leverandører har besvart vår egenevaluering, med full aksept for Norturas Supplier Code of Conduct og krav til videreformidling av disse i egne leverandørkjeder. Revisjoner 2025: 18 kontrakts- og etterlevelsesrevisjoner er gjennomført i Norge og Europa. Dette er brede revisjoner som kontrollerer etterlevelse av kontraktsvilkår, sporbarhet og dokumentasjon på leverandørens egne rutiner for oppfølging av Supplier Code of Conduct. Planlagte revisjoner for 2026: Vi planlegger 25 revisjoner, basert på samlet kapasitet hos revisor, fag og innkjøp. Vi fortsetter med en risikobasert tilnærming som kombinerer etterlevelsesrevisjoner i Europa med målrettede etiske revisjoner (inkl. underleverandørledd) i høyrisikogeografier. Kontinuerlig overvåking: Gjennom bruk av verktøyene for leverandørstyring og overvåking av sosial risiko sikrer vi løpende oppfølging. Vi overvåker risikobildet via media og eksterne kilder som Transparency International Norge, og følger opp eventuelle signaler via konsernets varslingskanal.	Arbeidet i 2025 bekrefter at kontrollnivået er hensiktsmessig for dagens portefølje. Bruk av oppdaterte funksjoner i Ignite sikrer nå bedre historikk og sporbarhet enn tidligere versjoner. De planlagte aktivitetene for 2026 forventes å opprettholde den gode oversikten over risiko i leverandørleddene, sikre nødvendig dokumentasjon i tråd med lovkravet, og muliggjøre tidlig identifisering av potensielle avvik i høyrisikosegmenter.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven 109

Referanser

Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger for Norturas datterselskap som er indirekte omfattet av åpenhetsloven

Redegjørelsen omfatter de av Norturas datterselskaper som ikke har en direkte plikt til å offentliggjøre egne redegjørelser, men som må omfattes av Norturas redegjørelse.

Borg Systemvask AS.

Utfører renholdstjenester innenfor nærings-middel- og annet bedriftsrenhold, og har marked i store deler av Norge. Virksomheten kjøper hov-edsakelig inn kjemikalier til vask, arbeids-utstyr, kontorstøtte og materiell fra lokale leverandører, samt enkelte varer via Norturas konsernavtaler. I 2025 hadde virksomheten 42,8 årsverk.

Borg Systemvask følger Norturas etiske retningslinjer for ansatte og leverandører, samt prinsippene i Norturas prosedyre for etterlevelse av åpenhetsloven. Daglig leder er ansvarlig for at virksomheten implementerer retningslinjene og rutinene. Borg Systemvask har ikke dokumentert faktiske negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen virksomhet, i leverandørkjeder eller hos forretningspartnere i 2025. En risikovurdering utført i 2024 viste at tre varer kom ut med middels til høy risiko knyttet til opphavsland i Sørøst-Asia og til risiko for arbeidstakerrettigheter (rett til organisering, diskriminering og korrupsjon). Disse varene ble kartlagt videre mot leverandør. Resultatet av kartleggingen avdekket ikke faktiske negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser. På grunnlag av resultatene fra kartleggingen fra 2024, ble det ikke gjort noen ny risikovurdering i 2025.

All virksomhet foregår i Norge med egne ansatte. Norske lover og regler følges og er godt implementert i organisasjonen. Risikoen for at selskapet forårsaker faktiske eller potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeids-forhold er vurdert som lav. Ytterligere tiltak utover det som er etablert, er ikke sett som nødvendig. Virksomheten i Borg Systemvask vil avvikles første halvår 2026.

Curtis Wool Direct Holdings Ltd.

Selskapet driver vasking, foredling og internasjonal handel med ull. Hovedkontoret er lokalisert i Bingley i Storbritannia der hoveddelen av aktiviteten er basert, men selskapet har også virksomhet i Irland og New Zealand. Ved utgangen av 2025 hadde selskapet 125 ansatte, hvorav 106 var lokalisert i Storbritannia. Ull kjøpes primært gjennom auksjoner i Storbritannia og New Zealand, samt direkte fra bønder i Storbritannia og Irland. I 2025 ble 87 prosent av ullen kjøpt fra Storbritannia, Irland, New Zealand, Norge og EU, mens resten ble kjøpt inn på det globale markedet. Ullen blir solgt eller videreforedlet i selskapets egne anlegg. Produksjonsanleggene har de siste årene gjort investeringer knyttet til miljø, men det benyttes enkelte kjemikalier ved anleggene.

I Curtis' standard innkjøpsvilkår for ull kreves det at leverandører etterlever kravene i den britiske Modern Slavery Act og iverksetter tiltak for å sikre at det ikke forekommer moderne slaveri eller menneskehandel i leverandørens eller underleverandørers verdikjeder eller virksomhet. Disse standardvilkårene gjelder for alle innkjøp, med unntak av britisk ull og innkjøp gjort direkte fra bønder. Modern Slavery Act pålegger større selskaper å utarbeide en årlig redegjørelse for hvilke tiltak selskapet har iverksatt for å sikre at det ikke forekommer moderne slaveri i egen virksomhet eller i leverandørkjeden. Curtis publiserer årlig en slik redegjørelse på sine nettsider. I denne redegjørelsen beskrives selskapets løpende oppfølging av internasjonale leverandører for å øke bevisstheten rundt deres forpliktelser etter Modern Slavery Act.

Omtrent 80 prosent av bøndene i Storbritannia er tilknyttet Red Tractor-ordningen som fastsetter standarder for alle prosesser i matvarekjeden. Noen bønder er i tillegg sertifisert etter Responsible Wool Standard, som stiller krav til arbeidstakerrettigheter og arbeidsforhold.

Curtis er ikke kjent med noen faktiske negative konsekvenser for grunnleggende menneske-rettigheter eller anstendige arbeidsforhold i sine leverandørkjeder i 2025. Som en del av planlagte tiltak vil selskapet i 2026 vurdere videre utvikling av etiske retningslinjer for leverandører og å kommunisere disse til leverandørene.

Nidaros Egg AS.

Virksomheten har aktiviteten sin i Norge, og har ingen ansatte, men tre innleide medarbeidere. Nidaros Egg hadde sitt første driftsår i 2025. V irksomheten kjøper inn unghøner fra fritt-stående oppdrettere og selger disse videre til eggprodusenter. I tillegg står virksomheten for planlegging og gjennomføring av plukking og transport av unghøner fra oppdrettshus til eggprodusenter, samt vask og klargjøring av oppdrettshus etter tømming. Nidaros Egg har ikke egen produksjon av innsatsfaktorer, men er avhengig av leverandører innen oppdretts-tjenester, plukking av levende dyr, transport av levende dyr og vask- og renholdstjenester

Nidaros Egg AS legger til grunn at virksomheten skal drives i samsvar med grunnleggende menneskerettigheter og krav til anstendige arbeidsforhold. Nidaros Egg følger Norturas retningslinjer for ansatte og leverandører, samt prinsippene i Norturas prosedyre for etterlevelse av åpenhetsloven i arbeidet med aktsomhetsvurderinger og redegjørelse for disse. Daglig leder er ansvarlig for at virksomheten implementerer retningslinjene og rutinene.

Nidaros Egg AS har ikke avdekket faktiske negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen virksomhet, i våre leverandørkjeder eller hos våre forretnings-partnere i 2025. Det er heller ikke mottatt varsler eller henvendelser knyttet til brudd på menneskerettigheter eller brudd med anstendige arbeidsforhold.

Nidaros Egg AS opererer hovedsakelig i Norge og samarbeider med norske leverandører. Risikoen for negative konsekvenser vurderes derfor som lav. Enkelte tjenester fra eksterne leverandører som transport, plukking og vasking, kan innebære risiko knyttet til HMS i form av belastningsskader, luftkvalitet (eksponering for støv, kjemikalier, biologiske farer), utilstrekkelig bruk av verneutstyr, mangelfull opplæring, samt arbeidstid og overtidsbruk. Nidaros Egg vil fremover følge opp at Etiske retningslinjer blir formidlet til leverandørene. For oppdretterne som Nidaros Egg har avtale med, er det ønskelig at de skal etterleve KSL sin HMS-standard. Nidaros Egg vil i 2026 jobbe videre med aktsomhetsvurderingen. Det forventes at vår oppfølging vil bidra til at risikoutsatte underleverandører styrker sine systemer for å sikre etterlevelse av våre krav.

Norsk Duroc AS.

Selskapet har ansvar for avlsarbeid på svine-rasen Duroc, dette skjer gjennom en avtale med Norsvin SA og Topigs Norsvin om drift og utvikling av avlsarbeidet for rasen. Norsk Duroc AS sin aktivitet skjer i Norge. Selskapet har ingen ansatte. Daglig leder leies inn fra Norsvin SA.

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven 109

Referanser

I og med at Norsk Duroc AS ikke har noen ansatte, så er Norsvin SA sine retningslinjer for ansatte og leverandører som dekker selskapets aktiviteter knyttet til etterlevelse av åpenhetsloven. Administrerende direktør i Norsvin SA er ansvarlig for disse retningslinjene og rutinene.

Det er ikke avdekket faktiske negative konsekvenser som virksomhetens aktivitet har på menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold, det er heller ikke avdekket forhold hos underleverandør som er i strid med etiske retningslinjer for leverandører når det gjelder arbeidstaker rett til fagorganisering hos sesongarbeidere.

Norsk Duroc kan ikke se at det er en vesentlig risiko for faktiske negative konsekvenser for menneskerettigheter og anstendig arbeids-forhold som følge av virksomhetens aktivitet. Avtaler med leverandører av avlsdyr inneholder krav om at leverandørene forplikter seg til å overholde åpenhetsloven.

Telespor AS.

Produserer sporingsutstyr til husdyr på utmarksbeite, og har hovedmarked i Norge. Selskapet har syv faste ansatte, og to til tre sesongansatte. Selskapet har hoveddelen av elektronikkproduksjon i et norsk selskap med produksjonslokaler i Sverige. Det kjøpes inn batterier fra en av verdens største batteriprodusenter i Kina.

Telespor følger Norturas Etiske retningslinjer for ansatte og leverandører, samt prinsippene i Norturas prosedyre for etterlevelse av åpenhetsloven. Administrerende direktør er ansvarlig for at virksomheten implementerer retningslinjene og rutinene
.
Mesteparten av produksjon og innkjøp foregår i Sverige, og det vurderes at det er lav risiko for negative konsekvenser for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i tilknytning til denne aktiviteten. Telespor henter inn batterier og noen andre deler fra Kina. Det er kjent at Kina har utfordringer med menneskerettigheter. Selskapet besøkte i løpet av 2025 alle relevante kinesiske leverandører for å følge opp at de etiske retningslinjene er fulgt. Dette ble bekreftet under inspeksjonene. Telespor jobber også med å finne alternative batterileverandører i Europa.

Eiendomsselskap:

Karasjok slakteeiendom og Kviamarka Eiendom. Selskapene driver utleie av arealer og lokaler. Det er ingen ansatte. Selskapene kjøper konserntjenester fra Nortura morselskap. Det er ikke andre kjøp til selskapene. Det er ikke avdekket faktiske negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser for menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold i tilknytning til selskapene. Selskapene vil ved inngåelse av avtaler med leverandører benytte seg av Norturas etiske retningslinjer for leverandører.

Styret i Nortura SA

Oslo 13.04.2026

Johan Narum
Konsernleder

Einar Meisfjord
Nestleder

Morten Henriksen
Konsernsjef

Merethe Sund

Linda Gjerde Myren

Hans Amund Braastad

Ragnhild Sjugard

Ole Johs Egeland

Martin Mæland

Irene Åstveit

Kenneth Johansen

Ken Ove Sletthaug

Erlend Rønning

Live Major

Ann Kristin Nes

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser 116

Referanser

side	ref #	referanse
15	1	NORSUS
15	2	NORSUS|Life Cycle Assessment of meat and egg – Nortura
16	3	Animalia|Norskandel i fôr
18	4	Ultra-processed food purchases in Norway: a quantitative study on a representative sample of food retailers
18	5	SSB| Stor auke i daglegvarekjøp av mat- og drikkevarer|Figur 1.
18	6	SSB| Kosthaldsstatistikk, nøkkeltal
19	7	Helsedirektoratet|Vitaminer og mineraler
19	8	FHI|Folkehelserapporten | Kosthold i Norge
19, 23	9	Helsedirektoratet|Norkost 4 rapporten
21	10	Food & nutrition|Protein – a scoping review for Nordic Nutrition Recommendations 2023
21	11	Animalia|Kan vi bare bytte kjøttet med belgvekster?
21	12	Matprat|Derfor gir hemjern og kjøttfaktoren mer jern fra maten
20	13	NNR - Meat and meat products
23	14	Helsedirektoratet|Er mettet fett i seg selv farlig?
23	15	Food and nutrition research - Milk and dairy products – a scoping review for Nordic Nutrition Recommendations 2023
23, 95	16	Målrettet arbeid har bidratt til endringer i fettinnholdet i norsk kjøtt
24	17	EPIC-Oxford|Lifestyle characteristics and nutrient intakes in a cohort of meat-eaters and non-meat-eaters
24	18	WCRF|Limit consumption of red and processed meat
24	19	WCRF|Diet, Nutrition, Physical Activity and Cancer: a Global Perspective
25	20	NRK|Så mye kjøtt kan du trygt spise
25	21	FHI|Kreft og Kreftregisteret
26	22	FAO Ultra-processed foods, diet quality, and health using the NOVA classification system
26	23	Ultra-processed food exposure and adverse health outcomes: umbrella review of epidemiological meta-analyses
26	24	Ultra-Processed Diets Cause Excess Calorie Intake and Weight Gain: An Inpatient Randomized Controlled Trial of Ad Libitum Food Intake
26	25	Eating rate has sustained effects on energy intake from ultraprocessed diets: a 2-week ad libitum dietary randomized controlled crossover trial
26	26	A systematic review and meta-analysis examining the effect of eating rate on energy intake and hunger

Om bærekraft i Nortura

Tematisk fokus

E – Miljøtemaer

S – Sosiale temaer

G – Governance temaer

Åpenhetsloven

Referanser 116

side	ref #	referanse
26	27	Ultra-processed foods and human health: the main thesis and the evidence
27	28	Mattilsynet|Ulovlig bruk av ekstrakter som tilsetningsstoffer
31	29	Miljødirektoratet|To tredelar av utslepp frå forbruk skjer i andre land
28	30	efsa|Risk assessment of N-nitrosamines in food
32	31	Our world in Data|Environmental Impacts of Food Production
32	32	FAO|Tackling climate change through livestock
52	33	ProTerra Foundation|Our Approach
24	34	Kreftforeningen| Hva vil det si at noe er klassifisert som kreftfremkallende?
50, 54	35	NIBIO|Drøvtyggernes påvirkning på natur og økosystemer
51	36	Artsdatabanken|Norsk rødliste for arter 2021, Påvirkningsfaktorer for truede arter
58	37	NORSUS|Faktaark om matsvinn i Norge 2023
79	38	STIFTELSEN Norsk Mat|HMS Sjekkliste
81	39	Regjeringen|Rustet for en usikker fremtid
81	40	Regjeringen|Totalberedskapsmeldingen: Forberedt på krise og krig
82	41	Helsedirektoratet|Matforsyningsstatistikk|Utviklingen i norsk kosthold 2025
82	42	NIBIO | Dyrkbar jord og nydyrking, kompensasjon – NIBIO
83	43	Animalia | KJØTTETS TILSTAND 2025
84, 85	44	Animalia | Import av råvarer til kraftfôr
28	45	Anses | Reducing dietary exposure to nitrites and nitrates
28	46	VKM | Tilsetningsstoffer, aroma, matemballasje og kosmetikk
28	47	N-Nitrosamines in Meat Products: Formation, Detection and Regulatory Challenges
28	48	The effect of thiamine, riboflavin, nicotinamide and ascorbic acid on the formation of nitrosamines in meat products
28	49	FHI|Botulisme – håndbok for helsepersonell

Nortura
bondens selskap

Nortura SA
Postboks 360, Økern
0513 Oslo

Besøksadresse
Schweigaards gate 15,
0191 Oslo

Orgnummer
938 752 648

nortura.no

Foto:
Erik Burås: side 39
Helsedirektoratet: s. 18
John Trygve Tollefsen: s. 42, 76, 101, 102, 106, 108
Marit Sandnes: s. 29
Nortura: s.19, 20, 21, 23, 28, 36, 58, 62, 63, 66, 67, 68, 75, 89, 90, 104, 107, 108
Pål Engh: s.22, 80, 101, 106
Sune Eriksen: s. 56, 57, 62
Øivind Haug: s. 70, 107

Design og layout:
Fantastiske Osberget